

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

โดย
นายประสิทธิ์ คำพล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL TO ENHANCE
UNDERGRADUTE STUDENTS' ETHICS

By
MR. Prasit KHAMPOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี
โดย	ประสิทธิ์ คำพล
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญา ดุสิตบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ ไตศิลา)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวัศส์ สุขป้อม)	

60262901 : หลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, จริยธรรม

นาย ประสิทธิ์ คำพล: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ
ส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัด
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียน
เรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่าง
ง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และ
แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการ
นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นค้นหา
จริยธรรม (2) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (3) ขั้นยืนยันจริยธรรม (4) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมสังคม
(5) ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (6) ขั้นกำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม และ (7) ขั้นปฏิบัติตามจริยธรรม

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (1) ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่
เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลัง
เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) จริยธรรมของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้
รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ
มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด

60262901 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : INSTRUCTIONAL MODEL, ETHICS

MR. PRASIT KHAMPOL : THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL TO ENHANCE UNDERGRADUTE STUDENTS' ETHICS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR ORAPIN SIRISAMPHAN, Ph.D.

The research objectives were 1) to develop the instructional model to enhance undergraduate students' ethics, 2) to evaluation the effectiveness of the instructional model to enhance undergraduate students' ethics, and 3) to evaluation and develop the instructional model to enhance undergraduate students' ethics. Thirty students enrolled in the Strong Citizen subject course in the first semester, the academic year of 2019, were selected as the sampling group by using simple sampling technique. The research materials used in collecting the data were the instructional model manual, the lesson plan, the Strong Citizen course assessment, the students' ethics assessment and the students' satisfaction questionnaire for the instructional model. The means, S.D., t-test for dependent, and the content analysis were used in statistic analysis.

The results revealed as the followings:

1. The instructional model to enhance students' ethics consisted of 4 elements; 1) the discipline, 2) the objectives, 3) the learning management strategies, and 4) the implementation condition. The instructional model consisted of 7 steps; 1) Find ethics, 2) Self-examination of ethics, 3) Confirm ethics, 4) Examining social ethics, 5) Reflect the mutual agreement, 6) Set ethical rules, and 7) Comply with ethics.

2. The effectiveness of the model inspection results revealed that: 1) the students' post-test scores in the Strong Citizen course were significantly higher than the pre-test scores at .05., 2) the students' ethics scores were significantly higher than the pre-test scores at .05., and 3) the students' satisfactory total scores for using the instructional model to enhance ethics were at the highest level.

3. The inspection and development results inspected by the experts revealed that the total quality was at the highest level.

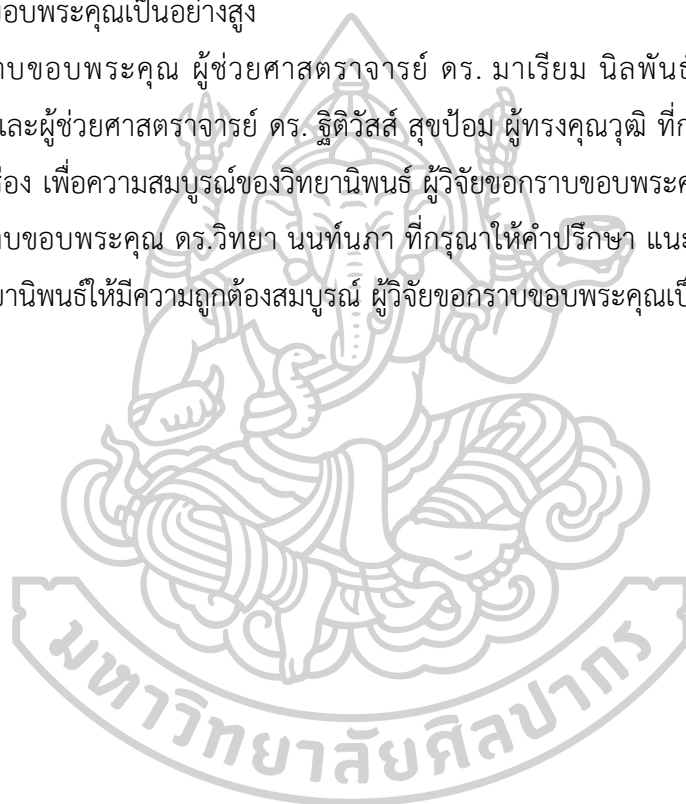
กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้ได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์ อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา และอาจารย์ ดร. บำรุง ชำนาญเรือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง ความทุ่มเทของอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติวัศ สุธะป้อม ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ ดร.วิทยา นนันทนภา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องและ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ประสิทธิ์ คำพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
คำถามของการวิจัย.....	17
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	17
สมมติฐานของการวิจัย.....	18
ขอบเขตของการวิจัย.....	18
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	19
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	21
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	22
หลักสูตรสังคมศึกษา.....	22
1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562.....	22
2. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562.....	27
แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	31
1. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	31

2. แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรู้.....	36
3. แนวคิดการวิจัยและพัฒนา.....	37
4. การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research).....	38
ทฤษฎีการเรียนรู้.....	39
1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg	39
2. ทฤษฎีกระจ่างค่านิยมของ Raths	42
แนวคิดการจัดการเรียนรู้.....	49
1. แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง	49
2. แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	52
3. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ.....	55
4. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	56
5. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง.....	57
แนวคิดจริยธรรม.....	58
1. จริยธรรม	58
2. จริยธรรมของนักศึกษา.....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
งานวิจัยในประเทศ.....	76
งานวิจัยต่างประเทศ.....	83
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	86
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	88
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ	91
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ.....	107
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ.....	109
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี...	113
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี	134
ตอนที่ 3 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี.....	139
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	142
สรุปผลการวิจัย.....	143
อภิปรายผล.....	145
ข้อเสนอแนะ	152
รายการอ้างอิง	153
ภาคผนวก.....	168
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	169
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ.....	173
ภาคผนวก ค ผลการทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	193
ภาคผนวก ง คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	202
ภาคผนวก จ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม แบบสอบถาม ความพึงพอใจ.....	291
ประวัติผู้เขียน.....	314

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg).....	41
ตารางที่ 2 คุณลักษณะจริยธรรม	65
ตารางที่ 3 วิเคราะห์แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง	99
ตารางที่ 4 แบบประเมินจริยธรรม	102
ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัย.....	107
ตารางที่ 6 ผลการสัมภาษณ์และสอบถามปัญหาจริยธรรม.....	117
ตารางที่ 7 ผลการสัมภาษณ์และสอบถามคุณลักษณะจริยธรรม.....	118
ตารางที่ 8 ผลการสัมภาษณ์สาระการเรียนรู้.....	119
ตารางที่ 9 ความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	126
ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	128
ตารางที่ 11 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง	134
ตารางที่ 12 คะแนนจริยธรรม	134
ตารางที่ 13 คะแนนจริยธรรมรายด้าน	135
ตารางที่ 14 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	136
ตารางที่ 15 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้	139
ตารางที่ 16 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	174
ตารางที่ 17 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้	176
ตารางที่ 18 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความรู้.....	179
ตารางที่ 19 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบประเมินจริยธรรม	182

ตารางที่ 20 การหาค่าความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจ	185
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) อำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้	187
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรม....	190
ตารางที่ 23 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม	194
ตารางที่ 24 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม.....	195
ตารางที่ 25 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	196
ตารางที่ 26 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	197
ตารางที่ 27 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านการเสียสละต่อสังคม.....	198
ตารางที่ 28 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านความยุติธรรมต่อสังคม	199
ตารางที่ 29 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	200

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	16
ภาพที่ 2 กรอบดำเนินการวิจัย	87
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกข้อมูล	89
ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์	91
ภาพที่ 5 ขั้นตอนนอกแบบการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ร่าง).....	94
ภาพที่ 6 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	95
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้.....	98
ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง	101
ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินจริยธรรม	104
ภาพที่ 10 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	106
ภาพที่ 11 ขั้นตอนการประเมินผลรูปแบบ	111
ภาพที่ 12 การสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้.....	124
ภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับร่าง)	125
ภาพที่ 14 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับ สมบูรณ์).....	133

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลากหลายเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมเกิดการมุ่งแสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตนเกิดความหย่อนยานทางคุณธรรม จริยธรรม จากสภาพปัญหาของสังคมทำให้เด็ก เยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มมากขึ้น (รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 9) การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมายังไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการสอนเด็ก เยาวชนให้เป็นคนเก่ง แต่ขาดคุณธรรมจริยธรรม กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวม ฉะนั้นการสอนโดยเน้นให้เด็ก เยาวชนเป็นคนเก่งโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ก็จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550: 1) ซึ่งปัญหาที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเร่ร่อน ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหามลภาวะ ปัญหาการจราจร ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุเพียงอย่างเดียวจึงขาดความสมดุลกับการพัฒนา (ทิตินา แคมมณี, 2549: 1-2; นิคม ไวยรัชพานิช, 2556: 38)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องเร่งแก้ไขเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และพลังเพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งการเปลี่ยนแปลงปัจจุบันมีมากมายหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะโลกแห่งการเรียนรู้ ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันกับนานาอารยประเทศต่างหันกลับมาทบทวนบทบาท และแนวทางการจัดการศึกษาประเทศอย่างจริงจังเพื่อเป้าหมายสร้างและพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถที่จะนำการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศให้ก้าวสู่นาคตได้อย่างมั่นคง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 1) เพราะการศึกษาจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศโดยจะเห็นได้จากรัฐบาลของประเทศต่างๆ ล้วนแต่พยายามลงทุนในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของประชากร

ในประเทศของตนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการผลิตกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดี สามารถรับผิดชอบหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี (อนันต์ อนันตกุล, 2521: 29-30; วิชัย ต้นศิริ, 2536: 14-15) ซึ่งคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 จะเน้นการดำรงชีวิตเป็นคนดีของสังคม สามารถแข่งขันได้เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ทุกรูปแบบ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการปรับตัว ทักษะการใช้ชีวิต และทักษะการทำงาน พร้อมทั้งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ (พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์, 2550: 20; ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2554: 34; วิจารณ์ พานิช, 2555: 5)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่นสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรัก และผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก ความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติ มีจิตสำนึกต่อประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) กระบวนการจัดการเรียนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ บูรณาการการเรียนให้กับผู้เรียนเป็นผู้ประพฤติดินให้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น และมีจิตอาสา (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7) ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 ที่กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 6 ด้าน ได้แก่ (1) มีค่านิยมร่วมกับผู้สอน ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (2) การเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพ (3) การเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ มีปัญญา และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการคิดขั้นสูง (4) การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก (5) การเป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ และ (6) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้าน

การกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย (ราชกิจจานุเบกษา. 2562: 3) ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามที่มุ่งหวังได้จริง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักศึกษามีจริยธรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเป็น หน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนด้วยการปลูกฝัง หล่อหลอมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีต่อตัวเอง และสังคม (ศักดิ์ชัย นิรัฐทวิ, 2548: 1)

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาหลักสูตรหรือการบริหารจัดการตลอดจนพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้บัณฑิตมี คุณภาพ มีปัญญา ความสามารถในการแข่งขันกับเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจ ฐานความรู้ซึ่งมีการใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลิตที่พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถใน การแข่งขันของแต่ละประเทศให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่พร้อมที่จะ เรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อนำไปบริการสังคมโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ โดย การปฏิบัติ และสร้างกระบวนการเชื่อมโยงความคิดให้เห็นว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555: ข) ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้าน พลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต เป็นไปตามการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาที่เน้นการ พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญภายใต้หลักความยืดหยุ่น ความหลากหลาย ความมีพลวัต และการมีส่วนร่วม (กิตติพงษ์ สนธิสัมพันธ์, 2557: 9-12) โดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจที่จะค้นคว้าหาข้อมูลมาช่วยแก้ปัญหา หรือทำให้ปัญหานั้นกระจ่างมองเห็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาเกิดการเรียนรู้ และไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (เฉลียว บุรีภักดี, 2540: 20; ทศนา แฉมมณี, 2549: 137-138) เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อม ให้นักศึกษาออกไปเผชิญกับความท้าทายด้านวิชาการที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งซึ่งสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสภาพจริงสอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน อนาคต และต้องคำนึงถึงศักยภาพของนักศึกษาในแต่ละคน เพื่อตอบสนองความ ต้องการของประชาคมโลกและเตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่าง เสรีภาพ (วิจิตร ศรีอำน, 2542: 25; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 3)

การที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองดีนั้น จริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องนำมาพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาและเป็นกฎระเบียบที่ควรประพฤติปฏิบัติ ของคนในสังคมที่เห็นว่าดีงามเป็นที่ยอมรับของตนเองและสังคม เป็นหลักการของเหตุและผล สามารถ

แยกแยะสิ่งที่ถูกต้องควรทำ และสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่ควรทำ เพราะจริยธรรมมีรากฐานมาจากวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักการที่มนุษย์ในสังคมยึดถือปฏิบัติ เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (อารมณฺ์ ฉนวนจิตฺร, 2539: 7; สุมน อมรวิวัฒน์, 2543: 14–19; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546: 25; กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2555: 1) เมื่อสังคมใดปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะช่วยให้สังคมนั้นมีความเข้มแข็ง ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดี มีสุข รู้จักความพอประมาณ มีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นคนดี คนเก่ง เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม และมีจิตสำนึกที่ดี (Kohlberg, 1970: 58-63; จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทร์นุวัตร, 2559: 1964) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่า “คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม และจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสักเพียงใด ก็ย่อมจะหาความสงบสุขได้ยาก ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม” และทรงพระราชทานคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) การรักษาความสัตย์ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองอยู่ในความสัตย์จริงใจ 3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์, 2550: 4) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้เจริญงอกงามในจิตใจของคนว่าเป็นสิ่งสำคัญจะนำความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จะส่งผลให้คนมีจิตใจสูงส่งตาม มีความสะอาด สว่างในจิตใจจะทำการใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ผู้อื่น มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อสังคม (รัตนวดี โชติกพนิช, 2550: 2)

สังคมปัจจุบันยังขาดคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างมากไม่ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นการโกหกหลอกลวง การลวงละเมิด การลักขโมย การฉ้อฉลเอาเปรียบ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การไม่รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน การแสวงประโยชน์ทางตรง และทางอ้อม การละเลยความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเอง พฤติกรรมก้าวร้าว แทรกแซง ล่วงละเมิดมาตรฐานในวิชาชีพ ไม่สนใจในคำสอนของศาสนาและวัฒนธรรมไทยมุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ขาดความเอื้ออาทร ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา และไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม (สมพร เทพสิทธิ, 2542; สุทธิพร บุญส่ง, 2552:

18-19; นารี น้อยจินดา: 2555: 55) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งตัวไม่สุภาพ การพกพาอาวุธ ยกพวกเข้าชกต่อยกัน การต้อนรับน้องใหม่ด้วยวิธีทารุณโหดร้ายต่างๆ (จักรพันธ์ จันทรเจริญ, 2551: 8) จากสภาพดังกล่าวแสดงถึงการขาดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาอย่างน่าเป็นห่วง ผู้ที่มีหน้าที่ให้การศึกษาหรือผู้ใหญ่ทุกคนในสังคมควรวางแนวทางแก้ไขปัญหานี้ให้บรรเทาเบาบางลง ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 192-193) ได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน หากได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเป็นคนที่มีคุณภาพเป็นทั้งคนเก่ง และคนดีที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและไม่ก่อปัญหาให้กับประเทศชาติในอนาคต ซึ่งแนวการพัฒนาจริยธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย นอกจากจะเน้นการให้ความรู้และการฝึกอบรมแล้ว วิธีสอนต่างๆ สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การฝึกปฏิบัติ การอภิปรายเพื่อตอบคำถาม การเลียนแบบจากตัวแบบ และการจัดกิจกรรมให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น (คมเพชร ฉัตรศุกกุล, 2547: 29; ทิศนา แคมมณี, 2549: 7-25; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 11-14) เพราะการพัฒนาจริยธรรมเป็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ทัศนคติ และวุฒิภาวะในการตัดสินใจ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในกฎกติกา ระเบียบ การยอมรับ การมีส่วนร่วม การเสียสละเพื่อส่วนรวม และความยุติธรรมต่อสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม, 2520; พระเมธีธรรมมาภรณ์, 2541: 11)

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษาว่า สามารถวินิจฉัย จัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม โดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกรู้สีกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม มีจิตสำนึกในการธำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติ ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง ไม่ใช้ข้อมูลบิดเบือน หรือการลอกเลียนผลงาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-3) และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะจริยธรรมนักศึกษาว่าควรประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 27)

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน จำนวน 10 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดและสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสอนจริยธรรม ผลการ

สัมภาษณ์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะ จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม ความซื่อสัตย์ เสียสละต่อสังคม มีเหตุผล สามัคคี การรักษากฎระเบียบ การเคารพกัน และความยุติธรรมต่อสังคมที่จะทำให้นักศึกษา เกิดจริยธรรมซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองดี ในศตวรรษ 21 เพราะจะทำให้นักศึกษาเกิดจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นมโนทัศน์ของพลเมือง หลักการ รูปแบบ การปกครอง สิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การเสียสละ การเคารพกติกา พหุวัฒนธรรม ศึกษา การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยกิจกรรมที่จะ ใช้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้สะท้อนการคิด การสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และการวัดและประเมินผลจริยธรรม ของนักศึกษาประเมินตามสภาพจริงไม่ว่าจะเป็นการทดสอบ การวัดเชิงสถานการณ์หรือแบบประเมิน จริยธรรม แบบสอบถาม และการสังเกตพฤติกรรม

จากการสำรวจนักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 90 คน ด้วยการใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการเรียนที่จะทำให้เกิดจริยธรรม ผลการสำรวจดังกล่าว พบว่า การจัดการเรียนการสอนจริยธรรมควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะจริยธรรมโดยการเรียน ที่แสดงให้เห็นความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เสียสละเพื่อส่วนรวม ความสามัคคี และ ความยุติธรรม เนื้อหาที่จะทำให้เกิดจริยธรรมความเพิ่มในเรื่องของหลักสิทธิมนุษยชน การมีจิตอาสา กิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การสอนโดยใช้บทบาท สมมุติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และการวัดและประเมินผลจริยธรรมควร มีแบบทดสอบวัดความรู้ เพื่อนประเมินเพื่อน แบบประเมินจริยธรรม การสังเกต สอบปากเปล่า แบบสอบถาม การวัดเชิงสถานการณ์และการถามตอบ

จากผลการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จริยธรรม พร้อมกับการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน 10 คน และการสำรวจ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 90 คน สามารถสรุปผลในเบื้องต้นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่ จะต้องพัฒนาประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละ ต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ผู้สอน จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและ ความต้องการของนักศึกษา เพราะปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก การจัดการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นั้นๆ ดังที่ Bloom (1956) กล่าวว่าการศึกษา

พัฒนาลักษณะนิสัยใดๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับรู้และใส่ใจในเรื่องนั้นๆ ก่อน ดังนั้นถ้าต้องการพัฒนาจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนจึงควรต้องจัดสถานการณ์ สิ่งเร้า ประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ และสนใจในจริยธรรม โดยการลงมือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรให้ผู้เรียนนำการเรียนรู้ไปใช้บ่อยๆ เพื่อความคงทนของพฤติกรรม ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรมจริยธรรม

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักในจริยธรรมของตนเองและผู้อื่น สู่การตัดสินใจอย่างชาญฉลาด และสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์ที่สุด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหาจุดยืนที่แท้จริง นำไปสู่เกณฑ์การตัดสินใจ (Raths et al, 1996: 38-39) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย การเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้บทบาทสมมติ การใช้กรณีตัวอย่าง และการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนจะมีลักษณะเป็นการตั้งคำถามต่างๆ การยกตัวอย่างข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมที่จะผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ซึ่งผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เกิดการช่วยเหลือกันและรับผิดชอบร่วมกันเหมาะสมกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตน ทั้งทางด้านจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ รวมทั้งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจปัญหาศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา (Mckown, 1952: 1-8; Barrows and Tamblyn, 1980: 18; Johnson and Johnson, 1987: 27-30; Woods, 1994: 2; White, 1996; Allen and Duch, 1998: 1; Howard, 1999: 172; ปรียานุช สถาวรณณี, 2548: 50; สถาพร หมวดอินทร์, 2546: 67) จนทำให้เกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีประกอบด้วย หลักสูตรสังคมศึกษา แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดจริยธรรม ดังนี้

1. หลักสูตรสังคมศึกษา

1.1 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 มีหลักการสำคัญคือ สร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะและเทียบโอนประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และหลากหลาย เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร คณาจารย์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพในการให้การรับรองสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ ซึ่งมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 คุณลักษณะ ดังนี้ (1) มีค่านิยมร่วม (2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู (3) เป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ มีปัญญา (4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความสามารถคิดวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก (5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระออกแบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน และ(6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรม และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องรู้จัก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-8)

จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาสู่การพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการศึกษาก้าวหน้าต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และมีความศรัทธาในวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะเป็นหน้าที่สำคัญของครูจะต้องตระหนัก และพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ และเป็นหลักสูตรพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมคติ เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตา ประารถนาดี ต่อผู้อื่น และจิตอาสา กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึก ภาวะผู้นำ รวมทั้งทักษะส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาที่ มุ่งแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ ตามหลักขันติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม รู้หน้าที่ของตนเอง มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มี จิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7-8)

จากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ ประพฤติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนมุมมอง รวมทั้งได้นำมา สังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม

2. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เป็นการนำวิธีการตามลำดับขั้นตอน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบระบบ การจัดการเรียนรู้มาจากการใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อสร้างหรือพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ๆ เพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ของ Joyce and Weil (1992: 197-210) แนวคิดแบบการออกแบบการเรียนรู้ ADDIE Model ของ Kruse (2009: 1) แนวคิดของการวิจัยและพัฒนาของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2549: 261-262) และ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีของ Creswell and Clark (2011: 190) ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Joyce and Weil (1992: 197-210) เป็นรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากการเสนอภาพเหตุการณ์ในห้องเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องอันเป็นการจำลองเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) กระบวนการเรียนการสอน (Syntax or phases) ที่ได้จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้นๆ และมีความสัมพันธ์กัน (2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน (3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) ที่ผู้สอนมีต่อสิ่งที่ผู้เรียนทำอาจเป็นการให้รางวัลหรือสร้างบรรยากาศให้ได้คิดและปฏิบัติอย่างอิสระ (4) ระบบสนับสนุน (Support System) ซึ่งระบุเงื่อนไขหรือสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) อันเป็นการแนะนำการใช้รูปแบบนั้น ส่วนที่ 3 สารความรู้และทักษะการปฏิบัติงานและสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturing Effects) โดยรายละเอียดของแต่ละรูปแบบต้องจัดสาระความรู้และการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติแก่ผู้เรียน

2.2 แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรู้ ADDIE Model เป็นรูปแบบของ Kruse (2009: 1) ระบบการพัฒนาการเรียนรู้ โดยการนำอักษรตัวแรกในการออกแบบระบบการเรียนการสอนมาใช้ตามหลักการและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ A-analyze: การวิเคราะห์ความจำเป็นหรืออุปสรรคเพื่อตัดสินใจว่าต้องเรียนรู้เรื่องอะไร D-design: การกำหนดถึงวิธีการในการเรียนรู้ โดยการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเลือกเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ D-develop: การสร้างและผลิตเครื่องมือต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบ และปรับปรุง I-implement: การนำแผนหรือโครงการไปปฏิบัติ และ E-evaluate: การพิจารณาความเหมาะสมของการเรียนรู้ การประเมินระหว่างดำเนินการและการปรับปรุงเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

2.3 แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือกระบวนการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาจากการต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมและผู้ใช้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งลักษณะของการวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่มีขั้นตอนดังนี้ R_1 D_1 R_2 D_2 เป็นการพัฒนาจากล่างสู่บน การนำความต้องการจำเป็นของข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนไปสู่การพัฒนา การวิจัยและพัฒนาได้ว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R_1) เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) สภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดหรือการประเมินความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางานวิจัยขึ้น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D_1) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ (Design and Development: D&D) โดยนำผลจากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งจาก

ขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรมทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมจากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยก่อนนำมาใช้จริง ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (Implementation: I) เป็นการนำนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายโดยจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้นวัตกรรม และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นขั้นการประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้ (Evaluation: E) เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรม โดยประเมินจากกลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำผลการใช้นวัตกรรมมาปรับปรุงและพัฒนาขยายผลกับผู้อื่นที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2549: 261-262; ทิศนา แคมมณี, 2553: 201; องอาจ นัยพัฒน์, 2554: 230-234)

2.4 การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) เป็นการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของประเด็นปัญหาและสถานะเงื่อนไขของกระบวนการสืบค้นซึ่งการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายในนั้นจะให้แนวคิดและวิธีการการผสมผสานข้อมูลระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทำให้นักวิจัยเข้าใจปัญหาดีขึ้นกว่าการใช้ข้อมูลเพียงด้านเดียวซึ่งการผสมผสานข้อมูลมี 3 วิธี ได้แก่ (1) ผสมผสานข้อมูล (Data Merging) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วนำผลวิเคราะห์มารวมกันในขั้นตอนการแปลผล (2) การเชื่อมต่อข้อมูล (Data Connecting) เป็นการเชื่อมต่อข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันโดยการวิเคราะห์ข้อมูลชุดที่ 1 นำไปสู่ข้อมูลชุดที่ 2 และ (3) รับรองภายในข้อมูล (Data Embedding) เป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูล 2 ประเภทไม่เท่ากันซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) มีมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เนื่องจากข้อมูลเชิงคุณภาพฝังตัวอยู่ในข้อมูลเชิงปริมาณทำให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลสนับสนุนเชิงปริมาณ

จากแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce and Weil (1992: 197-210) มาพิจารณาองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของ Kruse (2009: 1) มาช่วยในการตัดสินใจ วางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบของ ADDIE Model เป็นระบบการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้เกิดหลักการที่ชัดเจนและความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งนำแนวคิดการวิจัยและพัฒนาของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2549: 261-262) และการวิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบรับรอง

ภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเพื่อพัฒนานักศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

3. ทฤษฎีการเรียนรู้

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1964: 383-432) เชื่อว่ามนุษย์สามารถบรรลุจริยธรรมได้เมื่อมีเหตุผลและความคิดซึ่งจะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตนเอง สามารถแบ่งจริยธรรมเป็น 3 ระดับ และ 6 ชั้น ดังนี้ (1) ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre-conventional Level) โดยบุคคลจะสนองตอบต่อกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้ บุคคลเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ ชั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (2) ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้บุคคลกระทำไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่นๆ การดำเนิน ยกย่อง ชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ การกระทำตามกฎเกณฑ์กลุ่มย่อยๆ ของตน ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม และ (3) ระดับเหนือเกณฑ์ (Post-conventional Level) ระดับนี้เป็นระดับที่มีจริยธรรมเป็นของตนเองอยู่ในวัยผู้ใหญ่อายุ 20 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจเชิงข้อขัดแย้งด้วยการนำความคิดตรรกะตรงด้วยตนเองแล้วตัดสินใจตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากันการยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับของทุกสังคมระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล

3.2 ทฤษฎีกระจ่างค่านิยม พัฒนาโดย Rath, Harmin, and Simon (1966: 11-12) ที่มีหลักการว่าความถูกต้องดีงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่แปรผันตามบุคคลและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งหลักการของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยมจะไม่กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนฉุกคิดขึ้นมาว่าความเชื่อทัศนคติพฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งๆ นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ (1) เลือกอย่างอิสระ (2) เลือกจากแนวทางต่างๆ (3) เลือกหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละอย่าง (4) มีความสุขกับสิ่งที่ได้เลือก (5) เต็มใจที่จะยึดมั่นในสิ่งที่เลือกนั้นโดยเปิดเผย (6) ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งที่เลือก และ (7) ทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกลายเป็นแบบแผน

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของ Bandura (1977: 191) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมบุคคล เชื่อว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออกหรือ performance แต่เชื่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในโดยไม่จำเป็นต้องแสดงออก ในขณะที่การแสดงพฤติกรรมจะสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเกิดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนจะ

มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอและปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ร่วมด้วย การร่วมของปัจจัยส่วนบุคคล จะต้องร่วมกันในลักษณะกำหนดปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้หมายความว่าทั้ง สามปัจจัยนั้นจะมีอิทธิพลต่อกันอย่างเท่าเทียมกันหรือเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมจะเน้นแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ ความสามารถของตนเอง

จากทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัย ทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้จะบรรลุจริยธรรมต้องมีเหตุผลและมีความคิดที่ จะทำให้เกิดความถูกต้องดีงาม ยอมรับการตัดสินใจ พร้อมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้จึงสามารถ นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการคิดริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมาย และสื่อการเรียน การติดต่อกับบุคคลอื่น แหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตน การเรียนรู้ แบบนำตนเองจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Tough, 1971: 114; Knowles, 1975: 18; Skager, 1977: 133; Griffin, 1983: 153)

4.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์วิธีการให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้ และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นหลักการสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทไปที่ผู้เรียน โดยผู้เรียนในกลุ่มจะเป็นผู้จัดการกันเองตั้งแต่กำหนด บทบาทสมาชิก ตรวจสอบหน้าที่รับผิดชอบ และตรวจสอบการทำงานกันเองภายในกลุ่ม นอกจากนี้ ภายในกลุ่มผู้เรียนอาจจะสอนกันเองภายในกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะต้องเลือก เทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย เดียวกันคือการเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ (Good and Brophy, 1991: 409; Johnson and Johnson, 1993: 1-5; Slavin, 1994: 287)

4.3 การสอนโดยใช้การสะท้อนคิด เป็นการสอนที่สนับสนุนการพิจารณาในการแก้ปัญหา นำไปสู่การได้ข้อสรุปในการตัดสินใจเลือกกระทำหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และสร้างสรรค์กว่าเดิม (Dewey, 1910: 6) ซึ่งการสะท้อนคิดเป็นกระบวนการสร้างความหมาย (meaning-making process) โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงผู้เรียนจากประสบการณ์หนึ่งไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งกว่าเดิม เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประสบการณ์นั้นกับประสบการณ์หรือความคิดอื่นๆ เชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติและการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติ เชื่อมโยงความรู้สึกความคิดและการกระทำที่มีอิทธิพลต่อกัน (Ghaye, 1998: 1-2; Moon, 2013: 36) ซึ่งการสะท้อนคิดจำเป็นต้องเกิดขึ้นในสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เพราะต้องอาศัยทัศนคติที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล (Rodgers, 2001: 845) ดังนั้นการสอนโดยสะท้อนคิดเป็นการคิดที่ลึกซึ้งซึ่งมากกว่าการคิดตามปกติ ตามมุมมองของบุคคลและกลุ่มบุคคล ตามบริบททางสังคม เป็นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน

4.4 การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดย Shafteel and Shafteel (1967: 67-71) เชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมต่างๆ ของบุคคลที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และสั่งสมไว้ภายในลึกๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวก็ได้ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมาทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ขณะเดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่นก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม พฤติกรรมของผู้อื่น และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีและเหมาะสม

4.5 การสอนโดยใช้กรณีศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้วนำคำตอบ และเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย ซึ่งจะเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหา โดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ที่เรียนรู้ความคิดของผู้อื่นทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น รวมทั้งเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Shulman, 1992: 21; ทิศนา แคมมณี, 2553: 340-350)

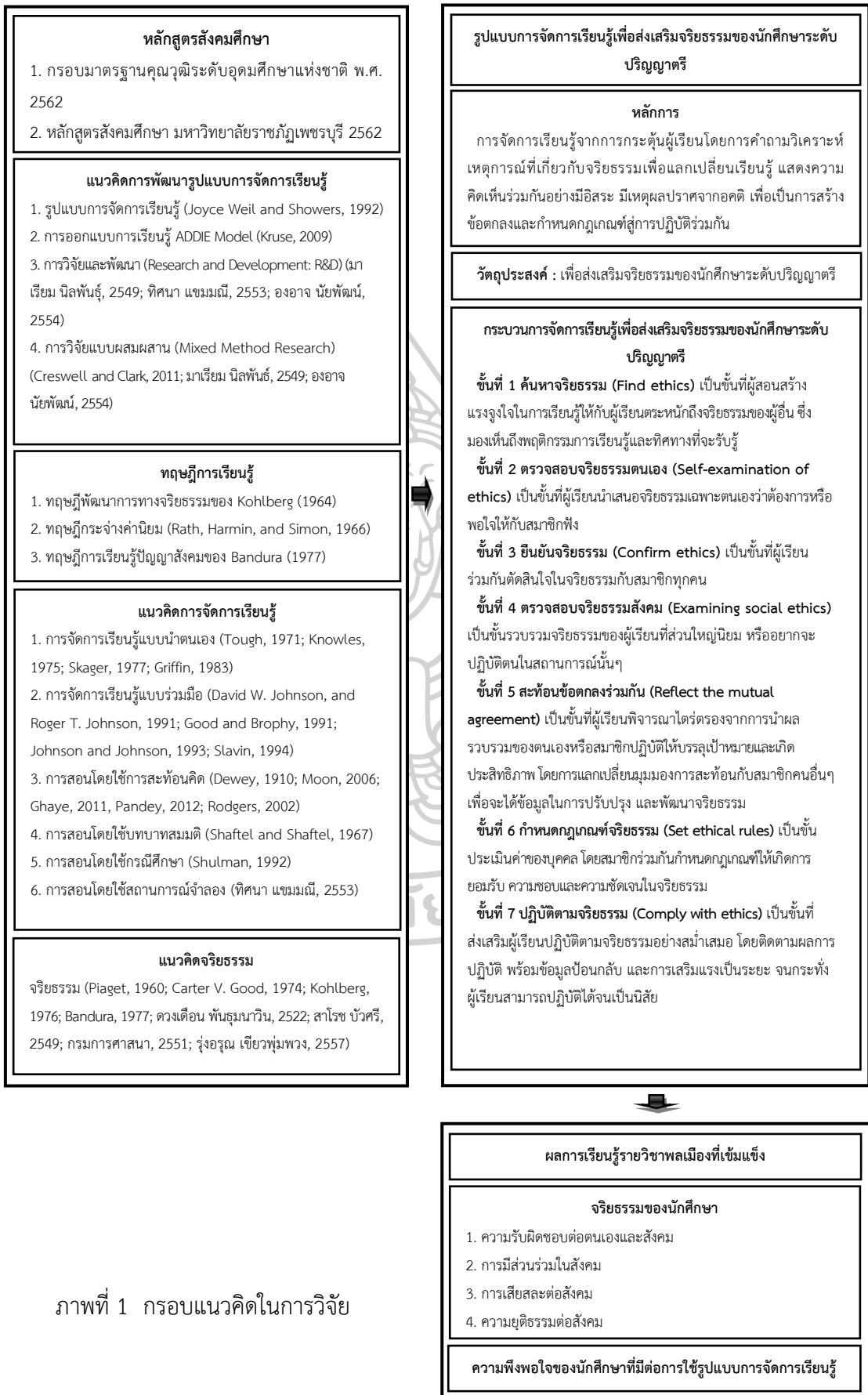
4.6 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่สถานการณ์นั้น ซึ่งจะเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด (ทิศนา แคมมณี, 2553: 358-373)

จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบบร่วมมือ การสอนโดยการสะท้อนคิด การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเองวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมาย สื่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน พิจารณาในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ค่านิยมที่ดี ทำให้พฤติกรรมของตน และพฤติกรรมของผู้อื่นเป็นไปในทางที่ดีและเหมาะสม อีกทั้งได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. แนวคิดจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคมที่สังคมยอมรับ ยึดถือและปฏิบัติตาม โดยใช้หลักศีลธรรม ความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความยุติธรรมต่อสังคม (Piaget, 1960: 1; Carter V. Good, 1974: 314; Kohlberg, 1976: 4-5; Bandura, 1977: 35; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2522: 27; สาโรช บัวศรี, 2549: 9; กรมการศาสนา, 2551: 1; รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 14)

จากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้นำมาพัฒนาและเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรสังคมศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> 1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 2. หลักสูตรสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562
แนวคิดการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้
<ol style="list-style-type: none"> 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Joyce Weil and Showers, 1992) 2. การออกแบบการเรียนรู้ ADDIE Model (Kruse, 2009) 3. การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2549; ทิศนา ขัมมณี, 2553; องอาจ นัยพัฒน์, 2554) 4. การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) (Creswell and Clark, 2011; มาเรียม นิลพันธุ์, 2549; องอาจ นัยพัฒน์, 2554)
ทฤษฎีการเรียนรู้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1964) 2. ทฤษฎีภาวะจำคำนิยม (Rath, Harmin, and Simon, 1966) 3. ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของ Bandura (1977)
แนวคิดการจัดการเรียนรู้
<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Tough, 1971; Knowles, 1975; Skager, 1977; Griffin, 1983) 2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (David W. Johnson, and Roger T. Johnson, 1991; Good and Brophy, 1991; Johnson and Johnson, 1993; Slavin, 1994) 3. การสอนโดยใช้การสะท้อนคิด (Dewey, 1910; Moon, 2006; Ghaye, 2011, Pandey, 2012; Rodgers, 2002) 4. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Shaftel and Shaftel, 1967) 5. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Shulman, 1992) 6. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (ทิศนา ขัมมณี, 2553)
แนวคิดจริยธรรม
<p>จริยธรรม (Piaget, 1960; Carter V. Good, 1974; Kohlberg, 1976; Bandura, 1977; ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2522; สาโรช บัวศรี, 2549; กรมการศาสนา, 2551; รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557)</p>

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
หลักการ
<p>การจัดการเรียนรู้จากการกระตุ้นผู้เรียนโดยการคำถามวิเคราะห์ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ มีเหตุผลปราศจากอคติ เพื่อเป็นการสร้างข้อตกลงและกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน</p>
วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
<p>ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้</p> <p>ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกทั้ง</p> <p>ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน</p> <p>ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม หรืออาจจะปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ</p> <p>ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม</p> <p>ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม</p> <p>ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย</p>
ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
จริยธรรมของนักศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2. การมีส่วนร่วมในสังคม 3. การเสียสละต่อสังคม 4. ความยุติธรรมต่อสังคม
ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

คำถามของการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิผลเป็นอย่างไร
 - 2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
 - 2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
 - 2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมอยู่ในระดับใด
3. รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย มีดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
3. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สมมติฐานไว้ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งสิ้น 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา (4 ปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 2) สถาบันทางสังคม 3) ประชาธิปไตย และ 4) สิทธิมนุษยชน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

3.2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.2.2 จริยธรรมของนักศึกษา

3.2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มี กระบวนการสร้างเป็นระบบโดยใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของ Kruse มาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิด ของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การ พัฒนา (Development: D₁) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ (Design and Development: D&D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นขั้นการประเมินผล รูปแบบการเรียนรู้ (Evaluation: E)

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีกระจำงคานิยมของ Rath, Harmin, and Simon และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura โดยบูรณาการ ผสมผสานเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยกระบวนการจัดการ เรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการ เรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) หมายถึง ขั้นที่ ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจ ในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) หมายถึง ขั้นรวบรวม จริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม หรืออยากจะปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

และเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) หมายถึง ขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) หมายถึง ขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ได้แก่ ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และจริยธรรม โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และแบบประเมินจริยธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. จริยธรรม หมายถึง การแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคม โดยยึดหลักศีลธรรม และความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ดังนี้

4.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิกัน ให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความไว้วางใจจากเพื่อน เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดย การละความเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน การรู้จักแบ่งปันแก่บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการทำงานกิจกรรม ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.4 ความยุติธรรมต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยความเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายจริยธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม ตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ไม่ลำเอียงและมีระเบียบวินัย ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ผลการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง พัฒนาตามแนวคิดของ บลูม (Bloom's Taxonomy) ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับการแสดงออกที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. นักศึกษามีการพัฒนาจริยธรรมจากประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคมสูงขึ้น
3. มหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมจริยธรรมได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาสาระสำคัญของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรสังคมศึกษา
2. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ทฤษฎีการเรียนรู้
4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้
5. แนวคิดจริยธรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรสังคมศึกษา

1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562

1.1 หลักการสำคัญของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติพัฒนาขึ้นภายใต้หลักการสำคัญ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-8)

1. สร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ
2. พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะและเทียบโอนประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และหลากหลาย
3. เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ
4. พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร คณาจารย์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพในการให้การรับรองสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ

1.2 วัตถุประสงค์ของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1. เพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษาด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการกับระบบคุณวุฒิทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
2. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเพิ่มโอกาสการศึกษา (Widening Education Participation) ที่จำเป็นต่อการสร้างศักยภาพกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
3. เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศอันจะเป็นกลไกสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศเสริมสร้างความคล่องตัว และควมมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายกำลังคนและนักเรียนนักศึกษาในภูมิภาค (Mobility of Manpower and Student)
4. เพื่อยกระดับคุณค่าของผู้มีความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ต้องการเพิ่มพูนคุณวุฒิการศึกษาด้วยระบบการเทียบโอนประสบการณ์ และความรู้ที่มีอยู่ก่อน (Recognition of Prior Learning: RPL) รวมทั้งเชื่อมโยงเส้นทางการเรียนรู้และความก้าวหน้าในอาชีพที่หลากหลายของบุคคล

1.3 การพัฒนามาตรฐานด้านการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน/การฝึกอบรมตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1. จัดทำเกณฑ์และระบบการประกันคุณภาพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติทั้งด้านการศึกษาและอาชีพที่ผ่านการรับรองขึ้นทะเบียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
2. จัดทำมาตรฐานการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติโดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา/ฝึกอบรม มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานอุปกรณ์/เครื่องมือ มาตรฐานครู/ผู้ฝึกสอน

1.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
 - 1.1 มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของครู พัฒนาความรู้ถึงตัวตนความเป็นครู และมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและชุมชน
 - 1.2 เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้

และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤตินเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ

1.3 เป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สนุกสนาน วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองให้เป็น บุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.4 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถ คิดวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับ วิชาชีพครูสามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองผู้เรียนให้ เติบโตตามศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.5 เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัด เนื้อหาสาระออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน โดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้ เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาใน ชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชา และผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การ สอน ความรู้ เนื้อหาสาระและเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาตนเอง ผู้เรียนและสังคม

1.6 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึก ไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความ กล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องรู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมือง โลก รวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด

2. มาตรฐานผลการเรียนรู้

2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.1.1 รัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความ เป็นครู และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.1.2 มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

2.1.3 มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การเคารพสิทธิให้เกียรติคนอื่น มีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ

2.1.4 มีความกล้าหาญและแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรม สามารถวินิจฉัยจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อมโดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม มีจิตสำนึกในการธำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ข้อมูลบิดเบือน หรือการลอกเลียนผลงาน

2.2 ด้านความรู้

2.2.1 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาสาระด้านวิชาชีพของครู

2.2.2 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาที่สอนสามารถวิเคราะห์ความรู้อย่างลึกซึ้ง สามารถติดตามความก้าวหน้าด้านวิทยาการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ของแต่ละสาขาวิชา

2.3 มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียน

2.4 มีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน

2.5 ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน พัฒนาผู้เรียน พัฒนางานและพัฒนาชุมชน

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 คิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน เป็นพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล สามารถเผชิญและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีข้ามแพลตฟอร์ม (Platform) และโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน วินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ หลักการทางทฤษฎี ประสบการณ์ ภาคปฏิบัติ ค่านิยม แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ บรรทัดฐานทางสังคมและผลกระทบ

3.2 สามารถคิดริเริ่มและพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์

3.3 สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้จากการทำวิจัยและสร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรม รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนและสังคม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 เข้าใจและใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีความคิดเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม

4.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4.3 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อตนเอง ผู้เรียน ผู้ร่วมงาน และส่วนรวมสามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาตนเอง กลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

4.4 มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ มีความเข้มแข็ง กล้าหาญทางจริยธรรม สามารถชี้แนะ และถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคมอย่างสร้างสรรค์

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

5.1 มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเข้าใจองค์ความรู้หรือประเด็นปัญหาทางการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

5.2 สื่อสารกับผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและสังคม และผู้เกี่ยวข้องของกลุ่มต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเลือกใช้การสื่อสารทางวาจา การเขียน หรือการนำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารหรือนวัตกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม

5.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลหรือความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้

6.1 สามารถเลือกใช้ปรัชญาตามความเชื่อในการสร้างหลักสูตรรายวิชา การออกแบบเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร การวัดและประเมินผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้แบบเปิดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทที่ต่างกันของผู้เรียนและพื้นที่

6.2 สามารถในการนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบกิจกรรม การจัดเนื้อหาสาระ การบริหารจัดการ และกลไกการช่วยเหลือ แก้ไขและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหรือผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางกาย

6.3 จัดกิจกรรมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำงานในสถานการณ์จริง ส่งเสริมการพัฒนาการคิด การทำงาน การจัดการการเผชิญสถานการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาด้วยความความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย และรับผิดชอบต่อผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด

6.4 สร้างบรรยากาศ และจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยาการ เทคโนโลยี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการประสานงาน สร้างความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกและร่วมมือกัน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีปัญญารู้คิด และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องให้เต็มตามศักยภาพ

6.5 สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ การเรียนรู้ทักษะการรู้เรื่อง ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานแบบร่วมมือ ทักษะการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารทักษะเทคโนโลยี และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. การจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เป็นหมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-8)

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 เป็นกรอบที่ต้องการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมสมรรถนะให้บัณฑิตเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความ ยุติธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธ ต่อต้าน การกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาการ สอนได้มีการพัฒนาจริยธรรมให้กับนักศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยฉบับนี้

2. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562

2.1 ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. ปรัชญา

ผลิตครูสังคมศึกษาที่มีคุณภาพสูง มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพไปสู่การจัดการศึกษาและพัฒนาครูให้เป็นคนดีมี

สติปัญญา ความสามารถและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤตได้ด้วยสติปัญญา และสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาท้องถิ่นและตนเอง

2. ความสำคัญ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษามุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการศึกษาก้าวหน้าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และมีความศรัทธาในวิชาชีพครูซึ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่ครูต้องตระหนักและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาชาติอยู่เสมอ

3. วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความสามารถและเทคนิคในด้านสังคมศึกษา สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศ
2. มีความรู้ความสามารถการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้ครูเกิดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามการศึกษาชาติ
3. มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีความรับผิดชอบต่อวิชาการ วิชาชีพ มีความอดทน ใจกว้าง และมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะประกอบวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามสมรรถนะ และมาตรฐานวิชาชีพครู
4. มีความสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและบูรณาการความรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. มีความรอบรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ใหม่สำหรับการประกอบวิชาชีพหรือการศึกษาในระดับสูงขึ้นในอนาคต

4. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษ

1. มีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น
2. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับความเป็นครู ฝึกวินัยให้นักศึกษาในการแต่งกาย มีมารยาททางกาย และวาจาที่เหมาะสม

3. มีจิตอาสา จัดการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึก
ภาวะผู้นำ ความเสียสละ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมอบรมความรู้เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมประชาธิปไตย

4. เป็นผู้แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอและรู้เท่าทันโลก

5. มีความสามารถด้านวิชาชีพครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทักษะ
ชีวิต และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาผลการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม และจริยธรรม

- 1) รัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู
- 2) มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทน อดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและ
ซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) มีค่านิยมและคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย การเคารพสิทธิ การให้
เกียรติคนอื่น สามัคคี ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
- 4) มีศีลธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นทั้งทางกาย ทางวาจา และ
ทางจิตใจ

2. กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีในประเด็นวิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรมของ
สังคมวิชาการ
- 2) เรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้จากกระบวนการจ่าง
นิยม และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 3) เปิดโอกาสให้นักศึกษามีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และแสดงถึง
การมีเมตตา กรุณา และความเสียสละ

3. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม และจริยธรรม

- 1) วัดและประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานตามสภาพจริง
- 2) วัดและประเมินผลจากผลการวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี
- 3) วัดและประเมินผลจากกลุ่มเพื่อน
- 4) วัดและประเมินผลโดยใช้แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม

2.2 หลักสูตร

จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต มีโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	30 หน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะด้าน	ไม่น้อยกว่า	103 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาชีพครู	ไม่น้อยกว่า	40 หน่วยกิต
1. วิชาชีพครู		28 หน่วยกิต
2. วิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา		12 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	63 หน่วยกิต
1. วิชาเอกบังคับ		42 หน่วยกิต
2. วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	21 หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต

2.3 คำอธิบายรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

1. 62301 พลเมืองที่เข้มแข็ง 3 (1-2-6)

วิเคราะห์ ออกแบบการปฏิบัติ จัดทำโครงการ และการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขันธ์ธรรม การสร้างและการปฏิบัติตามกฎ กติกาของสังคม และกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ และวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่ของตนเองในฐานะของพลเมืองไทยในระบบประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างมีเหตุผล มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา เน้นการปฏิบัติแบบบูรณาการจากกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7-28)

2. วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและเพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ปรับหน่วยการเรียนรู้จาก 4 หน่วยการเรียนรู้ให้เป็นหน่วยบูรณาการ 2 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน 8 สัปดาห์ 24 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยบูรณาการที่ 1 พลเมืองดีของสังคม

แผนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	จำนวน 6 ชั่วโมง
แผนที่ 2 สถาบันทางสังคม	จำนวน 6 ชั่วโมง
แผนที่ 3 ประชาธิปไตย	จำนวน 6 ชั่วโมง

หน่วยบูรณาการที่ 2 หลักการอยู่ร่วมกันทางสังคม

แผนที่ 4 สิทธิมนุษยชน

จำนวน 6 ชั่วโมง

สรุปหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รอบรู้บทบาทของสถาบันทางสังคม เข้าใจในระบบประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม และวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา ในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งซึ่งเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นแผน ดังนี้ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 2) สถาบันทางสังคม 3) ประชาธิปไตย และ 4) สิทธิมนุษยชน โดยจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำแนวคิดและหลักการเชิงระบบและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาคำอธิบายแบบระบบการเรียนการสอนที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้รวมถึงการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ นักการศึกษาให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วัชรรา เล่าเรียนดี (2553: 44) ให้ความหมายรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันในการดำเนินการสอนให้บรรลุเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะอยู่ในรูปของกระบวนการเช่นเดียวกับวิธีสอน ความแตกต่างจะอยู่ที่รูปแบบการสอนอาจจะมีวิธีการสอนและเทคนิคการสอนปรากฏอยู่

ทิตินา แคมมณี (2555: 222) ให้ความหมายรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้าไปช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ

Joyce Weil and Showers (1992: 197-210) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แผนหรือแบบที่ใช้ในการสอนในห้องเรียนโดยตรงหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอน รวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและหลักสูตรวิชา แต่ละรูปแบบจะเป็นแนวทางในการออกแบบการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

จากความหมายรูปแบบการเรียนเรียนรู้หรือรูปแบบการสอนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปว่าเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความเชื่อ ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์

1.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอน นักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2555: 222) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลัก
ในรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

2.2 การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง
กับหลักที่ยึดถือ

2.3 มีการจัดระบบ คือ การจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
ของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

2.4 มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะ
ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Joyce and Weil (1992: 197-210) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) กระบวนการการเรียนการสอน (Syntax or phases) ที่ได้จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้นๆ และมีความสัมพันธ์กัน (2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน (3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) ที่ครูมีต่อสิ่งที่นักเรียนทำอาจเป็นการให้รางวัลหรือสร้างบรรยากาศให้ได้คิดและปฏิบัติอย่างอิสระ และ (4) ระบบสนับสนุน (Support System) ซึ่งระบุเงื่อนไขหรือสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) อันเป็นการแนะนำการใช้รูปแบบนั้น และ ส่วนที่ 3 สาร

ความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานและสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturing Effects) โดยรายละเอียดของแต่ละรูปแบบต้องจัดสาระความรู้และการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติแก่ผู้เรียน

Keeves J., (1997: 386-387) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอน 4 ประการ ได้แก่ (1) รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ (2) โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้ (3) รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (imagination) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ และ (4) รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (associative relationships)

Smith & Ragan (1999: 18); Gagné, Wager, Golas, & Keller (2005: 2-3) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอน 7 ประการ ได้แก่ (1) คำนิยามถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ (2) คำนิยามถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ (3) ประยุกต์หลักการเรียนการสอนมาใช้ในการออกแบบ (4) ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย (5) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (6) มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน และ (7) องค์ประกอบของการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงกัน

จากองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะกล่าวถึงปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่างๆ ที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งองค์ประกอบต้องมีความสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้ ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม หรืออยากจะปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม และขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with

ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

1.3 ประเภทของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้จะบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการความเชื่อตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยอาศัยรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่จะเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งการจัดประเภทของรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอน ดังนี้

1. รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) เป็นรูปแบบมุ่งช่วยผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด รูปแบบการสอนได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน มโนทัศน์ (Concept attainment model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกาเย (Gagne's instructional model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยนำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้า (advance organizer model) รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ (Memory model) และรูปแบบการเรียนการสอนโดยผังกราฟิก (Graphic organizer instruction model)

2. รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective domain) เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนเพียงช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต้องอาศัยหลักการและวิธีการอื่นๆ เพิ่มเติม รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional model based on Bloom's domain) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการชกค้ำ (jurisprudential model) และรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role playing model)

3. รูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติการกระทำหรือการแสดงออกต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการแตกต่างไปจากการพัฒนาด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัยรูปแบบการสอนกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแนวคิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional model based on Simpson's processes for psycho-motor skill development) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติของเดฟ (Dave's instructional model for psychomotor domain) และรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Instructional Model for psychomotor domain based on skill components)

4. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process skills) รูปแบบการสอนทักษะกระบวนการที่เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่างๆ อาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา เช่น กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้ หรือกระบวนการคิดต่างๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบสอบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น หรืออาจเป็นกระบวนการทางสังคม เช่น กระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นต้น รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและการแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (group investigation instructional model) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอแรนซ์ (Torrance's future problem solving instructional model) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics instructional model) รูปแบบกระบวนการคิดอุปนัย (inductive thinking instructional model)

5. รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบพยายามพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ไปพร้อมกัน โดยใช้การบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ รูปแบบการสอนที่ใช้ในกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (direct instruction model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline method) รูปแบบการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Instructional model of cooperative learning) (ทิศนา แคมมณี, 2555: 222-255)

Joyce Weil and Showers (1992: 25-34) เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเริ่มจากเสนอสถานการณ์ในห้องเรียน (Scenario) เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการจัดการสารสนเทศ เป็นการสอนเน้นการเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคม (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ทางสังคมให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งรูปแบบการสอนของกลุ่มนี้จะเป็นการสอนแบบบทบาทสมมติ (3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาตนเอง ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาบุคลิกภาพและความตระหนักในตนเอง รับรู้สิ่งที่ตนเอง ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งรูปแบบการสอนของกลุ่มนี้จะไม่มีคำชี้แนะ แต่เป็นการเสริมสร้างความคิดรวบยอดด้วยตนเอง และ (4) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรม ที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการปรับแก้ไขตนเองเพื่อให้พบกับความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบการสอนของกลุ่มนี้จะเป็นการสอนเพื่อให้เกิดการรับรู้ทางตรงและทางอ้อม

Arends (2001: 25) ได้แบ่งประเภทรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยพิจารณาจากบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้ (1) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

(teacher-centered model) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเตรียมเนื้อหาและเป็นผู้ควบคุมกำกับขั้นตอนของการเรียนการสอน ชื่อที่ใช้เรียกรูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้มักเรียกว่ารูปแบบการสอน เช่น รูปแบบการสอนตรง (direct instruction model) รูปแบบการสอนความคิดรวบยอด (concept teaching model) และ (2) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered model) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ หรือเป็นผู้สร้างความรู้ บทบาทของผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและเป็นพี่ปรึกษาการทำงานของนักเรียน ชื่อของรูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้นิยมเรียกว่า รูปแบบการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบการสอน เช่น รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) รูปแบบการเรียนรู้ตามแนววิถีจักรการการเรียนรู้ 4 MAT (the circle of learning model)

จากประเภทของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ประเภทของการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันออกไป จำแนกดังนี้ (1) เน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัยหรือเนื้อหาความรู้ ช่วยผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ (2) เน้นพัฒนาด้านจิตพิสัย ช่วยพัฒนาผู้เรียนเกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม (3) เน้นพัฒนาด้านทักษะพิสัย ช่วยพัฒนาผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ (4) เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่างๆ (5) เน้นการบูรณาการ ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ (6) เน้นกระบวนการจัดการสารสนเทศ ช่วยเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความคิดอย่างสร้างสรรค์ (7) เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ทางสังคม (8) เน้นการพัฒนาตนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและความตระหนักในตนเอง และ (9) เน้นพฤติกรรม ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ขึ้นโดยเน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective domain) ที่เป็นรูปแบบช่วยพัฒนานักศึกษาเกิดจริยธรรม

2. แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรูู้

แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรูู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรูู้ โดยอาศัยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาออกแบบการจัดการเรียนรูู้ ดังนี้

Kruse (2009: 1) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและแนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) เป็นการระบุกิจกรรมการเรียนรู้การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนการสอน (3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการ

เรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล (4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ในวัดกรรมและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ (5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทุกองค์ประกอบเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบ

Dick, Carey, and Carey (2009: 6-8) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ (1) กำหนดเป้าหมายการเรียนการสอน (Identify instructional goals) เป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังโดยวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (Analysis performance) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Conduct needs assessment) (2) วิเคราะห์การเรียนการสอน (Analyze instruction) เป็นขั้นการวิเคราะห์ว่าต้องดำเนินการอย่างไรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (3) วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบท (Analyze learners and contexts) (4) เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Write performance objective) เป็นการระบุให้ชัดเจนว่าผู้เรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้างในด้านความรู้และการปฏิบัติ (5) พัฒนาเครื่องมือประเมินผล (Develop assessment instrument) (6) พัฒนากลยุทธ์การสอน (Develop instructional strategy) (7) พัฒนาและเลือกสื่อการเรียนรู้อ (Develop and select instructional materials) (8) ออกแบบและประเมินผลระหว่างการเรียน (Design and conduct formation evaluation of instruction) (9) ทบทวนการจัดการเรียนการสอน (Revise instruction) และ (10) ออกแบบและประเมินผลหลังการเรียนการสอน (Design and conduct summative evaluation)

จากแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรู้อ พอสสรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่แตกต่างกัน แต่มุ่งพัฒนาให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกันสามารถสรุปได้ 5-ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) (2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) (3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) (4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) และ (5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) โดยการออกแบบการเรียนการสอน ADDIE Model ตามแนวคิดของ Kruse (2009: 1) เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. แนวคิดการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือกระบวนการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาจากความต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมและผู้ใช้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ส่วนใหญ่มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ R₁ D₁ R₂ D₂ ซึ่งเป็นการพัฒนาจากล่างสู่บน การนำความต้องการ ความจำเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนไปสู่การพัฒนา การวิจัยและพัฒนาได้ว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) สภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการ

ประเมินความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางานวิจัยขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ (Design and Development: D&D) โดยนำผลจากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมจากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยก่อนนำมาใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (Implementation: I) เป็นการนำนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาแล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายโดยจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้นวัตกรรม และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นขั้นการประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้ (Evaluation: E) เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรม โดยประเมินจากกลุ่มเป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำผลการใช้นวัตกรรมมาปรับปรุงและพัฒนา ขยายผลกับผู้สอนที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2549: 261-262; ทิศนา แคมมณี, 2553: 201; องอาจ นัยพัฒน์, 2554: 230-234)

4. การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research)

การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) เป็นการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของประเด็นปัญหาและสถานะเงื่อนไขของกระบวนการสืบค้นซึ่งการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายใน นั้นจะให้แนวคิดและวิธีการการผสมผสานข้อมูลระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทำให้นักวิจัยเข้าใจปัญหาดีขึ้นกว่าการใช้ข้อมูลเพียงด้านเดียวซึ่งการผสมผสานข้อมูลมี 3 วิธี ได้แก่ (1) ผสานข้อมูล (Data Merging) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วนำผลวิเคราะห์มารวมกันในขั้นตอนการแปลผล (2) การเชื่อมต่อข้อมูล (Data Connecting) เป็นการเชื่อมต่อข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันโดยการวิเคราะห์ข้อมูลชุดที่ 1 นำไปสู่ข้อมูลชุดที่ 2 และ (3) ผังข้อมูล (Data Embedding) เป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูล 2 ประเภทไม่เท่ากันซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) มีมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เนื่องจากข้อมูลเชิงคุณภาพฝังตัวอยู่ในข้อมูลเชิงปริมาณทำให้ข้อมูล

เชิงคุณภาพเป็นข้อมูลสนับสนุนเชิงปริมาณ (Creswell and Clark, 2011: 190; มาเรียม นิลพันธุ์, 2554: 261-262; องอาจ นัยวัฒน์, 2554: 232-234)

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้จะมีลักษณะเป็นหลักการแนวคิดที่เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพ โดยการนำความต้องการ ความจำเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนไปสู่การพัฒนา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทำให้ได้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทฤษฎีการเรียนรู้

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีกระจำจ้านิยมของ Rath, Harmin, and Simon และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura แต่ละทฤษฎีมีแนวคิดและหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีแนวคิด หลักการ และทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

Kohlberg (1964: 383-432) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะผ่านไป ตามขั้นพัฒนาการ (Sequential stage) โดยมีพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และเชื่อว่าการรับรู้ทางสังคมและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะปฏิสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น การตัดสินใจคุณธรรม จริยธรรมตามขั้นต่างๆ นั้นเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่ง Kohlberg เชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ส่วนบุคคลมากกว่าจะเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่สังคมวางไว้ และการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์นั้นไม่ได้พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์ เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11-25 ปี สามารถแบ่งการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ระดับละ 2 ขั้น ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุ์นาวัน, 2524: 29-30; ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 174-176; ทิศนา แคมมณี, 2549: 11-15)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre Conventional level) ช่วงอายุ 2-10 ปี หมายถึงระดับที่การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น มีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience) เด็กคิดว่า สิ่งที่ถูกต้องคือไม่ทำผิดกฎเพราะจะถูกลงโทษถ้าทำผิด เช่น เด็กทำการบ้าน เด็กทำเวร เพราะกลัวถูก ครูลงโทษ จึงทำให้เด็กเชื่อฟังและเห็นว่าสิ่งที่ปรากฏให้เห็นแล้วไม่ถูกลงโทษ คือ สิ่งที่ถูกต้อง ขั้นนี้อายุ 2-7 ปี จริยธรรมในขั้นนี้อาจปรากฏในผู้ใหญ่ที่เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่พัฒนาตามวัย เช่น ไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพราะกลัวถูกลงโทษ หรือกลัวตกรรอก

ขั้นที่ 2 การคิดถึงตัวเองและแลกเปลี่ยน (Individual and Exchange) เด็กทำตาม กฎแต่หวังผลประโยชน์ทำในสิ่งที่ตนสนใจ เด็กจะเรียนรู้ว่าการกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่ได้รับรางวัล คำชมเชย เช่น ขนม อาหาร ของเล่นหรือเงิน เด็กจะพิจารณาจริยธรรมที่สัมพันธ์กับการกระทำเมื่อเขาได้รับรางวัล เด็กจะทำตามคำสั่งก็ต่อเมื่อมีสิ่งของตอบแทน ขั้นนี้อายุ 7-10 ปี ผู้ใหญ่ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมชงักในขั้นนี้จะให้เหตุผลการกระทำหรือไม่กระทำ เช่น ทำแล้วไม่คุ้มค่ากับการลงทุนลงแรง หรือถึงแม้จะทำในสิ่งที่เป็นหน้าที่ก็ขอสิ่งตอบแทน มิฉะนั้นจะไม่ทำหรือทำแบบขอไปที

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) ช่วงอายุ 10-16 ปี หมายถึงการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเราและสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ มีพัฒนาการ 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการกระทำตามผู้อื่น (Good Boy Orientation) เด็กจะกระทำในสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดีเพื่อจะได้รับคำยกย่องชมเชย เหตุผลสำคัญที่ทำให้เด็กตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อนๆ เด็กจะมีพฤติกรรมการเล่นแบบหรือทำให้ตนเองเป็นจุดเด่นเพื่อเรียกร้องความสนใจและการยอมรับจากผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อนซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกอาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ขั้นนี้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามผู้อื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน ในขั้นนี้อายุ 10-13 ปี ผู้ใหญ่ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมชงักในขั้นนี้จะกระทำการใดๆ ด้วยความเห็นแก่ตัว เห็นแก่พวกพ้อง เครือญาติมากกว่าจะกระทำเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ขั้นที่ 4 หลักการกระทำตามหน้าที่และกฎระเบียบของสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) ใช้หลักการทำตามหน้าที่ของสังคมเป็นการตัดสินใจการกระทำตามระเบียบของสังคม กระทำตามกฎต่างๆ ที่สังคมกำหนดให้พฤติกรรมที่ถูกต้องประกอบด้วย การทำตามหน้าที่ ฐานะ และ บทบาทที่กำหนดไว้ในสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคม

ของตนกำหนดหรือคาดหวังเช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตามกฎจราจร ใน ชั้นนี้อายุ 13-16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional level) ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาไตร่ตรองซึ่งใจตนเอง และตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็น ความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน มีพัฒนาการ 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 สัญญาสังคมและสิทธิส่วนบุคคล (Social-contracts and Individual Rights) บุคคลยึดข้อตกลงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและความถูกต้องเป็นหลัก ซึ่งข้อตกลงและความถูกต้องเป็นไปตามสิทธิของตนและของผู้อื่น ไม่พยายามลิดรอนสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ เช่น การเคารพสิทธิมนุษยชน และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดขึ้นอายุ 16 ปีขึ้นไป

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากลและความเป็นธรรม (Conscience or Principle or Universal Orientation) ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงความถูกต้องยุติธรรม ยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมและยึดหลักของตนอย่างมีสติด้วยความยุติธรรม คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล มีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อบาป และยึดหลักประชาธิปไตยเกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา

จากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ระดับ 6 ชั้น ตามทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมโคลเบิร์ก (Kohlberg) สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg)

ระดับจริยธรรม	ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์	ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง ขั้นที่ 2 การคิดถึงตัวเองและแลกเปลี่ยน
ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์	ขั้นที่ 3 หลักการกระทำตามผู้อื่น ขั้นที่ 4 หลักการกระทำตามหน้าที่และกฎระเบียบของสังคม
ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์	ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมและสิทธิส่วนบุคคล ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากลและความเป็นธรรม

ดังนั้น Kohlberg มีความเชื่อว่า ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาของโครงสร้างทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำ

อย่างไรอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะปฏิสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล แต่ระดับจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคล โดยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใด สังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา บ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมได้มาจากการพัฒนาการทางความคิด การได้เข้ากลุ่มทางสังคมต่างๆ ผู้เรียนได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้ได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทางจริยธรรม ซึ่งการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นไม่ใช่แค่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นเพียงอย่างเดียวแต่ต้องผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้อื่นด้วย แม้จะมีการขัดแย้งกันบ้างในสังคม แต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากันการยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้น โดยบุคคลจะพัฒนาไปตามขั้นตอน และทิศทางเดียวกันเสมอไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม

จากแนวคิดจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. กระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีจริยธรรมโดยการตั้งคำถาม การใช้สถานการณ์จริงหลายๆ ตัวอย่าง หรือการใช้เหตุการณ์จริงๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน มาวิเคราะห์เหตุการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
2. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายได้อย่างอิสระ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงประเด็นจริยธรรมของตนเอง
3. ทำความเข้าใจแนวคิดของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สื่อสารแนวคิดนั้นโดยการเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถของตนให้กับสมาชิกร่วมรับฟังอย่างมีเหตุผลปราศจากอคติ
4. ทำให้ผู้เรียนสร้างข้อตกลงและยืนยันร่วมกันตามมติของสมาชิก โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม
5. กำหนดกฎเกณฑ์ สู่การปฏิบัติร่วมกันของผู้เรียน

2. ทฤษฎีกระจ่างค่านิยมของ Raths

Raths, Harmin and Simon (1966: 11-12) เชื่อว่าค่านิยมเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต บุคคลที่ไม่มีค่านิยมในการดำรงชีวิตมักจะเป็นผู้ที่มีลักษณะโลเล ไม่แน่ใจ ตัดสินใจช้าหรือตัดสินใจไม่ได้ บางคนอาจมีลักษณะเฉื่อยชา เคืองคว้าง ล่องลอย ทั้งนี้เพราะบุคคลนั้นขาดหลักและอุดมการณ์ในการตัดสินใจและการดำรงชีวิต ซึ่งจะต่างกับบุคคลที่มีค่านิยมที่ชัดเจนในการดำรงชีวิต บุคคลนั้นมักจะสามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและเด็ดขาด มีความมั่นใจในตนเองและมีเอกลักษณ์ของตนโดดเด่น ลักษณะของค่านิยมเป็นสิทธิของบุคคลแต่ละคนมีสิทธิ์ที่จะคิดและเลือกยึดถือค่านิยมที่ตนพอใจ และ

มีเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 7 ประการ คือ (1) การเลือกอย่างเสรี เป็นค่านิยมจะต้องมีการเลือกอย่างเสรี หากมีการบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะไม่เป็นค่านิยมที่แท้จริง เพราะไม่ได้เกิดจากความนิยมหรือเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นๆ อย่างแท้จริง (2) การเลือกจากหลายๆ ตัวเลือก เป็นค่านิยมที่เลือกนั้นเรามีโอกาสได้เลือกอย่างอื่นอีกหรือไม่หากมีเพียงอย่างเดียว (3) การเลือกหลังจากการพิจารณาผลของแต่ละตัวเลือก เป็นการเลือกค่านิยมที่ต้องมีการพิจารณาข้อดี ข้อเสียของสิ่งต่างๆ ที่จะตามมา ถ้าเลือกโดยไม่มีการพิจารณาให้รอบคอบแล้วไม่ถือว่าเป็นค่านิยม การเลือกค่านิยมต้องไม่ใช่อารมณ์ แต่ควรใช้สติปัญญาไตร่ตรองให้รอบคอบ (4) การให้คุณค่ายกย่องเทิดทูนเป็นค่านิยมที่เลือกจะต้องมีการรักษาอย่างจริงจังมั่นคง ถึงแม้ว่าจะไม่สบายใจที่จะทำ แต่ควรทำด้วยสำนึกในคุณค่า และความภาคภูมิใจ (5) การยืนหยัดในค่านิยมที่ได้เลือกแล้วอย่างมั่นคง เป็นค่านิยมที่เราเลือก เราอาจจะเกิดความกระตือรือร้นต่อการยอมรับในค่านิยม และไม่กล้าย่นยันถึงคุณค่าความดีของค่านิยมนั้นให้คนอื่นทราบ โดยเฉพาะกับผู้ที่ไม่เป็นมิตรหรือผู้ที่ไม่เห็นด้วย (6) การกระทำตามค่านิยมที่ได้เลือก เป็นแสดงออกด้วยการปฏิบัติเพื่อให้เห็นคนอื่นเห็นว่าเรายอมรับในค่านิยมนั้น และ (7) การกระทำซ้ำๆ เป็นการกระทำซ้ำๆ ในค่านิยมที่เรายอมรับการกระทำเพียงครั้งเดียวแล้วหายไปจะเรียกว่าเป็นค่านิยมไม่ได้ค่านิยมต้องคงทนถาวร และเป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของเราในช่วงเวลาอันยาวนานพอสมควร

Krathwohl, Bloom, and Macia (1973: 37) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 5 ประการ คือ (1) ความสนใจ (2) ความซาบซึ้ง (3) เจตคติ (4) ค่านิยม และ (5) การปรับตัว เมื่อพิจารณาลำดับความรู้สึกเป็นขั้นๆ จะเริ่มจาก (1) การรับรู้ (receiving) (2) การตอบสนอง (3) การเห็นคุณค่า (4) การจัดระบบ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม

Superka, Douglas, and Patricia (1975: 37) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 6 ประการ คือ (1) เริ่มตระหนักถึงปัญหาหรือปัญหา (2) การทำความเข้าใจปัญหาหรือปัญหา และรับตำแหน่ง (3) ตัดสินใจหรือไม่ที่จะทำหน้าที่ (4) กลยุทธ์การวางแผนและการดำเนินการตามขั้นตอน (5) การใช้กลยุทธ์และการดำเนินการ และ (6) สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการ

Ryan (2009: 107-124) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 6 ประการ คือ (1) ตัวอย่าง (2) คำอธิบาย (3) ให้คำแนะนำ (4) สภาพแวดล้อมทางจริยธรรม (5) ประสบการณ์ และ (6) ความคาดหวังในความเป็นเลิศ

41st NCSS Yearbook (2013) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 6 ประการ คือ (1) ระบุและชี้แจงคำถาม (2) ข้อเท็จจริงประกอบ (3) การประเมินความจริงของข้อเท็จจริง (4) ความสัมพันธ์กันชี้แจงข้อเท็จจริง (5) มาถึงการตัดสินใจที่คุ้มค่าอย่างไม่แน่นอน และ (6) การทดสอบหลักการค่านิยมในการตัดสินใจ

Galbraith and Jones (1974: 11-15) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 4 ประการ คือ (1) เฝินญภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกทางศีลธรรม (2) ระบุตำแหน่งในภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกต้นฉบับหรือทางเลือก (3) การทดสอบเหตุผลสำหรับตำแหน่งในภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกทางศีลธรรม และ (4) สะท้อนให้เห็นถึงเหตุผล

พนัส พันนาคินทร์ (2520: 115) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยม 3 ประการ คือ (1) สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ค่านิยม (2) ให้ความรู้ถึงองค์ประกอบและวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามค่านิยม และ (3) ให้ปฏิบัติตามค่านิยม

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยมมี 6 ประการ คือ (1) มีความสนใจตระหนักถึงปัญหา (2) ทำความเข้าใจถึงปัญหาจนให้เกิดความซาบซึ้ง (3) ให้คำแนะนำตามข้อเท็จจริง (4) ประเมินความจริงตามข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ (5) วางแผนดำเนินการตามขั้นตอนโดยให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามค่านิยม (6) ตัดสินใจที่จะทำหน้าที่และสะท้อนถึงเหตุผลปฏิบัติตามค่านิยม

จากเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยมดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีกระจำงค่านิยมของ Rathes ที่กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาลักษณะค่านิยมมี 7 ประการ คือ (1) เลือกอย่างอิสระ (2) เลือกจากแนวทางต่างๆ ที่หลากหลาย (3) พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละอย่างข้อดีข้อเสีย (4) มีความสุขกับสิ่งที่ได้เลือก (5) เต็มใจที่จะยึดมั่นในสิ่งที่เลือก (6) ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งที่เลือก และ (7) ทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกลายเป็นแบบแผน และนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ผู้สอนจัดสิ่งเร้า ประสบการณ์หรือสถานการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสนใจในคุณธรรม จริยธรรมหรือค่านิยม

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบสนองต่อคุณธรรม จริยธรรมหรือค่านิยมนั้น จนเกิดความพึงพอใจ

3. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคุณธรรม จริยธรรมหรือค่านิยม มาเป็นหลักหรืออุดมการณ์ในการดำรงชีวิตของตน และการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจำงในค่านิยมที่ตนเลือกยึดถือ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) พัฒนาโดย Bandura (1977: 191) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมบุคคล แนวคิดพื้นฐานเชื่อว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก แต่การแสดงพฤติกรรมสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่รอบตัวอยู่เสมอ และปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ร่วม

ด้วย และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเน้นแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้

3.1 การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation learning) แนวความคิดนี้เชื่อว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของคนเราเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้โดยไม่เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมมาก่อน Bandura เชื่อว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเป็นไปได้ยากต้องอาศัยการลองผิดลองถูก แต่การสังเกตจะช่วยประหยัดเวลา และจะเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2554: 69; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 50) เนื่องจากตัวแบบเพียงคนเดียว สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ ความคิดและการแสดงออกได้พร้อมกัน รวมทั้งการที่คนเราใช้ชีวิตแต่ละวันอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมๆ ไม่กว้างขวางนัก การรับรู้สภาพการณ์ของสังคมจากบุคคลอื่นหรือการรับรู้โดยไม่มีประสบการณ์ตรงเข้ามาเกี่ยวข้องจึงมีความหมายยิ่ง กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบ (Bandura 1977: 273; ทิศนา แคมมณี, 2549: 20) ได้เสนอไว้ 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการจดจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ ดังนี้

3.1.1 กระบวนการตั้งใจ (Attention process) กระบวนการรับรู้ นอกจากจะมีประสาทรับรู้รู้สึกแล้วความตั้งใจในการเปิดรับยังมีผลต่อการรับรู้และการแปลความหมายได้อย่างแม่นยำ บุคคลจะต้องมีความสนใจและตั้งใจกับพฤติกรรมนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินการในขั้นต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ (นุชลี อุปภัย, 2555: 141) องค์ประกอบของกระบวนการมี 2 ประการ คือ คุณลักษณะของตัวแบบทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจในคุณค่า เช่น มีความสามารถ มีเกียรติหรือบุคลิกภาพดี เป็นต้น และคุณลักษณะของผู้สังเกต เช่น ความสามารถในการรับรู้ ปัญหา ประสบการณ์หรือระดับของการตื่นตัว

3.1.2 กระบวนการจดจำ (Retention process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตจะสามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ เพราะบันทึกสิ่งที่สังเกตไว้ในความจำระยะยาว วิธีการดังกล่าวผู้สังเกตจะแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างให้จดจำได้ง่าย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 52) กระบวนการจดจำต้องอาศัยความสามารถทางปัญญาของตนเองในการสร้างภาพพจน์ในใจ และเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบในอนาคต

3.1.3 กระบวนการกระทำ (Production process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตสามารถแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บไว้เป็นการกระทำ กล่าวคือ สามารถแสดงการกระทำหรือพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมทางร่างกายและทักษะที่จำเป็นต้องใช้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556: 241; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 52) และ Bandura (1977: 45) กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมเหมือน

ต้นแบบของแต่ละคนอาจแตกต่างกันบุคคลอาจแสดงได้ดีกว่าหรือด้อยกว่าหรือแตกต่างจากตัวแบบ เป็นหน้าที่ของผู้ที่เป็นตัวแบบต้องใช้ผลย้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 กระบวนการจูงใจ (Motivation process) การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้ไม่ได้หมายความว่า จะแสดงพฤติกรรมนั้นเสมอไป บุคคลต้องได้รับแรงจูงใจเพื่อให้แสดงพฤติกรรม อาจเป็นสิ่งจูงใจภายนอกที่กระตุ้นการรับรู้ สิ่งของที่สามารถจับต้องได้และการเป็นที่ยอมรับของสังคม แรงจูงใจที่ผู้อื่นได้รับ หรือแรงจูงใจภายในตนเองที่เป็นวัตถุประสงค์ของหรือการประเมินตนเอง ในขณะที่ผู้สังเกตขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคมและมาตรฐานภายในของตนเอง (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2556: 242; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 52)

3.2 การกำกับตนเอง (self-regulation) เป็นแนวคิดสำคัญอีกประการหนึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม โดยBandura เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราไม่ได้มา เป็นผลมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว หากแต่ว่าบุคคลกระทำการบางสิ่งเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง กระบวนการนี้เรียกว่าการกำกับตนเอง ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Bandura, 1977: 249) ดังนี้

3.2.1 การสังเกตตนเอง (Self-observation) การที่บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น เบื้องต้นจำเป็นต้องให้บุคคลนั้นทราบก่อนว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับตนเสียก่อน เพราะความสำเร็จของการกำกับตนเอง ส่วนหนึ่งมาจากความชัดเจน ความสม่ำเสมอความแม่นยำในการสังเกต และบันทึกตนเอง (Bandura, 1977: 250) และใช้ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสังเกตตนเองมาเป็นข้อมูลการตั้งเป้าหมาย ติดตามตรวจสอบ และประเมินการกระทำพฤติกรรมของตนบุคคลจะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองอย่างซื่อตรงสม่ำเสมอ เป็นระบบมีความถูกต้อง มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของตนเองทันทีเป้าหมายเกิดขึ้นอันจะส่งผลให้บุคคลได้เครื่องมือการวินิจฉัยตนเองที่ถูกต้องกระบวนการสังเกตตนเอง Bandura (1991: 251-253) ได้เสนอประเด็นควรพิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านการกระทำ ได้แก่ มิติคุณภาพ ความเร็ว ปริมาณ ความริเริ่ม ความสามารถในการเข้าสังคมจริยธรรม และความเบี่ยงเบน ด้านความสม่ำเสมอ ด้านความใกล้เคียง และด้านความถูกต้อง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีแรงจูงใจเกิดจากการบันทึกพฤติกรรมตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ ระดับของแรงจูงใจคุณค่าของพฤติกรรมที่สังเกตการณ์ที่ความสำเร็จ และระดับความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 56)

3.2.2 กระบวนการตัดสินใจ (Judgment process) ข้อมูลการสังเกตตนเองนั้นไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจนกว่าจะถูกตัดสินคุณค่าว่าพอใจหรือไม่พอใจ กระบวนการตัดสินใจนั้นมีทั้งที่อาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่มาจากการถูกสอนโดยตรง การประเมิน ปฏิกริยาตอบสนองทางสังคมต่อพฤติกรรม และการสังเกตจากตัวแบบ นอกจากมาตรฐานส่วนบุคคลแล้วยังมีปัจจัยกลุ่มทางสังคมที่ใช้อ้างอิง เช่น บรรทัดฐานของสังคม การเปรียบเทียบทางสังคม การเปรียบเทียบกับตนเอง

และการเปรียบเทียบกับกลุ่ม ผลของกระบวนการตัดสินใจที่แสดงคุณค่าและน่าสนใจเท่าที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 57)

3.2.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) การพัฒนามาตรฐานการประเมินและทักษะการตัดสินใจนั้นจะนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจที่นำไปสู่ผลทางบวกด้วย

3.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของตนเอง ในระยะแรก Bandura (1977: 193) ได้เสนอแนวคิดความคาดหวังความสามารถของตนเอง (Efficacy expectation) ในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง และความคาดหวังจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 57) ภายหลัง Bandura (1993: 117) เปลี่ยนมาใช้คำว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self-efficacy) มีความหมายว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การรับรู้ความสามารถของบุคคลเป็นกลไกที่เชื่อมโยงความรู้และทักษะกับพฤติกรรมให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการเปรียบเทียบบุคคลที่มีความสามารถไม่แตกต่างกัน หากมีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันแล้วจะแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสภาพการณ์นั้นๆ ด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น Bandura (1977: 195) ได้กล่าวไว้ 4 ประการ คือ การทำงานที่ประสบความสำเร็จ การใช้ตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูง และการกระตุ้นทางอารมณ์ ดังนี้

3.3.1 การทำงานที่ประสบความสำเร็จ (Performance accomplishments) วิธีการนี้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากรับรู้จากประสบการณ์ตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถของตนเอง บุคคลจะเชื่อว่าเขาสามารถที่จะทำได้ ดังนั้นการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นจำเป็นต้องฝึกให้มีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้พร้อมๆ กับการทำให้เขาเชื่อว่าเขามีความสามารถจะทำเช่นนั้น บุคคลที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ แต่จะพยายามทำงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3.3.2 การใช้ตัวแบบ (Vicarious experience) วิธีการที่ได้สังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและได้รับผลกระทบที่พึงพอใจ จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้ามีความพยายามและไม่ย่อท้อ ตัวแบบมีทั้งเป็นบุคคล (Live modeling) และตัวแบบเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic model) ลักษณะการใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกว่าตนมีความสามารถทำได้นั้น ได้แก่ การแก้ปัญหาผู้ที่มีต่อความกลัวสิ่งต่างๆ โดยที่ให้ผู้แบบที่มีลักษณะคล้ายกับตนเอง

3.3.3 การใช้คำพูดชักจูง (Verbal persuasion) เป็นการบอกกล่าวว่าคุณคนนั้นมี ความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ วิธีการดังกล่าวค่อนข้างใช้ได้ง่ายและใช้กันทั่วไป แต่อาจไม่

ค่อยได้ผลนัก การที่จะทำให้คนเราสามารถที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ดีนั้นควรใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของความสำเร็จ ซึ่งอาจต้องค่อยๆ สร้างความสามารถให้กับบุคคลอย่างค่อยเป็นค่อยไป และให้เกิดความสำเร็จตามลำดับขั้นตอน พร้อมทั้งใช้คำพูดชักจูงลักษณะที่เป็นข้อเสนอ คำแนะนำ การสอนตนเอง และการตีความร่วมด้วย

3.3.4 การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ทางลบจะเกิดความวิตกกังวลและความเครียดเกิดความกลัว และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของบุคคลส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต การทำกับตนเองหรือการรับรู้ความสามารถของตนเองล้วนมีอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อบุคคลแทบทั้งสิ้น บุคคลเรียนรู้ที่จะประพฤติตนจากปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบด้าน การรับรู้ ปฏิบัติ และยับยั้งการกระทำเกิดจากปทัสถานทางสังคม การเรียนรู้ในทัศนะของ Bandura (1977) ไม่จำเป็นต้องแสดงออกเป็นพฤติกรรมเสมอไปแม้ว่าการแสดงออกจะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ก็ตาม จากทฤษฎีนี้ทำให้เชื่อว่าการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นวิธีสำคัญต่อการได้มาซึ่งข้อมูลและทักษะต่างๆ ของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง และนักศึกษาจะมีพฤติกรรมหรือมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในลักษณะใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคลที่เป็นตัวแบบที่ใกล้ชิดกับตัวผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาให้มีลักษณะจริยธรรมที่ดีจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในพฤติกรรมของตัวแบบ

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura ดังกล่าวผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม
2. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อม โดยการสังเกต การทำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง
3. พฤติกรรมของบุคคลส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ

แนวคิดการจัดการเรียนรู้

1. แนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่บุคคลควรพัฒนาตนเองด้านต่างๆ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

กระบวนการคิดริเริ่มการเรียนรู้เอง พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์เรียนโดยวินิจัยความต้องการของตน กำหนดเป้าหมาย วางแผนการเรียนรู้ของตนเอง สร้างสื่อการเรียน ติดต่อกับบุคคลอื่น หาแหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ เสริมแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Tough (1971: 114; Knowles, 1975: 18; Skager, 1978: 13-14; Griffin, 1983: 153; สมคิด อิศระวัฒน์, 2539: 4; สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2543: 7)

1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

Knowles (1975: 15) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ 5 ประการ ดังนี้ (1) การเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ทำให้มีเป้าหมาย มีแรงจูงใจสูงเป็นการเรียนรู้จักวิธีการเรียนด้วยตนเองและผู้เรียนนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าและยาวนานมากกว่าผู้เรียนที่เรารับคำสอนอย่างเดียว (2) กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพและกระบวนการพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติ มนุษย์เกิดมาช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาพ่อแม่และอาศัยคนอื่นตลอดเวลา เมื่อเติบโตขึ้นค่อยพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเองไม่พึ่งคนอื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพเพิ่มความรับผิดชอบของตัวเองและชี้นำตนเองได้มากขึ้น (3) ความรู้ในอดีตจะล้าสมัยในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นในเรื่องการพัฒนาทักษะของการแสวงหาความรู้ใหม่ และรู้จักการเรียนรู้ นอกจากจะได้ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน ยังจะต้องมีทักษะและความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ สำหรับอนาคตอีกด้วยจึงควรเป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (4) การพัฒนาการศึกษา การเรียนเปิดกว้างแบบไร้พรมแดน และมีศูนย์บริการทางวิชาการ และ (5) การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นความรู้ที่เคารพในศักยภาพของผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยที่ยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อที่จะให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข จึงต้องเป็นกระบวนการเรียนที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

Gary D. Borich (1992: 286) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญช่วยทำให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองทำให้เข้าใจเนื้อหา ดำรงด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนสรุปความสำคัญของเรื่อง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหา รู้จักใช้เหตุผล และมีความคิดวิจารณ์ญาณในการเรียนรู้

Marian M. Larisey (1994: 9) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า ในอนาคตผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีตจึงมีความจำเป็นจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง สามารถประเมินความพร้อมในการเรียน เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

Donald J. Treffinger (1995: 325) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมีโอกาสทำงานตามระดับความสามารถและความก้าวหน้าของตนเอง สามารถเลือกเนื้อหาและกำหนดเป้าหมายทางการเรียนตามประสบการณ์และความต้องการของตนเอง

สมคิด อิศระวัฒน์ (2541: 38) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 5 ดังนี้ (1) ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (2) ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลมีความกระหายใคร่รู้ (3) ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่มีอยู่ได้มากที่สุด (4) ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีใครมาบอกและเป็นผู้คิดริเริ่มที่จะเรียนรู้ และ (5) ช่วยให้การศึกษาก่อเกิดความสมดุล

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543: 4) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญสอดคล้องกับสภาพสังคมที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบสามารถแสวงหาความรู้ และรู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัวยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

จากความสำคัญข้างต้นพอสรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายต่อการดำเนินชีวิต เนื่องจากเป็นการสร้างนิสัยและความสามารถในการแสวงหาความรู้ การมีวิสัยทัศน์สู่อนาคต การรับรู้ความต้องการของตนเอง สู่การเรียนรู้ในตัวของผู้อื่นทำให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่น ความริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดแรงจูงใจและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตอย่างยั่งยืน

1.3 องค์ประกอบการเรียนรู้แบบนำตนเอง

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบไปด้วย

Knowles (1975: 40-48) กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ 5 ประการ ดังนี้ (1) การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง เริ่มจากให้ผู้เรียนแต่ละคนบอกความต้องการ และความสนใจของตนในการเรียนกับเพื่อนอีกคนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแนะนำ เพื่อนอีกคนทำหน้าที่จดบันทึกให้กระทำเช่นนี้หมุนเวียนทั้ง 3 คน แสดงบทบาทครบทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เสนอความต้องการ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้คอยจดบันทึกการสังเกตการณ์ เพื่อประโยชน์ในการเรียนร่วมกัน และช่วยเหลือกันในทุกๆ

ด้าน (2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนเริ่มจากบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนควรศึกษาจุดมุ่งหมายของวิชาแล้วเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียนของตนให้ชัดเจนเน้นพฤติกรรมที่คาดหวังวัดได้มีความแตกต่างของจุดมุ่งหมายในแต่ละระดับ (3) การวางแผนการเรียนให้ผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความสนใจของตน ระบุการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด (4) การแสวงหาแหล่งวิทยาการทั้งที่เป็นวัสดุและบุคคลแหล่งวิทยาการที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า และ (5) การประเมินผลควรประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทักษะทัศนคติค่านิยมมีขั้นตอนในการประเมิน คือ กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญรวบรวมหลักฐานจากผลการประเมินเพื่อตัดสินใจซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่สมบูรณ์และเชื่อถือได้เปรียบเทียบข้อมูลก่อนเรียนกับหลังเรียนเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าเพียงใดและใช้แหล่งข้อมูลจากครู และผู้เรียนเป็นหลักในการประเมิน

Candy (1991: 22-23) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง 2 มิติ ดังนี้ (1) มิติที่เป็นเป้าหมาย เป็นคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบ และการจัดการตนเอง และ (2) มิติที่เป็นกระบวนการของความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการวิเคราะห์

Garrison (1997: 30) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเองว่า ผู้เรียนที่มีการนำตนเองในการเรียนรู้จะพึ่งพาซึ่งกันและกันในการสร้างความเข้าใจจากการสนทนา รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและผู้สอนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

สุกัญญา นิมานนท์.(2536: 27) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง 6 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดเนื้อหา
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น
4. การกำหนดกลยุทธ์การสอน
5. การประเมินผล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ

จากข้อความข้างต้นพอสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนเนื้อหาที่จะเรียน กำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนในการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกัน และมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา

1.4 กระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง

กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติที่เป็นความสามารถพื้นฐานบางอย่างเพื่อที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จด้วยดีควรได้มีการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเองมากที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้เรียนต้องจัดกระบวนการเรียนด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การออกแบบแผนการเรียน การดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Knowles, 1975: 114)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีอิสระ มีความรับผิดชอบ และความเป็นตัวของตัวเอง ชี้นำตนเองได้มากขึ้น
2. ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ๆ และยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล

2. แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน เรียนรู้โดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-6 คน สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งส่วนตนและส่วนรวม และกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีลักษณะ รายงาน กิจกรรมประดิษฐ์ หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย และปฏิบัติการทดลอง ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ และใช้กลยุทธ์วิธีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (Johnson and Johnson, 1991: 6-7; Good and Brophy, 1991: 409; Slavin, 1994: 287; วัฒนาวพร ระวังทุกข์, 2541: 38; พนมพร เผ่าเจริญ, 2541: 226; กรมวิชาการ, 2542: 4; พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, 2544: 15; ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544: 13; อารณ ใจเที่ยง, 2550: 121) ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทไปที่ผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดการตนเองไม่ว่าจะเป็นการกำหนดบทบาทสมาชิก การตรวจสอบหน้าที่รับผิดชอบ และตรวจสอบการทำงานกันภายในกลุ่ม รวมทั้งผู้เรียนอาจจะสอนกันเองภายในกลุ่ม

2.2 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะประกอบไปด้วย

1. ความสัมพันธ์กันทางบวกหรือพึ่งพาอาศัยกัน เป็นการศึกษาในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกันมีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานมีการแบ่งปัน วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่างๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่ และประสบความสำเร็จร่วมกันสมาชิก

ในกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จได้ก็เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จ และสมาชิกทุกคนจะได้รับผลประโยชน์หรือรางวัลผลงานกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน

2. ปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันและกัน เป็นการติดต่อสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การอธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนในกลุ่มฟัง เป็นลักษณะสำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง มีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูลย้อนกลับ เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ๆ เพื่อเลือกในสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนหรือส่วนบุคคล เป็นความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล โดยมีการช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายกลุ่มโดยที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความมั่นใจและพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและการทำงานกลุ่มย่อยหรือร่วมกันทำงานเป็นทีม ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เสียก่อน เพราะเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไว้วางใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ผู้สอนควรจัดสถานการณ์ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสมาชิกทุกคนต้องทำความเข้าใจเป้าหมายการทำงานวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันดำเนินงานตามแผนตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงาน (Johnson and Johnson, 1993: 13-14; ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544: 14)

2.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน

1.2 ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มประมาณไม่เกิน 6 คน มีสมาชิก

ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือคิดวิเคราะห์หาคำตอบ

2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์

2.3 ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ ผู้สอนควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ

3.2 ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความกระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบขั้นนี้ผู้เรียนรายงานผลการทำงานกลุ่มผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ขั้นนี้ผู้สอน และผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนจะช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ รวมทั้งช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550: 122-123)

2.4 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ซึ่งบทบาทของผู้เรียนจะมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจะออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545: 177)

2.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและประสบผลสำเร็จในการเรียน

2. ด้านการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีภูมิหลังต่างกันได้มาทำงานร่วมกันพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการรับฟังความคิดเห็นทำให้เกิดการยอมรับกันมาก

3. ด้านทักษะการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันทำให้เกิดผลสำเร็จ และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีงามทางสังคม และมองโลกในแง่ดี

4. ด้านทักษะการร่วมมือกันคิด ปรัชญาหรือ และแก้ปัญหาการทำงานกลุ่มร่วมกัน

5. ด้านการทำให้รู้ถึงคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของตนเองในการทำงานกลุ่ม (Arends, 1994: 345-346; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2542: 6; ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน, 2543: 171-172; ทิศนา แชนมณี, 2545: 101)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน มีการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและแก้ปัญหาร่วมกัน
2. ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ เรียนรู้ทักษะทางสังคม รวมทั้งรู้ถึงคุณค่าและตระหนัก ในความสำคัญของตนเองในการทำงานกลุ่ม

3. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

การเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดย Shaftel and Shaftel (1967: 67-71) ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล อธิบายว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่างๆ ของบุคคลที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ข้าง ซึ่งได้สัมผัสไว้ในโลกๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวก็ได้ การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ในออกมาภายนอกทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ขณะเดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่นสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกันซึ่งมีวัตถุประสงค์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม

3.1 ขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ

ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ ปัญหา และบทบาทสมมติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน บทบาทสมมติที่กำหนดจะมีรายละเอียดมากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน บทบาทที่ให้ควรมีลักษณะเปิดกว้าง และกำหนดรายละเอียดให้น้อย

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง

ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดงหรือให้ผู้เรียนอาสาสมัครก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการวินิจฉัยของผู้สอน

ขั้นที่ 3 จัดฉาก

การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์

ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่าควรสังเกตอะไร และปฏิบัติตัวอย่างไร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นที่ 5 แสดง

ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล

การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของผู้แสดง และเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม

ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่นนอกเหนือจากที่ได้แสดงไป

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง

หลังจากการแสดงเพิ่มเติมกลุ่มควรอภิปราย และประเมินผลเกี่ยวกับการแสดง

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้

แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตน และหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

3.2 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้อื่น รวมทั้งมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น (Shaftel and Shaftel, 1967: 67-71; ทิศนา แคมมณี, 2553: 340-350)

4. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

การสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้วนำคำตอบ และเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายซึ่งจะเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น รวมทั้งเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

4.1 ขั้นตอนการสอน

1. ผู้สอน/ผู้เรียนนำเสนอกรณีตัวอย่าง
2. ผู้เรียนศึกษากรณีตัวอย่าง
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ

5. ผู้สอน ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา วิธีแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหาช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และฝึกแก้ปัญหา
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และประสบการณ์หลากหลายที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน (Shulman, 1992: 21; ทิศนา ขัมมณี, 2553: 340-350)

5. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกา การเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งจะเป็วิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมากไม่ว่าจะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด

5.1 ขั้นตอนของการสอน

1. ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น
3. ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน
4. ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.2 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง และผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน

3. ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด เป็นต้น (ทีศนา แชนมณี, 2553: 358-373)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ตัดสินใจร่วมกัน และแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

แนวคิดจริยธรรม

1. จริยธรรม

1.1 ความหมายของจริยธรรม

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ ดังนี้

Piaget (1960: 1) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นลักษณะของมนุษย์ และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ในรูปการกระทำร่วมกัน

Carter V. Good (1974: 314) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม

Kohlberg (1976: 45) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นพื้นฐานของความยุติธรรมที่ถือเอาการกระทำจากสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน

Bandura (1977: 35) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นกฎสำหรับการประเมินพฤติกรรมที่ เกิดจากการเรียนรู้

พระยาอนุนานราชชน (2516: 409) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นคุณค่าของความประพฤติในสังคมที่ถือว่าถูกต้องดีหรือสิ่งที่ถือว่าผิดและชั่วไม่ควรประพฤติแล้ววางเป็นมาตรฐาน

พุทธทาสภิกขุ (2521: 3) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่ควรประพฤติหรือพึงประพฤติ

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2522: 27) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นลักษณะทางจิตใจ และสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้บุคคลทำความดีและไม่ทำชั่ว

สาโรช บัวศรี (2522: 18) ให้ความหมายว่าจริยธรรมคือแนวทางในการปฏิบัติตน เพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ ศีลธรรม ได้แก่ สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และคุณธรรม ได้แก่ สิ่งที่เราควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองข้อรวมเรียกว่าจริยธรรม

พนัส หนุณาकिनทร์ (2526) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นความประพฤติอันพึงปฏิบัติ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

กระมล ทองธรรมชาติ (2529: 80) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นหลักความประพฤติ ที่ควรแก่การยึดถือและปฏิบัติตาม

บุญมี แทนแก้ว (2539: 168) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นความประพฤติที่เห็นว่าเป็น งามและถูกต้อง

อารมณ ฉนวนจิตร (2539: 7) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นความประพฤติ การปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคมและตนเอง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 291) ให้ความหมายว่าจริยธรรม เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม จริยวัตร หน้าที่ที่พึงประพฤติปฏิบัติ ความประพฤติ ท่วงที วาจา และกิริยามารยาท

สุนน อมรวิวัฒน์ (2543: 14) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นแบบแผนของความ ประพฤติ และการปฏิบัติซึ่งต้องยึดหลักของศีลธรรมและจริยธรรม

สุทธิชัย ยิ่งสุข (2544: 138) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นแนวทางของการประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546: 25) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของ การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อิทธิยในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรม สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่างๆ ของจิตใจนั้นๆ
3. ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผลและเป็นตัว จำกัดขอบเขตว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้แค่ไหน เรามีปัญญา มีความรู้แค่ไหนเราก็ใช้ พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ถ้าเราขยายปัญญาความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมที่ซับซ้อนและได้ผลดียิ่งขึ้น

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2555: 1) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นความ ประพฤติหลักปฏิบัติของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยยึดหลักศีลธรรม และความถูกต้องอันจะเป็น ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง (2557:14) ให้ความหมายว่าจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก ให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้องอันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือบุคคลมีความเห็นว่าเป็นการ ปฏิบัติที่ดี เป็นกรอบกำหนดไว้เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีความร่มเย็นเป็นสุข มี ความรักความสามัคคี และมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคม โดยยึดหลักศีลธรรม และความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม โดยมีจุดมุ่งหมายทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความความยุติธรรมต่อสังคม

1.2 ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีสงบสุข ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่สภาพสังคมแทบทุกกลุ่มยังมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดคุณธรรมจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นการโกหกหลอกลวง การล่วงละเมิดการลักขโมย การฉ้อฉลเอารัดเอาเปรียบ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การไม่รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน การแสวงประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งบางคนมีความรู้ความสามารถแต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม อาจจะทำกรทำการใดๆ ไปในทางที่ส่งผลทางร้ายได้โดยง่าย ถ้าสังคมไม่มีกฎเกณฑ์ หลักปฏิบัติว่าด้วยสิ่งที่ดีที่ถูกที่เหมาะสมที่ควรในการประพฤติปฏิบัติไว้เป็นหลักกำกับในลักษณะที่เป็นศีลธรรมประจำใจ มีจิตสำนึกประจำตนในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ที่มีจิตสำนึกเชิงคุณธรรม จริยธรรมต้องพยายามช่วยกันค้ำคิช่วยกันสร้างช่วยกันกำหนดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้สภาพการขาดคุณธรรม จริยธรรมเกิดขึ้นกับตนเอง และสังคม (สุทธิพร บุญส่ง, 2552: 18-19) สภาพสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านเทคโนโลยี การสื่อสารถึงกันทั่วทั้งโลกภายในระยะเวลาอันสั้นโดยขาดการคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นมา และเหตุผลที่แท้จริง (กรมวิชาการ, 2539: 1) ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และจิตใจมนุษย์ นำไปสู่ความประพฤติ การปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคมจึงทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมของจริยธรรมตามมาที่สื่อแสดงให้เห็นว่าคนประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ไม่ดีไม่ว่าจะเป็นคดีอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น การใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาแทนการใช้เหตุผล และปัญหาการละเลยการปลูกฝัง สร้างเสริม พัฒนาจริยธรรมในครอบครัว สถาบันการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อมทั่วไป โดยเฉพาะสังคมอุตสาหกรรม (อารมณ ฉนวนจิตร, 2539: 13)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น 3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

“...คุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะที่เดียวกัน ถ้าคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม จริยธรรม

แม้สังคมนั้นจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสักเพียงใด ก็ย่อมจะหาความสงบสุขได้ยาก ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม...”

(พระบรมราชาวาท คุณธรรม จริยธรรม 4 ประการ พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย คราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี และยังเป็นส่วนหนึ่งของพระราชดำรัสตอบแก่พระบรมวงศานุวงศ์ องคมนตรี เลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการ สมาชิกราชสกุล สตรีผู้มีบรรดาศักดิ์ ข้าราชการและพสกนิกรนับแสนที่เข้าเฝ้าฯถวายพระพรชัยมงคล ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2549)

คุณธรรม จริยธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

ดังนั้นจริยธรรมจึงมีความสำคัญในการลดปัญหาและขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ เมื่อทุกคนประพฤติปฏิบัติตามแล้วปัญหา อุปสรรค ศัตรู ภัยอันตรายจะหมดสิ้นไป ผู้คนมีแต่ความรักต่อกัน สังคมมีแต่ความสงบ และประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรือง เพราะว่จริยธรรมเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองของสังคม

1.3 องค์ประกอบของจริยธรรม

ตามแนวคิดจริยธรรมจะแสดงออกถึงความรู้สึกและการประพฤติปฏิบัติ สามารถแบ่งองค์ประกอบเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับสังคมและสามารถบอกได้ว่าการกระทำชนิดใดดีและควรกระทำ การกระทำชนิดใดเลวและไม่ควรกระทำ พฤติกรรมลักษณะใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม จึงเปลี่ยนแปลงไปตามระดับอายุ ระดับการศึกษา พัฒนาการทางสติปัญญา และความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา

2. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้หรือความรู้สึกต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบมากน้อยเพียงใด เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคล มักจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมและการทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น ควรทำนายตามเจตคติเชิงจริยธรรม ซึ่งสามารถทำนายได้เที่ยงตรงมากกว่า การทำนายตามความรู้เชิงจริยธรรม

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเหตุจูงใจ ซึ่งอยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกัน อาจมีกรกระทำที่คล้ายคลึงกัน

หรือมีการกระทำที่แตกต่างกันก็ได้และเหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา และทางอารมณ์ด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมและ ปฏิเสธการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม พฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีความสำคัญต่อความสุข และความมั่นคงของสังคมอย่างยิ่ง จึงเป็นหน้าที่สมาชิกในสังคมที่จะต้องอบรมและปลูกฝังเยาวชนให้ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างมั่นคง แบ่งเป็น 2 จำพวก คือ

4.1 การกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน

4.2 พฤติกรรมเป็นสถานการณ์ที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ ส่วนตนบางประการ (Kohlberg, 1964, 49-50; Brown, 1978: 411; ดวงเดือน พันธุมนาวิ และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, 2524: 4-6; กรมวิชาการ, 2541: 3; สุภาพร พิศาลบุตร, 2546: 138; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548: 285; มลชา กระวีพันธ์, 2550: 10)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของจริยธรรมจะเป็นลักษณะเหตุผลของบุคคลในการ ตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำซึ่งองค์ประกอบของ จริยธรรมนี้เป็นเหตุจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เป็นผลจากการใช้ปัญญาไตร่ตรองทุกครั้ง

1.4 คุณลักษณะของจริยธรรม

คุณลักษณะทางจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมนั้นๆ ซึ่งนักวิชาการและหน่วยงานทางราชการได้กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรมไว้ ดังนี้

โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2541: 123) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 3 ประการ คือ (1) ร่วมกันคิด (2) ร่วมกันตัดสินใจ และ (3) ร่วมกันทำ

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2541: 11) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 4 ประการ คือ (1) สัจจะ เป็นจริยธรรมที่ยึดมั่นในหลักการ กฎ กติกา ระเบียบ (2) ธรรมะ เป็นจริยธรรมเกี่ยวกับการ ควบคุมตนเอง ไม่ให้ทำเกินระเบียบ กติกา (3) ซันติ เป็นจริยธรรมเกี่ยวกับการยอมรับและอดทน และ (4) จาคะ เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวกับการเสียสละเพื่อส่วนรวม

ไสว มาลาทอง (2542: 1-2) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 10 ประการ คือ (1) ความมีระเบียบวินัย (2) ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรม (3) ความขยัน ประหยัด และยึดมั่นใน สัมมาอาชีพ (4) การมีจิตสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ (5) การรู้จัก คิดริเริ่ม วิจารณ์ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (6) รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (7) การมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (8) การรู้จักพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติ (9) การมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ (10) การมีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคี

จักรพงษ์ นิลพงษ์ (2543: 58) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 11 ประการ คือ (1) ความรับผิดชอบ (2) ความมีเหตุผล (3) ความกตัญญูกตเวที (4) ความอดุสาหะ (5) ความประหยัด (6) ความสามัคคี (7) ความมีระเบียบวินัย (8) ความเสียสละ (9) ความยุติธรรม (10) ความซื่อสัตย์ และ (11) ความเมตตากรุณา

กรมวิชาการ (2545ก: 32) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 5 ประการ คือ (1) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ (2) การประหยัดและออม (3) การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย (4) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของศาสนา และ (5) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

น้อม งามนิสัย และคณะ (2545: 183-184) กล่าวว่ากล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 8 ประการ คือ (1) ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ (2) ความซื่อสัตย์สุจริต (3) ความรับผิดชอบ (4) ความเสียสละ (5) ความตรงต่อเวลา (6) ความกล้าหาญ (7) การมีระเบียบวินัย และ (8) การยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2550: 10-13) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 11 ประการ คือ (1) สัจจะ (2) ความซื่อสัตย์สุจริต (3) ความระลึกในหน้าที่ (4) ความอดกลั้น (5) ความเป็นธรรม (6) ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (7) เมตตาธรรม (8) ความกตัญญูกตเวที (9) ความสุภาพนุ่มนวล (10) ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส และ (11) รักษาคำพูด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 121) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 8 ประการ คือ (1) ขยัน (2) ประหยัด (3) ซื่อสัตย์ (4) มีวินัย (5) สุภาพ (6) สะอาด (7) สามัคคี และ (8) มีน้ำใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 16) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 5 ประการ คือ (1) มีวินัย (2) มีความประหยัด (3) มีความกตัญญูกตเวที (4) มีความซื่อสัตย์สุจริต และ (5) ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2555: 10-22) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 11 ประการ คือ (1) ความกตัญญูกตเวที (2) ความมีระเบียบวินัย (3) ความสามัคคี (4) การคบเพื่อน (5) ความเมตตากรุณา (6) ความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน (7) หลักการเรียนเก่ง (8) การรู้จักตนเอง (9) ความจริงใจซื่อตรง (10) ความรู้คารวะนอบน้อม และ (11) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย

ชาตรี ชุมเสน (2556: 42) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 9 ประการ คือ (1) มีวาจาสัตย์ (2) มีความอดทน (3) มีความซื่อสัตย์ (4) รู้จักการให้เกียรติผู้อื่น (5) รักสันติ รักความสงบ (6) มีน้ำใจ เอื้ออาทร แบ่งปัน (7) เคารพผู้อาวุโส (8) กตัญญูกตเวที และ (9) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

วิชา มหาคุณ (2556: 73-75) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 9 ประการ คือ (1) มีความฉลาดหลักแหลม (2) มีความยุติธรรมและมีเหตุมีผล (3) มีความเสียสละ (4) มีความกล้าหาญ

(5) มีความริเริ่ม (6) มีความมานะบากบั่น (7) มีความสนใจ และใส่ใจในการศึกษา (8) มีความซื่อตรง ต่อตนเองและผู้อื่น และ (9) มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับผู้อื่นได้

สมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ (2556: 33-35) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 4 ประการ คือ

(1) การให้ (2) การมีวาจาดี (3) การทำประโยชน์แก่กัน และ (4) การวางตนให้สม่าเสมออย่างเหมาะสม

สุรเชษฐ์ ชีระมณี (2556: 87-93) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 7 ประการ คือ

(1) ความมีเหตุผล (2) ความรอบรู้ (3) ความรอบคอบ (4) ความซื่อสัตย์ (5) ความสุจริต (6) การรู้จัก แบ่งปัน และ (7) การมีสติปัญญา

สุภชัย เจริญดี และคนอื่นๆ (2560: 654-657) กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรม 4

ประการ คือ (1) ความซื่อสัตย์ (2) ความรับผิดชอบ และ (3) ความมีวินัย และ (4) การควบคุมอารมณ์

ตารางที่ 2 คู่มือเก็บข้อมูลจริยธรรม

รูปแบบการเก็บ	รูปแบบการเก็บ														
	กีฬา วิทยาลัย (2541)	พระเมธีธรรมสาร (2541)	สว มาลาทอง (2542)	สุภพงษ์ ภูมิก (2543)	กรมวิทยากร (2545)	น้อม งามนิสัย และคณะ (2545)	ฉานินทร์ ทรัพย์ชัย (2550)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2552)	กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2555)	ชาติร์ ชูแสง (2556)	วิชา งามคุณ (2556)	สมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ (2556)	สุภพงษ์ ชูระมณี (2556)	สุภชัย เจริญดี และคณะ (2560)
การสัมภาษณ์แบบไม่มีชื่อผู้สัมภาษณ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การสัมภาษณ์แบบเจาะจง/ขอแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การเปิดเผยชื่อ/ไม่เปิดเผยชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความยุติธรรม/ไม่เป็นธรรมรอบคอบ/วางตนสม่ำเสมอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความซื่อสัตย์/ความผิดตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความเมตตา/ใจดี/เมตตา/กล้าหาญ/สิ้นเมตตา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความสามัคคี/รักสันติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
รักษา/ศาสนา/พระมหากษัตริย์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะทางจริยธรรมทั่วไปจะมีลักษณะเป็นจริยธรรมต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และสังคมที่จะทำให้เกิดจริยธรรมของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และนักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.5 การวัดจริยธรรม

การวัดจริยธรรมเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและซับซ้อน เมื่อเปรียบเทียบกับการวัดด้านอื่นๆ ถ้าจะให้ได้ดีผลที่ดีมีความเที่ยงตรงสูง ควรจะใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน มีนักการศึกษาได้ เสนอแนวทางการวัดจริยธรรม ดังนี้

ลิวน์ สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 192-200) กล่าวว่า การวัดจริยธรรมทำได้หลายแบบ ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการเฝ้ามองดูอย่างมีจุดหมาย เครื่องมือที่สำคัญ คือ ตา ตากับการรับรู้จะต้องมีความเที่ยงตรงสามารถจำแนกพฤติกรรมของผู้ที่ถูกสังเกตได้อย่างดี สิ่งที่จะช่วยในการสังเกตอีกอย่างหนึ่ง คือ บัตรรายการในบัตรรายการนี้จะมีพฤติกรรมที่ต้องสังเกตไว้จำนวนหนึ่ง การสังเกตที่ดีจะต้องไม่พยายามให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมจึงจะดี
2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญ คือ ปาก จุดมุ่งหมายในที่นี้ คือ ต้องการทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การ สัมภาษณ์เป็นมาตรฐานมากขึ้นจึงควรมีข้อคำถามไว้ก่อน และถามเน้นประเด็นที่เราศึกษา ถ้าผู้ตอบเลี่ยงไปทางอื่นผู้สัมภาษณ์พยายามตะล่อมเข้าสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ได้
3. ใช้ข้อความแสดงจริยธรรมให้เลือกตอบ ข้อความที่ใช้จะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่จะต้องเป็นข้อความที่มีเงื่อนไขปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม ผู้ที่ตอบจะต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาตอบ ส่วนตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ตอบต้องขึ้นอยู่กับข้อความนั้นๆ ด้วย แต่ละข้อจะใช้ตัวเลือกเหมือนกันหรือต่างกันได้ แต่ข้อสอบชุดหนึ่งๆ ควรสามารถให้คะแนนแต่ละข้อได้เท่ากันทางที่ง่ายคือให้ตัวเลือกเท่ากัน และมีเกณฑ์ในการคิดให้คะแนนเหมือนๆ กัน
4. ใช้สถานการณ์ย่อยๆ ให้เขียนตอบสถานการณ์ย่อยที่กล่าวนี้จะเป็นเรื่องสั้นที่มีความขัดแย้งต้องแก้ปัญหา โดยวิธีการทางจริยธรรมลักษณะเหมือนเรื่องสั้นที่ใช้สัมภาษณ์ที่กล่าวมา แต่ครั้งนี้ให้ผู้ตอบเขียนตอบว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร พร้อมด้วยเหตุผลประกอบด้วยจะได้นำไปเปรียบเทียบกับระดับของจริยธรรมได้
5. ใช้สถานการณ์ย่อย แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบสถานการณ์ในนี้อาจจะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่ให้เป็นลักษณะที่มีปัญหาเชิงจริยธรรมอยู่ยิ่งซับซ้อนก็จะยิ่งยากต่อการตัดสินใจ แต่ต้อง

ระวางเรื่องภาษา เพราะผู้ตอบบางคนอ่านไม่เข้าใจจับต้นชนปลายไม่ถูกเลยไม่สามารถพิจารณาตัดสินได้ ซึ่งหลักในการเขียนตัวเลือกมีดังนี้

5.1 เมื่อได้สถานการณ์แล้วส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจากสถานการณ์ เหมือนแบบเดิมข้อความนั่นเอง

5.2 ยึดเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยอาศัยทฤษฎีหรือความเชื่อใดก็เลือกเอาอย่างหนึ่ง

5.3 จำแนกแนวการตอบออกเป็นระดับๆ ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็น พวกๆ ไว้

5.4 พิจารณาเอาแนวคิดจากการตอบมาทำเป็นตัวเลือกโดยการตัดแปลง ปรับปรุง

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524: 41-43) กล่าวถึงการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของ Kohlberg ว่าเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรม มี 3 วิธีการ ดังนี้

1. วิธีการตอบโดยอิสระ วิธีนี้ใช้การเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง โดยเรื่องที่ใช้นี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม ตามทฤษฎีพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg โดยมีวิธีการให้คะแนนเป็น 2 ประเภท คือ ระบบให้คะแนนรวมและระบบให้คะแนนละเอียด ซึ่งระบบให้คะแนนรวมนั้นผู้ตรวจจะตัดสินว่าเนื้อหาในคำตอบแต่ละเรื่องได้พาตึงถึงเหตุผลขั้นใดมากที่สุดก็ให้คะแนนในขั้นนั้น ดังนั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนจึงเป็นคะแนนฐานนิยมหรือขั้นที่ผู้ตอบใช้บ่อยที่สุด สำหรับระบบให้คะแนนละเอียด ผู้ตรวจจะให้คะแนนความคิดแต่ละหน่วยว่าอยู่ในขั้นใด ซึ่งคำถามแต่ละเรื่องอาจประกอบด้วยความคิดหลายหน่วย เมื่อตรวจครบทุกเรื่องแล้วจึงหาความถี่รวมของแต่ละขั้นแล้วรายงานเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละขั้น รวม 6 ขั้น เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับผู้ตอบแต่ละคน วิธีการตอบโดยอิสระนี้มีประโยชน์ในการศึกษาความคิดเห็นและธรรมชาติของจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนอย่างละเอียด แต่มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ คือ ความไม่มีแบบแผนที่แน่นอนของคำถาม เพราะผู้สัมภาษณ์กระตุ้นให้ผู้ตอบให้รายละเอียดของคำตอบไปในแนวทางที่ต้องการศึกษาได้ ส่วนการตรวจให้คะแนนก็ค่อนข้างยากและซับซ้อนต้องใช้ผู้ตรวจที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีไม่เช่นนั้นจะเกิดความลำเอียงในการตรวจได้มาก นอกจากนี้การรายงานผลคะแนนที่ได้ก็มีหลายระบบทำให้ยากแก่การตีความและยังต้องใช้เวลามากด้วยทำให้วิธีนี้มีความไม่คล่องตัวในการใช้และไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยที่ต้องการวัดตัวแปรอื่นๆ อีกด้วย

2. วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก วิธีนี้ใช้การกระตุ้นความคิดของผู้ตอบด้วยเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมแล้วจัดทำคำตอบให้ผู้ตอบได้เลือกขีดถูกในคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่องโดยมีตัวเลือกเหตุผลที่จะกระทำหรือไม่กระทำ 6 ตัวเลือก ซึ่งเป็น

ตัวเลือกประจำในแต่ละชั้น ตามทฤษฎีของ Kohlberg วิธีวัดแบบนี้มีลักษณะเป็นปรนัย สามารถสร้างและใช้ได้อย่างมาตรฐานสูง เนื่องจากมีการจัดให้ขีดคำตอบและการให้คะแนนเป็นแบบแผนเดียวกันหมดทำให้สามารถจัดความลำเอียงในการสัมภาษณ์และการให้คะแนนได้ แต่มีข้อจำกัดในการใช้โดยที่อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาของตัวเลือกว่าจะตรงกับขั้นทั้ง 6 ของ Kohlberg หรือไม่ และการที่มีคำตอบให้เลือกนั้นจะเป็นการเร้าให้ผู้ตอบเลือกตอบในขั้นที่สูงหรือต่ำกว่าขั้นจริยธรรมที่แท้จริงของตนมากน้อยเพียงใด

3. วิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา วิธีนี้เป็นการปรับปรุงวิธีการตอบจากวิธีการตอบแบบจัดหาคำตอบให้เลือก ซึ่งมีลักษณะการชักจูงให้ยอมรับเหตุผลในขั้นต่างๆ แต่ในการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมยังขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องและการเห็นความสำคัญของประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งวิธีนี้สามารถวัดได้ว่าประเด็นทางจริยธรรมประเด็นใดที่สำคัญในเรื่องหนึ่งๆ โดยให้คำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆ และในแต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้แล้วให้นำ 4 ประเด็นที่ผู้ตอบเห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง สำหรับวิธีการให้คะแนนแก่ผู้ถูกวัดแต่ละคนนั้นใช้ดัชนีประเมินค่า ดัชนีเรียงลำดับ และดัชนีขั้นพัฒนาการ ซึ่งดัชนีเรียงลำดับให้ค่าความเชื่อมั่นสูงสุดและมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับความสามารถในการเข้าใจเรื่อง ดังนั้นจึงควรใช้ดัชนีเรียงลำดับมากที่สุด

กล่าวโดยสรุป การวัดจริยธรรมต้องพิจารณาความเหมาะสมของทั้งผู้ทดสอบ ผู้ถูกทดสอบ สภาพการทดสอบ และสิ่งที่จะวัดในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกวิธีการวัด ประกอบด้วย การทดสอบจริยธรรม โดยวิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาจากวิธีการตอบแบบจัดหาคำตอบให้เลือก และการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา

1.6 แนวทางการพัฒนาจริยธรรม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2547: 29) เสนอหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ และความสามารถของเด็ก
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้จริยธรรมและรู้สึกสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน
4. จัดกระบวนการพัฒนาจริยธรรมอย่างเป็นขั้นตอน โดยลำดับขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย ขั้นการรับรู้ ขั้นตอบสนอง ขั้นการเห็นคุณค่า ขั้นการจัดระบบ และขั้นการเกิดนิสัย
5. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

6. จำนวนสมาชิกควรมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
7. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาของจริยธรรม
8. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา
9. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ บิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ทิศนา แคมมณี (2549: 7-25) เสนอวิธีการพัฒนาจริยธรรม ดังนี้

1. การพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำและการปรับพฤติกรรมมีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 บังคับหรือกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้
 - 1.2 ใช้แรงเสริมที่เหมาะสมและถูกหลักการ
 - 1.2.1 ใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น การให้การชมเชย ยกย่อง สนใจ และให้เกียรติ
 - 1.2.2 ให้รางวัลเป็นสิ่งของหรือใช้เบี้ย (Token) แลกกับสิ่งของที่ผู้ปรับพฤติกรรมต้องการ
 - 1.2.3 ให้ทำกิจกรรมที่ชอบ เช่น การอ่านหนังสือการ์ตูน การเล่นเกมที่ผู้เรียนหรือผู้ที่ได้รับการปรับพฤติกรรมชอบ
 - 1.3 ติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการปรับพฤติกรรมเมื่อมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้นควรให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อจะให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่อย่างถาวร
2. การพัฒนาจริยธรรม โดยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้
 - 2.1 ระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg ให้ความเข้าใจว่าเด็กในช่วงอายุต่างๆ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปตามลำดับขั้น และเด็กในชั้นเรียนแต่ละคนอาจมีขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่เท่ากัน ดังนั้น ผู้สอนจะสอนจริยธรรมให้เด็กทุกคนเหมือนกันหมดไม่ได้ ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์เด็กก่อนว่าเขามีขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นใดแล้วจึงช่วยนำให้ได้พัฒนาขึ้นไปในขั้นสูงอีก 1 ขั้น โดยพยายามจัดประสบการณ์ทางสังคมให้เหมาะสมกับพัฒนาการขั้นนั้น
 - 2.2 พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม การได้มีปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้บุคคลเข้าใจต่อความคิดเห็นของ

บุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งเขาจะสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะกับปัญหาเชิงจริยธรรม ดังนั้น การให้เด็กได้เข้ากลุ่มทางสังคมต่างๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาได้พัฒนาจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว

2.3 ผู้สอนสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นได้ โดยการช่วยให้เด็กได้ฝึกเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมบ่อยๆ และฝึกให้เด็กได้คิดวิเคราะห์อภิปรายโต้แย้งกัน และตัดสินใจโดยพิจารณาความเห็น รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมด้วย เรื่องที่นำมาใช้อภิปรายอาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์จำลอง แต่สถานการณ์ควรมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้เรียนและควรเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมที่เป็นอยู่ของผู้เรียนและในระดับที่สูงกว่าการเสนอปัญหานั้น อาจใช้สื่อประกอบด้วยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาชัดเจนขึ้นหรืออาจใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครประกอบด้วย

2.4 วิธีที่ผู้สอนสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นอีกวิธีหนึ่ง คือการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและในโรงเรียนให้เอื้อต่อการที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นอภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งเชิงจริยธรรมร่วมกับเพื่อนๆ ได้อย่างเปิดเผย

3. การพัฒนาจริยธรรมโดยวิธีการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value Clarification) เป็นวิธีการในการช่วยให้บุคคลได้คิดพิจารณาและสำรวจค่านิยมของตนเองตามเกณฑ์ของค่านิยมแท้ ตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคลหนึ่งไม่แน่ใจว่าค่านิยมที่ตนเองยึดถือนั้นเป็นค่านิยมแท้ของตนหรือไม่ เราสามารถช่วยให้บุคคลนั้นเกิดความกระจ่าง โดยอาจใช้คำถามนำเพื่อให้เขาได้คิด เช่น

3.1 คุณยึดถือความซื่อสัตย์เป็นค่านิยม เพราะอะไร

3.2 ถ้าคุณยึดความซื่อสัตย์เป็นหลัก คุณจะได้รับผลดีอะไร

3.3 ถ้าคุณยึดความซื่อสัตย์เป็นหลัก คุณอาจได้รับผลเสียอะไร

3.4 คุณยินดีจะรับผลเสียหรือไม่

3.5 คุณได้ทำอะไรบ้างที่แสดงว่าตัวเองมีความซื่อสัตย์

3.6 สมมติว่าคุณเก็บเงินได้ 5,000 บาท คุณจะคืนเจ้าของหรือไม่ สำหรับผู้สอนที่สนใจที่จะจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ สามารถพัฒนากระบวนการสอนเป็น 6 ขั้น ดังนี้

- 1) ขั้นการคิดอย่างอิสระ
- 2) ขั้นกำหนดทางเลือกหลายๆ ทาง
- 3) ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง
- 4) ขั้นเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
- 5) ขั้นปฏิบัติตามทางเลือก
- 6) ขั้นปฏิบัติซ้ำจนเป็นประจำ

4. การพัฒนาจริยธรรม โดยใช้การสังเกตตัวแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม ควรดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใส่ใจและตั้งใจสังเกตตัวแบบ

4.2 การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องมีลักษณะเด่นชัดไม่สลับซับซ้อนจนเกินไปเป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจและทำให้ผู้สังเกตพึงพอใจ

4.3 การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การจัดทำเป็นรหัสหรือโครงสร้างให้จำได้ง่ายการชักจูงลักษณะของตัวแบบในความคิดและการชักจูงด้วยการกระทำ

4.4 การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้เห็นคุณค่าหรือเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติรวมทั้งการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความสามารถของตนและเรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง

4.5 การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำสังเกตการณ์กระทำของตนเองให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับและให้ผู้เรียนได้เทียบเทียบการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 11-14) เสนอหลักในการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรม ดังนี้

1. การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาทั้งกายและจิตไปพร้อมๆ กันอย่างได้สมดุลกันจึงจะสามารถวางพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. การให้เห็นแบบอย่างที่ดี การเป็นต้นแบบที่ดี และการปฏิบัติตนให้เป็นกัลยาณมิตรต่อเด็กเป็นวิธีการพัฒนาจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่เด็กได้เป็นอย่างดี

3. การทำจิตให้บริสุทธิ์ ได้แก่ การฝึกสมาธิสติภาวนาจะช่วยให้เด็กมีจิตใจสะอาดสงบ อันเป็นปัจจัยก่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมและสติปัญญา

4. การจัดสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สามารถปลูกฝังค่านิยมและช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จริยธรรมต่างๆ

5. จริยธรรมของเด็กมีขึ้นของการกระทำ การเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างเหมาะสมและส่งเสริมให้เด็กพัฒนาไปสู่ขั้นจริยธรรมที่สูงขึ้นจะสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเหมาะสมกับวัย

6. การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็ก ควรใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

7. ความพอดีหรือทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) เป็นหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาจริยธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย นอกจากจะเน้นการให้ความรู้ และการฝึกอบรมแล้ว วิธีสอนต่างๆ สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การฝึกปฏิบัติ การอภิปรายเพื่อตอบคำถาม การเลียนแบบ จากตัวแบบ และการจัดกิจกรรมให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่จะช่วยพัฒนา จริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นการนำเสนอตัวแบบที่ดี การจัดบรรยากาศใน ชั้นเรียนที่เอื้อต่อการที่จะสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แย้งเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งเชิงจริยธรรม ร่วมกับเพื่อนๆ

1.7 ประโยชน์ของจริยธรรม

จริยธรรมจะมีประโยชน์เมื่อนำไปปฏิบัติ เพราะจริยธรรมเป็นหลักสำคัญสำหรับการปฏิบัติ การศึกษาเพื่อเข้าใจหรืออธิบายได้เท่านั้นไม่มีประโยชน์ แต่การนำจริยธรรมไปใช้ปฏิบัติมันจะมีประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม นักการศึกษากล่าวถึงประโยชน์ของจริยธรรม ดังนี้

ลำตวน ศรีมณี (2538: 12-13) กล่าวถึงเป็นประโยชน์ของจริยธรรม 3 ประการ คือ

1. หลักปฏิบัติให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
2. หลักให้เศรษฐกิจสมบูรณ์
3. หลักให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

บุญมี แทนแก้ว (2539: 150-154) กล่าวถึงประโยชน์ของการประพฤติตามหลักจริยธรรม 5 ประการ คือ

1. สามารถปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง
2. ทำให้บุคคลมีชีวิตอยู่อย่างมั่นใจ
3. ทำให้เกิดความมีระเบียบเรียบร้อย
4. ทำให้สามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้อย่างกว้างขวาง
5. ทำให้เจริญก้าวหน้าในชีวิต

รัตนวดี โชติกพนิช (2550: 8-9) กล่าวถึงเป็นประโยชน์ของจริยธรรม 4 ประการ คือ

1. ต่อตนเอง คนที่มีจริยธรรมย่อมมีเครื่องมือที่ช่วยให้คิดให้กระทำในสิ่งที่ดี สร้างประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม มีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและจูงใจให้ทำแต่สิ่งดี ๆ มีความเจริญต่อตนเอง
2. ต่อสังคม คนที่มีจริยธรรม ย่อมทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและแก่ผู้อื่น อย่างน้อยการไม่ทำชั่ว ก็เป็นการช่วยให้สังคมไม่ต้องแก้ไขปัญหา ถ้าคนในสังคมมีจริยธรรมดีสังคมนั้นก็จะมี ความเจริญก้าวหน้าได้เช่นกัน คนดีจึงเป็นผู้รักษาสังคมด้วยการไม่ทำลายสังคมไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรของประเทศ สภาพแวดล้อม หรือการประพฤติดุจจริตต่างๆ

3. ด้านการรักษาจริยธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าทั้งทางกาย ใจ และสังคม ดังกล่าวมาแล้ว จะรักษาไว้ได้ก็ด้วยการปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติแล้วก็เป็นเพียงตัวหนังสือหรือคำพูดเปล่าๆ จะช่วยใครไม่ได้ทั้งสิ้น การศึกษาจริยธรรมและนำไปปฏิบัติ จึงเป็นการรักษาจริยธรรมให้คงอยู่

4. การพัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาจิตใจคนก่อน หรือพัฒนาควบคู่กันไปกับการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมาก

กล่าวโดยสรุปได้ว่าประโยชน์ของจริยธรรมจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อสังคมและประเทศชาติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมีระเบียบเรียบร้อยที่ดี

2. จริยธรรมของนักศึกษา

จริยธรรมเป็นการแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคม โดยยึดหลักศีลธรรม และความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม โดยมีจุดมุ่งหมายทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

จากการศึกษามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะจริยธรรมของนักศึกษาว่า สามารถวินิจฉัย จัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม โดยอาศัยหลักการ เหตุผล และใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม มีจิตสำนึกในการธำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติ ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ข้อมูลบิดเบือน หรือการลอกเลียนผลงาน (ราชกิจจานุเบกษา. 2562: 2-3)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562 กล่าวถึงการคุณลักษณะจริยธรรมนักศึกษาว่าควรประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อดทนเสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 27)

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน จำนวน 10 คน (อาจารย์กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันออก) โดยใช้คำถามปลายเปิด และสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสอนจริยธรรม ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะจริยธรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม ความซื่อสัตย์ เสียสละต่อสังคม มีเหตุผล สามัคคี การรักษาภาวะเยี่ยง การเคารพกัน และความยุติธรรมต่อสังคมที่จะทำให้นักศึกษาเกิดจริยธรรมซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาจต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

ความเป็นพลเมืองดีในศตวรรษ 21 เพราะจะทำให้นักศึกษาเกิดจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นมโนทัศน์ของพลเมือง หลักการ รูปแบบการปกครอง สิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การเสียสละ การเคารพ กติกา พหุวัฒนธรรมศึกษา การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยกิจกรรมที่จะใช้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้สะท้อนการคิด การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และการวัดและประเมินผลจริยธรรมของนักศึกษาประเมินตามสภาพจริงไม่ว่าจะเป็นการทดสอบ การวัดเชิงสถานการณ์หรือแบบประเมินจริยธรรม แบบสอบถาม และการสังเกตพฤติกรรม

จากการสำรวจนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 90 คน ด้วยการใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการเรียนที่จะทำให้เกิดจริยธรรมของนักศึกษา ผลการสำรวจดังกล่าว พบว่า การจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งกิจกรรมที่จะนำมาส่งเสริมจริยธรรมนักศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้สะท้อนการคิด การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และการวัดและประเมินผลจริยธรรมควรมีแบบทดสอบวัดก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อนประเมินเพื่อน แบบประเมินจริยธรรม การสังเกต สอบปากเปล่า แบบสอบถาม และการถามตอบ

จากการสังเคราะห์จริยธรรมต่างๆ ไปของนักการศึกษาต่างๆ ที่กล่าวถึงคุณลักษณะทางจริยธรรมจะมีลักษณะเป็นจริยธรรมต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และสังคมที่จะทำให้เกิดจริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความยุติธรรมต่อสังคม (Piaget, 1960: 1; Carter V. Good, 1974: 314; Kohlberg, 1976: 4-5; Bandura, 1977: 35; ดวงเดือน พันธุนานวิน, 2522: 27; สำโรช บัวศรี, 2549: 9; กรมการศาสนา, 2551: 1; รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 14)

จากผลการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จริยธรรม พร้อมกับการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน 10 คน และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 100 คน สามารถสรุปผลในเบื้องต้นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาที่จะพัฒนาประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและความต้องการของนักศึกษา เพราะปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก การจัดการเรียนรู้ต้อง

มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นั้นๆ ดังที่ Bloom (1956) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยใดๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับรู้และใส่ใจในเรื่องนั้นๆ ก่อน ดังนั้นถ้าต้องการพัฒนาจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนจึงควรต้องจัดสถานการณ์ สิ่งเร้า ประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ และสนใจในจริยธรรม โดยการลงมือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรให้ผู้เรียนนำการเรียนรู้ไปใช้บ่อยๆ เพื่อความคงทนของพฤติกรรม ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรมจริยธรรม

จากการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปจริยธรรม ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิกัน ให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความไว้วางใจจากเพื่อน เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดย การละความเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน การรู้จักแบ่งปันแก่บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการทำงาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ความยุติธรรมต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยความเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายจริยธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม ตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ไม่ลำเอียงและมีระเบียบวินัย ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปัญญา ประดิษฐ์บาทุกา และปิยปทีป แสงอุไร (2550: 70) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาความคิดสร้างสรรค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550

จำนวน 32 คน ประกอบด้วยนักศึกษาวิชาเอกปฐมวัย จำนวน 8 คน วิชาเอกคณิตศาสตร์ จำนวน 8 คน วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 7 คน และวิชาเอกพลศึกษาและนันทนาการจำนวน 9 คน โดยจัดทำโครงการ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการการจัดการเรียนรู้วิชาความคิดสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค การเรียนรู้แบบทีมสัมฤทธิ์ที่สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ โครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์แก่นักศึกษาและโครงการศิลปะการพัฒนาชีวิตด้วยอานาปนาสติภาวนาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัย ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์แก่นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นางลักษณ์ ใจฉลาด (2552: 414-424) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ 2) สร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้สอน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม การสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชา การกำหนดเป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและยึดมั่นในประชาธิปไตยและการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของไทย ด้านบทบาทของผู้สอนมี 3 องค์ประกอบ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้สอน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม และการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชา

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2554: 11-30) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นใช้แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวพระบรมราโชวาท ที่เน้นว่าการให้การศึกษาจะต้องช่วยให้บุคคลค้นพบวิถีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสมไปสู่ความเจริญและความสุขตามอัตภาพและการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ และใช้แนวคิดของรูปแบบการสอนและหลักการนำเสนอรูปแบบ

การสอนของจอยส์และเวลล์ องค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยความเป็นมา และความสำคัญของรูปแบบ แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักการของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุน ผลที่เกิดกับผู้เรียน และการนำรูปแบบไปใช้ ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดี และสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียน 2) ผลการทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นแบบพหุกรณีพบว่า (2.1) กรณีการใช้กับระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาครู พบว่า การเรียนโดยใช้หลักการของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยให้นักศึกษาร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเทคนิคในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ร้อยละ 80 ขึ้นไป (2.2) กรณีการใช้กับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า ด้านความรู้ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถบันทึกองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญสำหรับใช้สร้างผลงานได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ด้านการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติการสร้างชิ้นงานตามเทคนิคการแต่งภาพที่เรียนได้ทุกเรื่องมีผลสำเร็จของชิ้นงานอยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดีมาก” เป็นส่วนใหญ่ ด้านคุณธรรม ความมีวินัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการมีวินัย ด้านความพร้อมในการเรียน ด้านการควบคุมตนเอง และด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” การประเมินพฤติกรรมความมีวินัยระดับการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการมีวินัยในการศึกษาเล่าเรียน อยู่ในระดับ “3” คือ ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ กรณีการใช้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนจำนวน ร้อยละ 80 มีความรู้และทักษะการสื่อสารการพูด รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมด้านความกตัญญู ความมีน้ำใจ และจิตอนุรักษ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และกรณีการใช้กับโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนสามารถสรุปผังความคิดในเรื่องที่เรียนได้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องศาสนาของเราที่รู้จัก หลังเรียนร้อยละ 86.30 มีพฤติกรรมความมีวินัยการทำงานและส่งงานหลังเรียนในระดับดี รู้จักการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือครูและเพื่อนเพิ่มมากขึ้น และ (2.3) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมดีมาก

ประวิทย์ โอวาทกานนท์ (2555: 120) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนกีฬาท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียน จำนวน 271 คน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์และกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระยะที่ 2 การพัฒนาประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์และกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และระยะที่ 3 การทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนโรงเรียนกีฬา 5 ด้าน ประกอบด้วย

ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย ประเด็นคุณธรรมที่สำคัญซึ่งควรพัฒนาเพิ่มเติม 2 ด้าน คือ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้ง 7 ประเด็น โดยคุณธรรมจริยธรรมที่มีการพัฒนาสูงสุด คือ ความมีระเบียบวินัย รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความเสียสละ

วิชัย มั่นพลศรี (2557: 305-324) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยการมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีพัฒนาการในพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นโดยมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นประจำ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระหว่างการทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีคุณลักษณะอื่นๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความคิดรอบคอบ และความมีวินัย และ 4) ครู ผู้ปกครอง การศึกษา และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก

ธรากร สิทธิโชค (2558: 131-148) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อมสำหรับนิสิตปริญญาตรี 2) ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม และ 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตชั้นปีที่ 4 วิชาเอกสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อมมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมความพร้อมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม (2) ขั้นสร้างความรู้จริยธรรมสิ่งแวดล้อม (3) ขั้นสำรวจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (4) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างคุณค่าจริยธรรมสิ่งแวดล้อม และ (5) ขั้นสรุปและประเมินผลจริยธรรมสิ่งแวดล้อม 2) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (1) นิสิตเรียนมีคะแนนความรู้ความเข้าใจและคะแนนพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นิสิตมีคะแนนพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ระดับดี (3) นิสิตมีคะแนนความพึงพอใจในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการขยายการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม พบว่า (1) นิสิตที่เรียนมีคะแนนความรู้ความเข้าใจและคะแนนพัฒนาจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นิสิตมีคะแนนการพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม

5 ด้าน ก่อนเรียนมีคะแนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ในระดับดี และ (3) นิสิตมีความพึงพอใจในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทร์นวัตร (2559: 1962-1977) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความเมตตา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความมีวินัย และด้านความเสียสละ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูตกเวทีที่นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน นักศึกษาที่มีสถานภาพของครอบครัวต่างกัน และนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมและรายด้านในแต่ละด้าน แตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมีวินัยไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกัน และนักศึกษาที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน มีคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเมตตาแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา

พรนิภา จันทร์น้อย (2560: 228-235) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคสมัยไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยภายในถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องให้การส่งเสริมและปลูกฝัง

พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านดังนี้ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการมีวัฒนธรรม และด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า “CAPPAE MODEL” โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สารความรู้ และการปฏิบัติ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ แยกออกเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความตระหนัก (A) 2) ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ (P) 3) สร้างความคิดรวบยอด (C) 4) ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (P) 5) ประเมินความก้าวหน้า (A) และ 6) ประเมินผล (E) กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม แยกเป็น (1) จริยธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบด้วย

ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ และความมีระเบียบวินัย (2) ด้านการประกอบอาชีพตามจรรยาบรรณจริยธรรมที่นักศึกษาจะต้องมี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น

ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ จากการสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลการทำโครงการ การรายงานตนเอง และการประเมินผลการควบคุมตนเองของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นองค์รวมทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา รวมทั้งได้รับการฝึกทำโครงการมีพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทั้งด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเสียสละ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาทุกคนให้มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาในการช่วยเหลือสังคม และมีความกล้าในการแสดงออกมากขึ้น

ผลการวิจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 6 และหากพิจารณาในภาพรวมแล้ว นักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในขั้นที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่ว่าผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไปจะมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมเหนือเกณฑ์ คือ ขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นที่ตัดสินใจขัดแย้ง

มูทิตา จินอิม และวิชัย เสวกงาม (2560: 161) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาความถี่รายด้านพบว่า ครูบางส่วนปฏิบัติไม่มากเท่าที่ควรเน้นวัดและประเมินผลความรู้ ขาดความเข้าใจในวิธีการสอดแทรก และการติดตามพฤติกรรมผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) แนวทางการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย (1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ทางคุณธรรมจริยธรรม ครูกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้วยตนเองให้สอดคล้องกับเนื้อหา (2) ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ครูนำข่าวหรือคลิปวิดีโอเชื่อมโยงคุณธรรมจริยธรรมที่สอดแทรกเน้นอภิปรายกลุ่มเสนอทางเลือกในการตัดสินใจ

(3) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอน ครูวัดและประเมินความรู้ ทักษะคิด เหตุผล และพฤติกรรมการแสดงออกเชิงจริยธรรม (4) ด้านปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน แบ่งเป็น (4.1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ครูเป็นแม่แบบที่ดีในการปฏิบัติตน รู้จักผู้เรียนรายบุคคล และ (4.2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ครูใช้หลักประชาธิปไตยส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้นำเคารพในความเห็นต่าง

พัชรี ปิยภักดิ์ (2561: 93-94) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบที่พัฒนามี 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นรับรู้ (Perception) (2) ขั้นอภิปราย (Discussion) (3) ขั้นศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) (4) ขั้นสะท้อนคิด (Reflective Thinking) (5) ขั้นสรุป (Conclusion) และ (6) ขั้นประยุกต์ใช้ (Application) 2) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า (2.1) นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรม เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2.2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

วันชัย ปานจันทร์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเข้าใจผู้อื่น และการเข้าใจโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพบว่า ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการประเมินรูปแบบพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สำหรับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติ พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านความเสียสละ ส่วนองค์ประกอบด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ (2562 :94) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเครื่องมือมาตรฐานระดับชาติสำหรับประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนทุกช่วงชั้น ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเสียสละ ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านความพอเพียง คุณธรรม จริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนคุณธรรม จริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความมีระเบียบวินัย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศข้างต้น พบว่า ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลายหลาย กันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ แต่บางส่วนมีความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจริยธรรม รวมทั้ง กลุ่มตัวอย่างมีตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาถึงระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้และ เมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีผลสัมฤทธิ์ การเรียนสูงขึ้น และมีจริยธรรมอยู่ในระดับดี ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด

งานวิจัยต่างประเทศ

McMahon (1992) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมและ ลักษณะของบุคลิกภาพของนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ กับมิติทางความรู้สึกลักษณะสำคัญที่ระดับ .01 และมีมิติของการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

Vincent (1996: 6446-A) ได้ทำวิจัยเรื่องการใช้วิธีสอนในชั้นเรียน โดยการทดลองกับ นักเรียนเกรด 6 จำนวน 45 คน เพศหญิง และเพศชาย โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสามกลุ่มเพื่อทดลองวิธี สอนสองวิธีและเป็นกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้วิธีสร้างค่านิยม คือ ครูผู้สอนนำให้นักเรียน อภิปรายโดยใช้เรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งเชิงคุณธรรมจริยธรรมเป็นสื่อกระตุ้น ครูคอยชักนำและเสนอ เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่สูงกว่าที่นักเรียนให้อยู่เสมอ ส่วนกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา คือ การ พร่ำอบรมสั่งสอน ใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ผลการวิจัยพบว่า วิธีสร้างค่านิยม ประกอบด้วยการอภิปรายและเสนอความรู้ที่สูงขึ้นชั้นหนึ่งให้ผลยกระดับคุณธรรมจริยธรรมตามชั้น ต่างๆ ของ โคลเบอร์เกอร์ได้ดีกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

Schork (1997) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมและพฤติกรรม ทุจริตในนักศึกษาระดับวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า อายุของนักศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กับระดับพัฒนาการทางจริยธรรม แต่มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมทุจริต และเพศจะเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ความแปรปรวนของพฤติกรรม ทุจริตจากความขัดแย้งของผลการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้อธิบายว่ามีความเป็นไปได้ที่มีตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทุจริตของนักศึกษา เช่น ความตระหนักในจริยธรรม แรงจูงใจทางจริยธรรม ความเข้มแข็ง ของจิตใจ และตัวแปรทางสังคมอื่นๆ

Walker, Hennig and Krettanauer (2000) ได้ทำวิจัยเรื่องบริบทของครอบครัวและเพื่อนที่ส่งผลต่อความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยเป็นงานวิจัยที่ศึกษาระยะเวลายาว 4 ปี โดยศึกษากลุ่มครอบครัว กลุ่มนักศึกษา และเพื่อน รวม 90 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากสถาบันครอบครัว คือ จากบิดามารดาโดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความกตัญญู และความประหยัดในปริมาณที่สมควรจะทำให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมนอกจากนี้ การคบเพื่อนที่มีความประพฤติดี ร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมกับเพื่อน เพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดีจะส่งผลให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการทำงานเป็นทีม

Kannika Phiromrat (2012) ได้ทำวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีอายุระหว่าง 17-23 ปี อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งเป็นวัยที่สามารถดูแลรับผิดชอบตนเองได้ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่ต้องใช้ทั้งสติปัญญาและทักษะในการศึกษามาก การที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาอย่างดีต้องอาศัยความตั้งใจ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และแรงจูงใจในการฝึกฝน และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

Birtch และ Chiang (2014: 288-289) ได้ทำวิจัยเรื่องอิทธิพลของบรรยากาศทางจริยธรรมของโรงเรียนธุรกิจต่อพฤติกรรมที่ผิดจรรยาบรรณของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่มีจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางลบต่อพฤติกรรมที่ขาดจริยธรรมของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่มีจริยธรรมช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่มีจริยธรรม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่างประเทศข้างต้น พบว่า ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลายหลายกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และการทำงานเป็นทีม ที่เป็นผลมาจากตัวแบบของครอบครัว สถาบันการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด และนอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมได้แก่ เพศ ความตระหนัก แรงจูงใจ ความเข้มแข็งของจิตใจ และบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร

สังคมศึกษา แนวคิดการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดจริยธรรมทำให้เกิดจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี 4 ด้าน ได้แก่

1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

2. การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิกัน ให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความไว้วางใจจากเพื่อน เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดย การละความเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน การรู้จักแบ่งปันแก่บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการทำกิจกรรม

4. ความยุติธรรมต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยความเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายจริยธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม ตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ไม่ลำเอียงและมีระเบียบวินัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยตามแนวคิด ADDIE Model ปรับปรุงตามแนวคิดของ Kruse (2009: 1) ประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Joyce and Weil (1992: 197-210) และกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกับรูปแบบการวิจัยการทดลองพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 144) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้

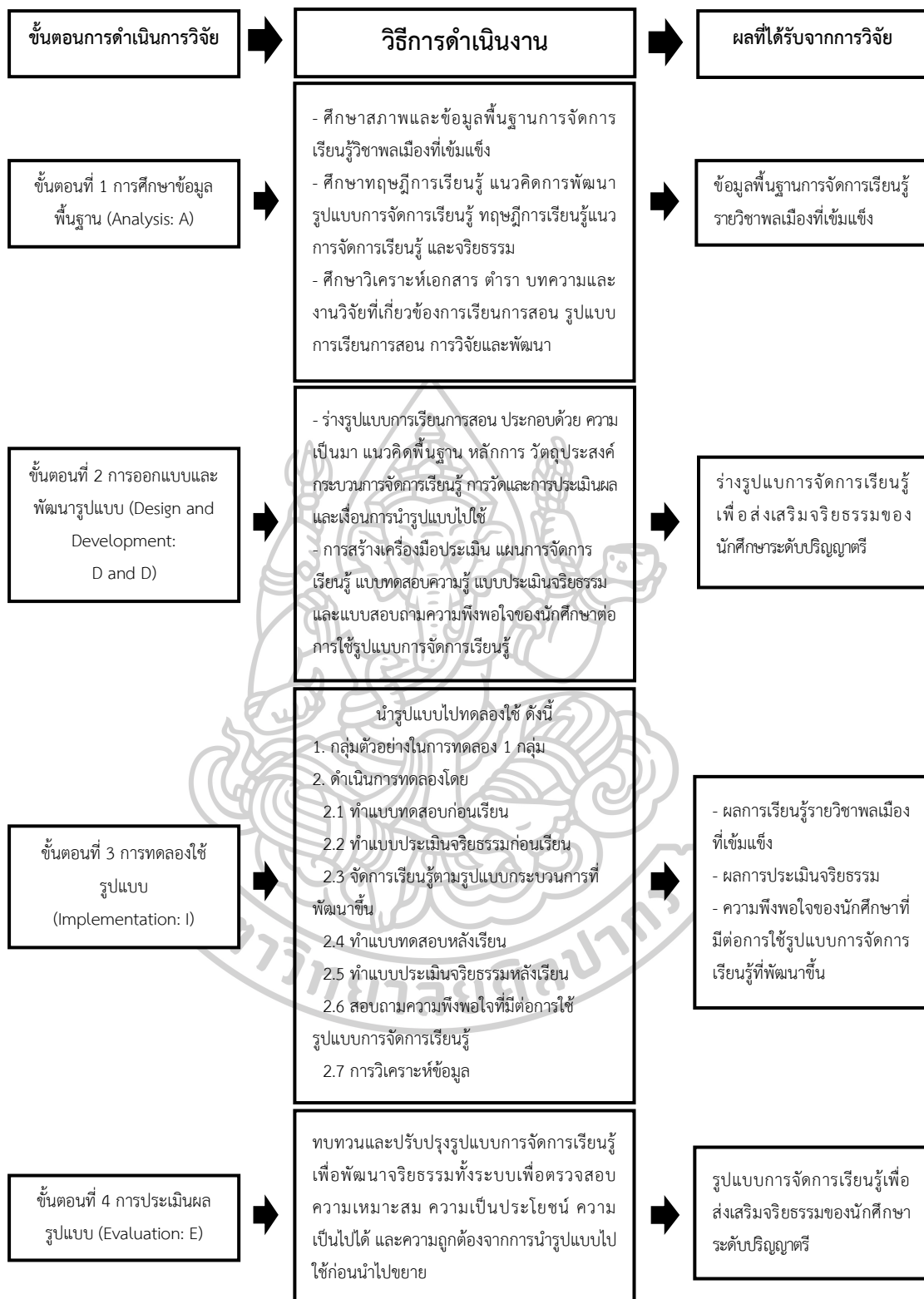
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development: D and D) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินผล (Evaluation: E) เพื่อประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปเป็นกรอบดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 รอบดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการออกแบบร่างรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แนวคิด หลักการ และทฤษฎีการพัฒนา โดยสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มเป้าหมาย

อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ 10 คน เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ (1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท โดยได้รับปริญญาตรี หรือปริญญาโททางสังคมศึกษา (2) ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (3) มีประสบการณ์การสอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 5 ปี

นักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งโดยการสอบถาม จำนวน 90 คน เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ทฤษฎี และแนวคิดการพัฒนา หลักการพัฒนา และขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. 2562

1.3 วิเคราะห์แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.4 วิเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้

1.5 วิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้

1.6 วิเคราะห์แนวคิดจริยธรรม

2. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และสอบถามนักศึกษาที่ลงเรียนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษาความต้องการของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และแบบสอบถามนักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

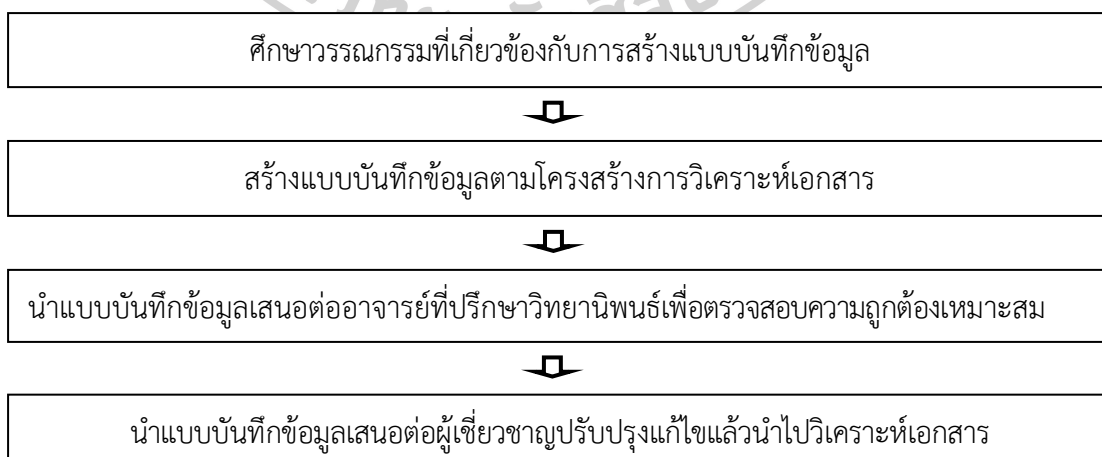
1.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกข้อมูล และแนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ แหล่งที่มา ชื่อนักวิชาการ ประเด็นสภาพการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2 สร้างแบบบันทึกข้อมูลตามโครงสร้างการวิเคราะห์เอกสาร

1.3 นำแบบบันทึกข้อมูลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบบันทึกข้อมูล เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานต่อไป

จากขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารใช้ศึกษาความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นแผนภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ทฤษฎี แนวคิดการพัฒนา หลักการพัฒนา และกระบวนการพัฒนา เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนารูปแบบ เพื่อนำมากำหนดกรอบโครงสร้าง

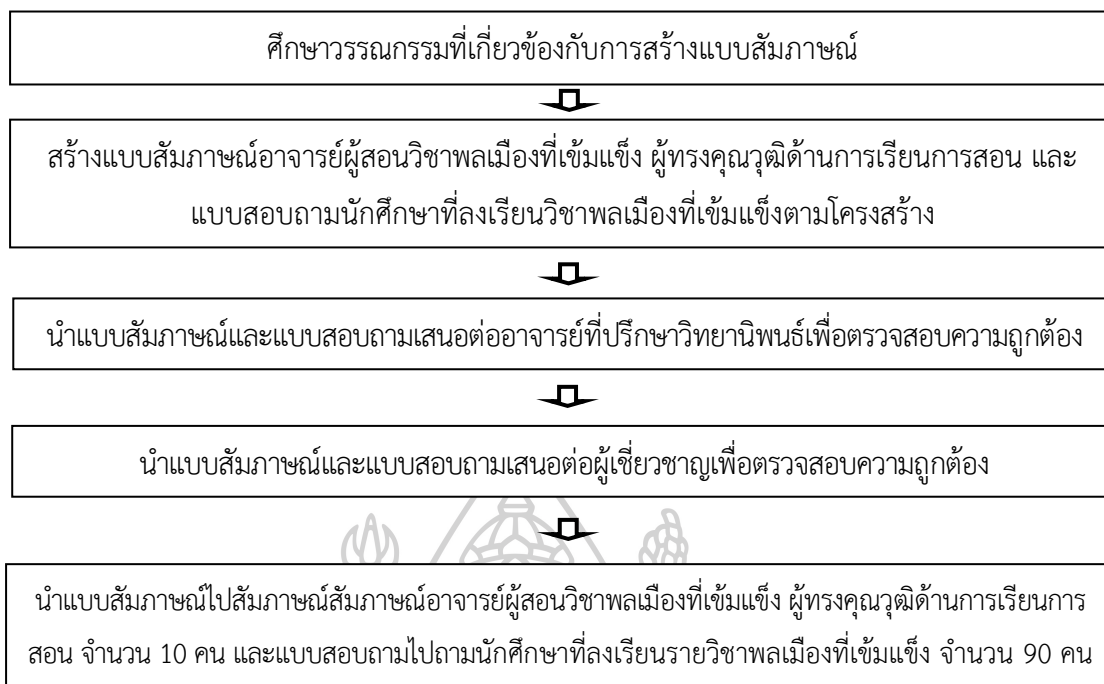
2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และแบบสอบถามนักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ปัญหาการจัดการเรียนรู้จริยธรรม จริยธรรม และกระบวนการจัดการเรียนรู้

2.3 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสัมภาษณ์และไปสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน จำนวน 10 คน เกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ (1) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท โดยได้รับ ปริญญาตรี หรือปริญญาโททางสังคมศึกษา (2) ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ (3) มีประสบการณ์การสอนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 5 ปี และนำแบบสอบถามไปสอบถามนักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง จำนวน 90 คน เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้จริยธรรม คุณลักษณะจริยธรรม สารการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้

จากขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารใช้ศึกษาความต้องการการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสั้ภาษาณ์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาารูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบ และแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษาและจริยธรรม จำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายละเอียด ดังนี้

1. สร้างร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนำข้อมูลที่เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 ใช้ในการสังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. พัฒนาเครื่องมือประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เครื่องมือประกอบรูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้สังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีองค์ประกอบ 4 ประการ

ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดการสร้าง และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบมี 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.3 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมเชิงทฤษฎี จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบมาตรฐานค่า (Rating Scale) ประเมินความสอดคล้อง จำนวน 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และสรุปผลการสัมภาษณ์แบบพรรณนาความ (Content Analysis) ซึ่งการประเมินความสอดคล้อง ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณา จากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องในประเด็น องค์ประกอบของรูปแบบจากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

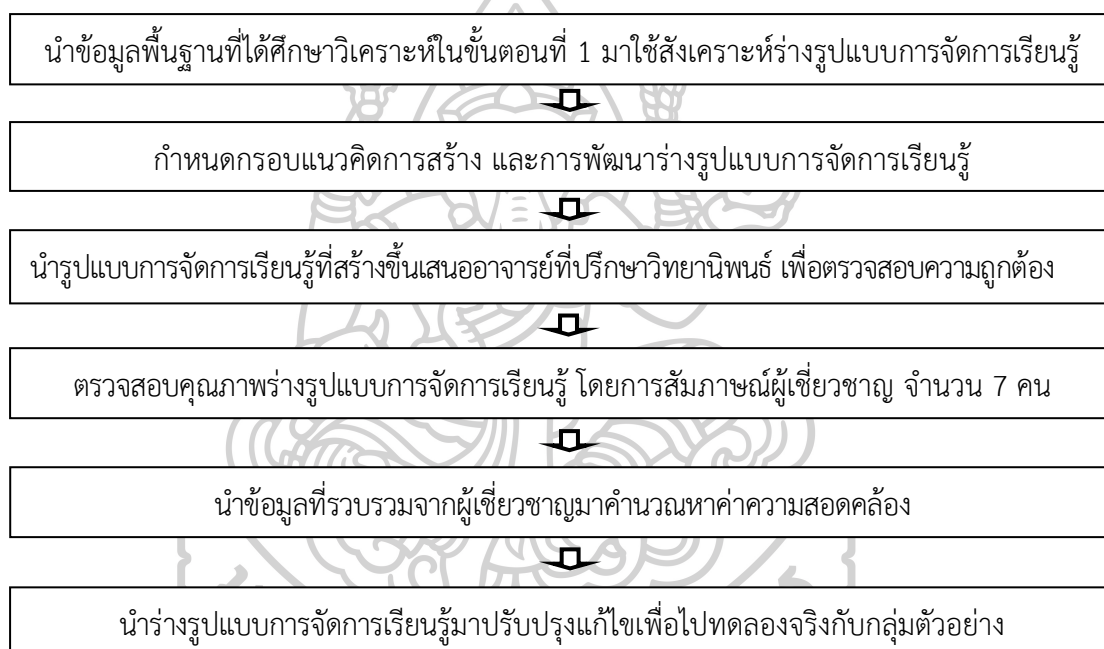
ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

1.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ร่าง) ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาสามารถนำไปทดลองใช้ได้ ซึ่งการหาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าต่ำสุด $\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.42 ถึงค่าสูงสุด $\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.88 จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะตามผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ปรับองค์ประกอบของรูปแบบให้ตรงตามที่ต้องการศึกษา

1.6 นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการก่อนนำไปทดลองจริง

จากขั้นตอนพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 5 ดังนี้

ภาพที่ 5 ขั้นตอนออกแบบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ร่าง)

2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

2.1 คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบ

2.1.2 สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (2) แนวคิดการพัฒนา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ (4) ตัวอย่างกิจกรรมการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้

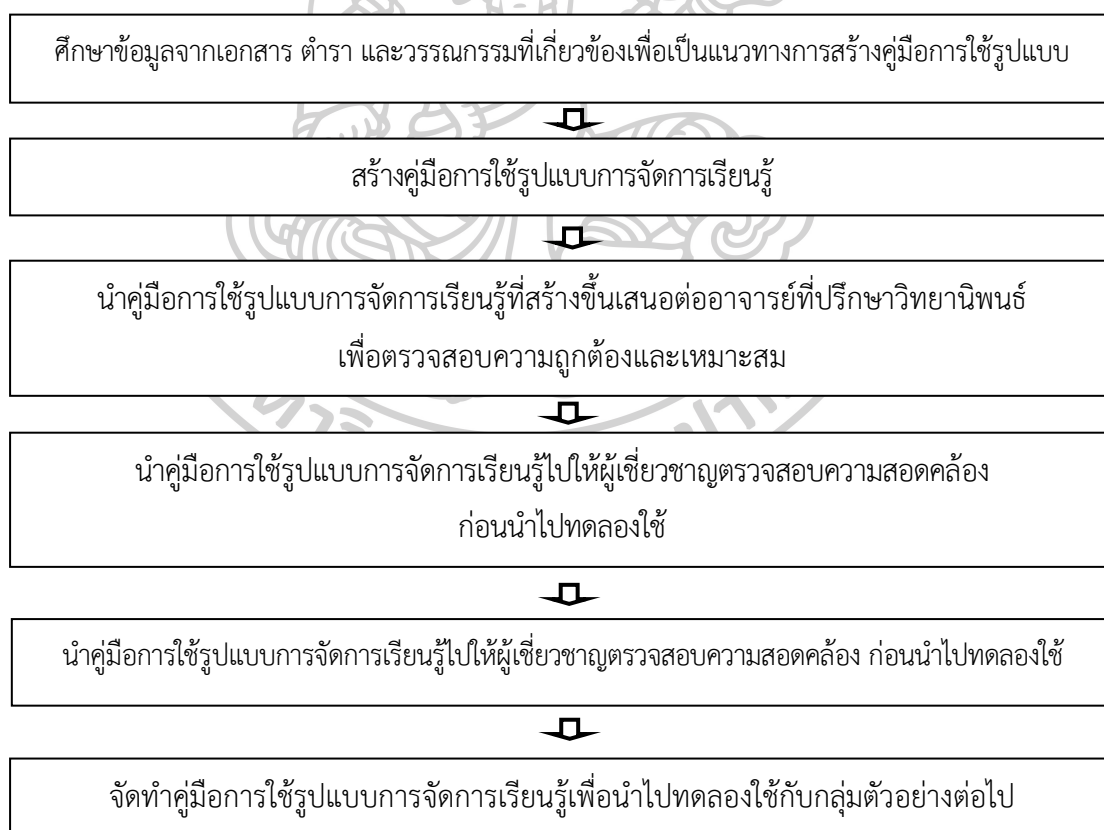
2.1.3 นำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมเชิงทฤษฎีแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 นำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.1.5 นำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง ก่อนนำไปทดลองใช้

2.1.6 จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จากขั้นตอนการพัฒนาคู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 6 ดังนี้

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้

2.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย รวม 4 แผน ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

1. ความเป็นมาของความเป็นพลเมือง
2. ความหมายของความเป็นพลเมือง
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
4. คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สถาบันทางสังคม

1. ความหมายของสถาบันทางสังคม
2. สาเหตุการเกิดสถาบันทางสังคม
3. ประเภทสถาบันทางสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประชาธิปไตย

1. ความหมายของประชาธิปไตย
2. หลักการของประชาธิปไตย
3. คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิมนุษยชน

1. ความหมายสิทธิมนุษยชน
2. วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน
3. สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ
4. การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ
5. สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

2.2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่าให้จัดหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มเดียวกันและปรับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกัน

2.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ ลักษณะมาตรฐานประเมิน

ค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องในประเด็นแผนการจัดการเรียนรู้จากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

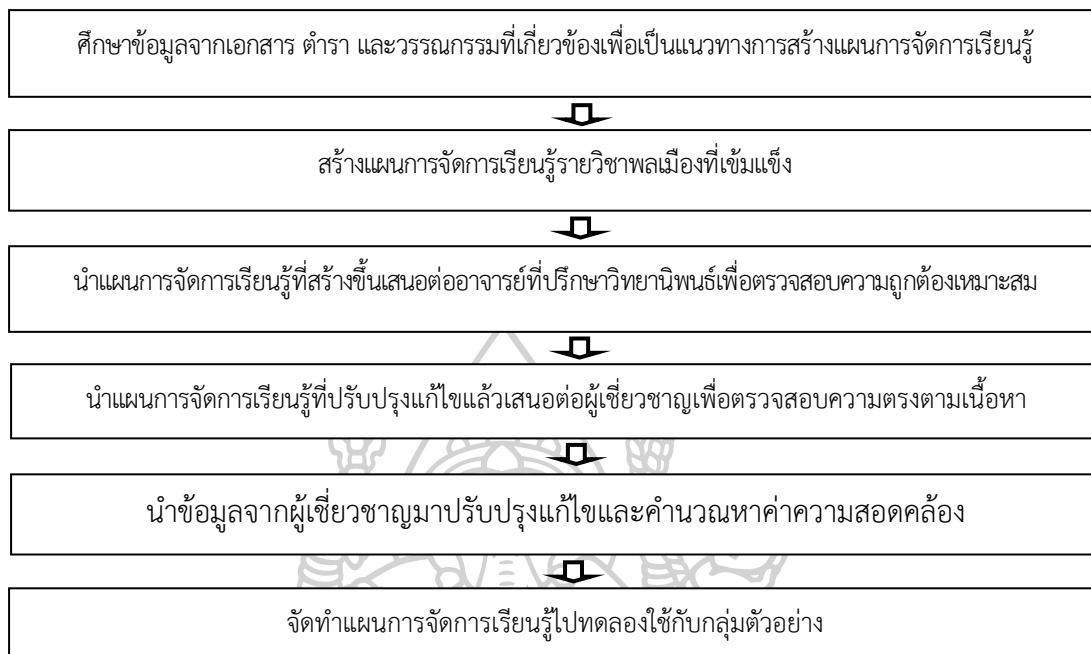
ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

2.2.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ การหาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าต่ำสุด $\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.42 ถึงค่าสูงสุด $\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49 จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าควรจัดหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นหน่วยบูรณาการ โดยปรับหน่วยการเรียนรู้จาก 4 หน่วย ให้เป็นหน่วยบูรณาการ 2 หน่วย จำนวน 4 แผน รวม 24 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยบูรณาการที่ 1 พลเมืองดีของสังคม		
แผนที่ 1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	จำนวน 6 ชั่วโมง
แผนที่ 2	สถาบันทางสังคม	จำนวน 6 ชั่วโมง
แผนที่ 3	ประชาธิปไตย	จำนวน 6 ชั่วโมง
หน่วยบูรณาการที่ 2 สิทธิมนุษยชน		
แผนที่ 4	สิทธิมนุษยชน	จำนวน 6 ชั่วโมง

2.2.6 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ ไปปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จากขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 7 ดังนี้

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.1 แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.1.2 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและวัตถุประสงค์รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.1.3 สร้างแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง จำนวน 1 ฉบับ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดแบบวัดผลการเรียนตามแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy) มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

แผนการเรียนรู้	ความรู้/ทักษะ (จำนวนข้อ)						รวม
	ความรู้		ทักษะและกระบวนการคิด				
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	1	1	3	3	0	2	10
2. สถาบันทางสังคม	1	1	1	2	2	3	10
3. ประชาธิปไตย	2	2	2	2	1	1	10
4. สิทธิมนุษยชน	1	2	2	2	2	1	10
รวม	5	6	8	9	5	7	40

ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องออกแบบการทดสอบความรู้ จำนวน 60 ข้อ เพื่อนำไปหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 186-188) ข้อสอบจำนวน 40 ข้อ

3.1.4 นำแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนและข้อสอบวัดความรู้ไม่ควรเน้นเพียงความจำเพียงอย่างเดียว ควรมีหลากหลาย

3.1.5 นำแบบทดสอบความรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งลักษณะมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องในประเด็น ของการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งจากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

3.1.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าแบบทดสอบวัดความรู้ รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ ซึ่งการ หาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ แต่ละข้อมีค่าต่ำสุด $\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.34 ถึงค่าสูงสุด $\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.88 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรมีการ ปรับภาษาของข้อคำถามบางคำถามยาวไปและปรับตัวเลือกให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.1.7 นำแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบได้ค่าระหว่าง 0.46-0.70 ใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบได้ ค่าระหว่าง 0.30-0.60 ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 186-188) และเลือก ข้อสอบที่มีค่าที่เหมาะสมได้จำนวน 40 ข้อนำมาจัดเรียงใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.1.8 นำแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 180-182) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

3.1.9 นำแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยโดย ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมจริยธรรม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 8 ดังนี้

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.2 แบบประเมินจริยธรรม

3.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินจริยธรรม

3.2.2 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และวัตถุประสงค์รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.2.3 สร้างแบบประเมินจริยธรรมลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Test) ที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีการกำหนดค่าน้ำหนักการให้คะแนนในแต่ละข้อของตัวเลือกเป็น 4, 3, 2 และ, 1 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 162)

ให้ 4 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงออกถึงจริยธรรมในระดับดีมาก

ให้ 3 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงออกถึงจริยธรรมในระดับดี

ให้ 2 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงออกถึงจริยธรรมในระดับปานกลาง

ให้ 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงออกถึงจริยธรรมในระดับน้อย
 จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมายใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับดี
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับน้อย
 กำหนดเกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 คะแนนระหว่าง 131-160 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมในระดับดีมาก
 คะแนนระหว่าง 101-130 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมในระดับดี
 คะแนนระหว่าง 71-100 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมในระดับปานกลาง
 คะแนนระหว่าง 40-70 แสดงว่า นักศึกษามีจริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 4 แบบประเมินจริยธรรม

จริยธรรม	จำนวนข้อ
1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	10
2. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	10
3. ด้านการเสียสละต่อสังคม	10
4. ด้านความยุติธรรมต่อสังคม	10
รวม	40

ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องออกแบบประเมินจริยธรรม จำนวน 60 ข้อ เพื่อนำไปหาความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรมกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วคัดเลือกแบบประเมินจริยธรรมที่ได้ค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดให้คงเหลือ 40 ข้อ

3.2.4 นำแบบประเมินจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับภาษาเพิ่มสถานการณ์จำลองที่สะท้อนจริยธรรม แบ่งเป็นรายชื่อ

3.2.5 นำแบบประเมินจริยธรรมที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) ของแบบประเมินจริยธรรม ลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องในประเด็นการสร้างแบบ ประเมินจริยธรรมจากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

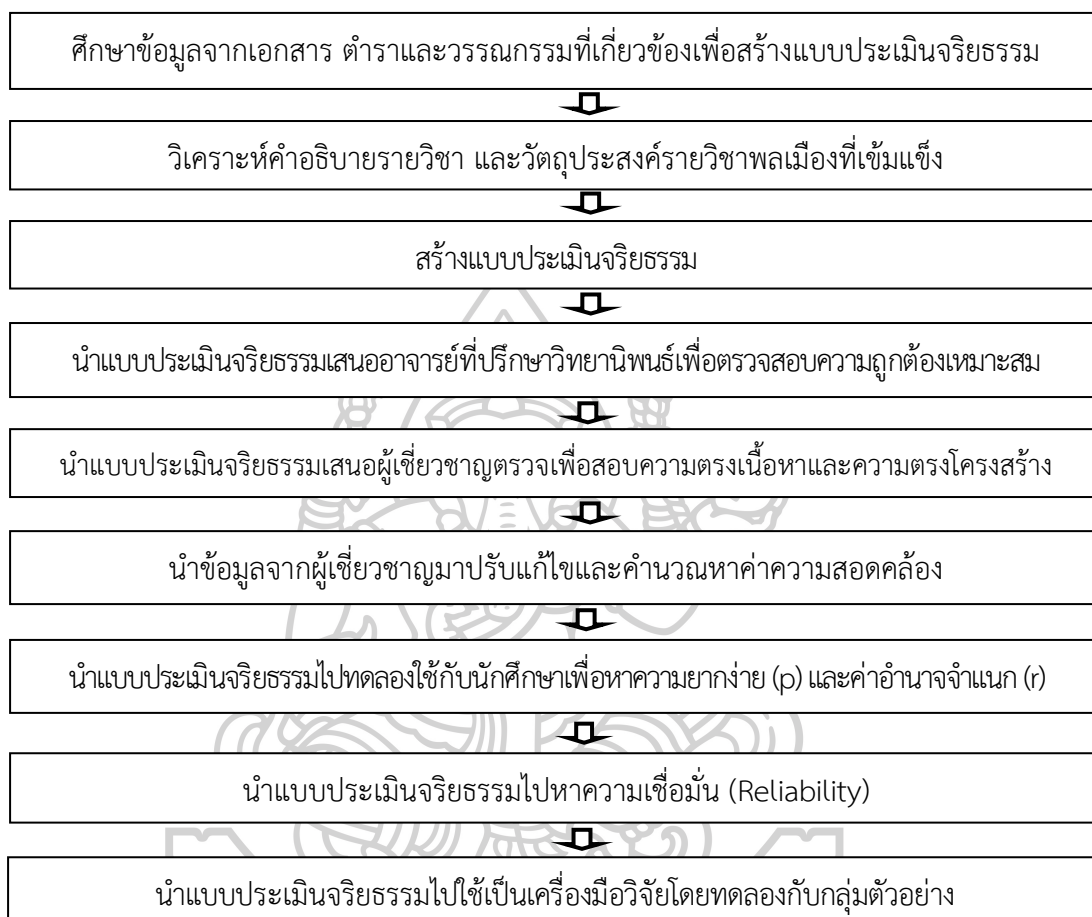
3.2.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าแบบประเมินจริยธรรมที่ พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้างสามารถนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาได้ ซึ่งการหาค่าความ สอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าต่ำสุด $\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.34 ถึงค่าสูงสุด $\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.88 จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับกรณีตัวอย่างให้มีความชัดเจนและปรับตัวเลือกให้สอดคล้องกับคำถาม

3.2.7 นำแบบประเมินจริยธรรมไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาความยากง่าย (p) ของแบบประเมินจริยธรรมได้ค่าระหว่าง 0.43-0.70 ใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรมได้ค่าระหว่าง 0.30-0.60 ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 186-188)

3.2.8 นำแบบประเมินจริยธรรมไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ อัลฟาของ Cronbach (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 183-188) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3.2.9 นำแบบประเมินจริยธรรมไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน

จากขั้นตอนการสร้างแบบประเมินจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 9 ดังนี้

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินจริยธรรม

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวัดความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.3.2 สร้างคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับความพึงพอใจแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก

3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายของความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับความพึงพอใจตามวิธีของ Best (1986: 182) จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.50-4.49	พึงพอใจมาก
2.50-3.49	พึงพอใจปานกลาง
1.50-2.49	พึงพอใจน้อย
1.00-1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

3.3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมเชิงทฤษฎี จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.3.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องในประเด็นการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

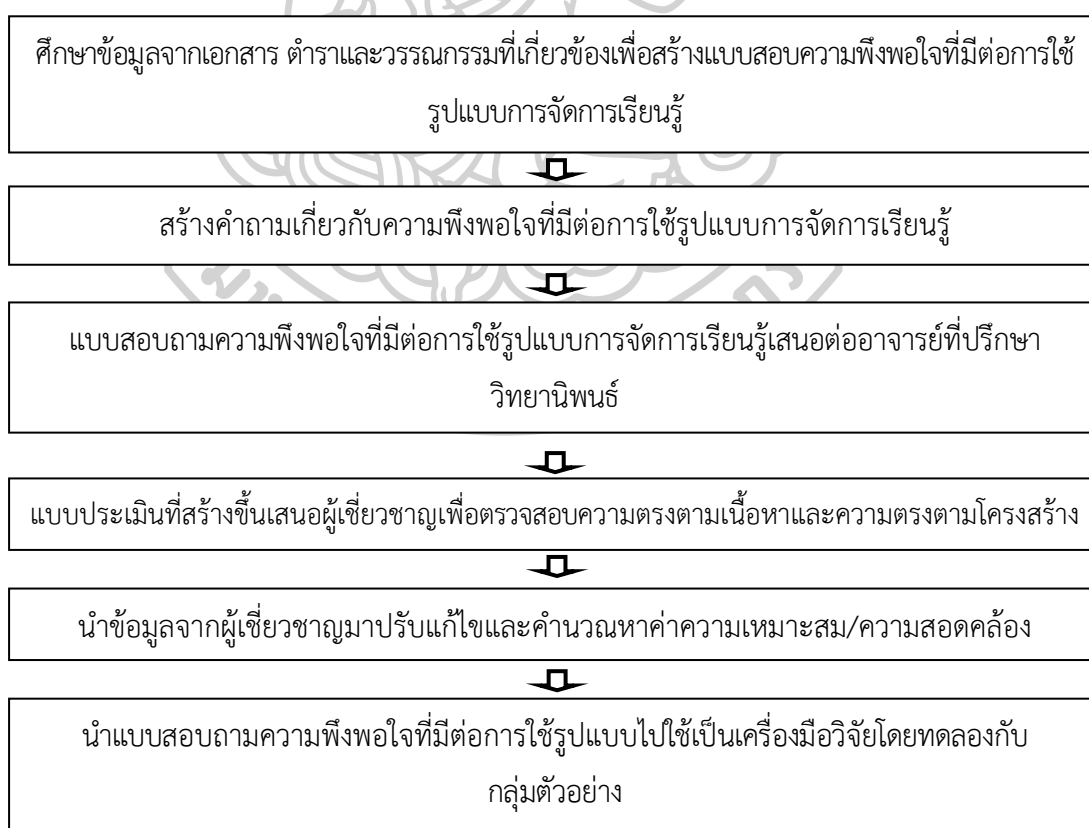
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

3.3.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามความพึงพอใจที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ ซึ่งการหาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีค่าต่ำสุด $\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.42 ถึงค่าสูงสุด $\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.88 จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับข้อความให้มีความกระชับครอบคลุมกับประเด็น

3.3.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิจัยธรรมไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิจัยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 10 ดังนี้

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งสิ้น 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (one group pretest-posttest design) รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัย

ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน (Post-test)
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- T₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน
 X แทน การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ
 T₂ แทน การทดสอบหลังเรียน

วิธีดำเนินการ

หลังการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอเอกสารการขอความอนุเคราะห์เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. ได้ชี้แจงรายละเอียดการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัยให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับนักศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การทดสอบก่อนเรียน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามแผนที่กำหนด มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม หรืออยากจะปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคลโดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบ และความชัดเจนในจริยธรรม

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

5. การทดสอบหลังเรียน ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และแบบประเมินจริยธรรม

6. การสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test for dependent นำเสนอแบบตารางประกอบการพรรณนา
2. แบบประเมินจริยธรรมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอแบบตารางประกอบการพรรณนา
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอแบบตารางประกอบการพรรณนา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยผู้เชี่ยวชาญ

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความเหมาะสมของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และ (4) สารการเรียนรู้ความถูกต้องของรูปแบบ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา และจริยธรรม จำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการ

สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประเมินของ the joint committee on standards for educational evaluation (2009: 27-178) ตามแนวคิดเรื่อง the personnel evaluation standards แบ่งเป็น 4 ประการ คือ มาตรฐานความเหมาะสม (propriety standards) มาตรฐานความเป็นประโยชน์ (utility standards) มาตรฐานความเป็นไปได้ (feasibility standards) และมาตรฐานความถูกต้อง (accuracy standards) เพื่อนำมากำหนดกรอบโครงสร้าง

2. สร้างแบบประเมินรูปแบบตามโครงสร้าง ลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ รวมทั้งสิ้น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ความเหมาะสมของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และ (4) สารสาระเรียนรู้ความถูกต้องของรูปแบบ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ปรับเนื้อหาขอข้อความให้มีความสอดคล้องและกระชับมากขึ้น

3 นำแบบประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) ของแบบประเมินลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 197)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องปานกลาง

ระดับ 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

นำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม/สอดคล้องในประเด็นการสร้างแบบประเมินรูปแบบจากนั้นแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 196)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

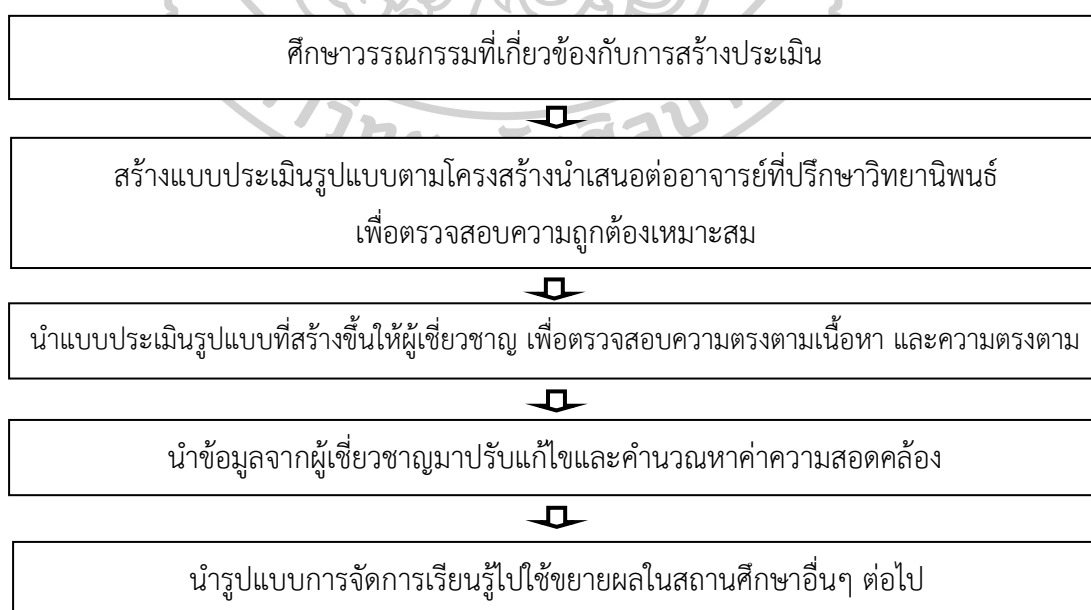
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งการหาค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าต่ำสุด $\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.45 ถึงค่าสูงสุด $\bar{X} = 4.71$, S.D = 0.49

5. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จรรยาบรรณนำไปขยายผลในสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป จากขั้นตอนการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 11 ดังนี้

ภาพที่ 11 ขั้นตอนการประเมินผลรูปแบบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยตามแนวคิด ADDIE Model ปรับปรุงตามแนวคิดของ Kruse (2009: 1) ประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Joyce and Weil (1992: 197-210) และกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกับรูปแบบการวิจัยการทดลองพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 144) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development: D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Evaluation: E) ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีผลการประเมินย่อย ดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำเสนอ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ผลศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แนวคิด หลักการ และทฤษฎีการพัฒนา (2) ผลวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และสอบถามนักศึกษาลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และ (3) ผลการออกแบบและการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. ผลการศึกษาศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แนวคิด หลักการ และทฤษฎีการพัฒนา

1.1 ผลการศึกษากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 มีหลักการสำคัญสร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะและเทียบโอนประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และหลากหลาย เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร คณาจารย์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพในการให้การรับรองสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ ซึ่งมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 คุณลักษณะ ดังนี้ (1) มีค่านิยมร่วม (2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู (3) เป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ มีปัญญา (4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก (5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน และ (6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรม และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องรู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี ถ้าปฏิบัติและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-8) ดังนั้น การนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 มาพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาสู่การพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 ผลการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการศึกษาก้าวทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และมีความศรัทธาในวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะเป็นหน้าที่สำคัญของครู จะต้องตระหนักและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การศึกษาชาติ และเป็นหลักสูตรพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตา ปรารถนาดีต่อผู้อื่น และจิตอาสา โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำ รวมทั้งทักษะส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาที่มุ่งแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขันติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม รู้หน้าที่ของตนเอง มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7-8) ดังนั้นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ ประพฤติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนมุมมอง รวมทั้งได้นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม

1.3 แนวคิด หลักการและทฤษฎี สาระสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีกระจำงค่านิยมของ Rath, Harmin, and Simon และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura นำผลมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1964: 383-432) เชื่อว่ามนุษย์สามารถบรรลุจริยธรรมได้เมื่อมีเหตุผลและความคิดซึ่งจะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตนเอง สามารถแบ่งจริยธรรมเป็น 3 ระดับ และ 6 ชั้น ดังนี้ (1) ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre-

conventional Level) โดยบุคคลจะสนองตอบต่อกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้ บุคคลเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ ชั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (2) ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้บุคคลกระทำไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่นๆ การทำหยาบคายของชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ การกระทำตามกฎเกณฑ์กลุ่มย่อยๆ ของตน ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม และ (3) ระดับเหนือเกณฑ์ (Post-conventional Level) ระดับนี้เป็นระดับที่มีจริยธรรมเป็นของตนเองอยู่ในวัยผู้ใหญ่อายุ 20 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจเชิงข้อขัดแย้งด้วยการนำความคิดตรรกะรองด้วยตนเองแล้วตัดสินใจตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากันการยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับของทุกสังคมระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล

1.3.2 ทฤษฎีการระจ่างค่านิยม พัฒนาโดย Rath, Harmin, and Simon (1966: 11-12) ที่มีหลักการว่าความถูกต้องดีงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่แปรผันตามบุคคลและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งหลักการของทฤษฎีการระจ่างค่านิยมจะไม่กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนนึกคิดขึ้นมาว่าความเชื่อทัศนคติพฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งๆ นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ (1) เลือกอย่างอิสระ (2) เลือกจากแนวทางต่างๆ (3) เลือกหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละอย่าง (4) มีความสุขกับสิ่งที่ได้เลือก (5) เต็มใจที่จะยึดมั่นในสิ่งที่เลือกนั้นโดยเปิดเผย (6) ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งที่เลือก และ (7) ทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกลายเป็นแบบแผน

1.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาสังคมของ Bandura (1977: 191) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมบุคคล เชื่อว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก แต่เชื่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในโดยไม่จำเป็นต้องแสดงออก ในขณะที่การแสดงพฤติกรรมจะสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเกิดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอและปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ปัญหา ชีวิต และสิ่งภายในอื่นๆ ร่วมด้วย การร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลจะต้องร่วมกันในลักษณะกำหนดปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้นจะมีอิทธิพลต่อกันอย่างเท่าเทียมกันหรือเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญหาสังคมจะเน้นแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งการประยุกต์แนวคิดดังกล่าวนี้จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้

จะบรรลุจริยธรรมต้องมีเหตุผลและมีความคิดที่จะทำให้เกิดความถูกต้องดีงาม ยอมรับการตัดสิน พร้อมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 จริยธรรม หมายถึง การแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคม โดยยึดหลักศีลธรรม และความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม โดยมีจุดมุ่งหมายทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ดังนี้ (Piaget, 1960: 1; Carter V. Good, 1974: 314; Kohlberg, 1976: 4-5; Bandura, 1977: 35; ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2522: 27; สาโรช บัวศรี, 2549: 9; กรมการศาสนา, 2551: 1; รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 14)

1.4.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

1.4.2 การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิกัน ให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความไว้วางใจจากเพื่อน เคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

1.4.3 การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดย ความเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน การรู้จักแบ่งปันแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดี และร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการทำกิจกรรม

1.4.4 ความยุติธรรมต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาโดยความเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายจริยธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม ตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ไม่ลำเอียงและมีระเบียบวินัย

2. ผลวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และการสอบถามนักศึกษาลงเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และการสอบถามเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์และสอบถาม สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาการจัดการเรียนรู้จริยธรรม 2) คุณลักษณะจริยธรรม 3) สาระการเรียนรู้ และ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้

2.1 ปัญหาการจัดการเรียนรู้จริยธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและ
สอบถามนักศึกษา ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการสัมภาษณ์และสอบถามปัญหาจริยธรรม

ประเด็น	ผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญ	นักศึกษา
ปัญหาการจัดการ เรียนรู้จริยธรรม	<p>1. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนขาดความชัดเจนไม่ สอดคล้องบริบทสังคมปัจจุบัน และห้องเรียนไม่ เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้</p> <p>2. ปัญหาด้านเนื้อหา เนื้อหาขาดความหลากหลายไม่เป็นปัจจุบัน ควรตัดเนื้อหาที่ไม่สำคัญออกไป</p> <p>3. ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยายมากเกินไป เน้นทำกิจกรรมในชั้น เรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิด กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา</p> <p>4. ปัญหาด้านสื่อการสอน/แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอนไม่มีความหลากหลายใช้สื่อซ้ำๆ และแหล่งเรียนรู้สอนในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ออกนอกพื้นที่ เนื่องจากสิ้นเปลืองและไม่มี งบประมาณสนับสนุน</p> <p>5. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล เนื้อหาขาดความหลากหลาย ควรปรับ เนื้อหาให้เป็นปัจจุบัน และตัดเนื้อหาที่ไม่ สำคัญออกไป</p> <p>6. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลยังไม่เป็นตามสภาพ จริง ไม่มีความหลากหลายจึงไม่สะท้อนให้เกิด จริยธรรมแก่นักศึกษา</p>	<p>1. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการ เรียนรู้ อุปกรณ์ไม่มีความพร้อมใช้งาน สื่อการ สอนไม่หลากหลาย</p> <p>2. ปัญหาด้านเนื้อหา เนื้อหาบางอย่างไม่เป็นปัจจุบัน เพิ่ม เนื้อหาหลักสิทธิมนุษยชนและการมีจิตอาสา</p> <p>3. ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการสอนไม่กระตุ้นให้เกิดเรียนรู้ ได้จริง การจัดกิจกรรมไม่เพียงพอกับเวลา และขาดการร่วมมือกันทำงานของสมาชิก</p> <p>4. ปัญหาด้านสื่อการสอน/แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอนยังมีน้อยไม่หลากหลายไม่ ครอบคลุมกับการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เป็นเพาเวอร์พอยต์เป็นส่วนมาก และแหล่ง เรียนรู้อยู่เพียงมหาลัยเป็นส่วนใหญ่</p> <p>5. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล เนื้อหาบางอย่างไม่เป็นปัจจุบัน ควรเพิ่ม เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน และการ เป็นพลเมืองดีมีจิตอาสา</p> <p>6. ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย และ ไม่ครอบคลุม มีการท่องจำมากกว่าปฏิบัติจึง ทำให้สะท้อนเกิดจริยธรรม</p>

2.2 คุณลักษณะจริยธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและสอบถามนักศึกษา ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการสัมภาษณ์และสอบถามคุณลักษณะจริยธรรม

ประเด็น	ผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญ	นักศึกษา
คุณลักษณะ จริยธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสอนให้เกิดคุณลักษณะจริยธรรม การสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ เสียสละ ความมีเหตุผล สามัคคี ความรับผิดชอบต่อสังคม เสมอภาค และยุติธรรม 2. เนื้อหาสอนทำให้เกิดคุณลักษณะจริยธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และทักษะศตวรรษ 21 3. กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้ แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้การสะท้อนคิด การ สอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนโดยใช้ แบบจำลองสถานการณ์ 4. การวัดและการประเมินผล ประเมินตามสภาพจริงโดยการทดสอบ การวัด เชิงสถานการณ์ แบบสอบถาม และการสังเกต 5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การสอนจริยธรรมเป็นเรื่องที่ต้องปลูกจิตสำนึก ให้กับนักศึกษา เพราะจะต้องเริ่มจากนักศึกษา โดย นักศึกษาเข้ามามีส่วนในกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนให้เกิดคุณลักษณะจริยธรรม การเรียนที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เสียสละเพื่อ ส่วนรวม ความสามัคคี และความยุติธรรม 2. เนื้อหาสอนทำให้เกิดคุณลักษณะจริยธรรม หลักสิทธิมนุษยชนและการมีจิตอาสา 3. กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม มี ความสนุกสนาน เช่น การสอนโดยใช้บทบาท สมมติ การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง และการ สอนใช้สถานการณ์จำลอง 4. การวัดและการประเมินผล เพื่อนประเมินเพื่อน การสังเกตแบบสอบถาม การวัดเชิงสถานการณ์และการถามตอบ 5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม <p style="text-align: right;">ไม่มี</p>

2.3 สารการเรียนรู้ พัฒนามาจากคำอธิบายรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามหลักสูตร
ปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้
กำหนดขึ้นมาจากคำอธิบายรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโครงสร้าง
เวลาเรียน โดยเป็นหน่วยบูรณาการเรียนรู้ 2 หน่วยบูรณาการ ขอบข่ายการเรียนรู้ 4 เรื่อง ได้แก่ (1)
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง (2) สถาบันทางสังคม (3) ประชาธิปไตย และ (4) หลักสิทธิ
มนุษยชน ที่มีเนื้อหา และกิจกรรม สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์สารการเรียนรู้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการสัมภาษณ์สาระการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง			
หน่วยบูรณาการ	ขอข่ายการเรียนรู้	ชั่วโมง	กิจกรรมการสอน/สื่อ
1. พลเมืองดีของสังคม	1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 1.1 ความเป็นมาของความเป็นพลเมือง 1.2 ความหมายของความเป็นพลเมือง 1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 1.4 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
	2. สถาบันทางสังคม 2.1. ความหมายของสถาบันทางสังคม 2.2. สาเหตุของการเกิดสถาบันทางสังคม 2.3. ประเภทของสถาบันทางสังคม	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
	3. ประชาธิปไตย 3.1 ความหมายของประชาธิปไตย 3.2 หลักการของประชาธิปไตย 3.3. คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
2. สิทธิมนุษยชน	4. สิทธิมนุษยชน 4.1 ความหมายของสิทธิมนุษยชน 4.2 วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน 4.3 สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ 4.4 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ 4.5 สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. กิจกรรมกลุ่มสมาชิกร่วมกัน เสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ

2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ควรยึดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมจริยธรรม ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ทฤษฎีกระจำนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม และแนวคิดจริยธรรม ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมเป็นเรื่องที่ผู้สอนควรพิจารณาโดยละเอียด เพราะการทำจะทำให้ผู้เรียนมีจริยธรรมเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ที่เพียงให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ไม่เพียงพอต่อการให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดี ปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ๆ แต่จำเป็นต้องอาศัยหลักการและวิธีการอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อปรับจริยธรรม

3. ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี มีวิธีการและรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผลการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ร่าง)

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ฉบับร่าง) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 หลักการ

3.1.1.1 การจัดการเรียนรู้จริยธรรม ผู้สอนจะกระตุ้นผู้เรียนโดยการตั้งคำถามวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกัน

3.1.1.2 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ เพื่อเชื่อมโยงประเด็นจริยธรรมของตนเอง

3.1.1.3 สมาชิกในกลุ่มสะท้อนแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีเหตุผลโดยปราศจากอคติ

3.1.1.4 สร้างข้อตกลงและยืนยันร่วมกันตามมติของสมาชิก

3.1.1.5 กำหนดกฎเกณฑ์พร้อมทั้งประเมินค่าสู่การปฏิบัติร่วมกัน

3.1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม หรืออยากจะทำปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

และเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

3.1.4 สารการเรียนรู้

3.1.4.1 คำอธิบายรายวิชา

วิเคราะห์ ออกแบบการปฏิบัติ จัดทำโครงการ และการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขนัตริธรรม การสร้างและการปฏิบัติตามกฎ กติกาของสังคม และกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ และวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่ของตนเองในฐานะของพลเมืองไทยในระบบประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างมีเหตุผล มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา เน้นการปฏิบัติแบบบูรณาการจากกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย

3.1.4.2 หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

1. ความเป็นมาของความเป็นพลเมือง
2. ความหมายของความเป็นพลเมือง
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
4. คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สถาบันทางสังคม

1. ความหมายของสถาบันทางสังคม
2. สาเหตุการเกิดสถาบันทางสังคม
3. ประเภทสถาบันทางสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประชาธิปไตย

1. ความหมายของประชาธิปไตย
2. หลักการของประชาธิปไตย
3. คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิมนุษยชน

1. ความหมายสิทธิมนุษยชน
2. วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน
3. สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ
4. การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ
5. สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

3.1.5 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 3 รายการ ได้แก่

- 3.1.5.1 การประเมินความรู้ โดยใช้แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
- 3.1.5.2 การประเมินจริยธรรม โดยใช้แบบประเมินจริยธรรม
- 3.1.5.3 การประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.1.6 เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3.1.6.1 หลักการตอบสนอง

ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิก ที่นำเสนอ ยืนยัน รวบรวม สร้างข้อตกลง กำหนดกฎเกณฑ์ และปฏิบัติ

3.1.6.2 ระบบสังคม

ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากในและนอกห้องเรียนเป็นชุมชนในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ พึ่งพากัน และร่วมรับผิดชอบ

3.1.6.3 สิ่งสนับสนุน

ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ การจัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ เอกสารการสอน บรรยากาศการเรียนรู้อ และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

จากการสังเคราะห์เอกสาร ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการ แนวทางการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอเชิงวิชาการ ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น (2) ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเอง (3) ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน (4) ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining Social ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน (5) ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรอง (6) ขั้นที่ 6

กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกัน
กำหนดกฎเกณฑ์ และ (7) ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียน
ปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ ดังภาพที่ 12

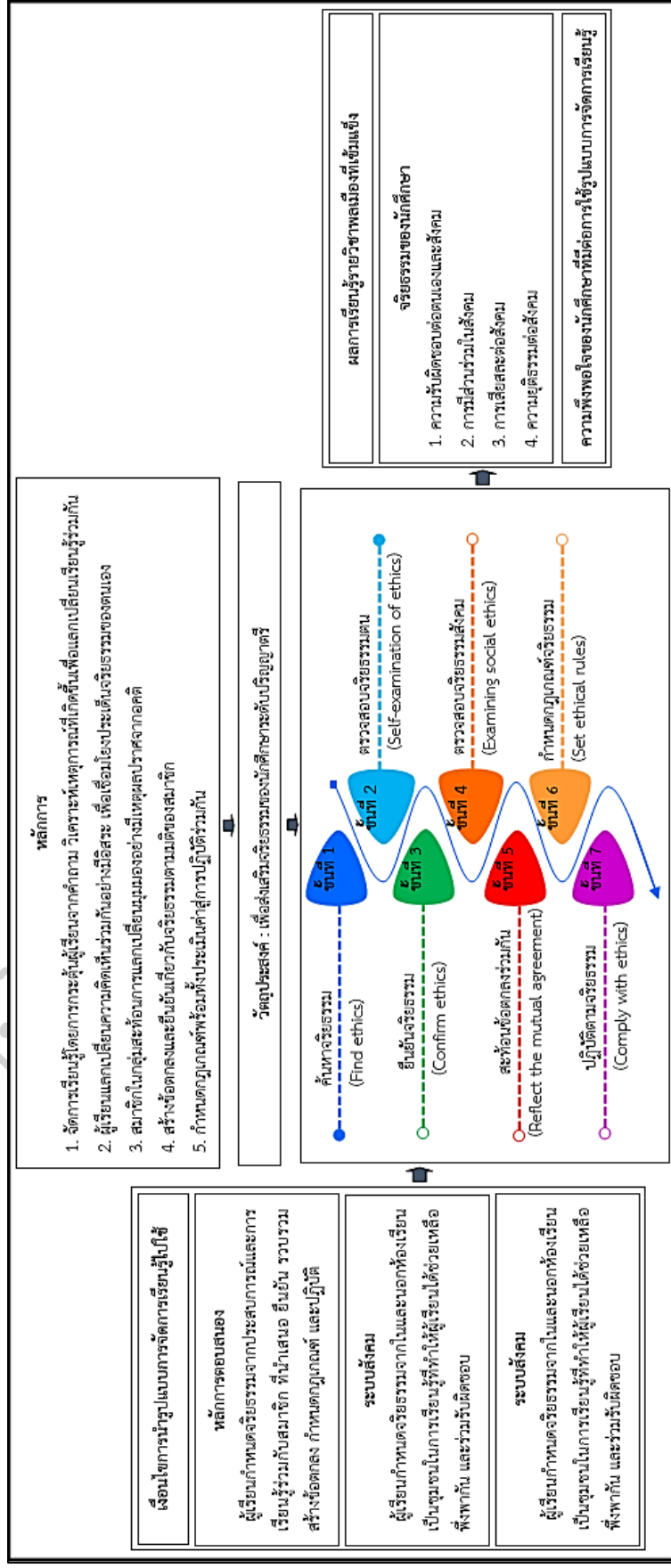

การสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้	หลักการ	แนวทางจัดการเรียนรู้	กระบวนการจัดการเรียนรู้
<p>1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม เป็นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ในแต่ละระดับที่เป็นเหตุผลสากลเชิงอุดมคติ</p> <p>2. ทฤษฎีกระจ่างนิยาม ค่านิยมที่ควรปลูกฝังที่เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง</p> <p>3. ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม การแสดงออกในเรื่องการปรับพฤติกรรมบุคคล การเรียนรู้ของบุคคลจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว</p> <p>4. จริยธรรม หลักการปฏิบัติอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้เกิดความมีระเบียบเรียบร้อย และเจริญก้าวหน้าในชาติ</p>	<p>1. การจัดการเรียนรู้จริยธรรม ผู้สอนกระตุ้นคำถามเกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นคำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นกระตุกกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p> <p>2. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ ปราศจากอคติ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง</p> <p>3. ผู้เรียนสร้างข้อตกลงและยืนยันร่วมกันตามมติของสมาชิก เพื่อให้เกิดความยุติธรรม</p>	<p>1. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นคำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคำถาม ตามประเด็นที่กำหนดไว้</p> <p>2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้วิเคราะห์เรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งทางจริยธรรม เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีอิสระ</p> <p>3. ผู้สอนรวมแลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งทางจริยธรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนเหตุผลและการสร้างความร่วมมือกัน</p>	<p>ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics)</p> <p>ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics)</p> <p>ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics)</p> <p>ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining Social ethics)</p> <p>ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement)</p> <p>ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules)</p> <p>ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics)</p>
	<p>4. กำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมอื่น ๆ</p>	<p>4. ผู้สอนให้ผู้เรียนเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับข้อจริยธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะเป็นการส่งเสริมจริยธรรม</p>	

ภาพที่ 12 การสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้

จากกระบวนการสังเคราะห์วิจัยนำมาออกแบบและพัฒนาารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ฉบับร่าง) สามารถสรุปได้แผนภาพที่ 13

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ฉบับร่าง)

ภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ฉบับร่าง)

3.2 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ร่าง)

การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องเนื้อหาของรูปแบบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผลการตรวจสอบปรากฏดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
1. ด้านหลักการของรูปแบบ			
1.1 มีความเหมาะสมกับบททฤษฎี และแนวคิดพื้นฐาน	4.57	0.49	มากที่สุด
1.2 องค์ประกอบของรูปแบบแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.28	0.69	มาก
รวม	4.42	0.59	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
2.1 มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.71	0.45	มากที่สุด
2.2 มีความสอดคล้องกับกระบวนการจัดกิจกรรม	4.57	0.49	มากที่สุด
2.3 มีความเหมาะสมกับทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน	4.14	0.34	มาก
2.4 มีความสอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม	4.49	0.44	มาก
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้			
3.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนครบถ้วน	4.71	0.45	มากที่สุด
3.2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.57	0.49	มากที่สุด
3.3 ขั้นตอนการประเมินผลมีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม	4.61	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 9 ความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
4. ด้านสาระการเรียนรู้			
4.1. มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.57	0.49	มากที่สุด
4.2. มีความสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.42	0.42	มาก
4.3. มีความสอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม	4.52	0.46	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและการประเมินผล			
5.1 การวัดและประเมินผลของรูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	4.42	0.42	มาก
5.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	4.49	0.44	มากที่สุด
รวม	4.45	0.43	
6. เจาะลึกการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้			
6.1 หลักการและการตอบสนอง มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.42	0.42	มาก
6.2 ระบบสังคมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.49	มากที่สุด
6.3 สิ่งสนับสนุน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม	4.52	0.46	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.50	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.49) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1. หลักการ	นิยามของคำว่าจริยธรรมให้ชัดเจนว่าไม่ใช่สิ่งที่คนยึดถือและปฏิบัติเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งที่กำหนดและกำกับบทบาทของคนในการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา ทำจนเป็นนิสัย แต่บางอย่างเป็นจริยธรรมที่แสดงออกมิวฝืน หรือเสแสร้งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ต่างๆ ไม่เช่นนั้นไม่เรียกว่าจริยธรรม
2. วัตถุประสงค์	ชัดเจนดี
3. กระบวนการจัดการเรียนรู้	ควรอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบจริยธรรมว่าได้สังเคราะห์อย่างไร รายละเอียดนำเสนอไว้ที่ไหน ต้องบ่งบอกให้ชัดเจน อาจไม่จำเป็นต้องให้รายละเอียดไว้ในคู่มือหรือโมเดลนี้ แต่แสดงให้เห็นว่าจัดทำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาและรายละเอียดกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้น้อยไป ไม่มีรายละเอียดแต่ละกระบวนการต้องทำอะไรบ้าง และควรให้รายละเอียดของกระบวนการแต่ละขั้นมากกว่านี้ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและนำไปใช้ได้
4. สารการเรียนรู้	สารการเรียนรู้ต้องสังเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่เราใช้ในการสอนครั้งก่อนๆ และบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน
5. การวัด และการประเมินผล	เหมาะสมดี ควรใช้แบบประเมินสถานการณ์ที่ใช้คำถามสถานการณ์หรือกระตุ้นจากนั้นให้ระดับคะแนน 1-4 ตามที่เราต้องการ
6. เงื่อนไข การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้	เหมาะสมดี เนื่องจากเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นจากหลักการสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

3.3 ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์)

3.3.1 หลักการ

การจัดการเรียนรู้จากการกระตุ้นผู้เรียนโดยการคำถามวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ มีเหตุผลปราศจากอคติ เพื่อเป็นการสร้างข้อตกลงและกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน

3.3.2 วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.3.3 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังนี้

1.1 ผู้สอนเสนอกรณีศึกษา หรือเรื่องราว หรือนิทาน หรือภาพยนตร์ หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางด้านจริยธรรม หรือคุณธรรม หรือกฎหมาย ใช้คำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับผู้เรียน

1.2 ผู้เรียนวิเคราะห์และอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องพฤติกรรมตัวเอกของเรื่องว่าเหตุใดบุคคลนั้นจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น อะไรคือจริยธรรมที่บุคคลนั้นยึดถือ บุคคลอื่นๆ จะมีความคิดเห็นอย่างไร

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังนี้

2.1 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่าถ้าตนอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ หรือได้รับประสบการณ์เหมือนกับบุคคลนั้นจะทำอย่างไร และเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

2.2 ระบุจริยธรรมหรือทางเลือกที่พึงกระทำในสถานการณ์นั้นๆ อย่างหลากหลาย และดีที่สุดในมุมมองของตน

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของสมาชิกทุกคน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังนี้

3.1 ผู้เรียนให้เหตุผลในการเลือกประเด็นนั้น โดยการแสดงความ
คิดเห็นอย่างมีอิสระและการเคารพในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

3.2 ผู้เรียนให้เพื่อนสนับสนุนรับรองข้อมูลของตนเองที่นำเสนอ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวม
จริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยมหรืออยากจะปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมี
ดังนี้

4.1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกัน 4-5 คน อภิปรายข้อมูลจริยธรรมให้เพื่อนๆ ใน
กลุ่มได้รับรู้

4.2. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่า การกระทำตามจริยธรรมใดมีความ
ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็น
ขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย
และเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลใน
การปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังนี้

5.1 ผู้เรียนจำแนกจริยธรรมที่กลุ่มผู้เรียนนำเสนอ

5.2 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนมุมมองจริยธรรมแต่ละประเภทกับสมาชิกใน
กลุ่มพร้อมให้เหตุผลในแต่ละประเด็นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่า
ของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนใน
จริยธรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมี ดังนี้

6.1 ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมของกลุ่มที่นิยมหรืออยากจะปฏิบัติตนใน
สถานการณ์นั้นๆ

6.2 ผู้สอนใช้คำถามที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

6.2.1 ถ้ามีจริยธรรมอื่นให้เลือกผู้เรียนยืนยันที่จะเลือกจุดยืนเดิม
หรือไม่ เพราะอะไร

6.2.2 หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนยังยืนยันจะเลือก
จริยธรรมเดิมหรือไม่เพราะเหตุใด

6.2.3 ถ้าผู้เรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์อื่นๆ จะยังยืนยัน
จริยธรรมนี้หรือไม่

6.2.4 ผู้เรียนมีเหตุผลอะไรที่ยึดมั่นจริยธรรมนั้นเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้นหรือไม่

6.2.5 ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอจะสนับสนุนจริยธรรมนั้นหรือไม่ และข้อมูลนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด

6.2.6 ถ้ายึดจริยธรรมนี้แล้วผลที่เกิดขึ้นตามมาคืออะไร เมื่อรู้ผลที่เกิดขึ้นตามมาผู้เรียนยังยืนยันที่จะยึดถือจริยธรรมนี้อีกหรือไม่

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมี ดังนี้

7.1 ผู้เรียนเสนอแนวทางการนำจริยธรรมสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำเป็นโครงการ โครงการงานหรือกิจกรรมอื่นๆ

7.2 ผู้เรียนพยายามหาข้อเท็จจริงต่างๆ มาสนับสนุนจริยธรรมของตน เพื่อยืนยันว่าสิ่งที่ตนยึดถือหรือเสนอแนวทางนั้นเป็นจริยธรรมที่แท้จริง

3.3.4 สารการเรียนรู้

3.3.4.1 คำอธิบายรายวิชา

วิเคราะห์ ออกแบบการปฏิบัติ จัดทำโครงการ และการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขันติธรรม การสร้างและการปฏิบัติตามกฎ กติกาของสังคม และกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการปกครองอุดมการณ์ และวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่ของตนเองในฐานะของพลเมืองไทยในระบบประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างมีเหตุผล มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา เน้นการปฏิบัติแบบบูรณาการจากกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย

3.3.4.2 หน่วยการเรียนรู้

หน่วยบูรณาการที่ 1 พลเมืองดีของสังคม

แผนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง จำนวน 6 ชั่วโมง

แผนที่ 2 สถาบันทางสังคม จำนวน 6 ชั่วโมง

แผนที่ 3 ประชาธิปไตย จำนวน 6 ชั่วโมง

หน่วยบูรณาการที่ 2 สิทธิมนุษยชน

แผนที่ 4 สิทธิมนุษยชน จำนวน 6 ชั่วโมง

3.3.5 การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 3 รายการ ได้แก่

3.3.5.1 การประเมินความรู้ โดยใช้แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

3.3.5.2 การประเมินจริยธรรม โดยใช้แบบประเมินจริยธรรม

3.3.5.3 การประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.3.6 เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3.3.6.1 หลักการตอบสนอง

ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกที่นำเสนอ ยืนยัน รวบรวม สร้างข้อตกลง กำหนดกฎเกณฑ์ และปฏิบัติ

3.3.6.2 ระบบสังคม

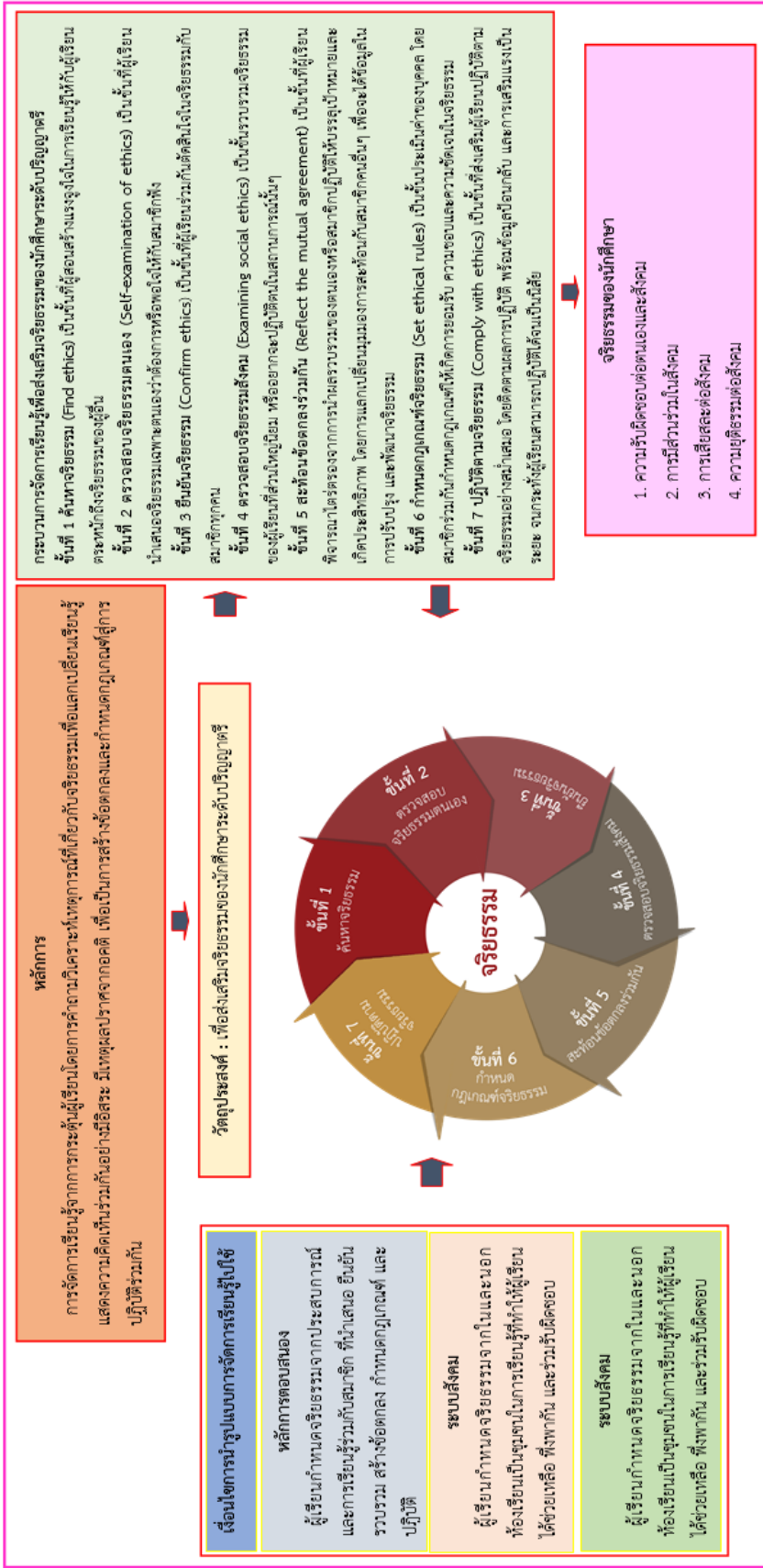
ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากในและนอกห้องเรียนเป็นชุมชนในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ พึ่งพากัน และร่วมรับผิดชอบ

3.3.6.3 สิ่งสนับสนุน

ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ การจัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ เอกสารการสอน บรรยายาการการเรียนรู้ และวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง

จากการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรม (ฉบับสมบูรณ์) สามารถสรุปได้แผนภาพที่ 14

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาาระดับปริญญาตรี (ฉบับสมบูรณ์)

ภาพที่ 14 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาาระดับปริญญาตรี (ฉบับสมบูรณ์)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

ผลการสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	Df	t	Sig
ก่อนเรียน	40	29.70	2.07	29	11.78	.00
หลังเรียน	40	33.03	1.77			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า คะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังเรียน ($\bar{X} = 33.03$, S.D. = 1.77) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 29.70$, S.D. = 2.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ปรากฏดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 คะแนนจริยธรรม

ผลการสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	Df	T	Sig
ก่อนเรียน	160	123.27	5.33	29	23.10	.00
หลังเรียน	160	149.93	3.89			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังเรียน ($\bar{X} = 149.93$, S.D. = 3.89) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 123.27$, S.D. = 5.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ปรากฏดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 คะแนนจริยธรรมรายด้าน

จริยธรรม	คะแนนก่อนเรียน (40)			คะแนนหลังเรียน (40)			t	sig	อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ			
1. ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม	27.43	2.49	ดี	33.87	1.00	ดีมาก	11.94	.00	1
2. การมีส่วนร่วมในสังคม	25.13	1.78	ดี	33.00	1.51	ดีมาก	19.79	.00	3
3. การเสียสละต่อสังคม	27.33	2.22	ดี	33.36	1.56	ดีมาก	11.61	.00	2
4. ความยุติธรรมต่อสังคม	25.00	1.69	ปานกลาง	32.66	1.16	ดีมาก	18.49	.00	4
รวม	26.22	2.05	ดี	33.22	1.30	ดีมาก	15.45	.00	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ภาพรวมทุกด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 33.22$, S.D.= 1.30 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 26.22$, S.D.= 2.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด อันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 27.43$, S.D.= 2.49 คะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 33.87$, S.D.= 1.00 รองลงมาด้านการเสียสละต่อสังคมมีคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 27.33$, S.D.= 2.22 คะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 33.36$, S.D.= 1.56 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 25.13$, S.D.= 1.78 คะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 33.00$, S.D.= 1.51 และด้านความยุติธรรมต่อสังคมมีคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 25.00$, S.D.= 1.69 คะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 32.66$, S.D.= 1.16

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม มีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน	4.53	0.51	มากที่สุด	5
1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกนักศึกษาได้ส่งเสริมจริยธรรมมากขึ้น	4.63	0.48	มากที่สุด	1
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม	4.57	0.50	มากที่สุด	3
1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย	4.50	0.53	มากที่สุด	8
1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม	4.47	0.52	มาก	9
1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน	4.57	0.50	มากที่สุด	3
1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการส่งเสริมจริยธรรม	4.53	0.51	มากที่สุด	5
1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความข่าว และสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด	2
1.9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ด้านจริยธรรมรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียน	4.50	0.53	มากที่สุด	8
รวม	4.54	0.45	มากที่สุด	(5)
2. ด้านเนื้อหา				
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2.2 เนื้อหาเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.56	0.50	มากที่สุด	(4)

ตารางที่ 14 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
3. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน				
3.1 นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.53	0.51	มากที่สุด	3
3.2 นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม การอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด	2
3.3 นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด	1
รวม	4.59	0.52	มากที่สุด	(2)
4. ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน				
4.1 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง	4.60	0.49	มากที่สุด	1
4.2 ระยะเวลาในการลงพื้นที่	4.57	0.50	มากที่สุด	2
รวม	4.58	0.49	มากที่สุด	(3)
5. ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้				
5.1 สื่อมีความหลากหลาย	4.63	0.48	มากที่สุด	1
5.2 แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.50	0.53	มากที่สุด	2
รวม	4.56	0.50	มากที่สุด	(4)
6. ด้านการวัดและการประเมินผล				
6.1 การวัดและการประเมินผลหลากหลาย	4.67	0.55	มากที่สุด	1
6.2 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	4.60	0.49	มากที่สุด	2
รวม	4.63	0.52	มากที่สุด	(1)
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.57	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 14 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ อันดับแรกคือด้านการวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.52) รองลงมาด้าน

บรรยากาศในการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.59$, S.D.=0.52) ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.58$, S.D.= 0.49) ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.56$, S.D.= 0.50) และอันดับสุดท้ายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.54$, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ อันดับแรกนักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลหลากหลาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D.= 0.55) รองลงมาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกนักศึกษาได้ส่งเสริมจริยธรรมมากขึ้น และสื่อมีความหลากหลาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D.= 0.48) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรม เนื้อหาเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งและการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D.= 0.49) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม การอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และระยะเวลาในการลงพื้นที่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D.= 0.50) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการส่งเสริมจริยธรรม เนื้อหาที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง และนักศึกษามีความกระตือรือร้นในการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D.= 0.51) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ด้านจริยธรรมรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียน และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.53) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา และอันดับสุดท้ายแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D.= 0.52)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

การประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ หลังการทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา และจริยธรรม จำนวน 3 คน ผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
1. ความเหมาะสมของรูปแบบ				
1.1 ระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน	4.57	0.49	มากที่สุด	2
1.2 สอดคล้องกับบริบทในการเรียนรู้	4.57	0.49	มากที่สุด	2
1.3 สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา	4.71	0.45	มากที่สุด	1
1.4 รูปแบบมีขั้นตอนที่มีผลในทางปฏิบัติ	4.42	0.42	มาก	4
1.5 รูปแบบมีเครื่องมือในการดำเนินงานชัดเจน	4.42	0.42	มาก	4
รวม	4.53	0.48	มากที่สุด	(3)
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ				
2.1 รูปแบบสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ	4.71	0.45	มากที่สุด	1
2.2 ส่งเสริมจริยธรรม	4.57	0.49	มากที่สุด	2
2.3 ส่งเสริมความร่วมมือกันในการเรียนรู้	4.57	0.49	มากที่สุด	2
2.4 รูปแบบมีความชัดเจนทุกขั้นตอน	4.57	0.49	มากที่สุด	2
รวม	4.60	0.48	มากที่สุด	(2)
3. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ				
3.1 วิธีการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.71	0.45	มากที่สุด	1
3.2 รูปแบบเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง	4.57	0.49	มากที่สุด	2
3.3 รูปแบบมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า	4.57	0.49	มากที่สุด	2
รวม	4.61	0.47	มากที่สุด	(1)

ตารางที่ 15 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
4. ความถูกต้องของรูปแบบ				
4.1 คู่มือรูปแบบมีความถูกต้องชัดเจน	4.57	0.49	มากที่สุด	1
4.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.42	0.42	มาก	3
4.3 เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.42	0.42	มาก	3
4.4 ดำเนินการพัฒนายอมรับผิตชอบ	4.42	0.42	มาก	3
4.5 รายงานผลการดำเนินงานที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์	4.57	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.47	0.44	มาก	(4)
รวมค่าเฉลี่ยผลการประเมินรูปแบบ	4.55	0.46	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ อันดับแรกคือด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.47) รองลงมาด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.48) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.48) และอันดับสุดท้ายด้านความถูกต้องของรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.44) เมื่อพิจารณาแยกเป็นด้าน จัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.45) รูปแบบเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และรูปแบบมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49) รองลงมาด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย รูปแบบสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.45) ส่งเสริมจริยธรรม ส่งเสริมความร่วมมือกันในการเรียนรู้ และรูปแบบมีความชัดเจนทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.45) ระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49) และรูปแบบมีขั้นตอนที่มีผลในทางปฏิบัติ รูปแบบมีเครื่องมือในการดำเนินงานชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.42) อันดับสุดท้ายด้านความถูกต้องของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย คู่มือรูปแบบมีความถูกต้องชัดเจน รายงานผลการ

ดำเนินงานที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินการพัฒนาอย่างรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.42)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย มีดังนี้ 2.1) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม 2.2) เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม 2.3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม และ 3) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Joyce and Weil (1992: 197-210) และกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกับรูปแบบการวิจัยการทดลองพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 144) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development: D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Evaluation: E) สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 หลักการ ประกอบด้วย

การจัดการเรียนรู้จากการกระตุ้นผู้เรียนโดยการคำถามวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ มีเหตุผลปราศจากอคติ เพื่อเป็นการ สร้างข้อตกลงและกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรม การเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียน นำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวม จริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยมหรืออยากจะทำปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิด ประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการ ปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของ บุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียน ปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรง เป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

1.4 เจือนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.4.1 หลักการตอบสนอง ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ร่วมกับสมาชิก ที่นำเสนอ ยืนยัน รวบรวม สร้างข้อตกลง กำหนดกฎเกณฑ์ และปฏิบัติ

1.4.2 ระบบสังคม ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากในและนอกห้องเรียนเป็นชุมชน ในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ พึ่งพากัน และร่วมรับผิดชอบ

1.4.3 สิ่งสนับสนุน ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ การจัดเตรียมสื่อ การจัดการเรียนรู้ เอกสารการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม จริยธรรม ภาพรวมทุกด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า อันดับแรกคือด้านการวัดและการประเมินผล รองลงมาด้านบรรยากาศใน การเรียนการสอน ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และอันดับ สุดท้ายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญหลังการทดลองใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า อันดับแรกคือด้านความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ รองลงมาด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ และอันดับสุดท้าย ด้านความถูกต้องของรูปแบบ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการ เรียนการสอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรม สังคม (Examining social ethics) ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) และ ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) จากผลตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการตรวจสอบ ความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดย ภาพรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ทดลองได้ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการจัดการ เรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีจริยธรรมร่วมกันโดยการตั้งคำถาม การใช้สถานการณ์ จริงมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายได้อย่างอิสระสร้างความปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงประเด็นจริยธรรมของตนเองพร้อมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้แสดง ความสามารถของตนให้กับสมาชิกพร้อมรับฟังอย่างมีเหตุผลที่ปราศจากอคติเป็นสร้างข้อตกลงและยืนยัน ร่วมกันตามมติของสมาชิกซึ่งจะเป็นการให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและกำหนดกฎเกณฑ์ สู่การปฏิบัติ ร่วมกันเกิดการยอมรับส่งเสริมให้ปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและได้ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์จนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เห็นได้ จากนักศึกษามีผลคะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการ

เรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนที่มีการนำข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์ และดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (analysis) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ (Implementation) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) และพัฒนาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce and Weil (1992: 197-210) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) กระบวนการเรียนการสอน (Syntax or phases) ที่ได้จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้นๆ และมีความสัมพันธ์กัน (2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียน (3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) ที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียนอาจเป็นการให้รางวัลหรือสร้างบรรยากาศให้ได้คิดและปฏิบัติอย่างอิสระ และ (4) ระบบสนับสนุน (Support System) เป็นการระบุเงื่อนไขหรือสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำการใช้รูปแบบ และ ส่วนที่ 3 สารความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานและสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturing Effects) สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของทีศนา แคมมณี (2555: 222) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ ที่เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารินทร์ แก้วอุไร (2554: 11-30) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่ง คุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุน ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดีและสามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของฐากร สิทธิโชค (2558: 131-143) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม มีองค์ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และเงื่อนไขการนำ รูปแบบไปใช้ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม 2) ขั้นสร้างความรู้ จริยธรรมสิ่งแวดล้อม 3) ขั้นสำรวจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 4) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างคุณค่า จริยธรรมสิ่งแวดล้อม และ 5) ขั้นสรุปและประเมินผลจริยธรรมสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรนิภา จันทร์น้อย (2560: 228-235) ที่ว่า รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคสมัยไทย มีองค์ประกอบ ดังนี้

หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สารความรู้ และการปฏิบัติ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความตระหนัก 2) ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ 3) สร้างความคิดรวบยอด 4) ดำเนินการ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) ประเมินความก้าวหน้า และ 6) ประเมินผล

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม จากผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจะมีลักษณะเป็นหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนมีประสิทธิภาพ โดยการนำความต้องการความจำเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนไปสู่การพัฒนา ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์สรุปจนได้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้จึงทำให้ผลคะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งออกมาดี ซึ่งนักศึกษาทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ด้วยความกระตือรือร้นตามคำแนะนำจึงส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะกระตุ้นผู้เรียนโดยการตั้งคำถาม วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะสะท้อนแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีเหตุผลโดยปราศจากอคติ การสร้างข้อตกลงร่วมกัน และกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของทิสนา แคมมณี (2549: 7-25) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 11-14) ที่ว่า การพัฒนาจริยธรรมต้องพัฒนาให้สมาชิกในกลุ่มฝึกปฏิบัติโดยการอภิปราย ตอบคำถาม การเลียนแบบจากตัวแบบซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นรวมทั้งเป็นการสร้างประสบการณ์ที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรมผู้เรียนสูงขึ้น และทฤษฎีของ Kohlberg (1964: 383-432) ที่เชื่อว่าการพัฒนาจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะเกิดขึ้นได้จากการที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันกับผู้อื่น ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น สามารถตัดสินใจในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งร่วมกับเพื่อนๆ อย่างเปิดเผย การมีเสรีภาพในการพูด และการได้รับการยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Vincent (1996: 6446-A) ที่ว่า ผู้สอนจะต้องให้นักเรียนอภิปรายโดยใช้เรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งเชิงคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งกระตุ้น โดยผู้สอนจะคอยชักนำ และเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นแก่นักเรียนอยู่เสมอ เพื่อยกระดับจริยธรรมตามขั้นต่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมูทิตา จินอิม และวิชัย เสวกงาม (2560: 161) ที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีการแทรกคุณธรรมจริยธรรม โดยครูนำข่าว

หรือคลิปปิดิโอเชื่อมโยงสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เน้นอภิปรายกลุ่ม เสนอทางเลือกในการตัดสินใจ เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้นำ เคารพในความเห็นต่าง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ McMahon (1992) ที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับมิติทางความรู้สึก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมิติของการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม จากผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นมีเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความสามารถของนักศึกษา และมุ่งให้นักศึกษาแสดงออกโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้สอนกระตุ้นคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่เป็นคำถามท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายส่งผลให้นักศึกษามีผลคะแนนจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2547: 29) ที่ว่า การพัฒนาจริยธรรมว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาธรรมที่ดีนั้น ผู้สอนต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถ การเรียนรู้ต้องสนุกสนาน ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสม ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา มีกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ยึดหลักการมีส่วนร่วม และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนางลักษณใจฉลาด (2553: 413-414) พบว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรม เสรี การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา และการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการอย่างสร้างสรรค์จะส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย และสอดคล้องกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2562: 7-8) ที่ว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำ รวมทั้งทักษะส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาที่มุ่งแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขันธ์ธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม รู้หน้าที่ของตนเอง มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา

จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ภาพรวมทุกด้าน ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รองลงมาด้านการเสียสละต่อสังคม ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม และด้านความยุติธรรมต่อสังคม โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่มีคะแนนจริยธรรมสูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สอนให้นักศึกษาการทำกิจกรรมกลุ่ม สร้างแผนผังความคิดลงในกระดาษปฐพี วิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญ ความเชื่อมโยง และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน พร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ ตลอดระยะเวลาในการทำกิจกรรมส่งผลให้คะแนนออกมาดีกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kannika Phiromrat (2012) ที่ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูง เนื่องมาจากนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีอายุระหว่าง 17-23 ปี อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งเป็นวัยที่สามารถดูแลรับผิดชอบต่อตนเองได้ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่ต้องใช้สติปัญญา และทักษะการศึกษามาก การที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาอย่างดีต้องอาศัยความตั้งใจ ความรับผิดชอบต่อตนเอง แรงจูงใจในการฝึกฝน และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา ประดิษฐ์บาททุกา และปิยปทีป แสงอุไร (2550: 70) ที่ว่า นักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรี ปิยภักดิ์ (2561: 93-94) ที่ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติทางคุณธรรม จริยธรรม เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความยุติธรรมต่อสังคมที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาขาดการปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกัน เวลาตัดสินใจแก้ปัญหาขาดความรอบคอบบนพื้นฐานความมีเหตุผล เพราะความยุติธรรมต่อสังคมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต้องสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมาชิกซึ่งต้องได้รับการดูแล สนับสนุน ไม่เอาัดเอาเปรียบ ไม่ลำเอียง ให้เกียรติกัน ให้ความเคารพซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความมีเหตุผล จากผู้สอนและสมาชิกในกลุ่มจึงจะทำให้คะแนนความยุติธรรมต่อสังคมสูงขึ้น พร้อมทั้งการวัดและประเมินผลต้องมีความหลากหลาย

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านการวัดและการประเมินผลเป็นอันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุดผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีการวัดและการประเมินผลที่มีหลากหลายมีทั้งแบบทดสอบ

ความรู้ แบบประเมินจริยธรรม และการสังเกตพฤติกรรมเป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริงที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อนักศึกษาทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงาน และเกิดความสุขในการทำงานร่วมกับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของดวงเดือน พันธมนาวิน (2524: 41-43) และล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 192-200) ที่ว่า การวัดจริยธรรมที่ดี ต้องใช้รูปแบบที่หลากหลายละเอียดไม่ว่าจะเป็นการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การใช้ข้อความ แสดงจริยธรรมให้เลือกตอบ การใช้สถานการณ์ย่อยๆ ให้เขียนตอบสถานการณ์ย่อย การใช้สถานการณ์ย่อย แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบสถานการณ์ วิธีการตอบโดยอิสระ วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก และวิธี ประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาเพื่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนรู้และการแสดงออกทางพฤติกรรม ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้กับนักศึกษามี ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนๆ ทำให้นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม มีการ อภิปรายร่วมกันภายในชั้นเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้นักศึกษา เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากเพื่อนๆ สมาชิก และเอาใจใส่ในการ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตามที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Birtch และ Chiang (2014: 288-289) ที่ว่า บรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่มีจริยธรรมช่วยให้นักศึกษามี พฤติกรรมที่มีจริยธรรม ด้านระยะเวลาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้ เห็นว่า ผู้สอนกำหนดระยะเวลาการเรียนการสอนนักศึกษาทำกิจกรรมเสร็จตามระยะเวลาในการจัดการ เรียนรู้ในแต่ละครั้งส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนทั้งในชั้นเรียนและการ ลงพื้นที่รู้จักบริหารเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาสนใจเนื้อหาที่สอนเพราะเนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้อง กับรายวิชาและความสนใจของตนเอง เนื้อหามีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของ จริยธรรม สื่อมีความหลากหลาย และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย และด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความสนใจในกิจกรรมการ เรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงเข้าถึงเนื้อหาสาระด้านจริยธรรมเพราะผู้สอนให้นักศึกษาวิเคราะห์ บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรมทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่ม เพื่อนรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียนซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1977: 191) ที่ว่า การเรียนรู้ของบุคคลเกิด จากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเองซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกระจำง ค่านิยมของ Raths et al (1996: 38-39) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ

จริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักในจริยธรรมของตนเองและผู้อื่น สู่การตัดสินใจอย่างชาญฉลาด และสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์ที่สุด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหาจุดยืนที่แท้จริงนำไปสู่เกณฑ์การตัดสินใจ ดังนั้นผู้สอนเป็นผู้มีความสำคัญและใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ผู้สอนจึงต้องเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีให้กับผู้เรียนในการปฏิบัติตนและในการจัดการเรียนรู้รวมถึงสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาพฤติกรรมที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก โดยผู้สอนอาจเชิญบุคคลที่เป็นแบบอย่างในชุมชนที่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้สังคมมาพูดคุยเปิดประเด็นสนทนา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและมีมุมมองในเรื่องจริยธรรมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีมุมมองที่หลากหลาย

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญหลังการทดลองใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้น แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ พร้อมสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมทุกด้านสามารถนำไปส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาริรัตน์ แก้วอุไร (2554: 11-30) ที่ว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวันชัย ปานจันทร์ (2561: 506-522) ที่ว่า รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ สามารถส่งเสริมจริยธรรมได้จริง ส่งเสริมความร่วมมือกันในการเรียนรู้ และมีความชัดเจนทุกขั้นตอน ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น ด้านความเหมาะสมของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา ระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทในการเรียนรู้ มีขั้นตอนที่มีผลในทางปฏิบัติ และมีเครื่องมือในการดำเนินงานชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสูงขึ้น และจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก และความถูก

ต้องของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า คู่มือรูปแบบมีความถูกต้องชัดเจน รายงานผลการดำเนินงานที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และดำเนินการพัฒนาอย่างรับผิดชอบ ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวคิดที่เป็นข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้นักศึกษาร่วมกัน อภิปรายประเด็นต่างๆ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ผู้สอนควร กระตุ้นโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่เป็นคำถามที่ ทำทลายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้นักศึกษาสร้างเป็นแผนผัง ความคิดลงในกระดาษปรีฟ บางครั้งไม่สามารถดำเนินการเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจาก นักศึกษาต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญ ความเชื่อมโยง และนำเสนอรายงานต้องใช้เวลานาน ดังนั้นผู้สอนต้องควรยกตัวอย่างหรือแนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นให้มีความชัดเจน เพื่อที่จะทำให้ นักศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นและสามารถทำกิจกรรมเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำจริยธรรมมาเพียง 4 ด้าน มาพัฒนาดังนั้นควรศึกษาเพิ่มเติมจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย อดทนอดกลั้น และความพอเพียง พร้อมทั้ง การประเมินตามสภาพจริงที่ให้คะแนนเป็นรูบรีค (Rubrics)

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมไปศึกษาทั้งเชิงปริมาณและ คุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนเชิงลึก

รายการอ้างอิง

- Ajzen, I., & Fishbein, M.E. (1980). *Understanding attitude and prediction of social Behavior*. New Jurse: Prentice Hall.
- Allen, D. E., Duch, B.J. and Groh, S.E. (1998). *The Power of Problem Based Learning in Introductory Science Courses*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Arend, R. I. (1994). *Learning to Teach*. 3d ed. Singapore: McGraw – Hill Books. .
- Arends, R. (1994). *Learning to Teach*. 3d ed.Singapore: McGraw – Hill Books.
- Arends, R. (2001). *Learning to Teacher*. (5th ed). Sinngpore: McGraw -Hill Higher Education. .
- Armstrong, G., & Kotler, P. . (2003). *Marketing and introduction*. (6th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Bandura Albert. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice –Hall.
- Bandura Albert. (1991). "Social cognitive theory of self-regulation.". *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 248-287.
- Bandura Albert. (1993). "Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning.". *Educational Psychologist*, 28, 117-148.
- Barbara Mackinnon. (1977). *Ethics: Theory and contemporary*. 3 rd American: California Wadsworth; 35.
- Barrows H.S., & Tamblyn Roblyn M. (1980). *Problem Based Learning: An Approach to Medical Education*. New York: Spinger.
- Birtch, T. A., & Chiang, F. F. T. (2014). "The Influence of Business School's Ethical Climate on Students' Unethical Behavior.". *Journal of business ethics.*, 123 (2), 283–294.
- Bloom, B. A. (1956). *Taxonomy of Education Objective Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David Mc Kay Company.
- Books, G. A., Fahey, T. D., & White, T. P. (1996). *Exercise physiology human bioenergetics and its applications (2nd ed.)*. California: Mayfield.
- Borich, G. D. (1992). *Effective Teaching Methods*. New York: Macmillan.
- Brown, R. (1978). *Social Psychology*. New York: The Free Press.

- Candy, P. C. (1991). *Seft-direction for lifelong learning*. Sanfrancisco: Jossey Bass.
- Carter V. Good. (1974). Ethics and Education. *American: Psychologist*; 314.
- Choi, B. K., Moon, H. K., & Ko, W. (2013). An organization's ethical climate, innovation, and performance. *Management Decision*, 51(6): 1250–1275. The Chinese context. *Journal of Business Ethics*, 129: 639–654.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Design and conducting mixed methods research*. CA: Sage.
- David W. Johnson, & Roger T. Johnson. (1991). *Learning Together and Alone*. Boston: Allyn and Bacon.
- Dewey, J. (1910). *How we Think*. Boston: D.C. Heath and Co.
- Gagné, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2005). *Principles of instructional design* (5th ed.). Connecticut: Thomson Wadsworth.
- Garlaeh, V. S., & Ely, P. (1982). *Teaching and and Media: A Systematic Approach*. New York Prentice Hall.
- Garrison, D. R. (1997). Self – directed learning: Toward a comprehensive model. *Adult Education Quarterly*, 48 (1), 18–33. .
- Ghaye, Anthony, and Ghaye, Kay. (1998). *Teaching and Learning through Critical Reflective Practice*. London: David Fulton Publishers Ltd.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Good, T. I., & Brophy, J. E. (1991). *Looking in the Classroom*. 5 th ed. New York: Harper Collins Publisher.
- Griffin, C. (1983). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education*. London: Croon Helm.
- Harold, D. L., & Abraham, K. (1970). *Power and Society*. New Haven: Yale University Press.
- HemprabhaPandey and Pradyumna Raj Pandey. (2012). Socio-Economic Development Through Agro- Tourism: A Case Study of Bhakapur, Nepal. *The Journal of Agriculture and Environment.*, 12, 59-66.
- Howard, U. B. (1999). “Using a Social Studies Theme to Conceptualize a Problem”. *The Social Studies.*, 90 (July-August 1999), 171-176.

- Johnson, D., Johnson, R., & Johnson, H. (1993). *Cooperative in the Classroom*. Minnesota: Interaction Book.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1987). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Individualistic Learning*. 2nd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (2009). *The Personnel Evaluation Standards*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Joyce, B., Weil, M., & Showers, B. (1992). *Model of teaching*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon: A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Joyce, B. R., & Weil, M. (2000). *Models of Teaching*. 6th ed. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Kannika Phiromrat. (2012). *Guidelines for the Development of Students' Ethical Behavior Rajabhat University in Bangkok*. Bangkok: Suan Sunanadha Rajabhat University. (In Thai).
- Keeves, J. P. (1997). *Models and model building*. In Keeves, J.P. (ed.). *Educational research, methodology and measurement: An International Handbook*. 2nd ed. Oxford: Peraman Press.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers*. Chicago: Follett Publishing Company.
- Kohlberg, L. (1964). "Development of Moral Character and Moral Ideology. In M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds).". *Review of Child Development Research.*, 383-432.
- Kohlberg, L. (1970). *Moral Stages and Moralization: The Cognitive Development Approach*. in Lickons T. (ed.) *In Moral Development and Behavior: Theory Research, and Social Issues*. . New York: Holt Rinhart and Winston.
- Kohlberg, L. (1976). "Moral Education for Society," in *Moral-Transition Education Leadership*;, 33-45.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S. & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational goals*. Handbook II: Affective Domain. New York: McKay.
- Kruse, K. (2009). Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model. Retrieved

- from Accessed October 2015. Available from
http://www.transformativedesigns.com/id_systems.html
- Larisey, M. M. (1994). *Student Self-Assessment: A Tool for Learning. Adult Learning* (Vol. 6, 9-10.).
- Laski, H. J. (1967). *English Democratic Ideas in the XVII Century*. London: Cambridge University.
- Mckown, H. C. (1952). *Extracurricular. 3rd ed.* . New York: The Macmillan Company.
- McMahon, T. R. (1992). *The relationship between moral development and personality type of university undergraduates*. N.p: n.p.
- Never, W. S. (1998). *The impact of teaching love and compassion, a humane education Program, on adolescent and others*. N.p.: n.p.
- Piaget, J. (1932). *The Moral Judgment of the Child*. London: Routledge Kegan Raul.
- Piaget, J. (1960). *The Moral Judgement of the Child*. Illinois: The Free Press.
- Raths, L. E., Harmin, & Simon. (1966). *Value and Teaching*. Columbus, Ohio; Charles B. Merrill. .
- Raths, L. E. a. O. (1978). *Values and Teaching*. Ohio: Charles E Merrill Publishing.
- Reeder, W. (1971). *Partial theories from the 25 year research program on directive factor in Believer and social action*. New York: Mcgraw hill.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. (2001). *Approaches and methods in language teaching. Second Edition*. New York: Cambridge University Press.
- Ryan, R. M., Williams, G. C., Patrick, H., & Deci, E. L. (2009). Self-determination theory and physical activity: The dynamics of motivation in development and wellness. *Hellenic Journal of Psychology*. 6, 107-124.
- Schork, J. E. (1997). *The relationship between moral judgement development and academic dishonesty in community college students*. N.p.: n.p.
- Shaftel, F. R., & Goerge, A. S. (1967). *Role Playing for Social Values Decision Making in the Social Studies*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Shulman, L. S. (1992). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57 (1), 1-22.
- Skager, Rodney, & Dave, R. H. (1978). *Life long Education and Evaluation Practice*. New

- York: UNESCO Institute for Education, Hambury and Pergamon Press.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and Human Behavior*. New York: Free Press.
- Slavin, R. E. (1990). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Slavin, R. E. (1994). *Educational Psychology*. 4 th ed. New York: Allyn and Bacon.
- Smith, K. A. (1996). Cooperative Learning: Making "Group work" Work. *New Directions for Teaching and Learning*, 67 (fall), 71-82.
- Smith, P. L. R., T. J. . (1999). *Instructional design (2nd ed.)*. New Jersey: Prentice- Hall.
- Superka, D. P. J., Patricia L. (1975). *Values Education: Approaches and Materials*. National Inst. of Education (DHEW). Washington, D.C. .
- Tenenberg, J. D. (1995). Using Cooperative Learning in Undergraduate Computer Science Classroom. Retrieved from <http://www.phoenix.iusb.edu/josh/coop/papers/mwsc95.html>
- Tough, A. (1971). *The Adult's Learning Projects*. Toronto: The Ontario Institute for Studies in Education.
- Treffinger, D. J. (1995). Self-Directed Learning. In Maker, C. June and Nielson, Alleene B. *Teaching Models in Educations of the Gifted. (2nd edition) Texas: PRO-ED*.
- Tyler, R. W. (1950). *Basic Principles of curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.
- Vincent, B. R. (1996). The effects of two-teaching approaches on the moral judgment of sixth grade children. *Dissertation Abstracts International*, 37 (10), 6446A.
- Walker, L. J., Hennig, K. H., & Kavettanauer, T. (2000). Parent and peer context for children's moral reasoning development. *Child Development*. . 71 (4), 1033-1048., 1033-1048.
- Woods, D. R. (1994). *Problem-Based Learning: How to Gain the Most from PBL*. Hamilton: W.L. Griffin Printing Limited.
- กรมการฝึกหัดครู. (2522). *จริยศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- กรมการฝึกหัดครู. (2525). *จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู: กรมการฝึกหัดครู.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). *จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสหกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- กรมวิชาการ. (2542). *กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22-27 มกราคม 2523*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *ครูกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2531). *แนวทางการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ. การศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *รายงานการประชุมของคณะกรรมการอำนวยการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552a). *นโยบายสถานศึกษา 3D เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา 3D และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3D*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552b). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมพล ท่องธรรมชาติ. (2539). *คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: วารสารไทย.
- ก่อ สวัสดิ์พานิช. (2518). *วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2545). *รายงานการพัฒนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กิตติพงษ์ สนธิสัมพันธ์. (2557). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: ซีเคสมิเดีย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). *การปฏิรูปคุณธรรมจริยธรรมสังคมไทย*. *สุทธิปริทัศน์*, 16, 61-62.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2541). *กระบวนการค้นคว้าใหม่: การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: SR Printing Limited Partnership.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2541). "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นวินัยและประชาธิปไตย" ใน *คำ*

- บรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความ
เป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. (2547). *การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน (ระดับ
ประถมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โคทม อาริยา. (2541). “การพัฒนาวินัยและประชาธิปไตย” ใน *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี
ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย*.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จักรพันธ์ จันท์เจริญ. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา
โรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจรักไทย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรภา คำทา, & สมบัติ วรินทร์นุวัตร. (2559). *การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะ
บริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น*. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9.
(2), 1964.
- ฉัตรชัย ศรีสม. (2553). *คุณลักษณะของจริยธรรม*. Retrieved from
<http://blog.rmutp.ac.th/chantana.p/category/คุณธรรมและจริยธรรม/>
- เฉลียว บุรีภักดี. (2540). การคิดอย่างเป็นระบบ. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 1 (2), 20.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2544). *คุณธรรมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ :กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2535). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ตั้งขึ้นเตอร์.
- โชคชัย ปัญญาคำ. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านจริยธรรมของนักศึกษา สถาบันการพล
ศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐากร สิทธิโชค. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม*. ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). *การพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. (2520). *พฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนส
โตร์.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2551). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและ
ต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.

- ทัศนีย์พรรณ อุตมเวช. (2551). *เอกสารคำสอนรายวิชาจริยธรรมกับชีวิต*. เพชรบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ทีศนา แคมมณี. (2549). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2549). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เมธีพิทย์.
- ทีศนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2548). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2550). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2551). *ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2553). *รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย*. มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล. (2550). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- น้อย พงษ์สนิท. (2521). *จริยศาสตร์ปรัชญาว่าด้วยจริยธรรม*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นารี น้อยจินดา. (2555). *คุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*, 7 (2), 55. .
- นิคม ไวยรัชพานิ. (2556). “บทความเพื่อส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในอุดมศึกษา.” ใน *คุณธรรมและจริยธรรมไม่มีขาย สังคมจะมีได้ต้องช่วยกัน*. (31-47). กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นिरนุช เหลือลมัย. (2552). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชรี อุปภัย. (2555). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญประคอง ไม้เขียว. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ IDRA เพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. ปรัญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- บุญมี แทนแก้ว. (2550). *จริยศาสตร์ (ETHICS)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- บุญเรือง อินทวรินทร์. (2534). *จริยธรรมกับชีวิต*. นครสวรรค์: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์.
- บุญเรือน เต็มสารทรัพย์. (2552). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2544). *หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: นิชิน แอดแวร์ ไทซิ่ง กรุ๊ป.
- ประภาศรี สีอำไพ. (2538). *พื้นฐานการศึกษาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูรศรี กวานปรัชชา. (2558). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมด้านความมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามแนวพุทธและแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา*. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประวิทย์ โอวาทกานนท์. (2555). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนกีฬา ท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประเวศ วะสี. (2536). *การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2523). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2548). *คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส. .
- ปราณี ตันตยานุบุตร. (2551). *การศึกษาความรู้ความเข้าใจและเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ปริญานุช สถาวรณณี. (2548). *การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริญพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปัญญา ประดิษฐ์บาทุกา, & ปิยะปทีป แสงอุไร. (2550). *การพัฒนาแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุสดี เชาวไว. (2557). *การศึกษาสภาพจริยธรรมของกรรมการสภามหาวิทยาลัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

พนม เฒ่าเจริญ. (2541). การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในผลงานทางวิชาการการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.

พนัส หันนาคินทร์. (2526). การสอนค่านิยมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: พิษเนศ.

พรชัย หนูแก้ว. (2541). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักเรียน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรนิภา จันทน์น้อย. (2560). รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคสมัยไทย. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พรสันต์ เลิศวิทยาวิวัฒน์. (2550). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียน อชีวศึกษาเอกชน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระเทวินทร์ เทวินโท. (2550). จริยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์ จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2545). คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). ธรรมานุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2541a). “คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย.” ใน พุทธปรัชญากับการพัฒนาวินัยและประชาธิปไตย, (6-13) กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2541b). “พุทธปรัชญากับการพัฒนาวินัยและประชาธิปไตย” ใน คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

พระยาอนูมานราชชน. (2515). วัฒนธรรมเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2542). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมนเนจเม้นท์.

พิสณุ พงศ์ศรี. (2552). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย: การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- พุทธทาสภิกขุ. (2516). *พุทธทศจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.
- พุทธทาสภิกขุ. (2521). *การศึกษาคืออะไร*. กรุงเทพฯ: ธรรมบุชา.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก และคณะ. (2551). *การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2554). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพโรจน์ สมงาม. (2541). “ปรัชญาของศาสนาคริสต์กับการพัฒนาวิสัยตนเอง” ใน *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*. เพชรบุรี.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2549). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- มุกิตา จินอิม และ วิชัย เสวกงาม. (2560). *แนวทางการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 18. (1), 161.*
- ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน. (2543). *เทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. 13 ตุลาคม 2561.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี)*. เล่มที่ 136 ตอนที่พิเศษ 56 ง. 6 มีนาคม 2562.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รุ่งนภา ตั้งจิตระเจริญกุล, วิชุดา กิจธรรม, สุรีพร อนุศาสนนัน และคณะ. (2556). *การศึกษาแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 23 (1), 154.*
- รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง. (2557). *กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก*. กรุงเทพฯ: เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.

- ล้วน สายยศ, & อังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลาวัลย์ วิทยาอุทกกุล. (2543). *คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ส 028 ประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วริยา ชินวรรณ และคนอื่นๆ. (2546). *จริยธรรมในวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน : Supervision of Instruction*. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- วันชัย ปานจันทร์. (2561). *รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6 (2), 506-522.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). *เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การสอนแบบผสมดูล*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา ประवालพุกษ์. (2545). *การวัดจริยธรรม*. วารสารการวัดผลการศึกษา, 14 (1), 1-2.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2542). *แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ*. วารสารปฏิรูปการศึกษา, 1 (12), 7.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. (2550). “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับภาษาไทย” *สัมมนาทางวิชาการพระอัจฉริยภาพด้านอักษรศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ไทย เนื่องในโอกาสสมทวงเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 27 ธันวาคม 2550 ณ ดิگสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล*.
- วิชัย ต้นศิริ. (2536). *เครือข่ายการเรียนรู้กับการศึกษาตลอดชีวิต*. การศึกษาแห่งชาติ, 27 (4), 5.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2541). “รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้วินัยในตนเองเป็นแกน” ใน *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองดี*. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ปริ้นต์.
- วิชา มหาคุณ. (2556). “การสร้างเยาวชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม.” ใน *คุณธรรมและจริยธรรมไม่มีขาย สังคมจะมีได้ต้องช่วยกัน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- วินิตา สุทธิสมบูรณ์. (2541). *จริยธรรมสำหรับครูทางการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี.

กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

ส. ศิวรักษ์. (2543). *กล้วยๆ กล้วยๆ* ชนชั้นปกครองกับงานฉลอง 100 ปี ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ: ศึกษิตสยาม.

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 12 ประจำปี 2553 คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สถาพร หมวดอินทร์. (2543). *เทคนิคการสอนแนวใหม่*. กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2539). “ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล”. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลชลบุรี*, 4 (2), 25-31.

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2543). *เทคนิคการสอนแนวใหม่*. กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย. .

สมพร เทพสิทธิธา. (2542). *คุณธรรมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. .

สมภพ ชีวรัฐพัฒน์. (2539). *จริยธรรมกับชีวิต*. กรุงเทพฯ: นานาสีพิมพ์.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ เกียรติสุนนท์. (2556). “หลักครองตนด้วยคุณธรรมและจริยธรรม” ใน *คุณธรรมและจริยธรรมไม่มีขาย สังคมจะมีได้ต้องช่วยกัน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). *วิธีการประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาโรช บัวศรี. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทย”. *รายงานลัมนาวาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

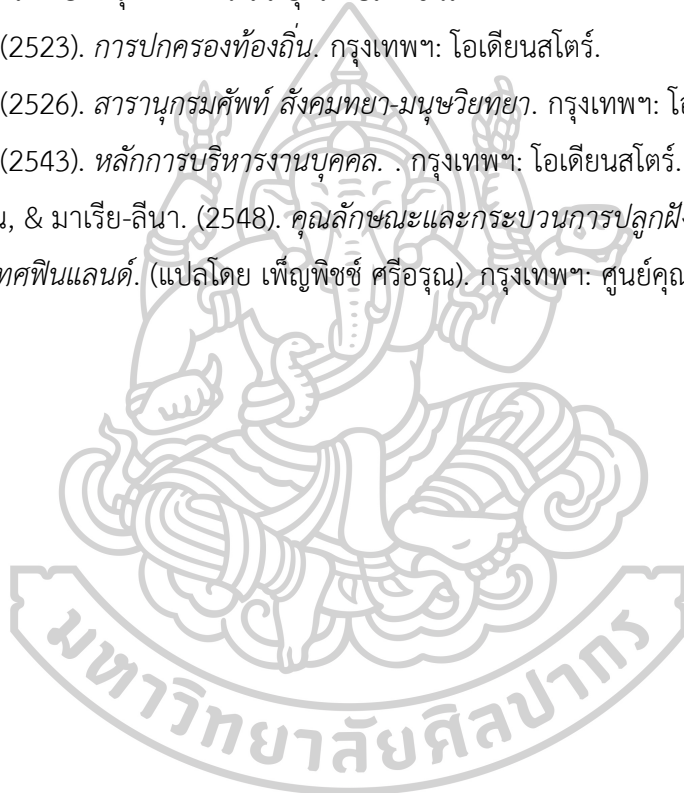
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). *พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2562). *ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานการเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย*. วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักราชเลขาธิการ. (2531). *พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา นิมานนท์. (2536). “การสอนแบบให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง” *ข่าวสารกองบริการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 38 (1), 5-20.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท เพ็ญฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- สุทธิพร บุญส่ง. (2552). *คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทริปป็ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สุนทร โคมิน, & สนิท สม์ครการ. (2522). *รายงานการวิจัย เรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด*. สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุกัญญา เจริญดี และคนอื่นๆ. (2560). องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีวิชาชีพการโรงแรม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2) (ฉบับพิเศษ) เมษายน-มิถุนายน 2560.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2544). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2545). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนาร่อง: รูปแบบที่คัดสรรโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรเชษฐ์ ชีระมณี. (2556). *จริยธรรมและการจัดการ*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2539). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไสว มาลาทอง. (2542). *คู่มือการศึกษาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนันต์ อนันตกุล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนิวัช แก้วจำนง. (2556). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

- อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. (2554). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารมณ ฉนวนจิตร. (2539). *จริยธรรมในวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: นำทองการพิมพ์.
- อี ปองส์ เอสเตเว ปุยอล. (2551). *20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี (แปลโดย กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์)*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2526). *สารานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา-มนุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2543). *หลักการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ไฮค์กิลลา-ฮอร์น, & มาเรีย-ลีนา. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศไทยฟินแลนด์*. (แปลโดย เพ็ญพิชช์ ศรีอรุณ). กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบวิจัย

1. ศ.ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ.ดร. ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้
สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
3. รศ.ดร. ศุภการ สิริไพศาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. ผศ.ดร. บุญล้อม ตัวงวิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
5. อ.ดร. อนุสร ดวงพระเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. อ.ดร. จุฬาทพร ศรีรังสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
7. ดร.วิทยา นนทนภา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

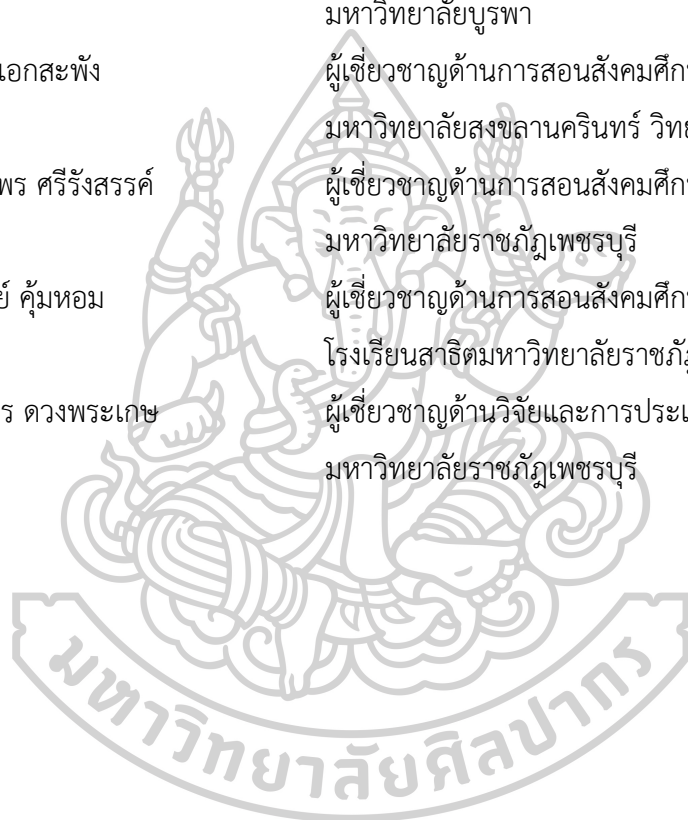
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รศ.ดร. ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักการจัดการเรียนรู้
สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
2. ผศ.ดร. ชลลดา แสงมณีศิริสาธิตกิจ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. อ.ดร. วรพรรณ ขาวประทุม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. อ.ดร. ธูากร สิทธิโชค ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
5. อ.ดร. จุฬาทพร ศรีรังสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. อ.ดร. วิฑูรย์ คุ้มหอม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
7. ดร.วิทยา นนทนภา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบวิจัย

1. รศ.ดร.ยุทธ ไกยวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผศ.ดร.กุสุมา ผลาพรหม ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. ผศ.ดร. มนตรี วิวาท์สุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยบูรพา
4. อ.ดร.อุทัย เอกสะพัง ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
5. อ.ดร. จุฬาทพร ศรีรังสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและจริยธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. อ.ดร. วิฑูรย์ คุ้มหอม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
7. อ.ดร. ณัฐกร ดวงพระเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ

ตารางที่ 16 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
1. ด้านหลักการของรูปแบบ										
1.1 มีความเหมาะสมกับบท ทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐาน	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.2 องค์ประกอบของรูปแบบแต่ ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3	5	4	4	5	5	4	4.28	0.69	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ										
2.1 มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
2.2 มีความสอดคล้องกับ กระบวนการจัดกิจกรรม	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
2.3 มีความเหมาะสมกับทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐาน	4	4	4	4	4	5	4	4.14	0.88	มาก
2.4 มีความสอดคล้องกับการวัด และการประเมินผล	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้										
3.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้มี ขั้นตอนครบถ้วน	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
3.2 กระบวนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้มีความเหมาะสม	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
3.3 กระบวนการประเมินผลมี ความสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
4. ด้านสาระการเรียนรู้										
4.1. มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
4.2. มีความสอดคล้องกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก

ตารางที่ 16 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
4.3 มีความสอดคล้องกับการวัดและการประเมินผล	4	5	5	4	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
5. การวัดและการประเมินผล										
5.1 การวัดและประเมินผลของรูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
5.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	5	5	3	5	5	4	5	4.49	0.44	มากที่สุด
6. เจื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้										
6.1 หลักการและการตอบสนอง มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัดดูประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
6.2 ระบบสังคมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัดดูประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	5	5	4	4	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
6.3 สิ่งสนับสนุนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการ วัดดูประสงค์ และกระบวนการจัดการเรียนรู้	5	5	4	4	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม								4.50	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 17 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้

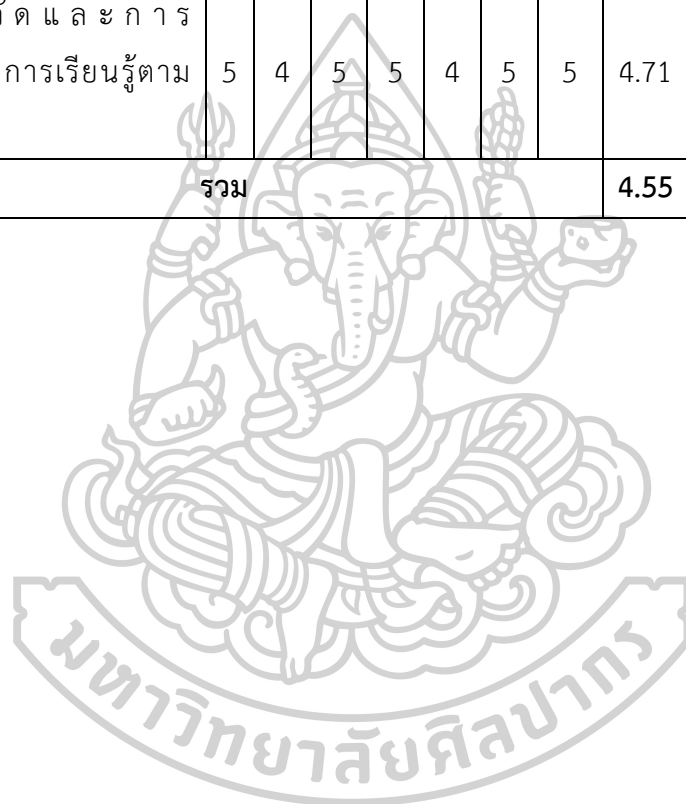
ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกให้นักศึกษาได้พัฒนาจริยธรรมมากขึ้น	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆ	5	5	3	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 17 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
1.9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ทางด้านจริยธรรมรวมทั้งสามารถพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนได้	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา										
2.1 เนื้อหา มีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
2.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
3. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน										
3.1 นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
3.2 นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถามการอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
3.3 นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
4. ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน										
4.1 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
4.2 ระยะเวลาในการลงพื้นที่	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
5. ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้										
5.1 สื่อมีความหลากหลาย	5	4	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
5.2 แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 17 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
6. ด้านการวัดและประเมินผล										
6.1 การวัด และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
6.2 การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
	รวม							4.55	0.46	มากที่สุด

ตารางที่ 18 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความรู้

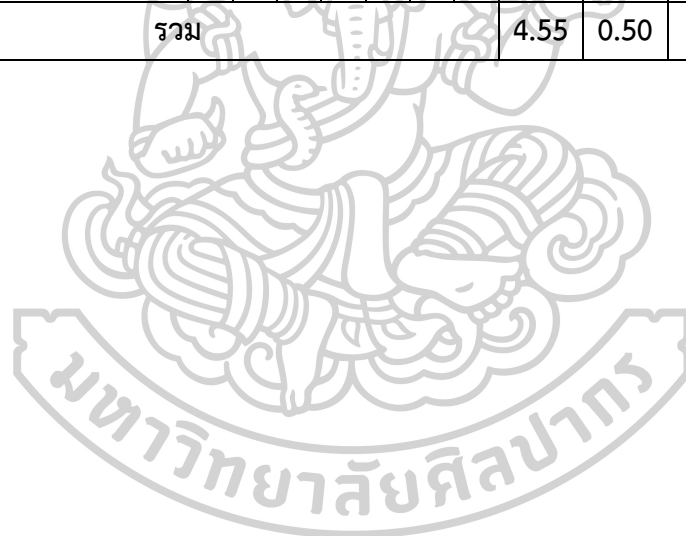
ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
แบบทดสอบข้อที่ 1	5	5	5	5	4	4	4	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 2	5	4	5	5	5	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 3	5	4	5	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 4	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 5	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 6	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 7	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 8	5	5	5	5	4	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 9	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 10	5	4	5	5	3	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 11	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 12	4	5	5	4	5	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 13	4	3	5	4	5	5	4	4.28	0.69	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 14	4	3	4	4	5	5	4	4.14	0.88	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 15	5	5	3	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 16	5	3	4	5	5	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 17	5	5	5	3	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 18	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 19	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 20	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 21	5	5	5	5	3	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 22	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 23	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 24	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 25	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 26	5	4	3	4	4	5	4	4.14	0.88	มาก

ตารางที่ 18 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความรู้ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
แบบทดสอบข้อที่ 27	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 28	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 29	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 30	5	5	4	5	5	5	3	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 31	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 32	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 33	5	4	4	5	5	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 34	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 35	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 36	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 37	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 38	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 39	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 40	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 41	5	5	5	5	4	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 42	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 43	5	4	5	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 44	4	5	3	5	4	4	5	4.28	0.69	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 45	5	4	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 46	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 47	5	4	4	4	5	5	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 48	5	4	4	4	5	5	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 49	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 50	5	4	4	5	5	3	5	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 51	5	4	4	5	4	3	5	4.28	0.69	มาก

ตารางที่ 18 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความรู้ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
แบบทดสอบข้อที่ 52	5	5	5	4	4	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 53	5	5	5	3	4	5	3	4.28	0.69	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 54	5	5	5	3	4	5	3	4.28	0.69	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 55	5	5	5	3	5	4	3	4.28	0.69	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 56	5	5	5	5	5	4	5	4.85	0.34	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 57	5	5	5	5	5	4	5	4.85	0.34	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 58	5	5	4	4	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
แบบทดสอบข้อที่ 59	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
แบบทดสอบข้อที่ 60	5	5	3	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม								4.55	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 19 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบประเมินจริยธรรม

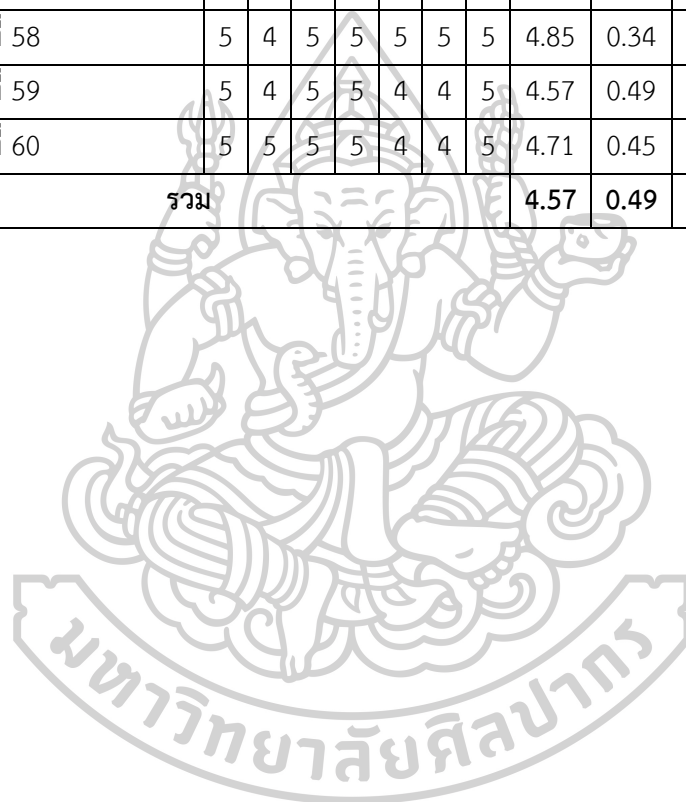
ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
คำถามข้อที่ 1	5	5	5	5	5	5	4	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 2	5	4	5	5	5	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 3	5	4	5	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 4	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 5	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 6	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 7	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 8	5	5	5	5	4	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 9	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 10	5	4	5	5	3	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 11	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 12	4	5	5	4	5	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 13	4	3	5	4	5	5	4	4.28	0.69	มาก
คำถามข้อที่ 14	4	3	4	4	5	5	4	4.14	0.88	มาก
คำถามข้อที่ 15	5	5	5	3	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 16	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 17	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 18	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 19	5	5	5	5	3	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 20	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 21	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 22	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 23	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 24	5	4	3	4	4	5	4	4.14	0.88	มาก
คำถามข้อที่ 25	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 26	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 19 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบประเมินจริยธรรม (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
คำถามข้อที่ 27	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 28	5	5	4	5	5	5	3	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 29	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 30	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 31	5	4	4	5	5	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 32	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 33	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 34	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 35	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 36	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 37	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 38	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 39	5	5	5	5	4	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 40	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 41	5	4	5	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 42	4	5	3	5	4	4	5	4.28	0.88	มาก
คำถามข้อที่ 43	5	4	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 44	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 45	5	4	4	4	5	5	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 46	5	4	4	4	5	5	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 47	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 48	5	4	4	5	5	3	5	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 49	5	4	4	5	4	3	5	4.28	0.69	มาก
คำถามข้อที่ 50	5	5	5	4	4	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 51	5	5	5	3	4	5	3	4.28	0.69	มาก
คำถามข้อที่ 52	5	5	5	3	5	4	3	4.28	0.69	มาก

ตารางที่ 19 การหาค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบประเมินจริยธรรม (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
คำถามข้อที่ 53	5	5	5	5	5	4	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 54	5	5	5	5	5	4	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 55	5	5	4	4	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 56	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
คำถามข้อที่ 57	5	5	5	5	4	4	4	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 58	5	4	5	5	5	5	5	4.85	0.34	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 59	5	4	5	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
คำถามข้อที่ 60	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
รวม								4.57	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 20 การหาค่าความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจ

ประเด็นการประเมิน								\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกให้นักศึกษาได้พัฒนาจริยธรรมมากขึ้น	4	3	4	4	5	5	4	4.14	0.88	มาก
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม	5	5	5	3	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน	5	5	4	5	4	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน	5	5	5	5	3	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆ	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ทางด้านจริยธรรม รวมทั้งสามารถพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนได้	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก

ตารางที่ 20 การหาค่าความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจ (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
2. ด้านเนื้อหา										
2.1 เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง	5	3	5	5	4	4	5	4.42	0.42	มาก
2.2 เนื้อหาเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง	5	5	5	5	4	4	5	4.71	0.45	มากที่สุด
3. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน										
3.1 นักศึกษามีความกระตือรือร้นในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	5	3	4.57	0.49	มากที่สุด
3.2 นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถามการอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
3.3 นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
4. ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน										
4.1 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง	5	4	4	5	5	5	4	4.57	0.49	มากที่สุด
4.2 ระยะเวลาในการลงพื้นที่	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
5. ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้										
5.1 สื่อมีความหลากหลาย	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
5.2 แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
6. ด้านการวัดและประเมินผล										
6.1 มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
6.2 มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม								4.59	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) อำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.53	0.40	ใช้ได้
2	0.50	0.40	ใช้ได้
3	0.63	0.60	ใช้ได้
4	0.57	0.60	ใช้ได้
5	0.82*	0.30	ใช้ไม่ได้
6	0.60	0.13*	ใช้ไม่ได้
7	0.63	0.30	ใช้ได้
8	0.67	0.30	ใช้ได้
9	0.50	0.40	ใช้ได้
10	0.63	0.40	ใช้ได้
11	0.60	0.40	ใช้ได้
12	0.53	0.40	ใช้ได้
13	0.60	0.50	ใช้ได้
14	0.63	0.30	ใช้ได้
15	0.60	0.50	ใช้ได้
16	0.57	0.04*	ใช้ไม่ได้
17	0.63	0.50	ใช้ได้
18	0.60	0.5	ใช้ได้
19	0.63	0.40	ใช้ได้
20	0.57	0.5	ใช้ได้
21	0.70	0.3	ใช้ได้
22	0.60	0.40	ใช้ได้
23	0.53	0.50	ใช้ได้
24	0.56	0.50	ใช้ได้
25	0.63	0.50	ใช้ได้
26	0.53	0.50	ใช้ได้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
27	0.81*	0.30	ใช้ไม่ได้
28	0.70	0.30	ใช้ได้
29	0.57	0.50	ใช้ได้
30	0.67	0.17*	ใช้ไม่ได้
31	0.63	0.40	ใช้ได้
32	0.57	0.40	ใช้ได้
33	0.60	0.30	ใช้ได้
34	0.57	0.40	ใช้ได้
35	0.57	0.50	ใช้ได้
36	0.60	0.50	ใช้ได้
37	0.53	0.40	ใช้ได้
38	0.60	0.50	ใช้ได้
39	0.60	0.40	ใช้ได้
40	0.53	0.40	ใช้ได้
41	0.60	0.40	ใช้ได้
42	0.50	0.13*	ใช้ไม่ได้
43	0.63	0.60	ใช้ได้
44	0.57	0.60	ใช้ได้
45	0.83*	0.40	ใช้ไม่ได้
46	0.57	0.40	ใช้ได้
47	0.60	0.40	ใช้ได้
48	0.67	0.15*	ใช้ไม่ได้
49	0.47	0.40	ใช้ได้
50	0.67	0.40	ใช้ได้
51	0.60	0.40	ใช้ได้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
52	0.47	0.60	ใช้ได้
53	0.60	0.40	ใช้ได้
54	0.63	0.30	ใช้ได้
55	0.63	0.40	ใช้ได้
56	0.86*	0.40	ใช้ไม่ได้
57	0.63	0.50	ใช้ได้
58	0.60	0.50	ใช้ได้
59	0.60	0.50	ใช้ได้
60	0.46	0.60	ใช้ได้
รวม	0.59	0.43	ใช้ได้

* หมายเหตุ

- ข้อสอบข้อที่ 5, 27, 45 และ 56 มีค่าความยาก (p) มากกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่ายเกินไปจึงตัดออก
- ข้อสอบข้อที่ 6, 16, 30, 42 และ 48 มีค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนจึงตัดออก
- เนื่องจากมีข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ ข้อสอบข้อที่ 5, 7, 14, 21, 28, 33, 37, 40, 46, 50, และ 54
- รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 20 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 40 ข้อ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความรู้ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้เท่ากับ 0.87

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรม

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.53	0.40	ใช้ได้
2	0.87*	0.30	ใช้ไม่ได้
3	0.50	0.40	ใช้ได้
4	0.50	0.30	ใช้ได้
5	0.43	0.40	ใช้ได้
6	0.40	0.19*	ใช้ไม่ได้
7	0.47	0.40	ใช้ได้
8	0.47	0.50	ใช้ได้
9	0.82*	0.30	ใช้ไม่ได้
10	0.47	0.30	ใช้ได้
11	0.53	0.40	ใช้ได้
12	0.43	0.16*	ใช้ไม่ได้
13	0.57	0.50	ใช้ได้
14	0.57	0.50	ใช้ได้
15	0.60	0.30	ใช้ได้
16	0.53	0.30	ใช้ได้
17	0.84*	0.30	ใช้ไม่ได้
18	0.57	0.30	ใช้ได้
19	0.60	0.30	ใช้ได้
20	0.63	0.50	ใช้ได้
21	0.57	0.50	ใช้ได้
22	0.57	0.40	ใช้ได้
23	0.70	0.40	ใช้ได้
24	0.60	0.30	ใช้ได้
25	0.60	0.50	ใช้ได้
26	0.81*	0.30	ใช้ไม่ได้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรม(ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยาก (r)	ค่าอำนาจจำแนก (p)	สรุปความหมาย
27	0.63	0.30	ใช้ได้
28	0.63	0.40	ใช้ได้
29	0.63	0.30	ใช้ได้
30	0.57	0.50	ใช้ได้
31	0.53	0.40	ใช้ได้
32	0.53	0.18*	ใช้ไม่ได้
33	0.70	0.40	ใช้ได้
34	0.57	0.30	ใช้ได้
35	0.60	0.09*	ใช้ไม่ได้
36	0.57	0.40	ใช้ได้
37	0.60	0.40	ใช้ได้
38	0.57	0.19*	ใช้ไม่ได้
39	0.53	0.60	ใช้ได้
40	0.53	0.13*	ใช้ไม่ได้
41	0.63	0.40	ใช้ได้
42	0.53	0.30	ใช้ได้
43	0.57	0.30	ใช้ได้
44	0.63	0.40	ใช้ได้
45	0.60	0.30	ใช้ได้
46	0.50	0.40	ใช้ได้
47	0.50	0.40	ใช้ได้
48	0.43	0.30	ใช้ได้
49	0.53	0.30	ใช้ได้
50	0.60	0.40	ใช้ได้
51	0.57	0.40	ใช้ได้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินจริยธรรม (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยาก (r)	ค่าอำนาจจำแนก (p)	สรุปความหมาย
52	0.50	0.40	ใช้ได้
53	0.63	0.30	ใช้ได้
54	0.57	0.40	ใช้ได้
55	0.50	0.17*	ใช้ไม่ได้
56	0.50	0.30	ใช้ได้
57	0.60	0.40	ใช้ได้
58	0.60	0.30	ใช้ได้
59	0.53	0.40	ใช้ได้
60	0.53	0.50	ใช้ได้
รวม	0.56	0.38	ใช้ได้

***หมายเหตุ**

- ข้อสอบข้อที่ 2, 9, 17 และ 26 มีค่าความยากง่าย (p) มากกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่ายเกินไปจึงตัดออก
- ข้อสอบข้อที่ 6, 12, 32, 35, 38, 40 และ 55 มีค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนจึงตัดออก
- เนื่องจากมีข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ ข้อสอบข้อที่ 15, 19, 24, 29, 43, 45, 48, 53 และ 58
- รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 20 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 40 ข้อ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินจริยธรรม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้เท่ากับ 0.82

ตารางที่ 23 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

คนที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)	คนที่	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)
1	31	32	16	30	31
2	30	36	17	28	30
3	22	30	18	30	34
4	29	34	19	30	32
5	30	35	20	28	30
6	30	37	21	29	31
7	30	33	22	32	35
8	31	32	23	30	35
9	30	36	24	30	32
10	31	33	25	32	36
11	30	35	26	31	35
12	32	35	27	30	34
13	29	31	28	28	30
14	29	31	29	29	32
15	30	32	30	30	32
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 29.70$	S.D.= 2.07
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 33.03$	S.D.= 1.77

ตารางที่ 24 จริยธรรมของนักศึกษาาระดับปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

คนที่	ก่อนเรียน (160)	หลังเรียน (160)	คนที่	ก่อนเรียน (160)	หลังเรียน (160)
1	131	151	16	130	152
2	125	150	17	124	149
3	123	145	18	120	152
4	126	157	19	131	147
5	122	152	20	115	150
6	124	149	21	121	156
7	125	155	22	113	148
8	127	147	23	124	150
9	129	150	24	122	149
10	122	144	25	128	148
11	135	148	26	112	152
12	118	146	27	125	148
13	123	153	28	119	152
14	125	158	29	123	154
15	120	141	30	116	145
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 123.27$	S.D.= 5.33
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 149.93$	S.D.= 3.89

*หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินระดับจริยธรรม

คะแนนระหว่าง 131-160	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดีมาก
คะแนนระหว่าง 101-130	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดี
คะแนนระหว่าง 71-100	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 40-70	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 25 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)	คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)
1	28	32	16	30	34
2	28	33	17	27	35
3	28	31	18	28	32
4	28	35	19	29	34
5	29	35	20	27	35
6	27	33	21	27	34
7	30	33	22	26	35
8	25	34	23	25	35
9	27	34	24	28	34
10	31	33	25	28	35
11	29	33	26	21	36
12	34	34	27	26	34
13	28	35	28	27	34
14	28	33	29	27	35
15	28	34	30	28	32
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 27.43$	S.D.= 2.49
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 33.87$	S.D.= 1.00

*หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินระดับจริยธรรมรายด้าน

คะแนนระหว่าง 32.51-40.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดีมาก
คะแนนระหว่าง 25.01-32.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดี
คะแนนระหว่าง 17.51-25.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 10.00-17.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 26 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)	คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)
1	27	32	16	25	34
2	26	33	17	27	33
3	26	31	18	27	34
4	27	34	19	24	0
5	25	35	20	23	34
6	22	34	21	28	34
7	25	35	22	23	31
8	24	31	23	28	34
9	24	34	24	26	35
10	25	31	25	23	32
11	28	33	26	25	31
12	22	33	27	25	35
13	24	35	28	26	32
14	26	32	29	22	33
15	25	31	30	26	34
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 25.13$	S.D.= 1.78
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 33.00$	S.D.= 1.51

*หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินระดับจริยธรรมรายด้าน

คะแนนระหว่าง 32.51-40.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดีมาก
คะแนนระหว่าง 25.01-32.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดี
คะแนนระหว่าง 17.51-25.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 10.00-17.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 27 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านการเสียสละต่อสังคม

คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)	คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)
1	27	34	16	28	34
2	27	35	17	27	32
3	21	32	18	24	34
4	25	34	19	28	35
5	25	32	20	25	34
6	28	34	21	29	35
7	28	33	22	29	35
8	27	32	23	27	32
9	30	34	24	29	31
10	29	35	25	27	32
11	28	33	26	25	36
12	26	33	27	28	35
13	27	32	28	29	33
14	29	33	29	28	35
15	29	32	30	27	34
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 27.33$	S.D.= 2.22
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 33.36$	S.D.= 1.56

*หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินระดับจริยธรรมรายด้าน

คะแนนระหว่าง 32.51-40.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดีมาก
คะแนนระหว่าง 25.01-32.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดี
คะแนนระหว่าง 17.51-25.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 10.00-17.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 28 จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านความยุติธรรมต่อสังคม

คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)	คนที่	ก่อนเรียน (40)	หลังเรียน (40)
1	23	32	16	25	32
2	25	33	17	24	33
3	27	32	18	25	34
4	26	33	19	26	33
5	25	33	20	28	34
6	22	33	21	24	32
7	24	34	22	26	31
8	26	35	23	24	32
9	21	32	24	21	30
10	27	31	25	25	31
11	25	32	26	27	33
12	27	34	27	26	32
13	25	35	28	27	32
14	24	34	29	26	33
15	25	33	30	24	32
คะแนนก่อนเรียน				$\bar{X} = 25.00$	S.D.= 1.69
คะแนนหลังเรียน				$\bar{X} = 32.66$	S.D.= 1.16

*หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมินระดับจริยธรรมรายด้าน

คะแนนระหว่าง 32.51-40.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดีมาก
คะแนนระหว่าง 25.01-32.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับดี
คะแนนระหว่าง 17.51-25.00	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 10.00-17.50	แสดงว่า	จริยธรรมในระดับน้อย

ตารางที่ 29 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
1. ความเหมาะสมของรูปแบบ										
1.1 ระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องกับบริบทในการเรียนรู้	3	5	4	4	5	5	4	4.57	0.49	มาก
1.3 สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
1.4 รูปแบบมีขั้นตอนที่มีผลในทางปฏิบัติ	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
1.5 รูปแบบมีเครื่องมือในการดำเนินงานชัดเจน	4	4	4	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ										
2.1 รูปแบบสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ	5	4	4	5	5	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
2.2 ส่งเสริมจริยธรรม	5	4	4	5	4	5	5	4.57	0.49	มากที่สุด
2.3 ส่งเสริมความร่วมมือกันในการเรียนรู้	4	4	4	4	4	5	4	4.57	0.49	มาก
2.4 รูปแบบมีความชัดเจนทุกขั้นตอน	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
3. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ										
3.1 วิธีการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5	4	5	5	4	5	5	4.71	0.45	มากที่สุด
3.2 รูปแบบเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
3.3 รูปแบบมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
4. การเรียนรู้ความถูกต้องของรูปแบบ										
4.1 คู่มือรูปแบบมีความถูกต้องชัดเจน	5	4	4	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 29 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่							\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
	1	2	3	4	5	6	7			
4.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
4.3 เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4	5	5	4	4	5	4	4.42	0.42	มาก
4.4 ดำเนินการพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการ	4	5	5	4	5	4	4	4.42	0.42	มาก
4.5 รายงานผลการดำเนินงานที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์	5	5	3	5	5	4	5	4.57	0.49	มากที่สุด
รวม								4.55	0.46	มากที่สุด

ภาคผนวก ง

คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน (การสอนสังคมศึกษา)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

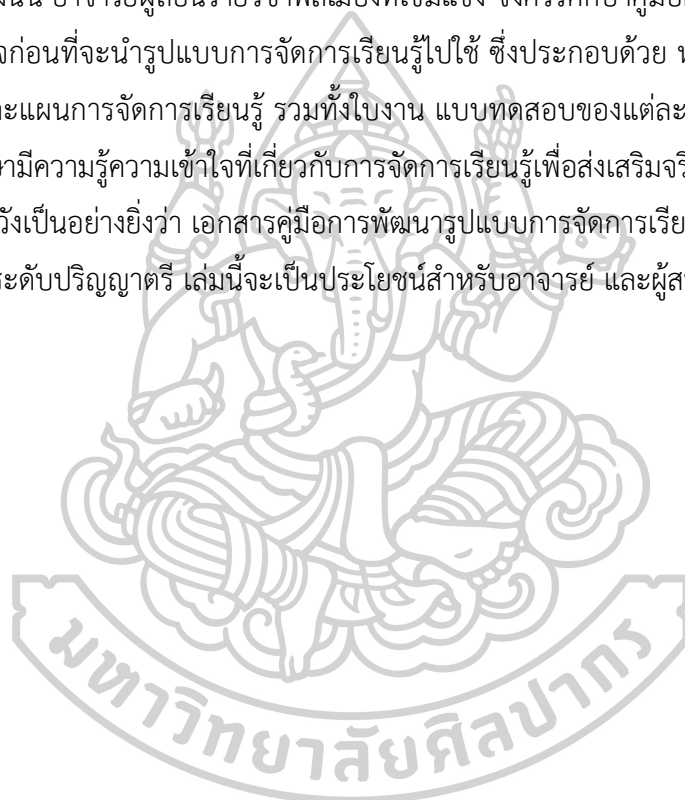
คำนำ

คู่มืออาจารย์ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเล่มนี้ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาจารย์ที่สอนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมไปใช้ทราบถึงสิ่งที่ต้องจัดเตรียมการจัดการเรียนการสอนและศึกษาเพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นไปกระบวนการตามลำดับขั้นตอน และมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง จึงควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งใบงาน แบบทดสอบของแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารคู่มือการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ และผู้สนใจโดยทั่วไป

ประสิทธิ์ คำพล

คำชี้แจง

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่างๆ ของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ดังนี้

1.1 ศึกษาคำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ประกอบกับการศึกษาส่วนอื่นๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

1.2 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม แนวคิด ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม และเพื่อทำความเข้าใจถึงภาพรวมที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

1.3 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ประชาธิปไตยในคู่มือเล่มนี้ มีลักษณะ ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนมีลักษณะสำเร็จรูปและยืดหยุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการสอนไว้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนคาบ เวลาที่ใช้สอน สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อแหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล เครื่องวัดและการประเมินผล ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนแน่นอนซึ่งให้อิสระในการปรับ และเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นประสบการณ์มาใช้ประกอบการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนเหล่านั้นได้ ในกรณีที่อาจารย์ต้องการสอนเนื้อหาที่ใกล้เคียง หรือคล้ายคลึงกัน สามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ และการเลือกสื่อและเลือกใช้แหล่งเรียนรู้มาใช้ได้ตามบริบทพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาของตนเอง

2) แผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนเน้นการศึกษาจากองค์ความรู้ที่ทำให้เกิดจริยธรรม โดยกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มและบุคคล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พัฒนามาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีกระจำจ่านิยม Rath, Harmin, and Simon และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม Bandura โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นค้นหาจริยธรรม (Find ethics) (2) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) (3) ขั้นยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) (4) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) (5) ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the

mutual agreement) (6) ^{ขั้น}กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) และ (7) ^{ขั้น}ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics)

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการสอน เมื่อได้ศึกษาส่วนต่างๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบครบแล้ว ควรดำเนินการสอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พอเพียงกับจำนวนนักศึกษา

2.3 ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จากองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล ตัวอย่างการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันมีความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลากหลายเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมเกิดการมุ่งแสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตน เกิดความหย่อนยานทางคุณธรรม จริยธรรม จากสภาพปัญหาของสังคมทำให้เด็กเยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มมากขึ้น (รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 9) การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมายังไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการสอนเด็ก เยาวชนให้เป็นคนเก่ง แต่ขาดคุณธรรมจริยธรรม กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวม ฉะนั้นการสอนโดยเน้นให้เด็ก เยาวชนเป็นคนเก่งโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ก็ จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550: 1) ซึ่งปัญหาที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเริ้งรมย์ ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาหมอลงกาละ ปัญหาการจราจร ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุเพียงอย่างเดียวจึงขาดความสมดุลกับการพัฒนา (ทิตินา แคมมณี, 2549: 1-2; นิคม ไวยรัชพานิช, 2556: 38)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่นสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรัก และผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยใ้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก ความภูมิใจ ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติ มีจิตสำนึกต่อประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) กระบวนการจัดการเรียนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ บูรณาการการเรียนใ้กับผู้เรียนเป็นผู้ประพฤติดตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมคติ เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม มีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น และมีจิตอาสา (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7) ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 ที่กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 6 ด้าน ได้แก่ (1) มีค่านิยมร่วมกับผู้สอน ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (2) การเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพ (3) การเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ มีปัญญา และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

และการคิดขั้นสูง (4) การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิดิจิทัล มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก (5) การเป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ และ (6) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย (ราชกิจจานุเบกษา. 2562: 3) ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักศึกษามีจริยธรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเรียนเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนด้วยการปลูกฝังหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีต่อตัวเอง และสังคม (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548: 1)

การที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองดีนั้น จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องนำมาพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาและเป็นกฎระเบียบที่ควรประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมที่เห็นว่าดีงามเป็นที่ยอมรับของตนเองและสังคม เป็นหลักการของเหตุและผล สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องควรทำ และสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่ควรทำ เพราะจริยธรรมมีรากฐานมาจากวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักการที่มนุษย์ในสังคมยึดถือปฏิบัติ เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (อารมณ ฉนวนจิตร, 2539: 7; สุขุม อมรวิวัฒน์, 2543: 14-19; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546: 25; กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2555: 1) เมื่อสังคมใดปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะช่วยให้สังคมนั้นมีความเข้มแข็ง ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดี มีสุข รู้จักความพอประมาณ มีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีเป็นคนดี คนเก่ง เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม และมีจิตสำนึกที่ดี (Kohlberg, 1970: 58-63; จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทรนุวัตร, 2559: 1964) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่า “คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม และจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสักเพียงใด ก็ย่อมจะหาความสงบสุขได้ยาก ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม” และทรงพระราชทานคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1)

การรักษาความสัจความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณธรรม 2) การรู้จักชมใจตนเอง ฝึกใจตนเองอยู่ในความสัจความดีนั้น 3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (วิจิตร ภาณุพงศ์, 2550: 4) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้เจริญงอกงามในจิตใจของคนว่าเป็นสิ่งสำคัญจะนำความสุข และความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จะส่งผลให้คนมีจิตใจสูงส่งตาม มีความสะอาด สว่างในจิตใจจะทำการใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ผู้อื่น มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อสังคม (รัตนวดี โชติภพนิช, 2550: 2) เพราะการพัฒนาจริยธรรมเป็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ทัศนคติ และวุฒิภาวะในการตัดสินใจ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในกฎกติกา ระเบียบ การยอมรับ การมีส่วนร่วม การเสียสละเพื่อส่วนรวม และความยุติธรรมต่อสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม, 2520; พระเมธีธรรมมาภรณ์, 2541: 11)

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จริยธรรม พร้อมกับการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถสรุปผลได้ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาที่จะพัฒนาประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและความต้องการของนักศึกษา เพราะปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก การจัดการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นั้นๆ ดังที่ Bloom (1956) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยใดๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับรู้และใส่ใจในเรื่องนั้นๆ ก่อน ดังนั้นถ้าต้องการพัฒนาจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนจึงควรต้องจัดสถานการณ์ สิ่งเร้า ประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ และสนใจในจริยธรรม โดยการลงมือกระทำ บ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร และเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรให้ผู้เรียนนำ การเรียนรู้ไปใช้บ่อยๆ เพื่อความคงทนของพฤติกรรม ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรมจริยธรรม จนทำให้เกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความยุติธรรมต่อสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีประกอบด้วย หลักสูตรสังคมศึกษา แนวคิดการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ และแนวคิดจริยธรรม ดังนี้

1. หลักสูตรสังคมศึกษา

1.1 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2562 มีหลักการสำคัญสร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะและเทียบโอนประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และหลากหลาย เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษาในการบริหารจัดการและจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร คณาจารย์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพ ในการให้การรับรองสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ ซึ่งมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 คุณลักษณะ ดังนี้ (1) มีค่านิยมร่วม (2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู (3) เป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ มีปัญญา (4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก (5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน และ(6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรม และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 2-8)

1.2 หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการศึกษาก้าวหน้าต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และมีความศรัทธาในวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะเป็นหน้าที่สำคัญของครูจะต้องตระหนักและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ และเป็นหลักสูตรพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี

มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อุดมคติ เสียสละ สามัคคี รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตา ปรารถนาดี ต่อผู้อื่น และจิตอาสา โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำ รวมทั้งทักษะส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาที่มุ่งแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขั้นศีลธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม รู้หน้าที่ของตนเอง ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2562: 7-8)

2. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เป็นการนำวิธีการตามลำดับขั้นตอนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้มาจากการใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อสร้างหรือพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce and Weil (1992: 197-210) แนวคิดแบบการออกแบบการเรียนรู้ ADDIE Model ของ Kruse (2009: 1) แนวคิดของการวิจัยและพัฒนาของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2549: 261-262) และการวิจัยแบบผสมผสานวิธีของ Creswell and Clark (2011: 190) ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Joyce and Weil (1992: 197-210) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากการเสนอภาพเหตุการณ์ในห้องเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องอันเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) กระบวนการเรียนการสอน (Syntax or phases) ที่ได้จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้นๆ และมีความสัมพันธ์กัน (2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน (3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) ที่ผู้สอนมีต่อสิ่งที่ผู้เรียนทำอาจเป็นการให้รางวัลหรือสร้างบรรยากาศให้ได้คิดและปฏิบัติอย่างอิสระ (4) ระบบสนับสนุน (Support System) ซึ่งระบุเงื่อนไขหรือสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) อันเป็นการแนะนำการใช้รูปแบบนั้น ส่วนที่ 3 สารระความรู้และทักษะการปฏิบัติงานและสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturing Effects) โดยรายละเอียดของแต่ละรูปแบบต้องจัดสาระความรู้และการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติแก่ผู้เรียน

2.2 แนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนรู้ ADDIE Model เป็นรูปแบบของ Kruse (2009: 1) ระบบการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยการนำอักษรตัวแรกในการออกแบบระบบการเรียนการสอน

มาใช้ตามหลักการและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ A-analyze: การวิเคราะห์ความจำเป็นหรืออุปสรรคเพื่อตัดสินใจว่าต้องเรียนรู้เรื่องอะไร D-design: การกำหนดถึงวิธีการในการเรียนรู้ โดยการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเลือกเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ D-develop: การสร้างและผลิตเครื่องมือต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบ และปรับปรุง I-implement: การนำแผนหรือโครงการไปปฏิบัติ และ E-evaluate: การพิจารณาความเหมาะสมของการเรียนรู้ การประเมินระหว่างดำเนินการและการปรับปรุงเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

2.3 แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือกระบวนการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาจากการต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมและผู้ใช้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งลักษณะของการวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่มีขั้นตอนดังนี้ R₁ D₁ R₂ D₂ เป็นการพัฒนาจากล่างสู่บน การนำความต้องการจำเป็นของข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนไปสู่การพัฒนา การวิจัยและพัฒนาได้ว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) สภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดหรือการประเมินความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนางานวิจัยขึ้นขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ (Design and Development: D&D) โดยนำผลจากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษาที่ลงเรียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรมทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมจากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยก่อนนำมาใช้จริง ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (Implementation: I) เป็นการนำนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายโดยจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้นวัตกรรม และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นขั้นการประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้ (Evaluation: E) เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรม โดยประเมินจากกลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำผลการใช้นวัตกรรมมาปรับปรุงและพัฒนาขยายผลกับผู้อื่นที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2549: 261-262; ทิศนา แคมมณี, 2553: 201; อองอาจ นัยพัฒน์, 2554: 230-234)

2.4 การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) เป็นการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบฝังรอกภายใน (The Embedded Design) ของ Creswell and Clark (2011: 190) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) แล้ว

นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของประเด็นปัญหาและสถานะเงื่อนไขของกระบวนการสืบค้นซึ่งการวิจัยแบบการผสมผสานวิธีแบบรับรองภายในนั้นจะให้แนวคิดและวิธีการการผสมผสานข้อมูลระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทำให้นักวิจัยเข้าใจปัญหาดีขึ้นกว่าการใช้ข้อมูลเพียงด้านเดียวซึ่งการผสมผสานข้อมูลมี 3 วิธี ได้แก่ (1) ผสานข้อมูล (Data Merging) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วนำผลวิเคราะห์มารวมกันในขั้นตอนการแปลผล (2) การเชื่อมต่อข้อมูล (Data Connecting) เป็นการเชื่อมต่อข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันโดยการวิเคราะห์ข้อมูลชุดที่ 1 นำไปสู่ข้อมูลชุดที่ 2 และ (3) ผิงข้อมูล (Data Embedding) เป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูล 2 ประเภทไม่เท่ากันซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) มีมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เนื่องจากข้อมูลเชิงคุณภาพฝังตัวอยู่ในข้อมูลเชิงปริมาณทำให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลสนับสนุนเชิงปริมาณ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1964: 383-432) เชื่อว่ามนุษย์สามารถบรรลุจริยธรรมได้เมื่อมีเหตุผลและความคิดซึ่งจะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตนเอง สามารถแบ่งจริยธรรมเป็น 3 ระดับ และ 6 ขั้น ดังนี้ (1) ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre-conventional Level) โดยบุคคลจะสนองตอบต่อกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้ บุคคลเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (2) ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้บุคคลกระทำไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่นๆ การดำเนิน ยกย่อง ชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ การกระทำตามกฎเกณฑ์กลุ่มย่อยๆ ของตน ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม และ (3) ระดับเหนือเกณฑ์ (Post-conventional Level) ระดับนี้เป็นระดับที่มีจริยธรรมเป็นของตนเองอยู่ในวัยผู้ใหญ่อายุ 20 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำความคิดตรรกะตรงด้วยตนเองแล้วตัดสินใจตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากันการยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับของทุกสังคมระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล

3.2 ทฤษฎีกระจำจ่านิยม พัฒนาโดย Rath, Harmin, and Simon (1966: 11-12) ที่มีหลักการว่าความถูกต้องดีงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่แปรผันตามบุคคลและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งหลักการของทฤษฎีการกระจำจ่านิยมจะไม่กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยมคือการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนอุทิศใจขึ้นมาว่าความเชื่อทัศนคติพฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งๆ นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ (1) เลือกอย่างอิสระ (2) เลือกจากแนวทาง

ต่างๆ (3) เลือกหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละอย่าง (4) มีความสุขกับสิ่งที่ได้เลือก (5) เต็มใจที่จะยึดมั่นในสิ่งที่เลือกนั้นโดยเปิดเผย (6) ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งที่เลือก และ (7) ทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกลายเป็นแบบแผน

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของ Bandura (1977: 191) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมบุคคล เชื่อว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออกหรือ performance แต่เชื่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในโดยไม่จำเป็นต้องแสดงออก ในขณะที่การแสดงพฤติกรรมจะสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเกิดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอและปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ร่วมด้วย การร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลจะต้องร่วมกันในลักษณะกำหนดปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้นจะมีอิทธิพลต่อกันอย่างเท่าเทียมกันหรือเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมจะเน้นแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการคิดริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมาย และสื่อการเรียน การติดต่อกับบุคคลอื่น แหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตน การเรียนรู้แบบนำตนเองจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Tough, 1971: 114; Knowles, 1975: 18; Skager, 1977: 133; Griffin, 1983: 153)

4.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์วิธีการให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้ และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นหลักการสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทไปที่ผู้เรียน โดยผู้เรียนในกลุ่มจะเป็นผู้จัดการกันเองตั้งแต่กำหนดบทบาทสมาชิก ตรวจสอบหน้าที่รับผิดชอบ และตรวจสอบการทำงานกันเองภายในกลุ่ม นอกจากนี้ภายในกลุ่มผู้เรียนอาจจะสอนกันเองภายในกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรมรับผิดชอบงานร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ (David W. Johnson, and Roger T. Johnson, 1991: 6-7; Good and Brophy, 1991: 409; Johnson and Johnson, 1993: 1-5; Slavin, 1994: 287)

4.3 การสอนโดยใช้การสะท้อนคิด เป็นการสอนที่สนับสนุนการพิจารณาในการแก้ปัญหา นำไปสู่การได้ข้อสรุปในการตัดสินใจเลือกกระทำหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และสร้างสรรค์กว่าเดิม (Dewey, 1910: 6) ซึ่งการสะท้อนคิดเป็นกระบวนการสร้างความหมาย (meaning-making process) โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงผู้เรียนจากประสบการณ์หนึ่งไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งกว่าเดิม เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประสบการณ์นั้นกับประสบการณ์หรือความคิดอื่นๆ เชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติและการปรับปรุง ประสิทธิภาพการปฏิบัติ เชื่อมโยงความรู้สึกความคิดและการกระทำที่มีอิทธิพลต่อกัน (Moon, 2006: 36; Ghaye, 2011: 1-2, Pandey, 2012: 40) ซึ่งการสะท้อนคิดจำเป็นต้องเกิดขึ้นในสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เพราะต้องอาศัยทัศนคติที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล (Rodgers, 2002: 845) ดังนั้นการสอนโดยสะท้อนการคิดเป็นการคิดที่ลึกซึ้งมากกว่าการคิดตามปกติ ตามมุมมองของบุคคลและกลุ่มบุคคล ตามบริบททางสังคม เป็นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน

4.4 การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดย Shafteel and Shafteel (1967: 67-71) เชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมต่างๆ ของบุคคลที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และสิ่งสมมติภายในลึกๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวก็ได้ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมาทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ขณะเดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่นก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม พฤติกรรมของผู้อื่น และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีและเหมาะสม

4.5 การสอนโดยใช้กรณีศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้วนำคำตอบ และเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย ซึ่งจะเป็วิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหา โดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ความคิดของผู้อื่นทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น รวมทั้งเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Shulman, 1992: 21; ทิศนา แคมมณี, 2553)

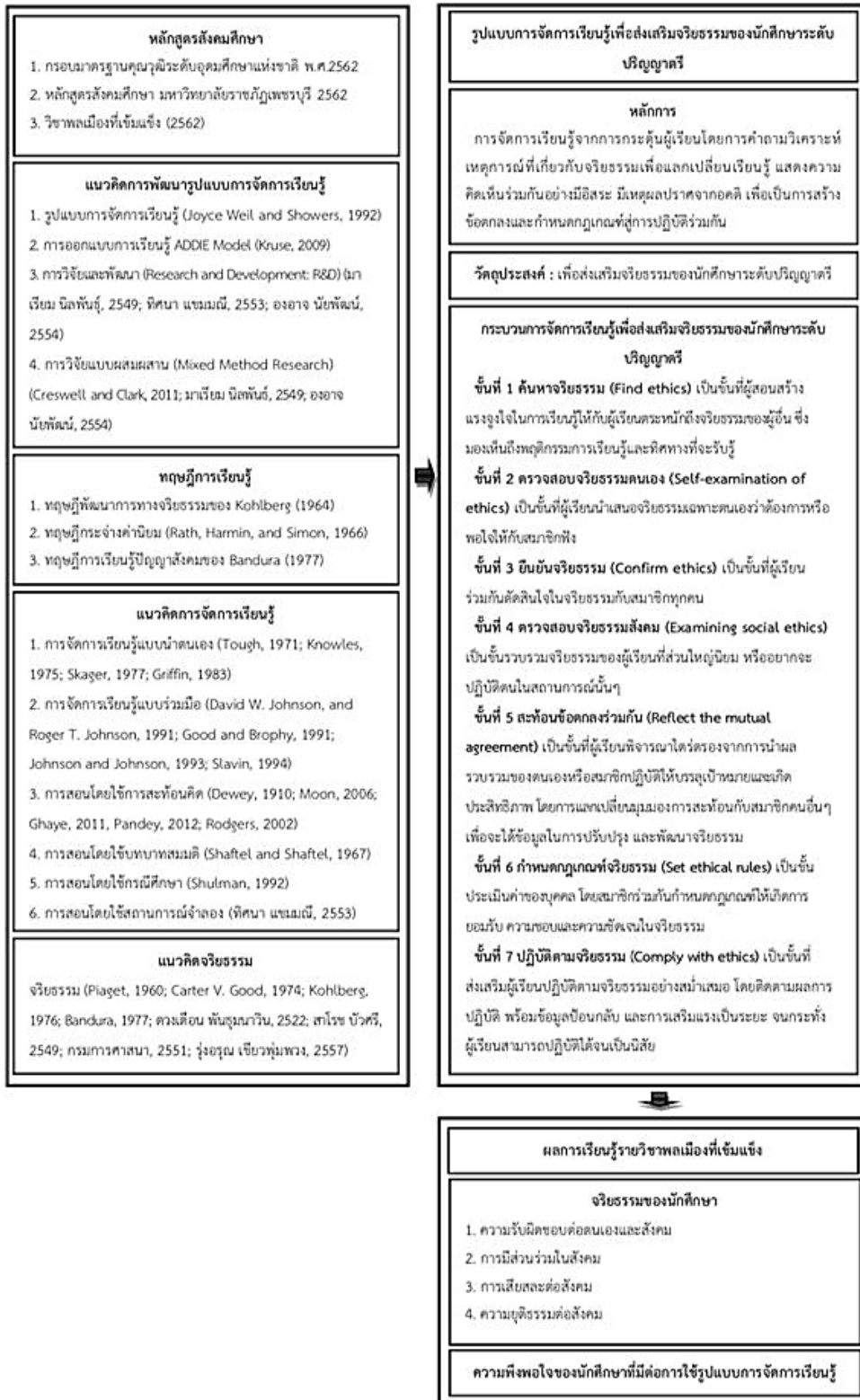
4.6 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่สถานการณ์นั้น ซึ่งจะเป็วิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด (ทิศนา แคมมณี, 2553: 358-373)

5. แนวคิดจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีตามแบบแผนของสังคมที่สังคมยอมรับ ยึดถือและปฏิบัติตาม โดยใช้หลักศีลธรรม ความถูกต้อง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความยุติธรรมต่อสังคม (Piaget, 1960: 1; Carter V. Good, 1974: 314; Kohlberg, 1976: 4-5; Bandura, 1977: 35; ดวงเดือน พันธุ์นาวิณ, 2522: 27; สาโรช บัวศรี, 2549: 9; กรมการศาสนา, 2551: 1; รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง, 2557: 14)

กรอบแนวคิดการวิจัย

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

หลักการ

การจัดการเรียนรู้จากการกระตุ้นผู้เรียนโดยการคำถามวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระ มีเหตุผลปราศจากอคติ เพื่อเป็นการสร้างข้อตกลงและกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียน การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ซึ่งมองเห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้และทิศทางที่จะรับรู้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยมหรืออยากจะทำในสถานการณ์นั้นๆ

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองการสะท้อนกับสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบและความชัดเจนในจริยธรรม

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1. หลักการตอบสนอง

ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกที่นำเสนอ
ยืนยัน รวบรวม สร้างข้อตกลง กำหนดกฎเกณฑ์ และปฏิบัติ

2. ระบบสังคม

ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากในและนอกห้องเรียนเป็นชุมชนในการเรียนรู้ที่ทำให้
ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ พึ่งพากัน และร่วมรับผิดชอบ

3. สิ่งสนับสนุน

ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ การจัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้
เอกสารการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง

ตัวอย่างกิจกรรมการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง			
หน่วยบูรณาการ	ขอบข่ายการเรียนรู้	ชั่วโมง	กิจกรรมการสอน/สื่อ
1. พลเมืองดีของสังคม	1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 1.1 ความเป็นมาของความเป็นพลเมือง 1.2 ความหมายของความเป็นพลเมือง 1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 1.4 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
	2. สถาบันทางสังคม 2.1. ความหมายของสถาบันทางสังคม 2.2. สาเหตุของการเกิดสถาบันทางสังคม 2.3. ประเภทของสถาบันทางสังคม	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
	3. ประชาธิปไตย 3.1 ความหมายของประชาธิปไตย 3.2 หลักการของประชาธิปไตย 3.3. คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ
2. สิทธิมนุษยชน	4. สิทธิมนุษยชน 4.1 ความหมายของสิทธิมนุษยชน 4.2 วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน 4.3 สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ 4.4 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ 4.5 สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย	6	1. บรรยาย/อภิปรายร่วม/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. กิจกรรมกลุ่มสมาชิกร่วมกันเสนอผลงาน 3. ใบงาน/ใบความรู้/แบบทดสอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	ระดับปริญญาตรี
รายวิชา พลเมืองที่เข้มแข็ง	รหัสวิชา 62301
หน่วยบูรณาการที่ 1: พลเมืองดีของสังคม	เวลา 18 ชั่วโมง
ขอบข่ายการเรียนรู้ที่ 1: ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง แนวคิด ทฤษฎี คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของความเป็นพลเมืองดี
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
3. เห็นคุณค่าเกี่ยวกับพลเมืองที่ดี

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

- 1.1 ความเป็นมาของความเป็นพลเมือง
- 1.2 ความหมายของความเป็นพลเมือง
- 1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
- 1.4 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 1 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 1 ค้นหายจริยธรรม (Find ethics) (ชั่วโมงที่ 1)

1. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียน โดยผู้สอนนำข่าวจากหนังสือพิมพ์มาประกอบการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่ลึกลงที่ช่วยเหลือนักถูกทำร้าย แต่กลับถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่าพยายามฆ่าเอาทรัพย์สินในเวลากลางคืน

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไรและมีความคิดเห็นเป็นเช่นใดในเรื่องที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรม (Self-examination of ethics) (ชั่วโมงที่ 2)

3. ผู้สอนสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับข่าวว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร โดยวิเคราะห์ที่ละคน

4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย โดยผู้สอนให้ผู้เรียนยกตัวอย่างข่าวหรือเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับผู้เรียนหรือบุคคลใกล้เคียงมาแลกเปลี่ยนกัน เพื่อจะเชื่อมโยงกับข่าวลวงแดง

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) (ชั่วโมงที่ 3)

5. ผู้สอนสอบถามถึงหลักการเลือกตัวอย่างข่าวหรือเหตุการณ์ที่ยกขึ้นมาว่ามีหลักการอย่างไร ในการเลือก

6. ผู้สอนให้ผู้เรียนในชั้นเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอย่างข่าวหรือเหตุการณ์ที่ยกขึ้นมาเชื่อมโยงกับประเด็นข่าวลวงแดงหรือไม่ โดยการแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ พร้อมจดบันทึกลงในกระดาษ

สัปดาห์ที่ 2 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) (ชั่วโมงที่ 4- 5)

7. ผู้สอนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน 4-5 คน เพื่อปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการแบ่งกลุ่มจะแบ่งตามลักษณะข่าวที่ผู้เรียนยกตัวอย่างมาที่ใกล้เคียงกันเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบงานเรื่องคนดีไม่มีวันตาย พร้อมอภิปรายข้อมูลที่ได้รับมอบหมายให้เพื่อนๆ ในกลุ่มได้รับรู้ร่วมกัน

8. ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้กับสมาชิกในกลุ่มฟัง พร้อมให้เหตุผลในการสนับสนุนประเด็นที่สมาชิกยกมา

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) (ชั่วโมงที่ 4- 5)

9. ผู้สอนให้ผู้เรียนจำแนกถึงข้อดี ข้อเสียเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าควรทำอย่างไร ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับเรา

10. ผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกันพร้อมสะท้อนถึงการกระทำดังกล่าวว่าดีหรือไม่ ลงในใบงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) (ชั่วโมงที่ 4- 5)

11. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย โดยสะท้อนมุมมองในกลุ่มตนเองให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง

12. ผู้สอนร่วมแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วตั้งคำถามขึ้นว่า ถ้าเป็นเราๆ ยังจะช่วยเหลือหรือเปล่าหรือจะอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเหตุผลอะไรที่เราต้องทำอย่างนั้น

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) (ชั่วโมงที่ 6)

13. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญเป็นรายชื่อ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป

14. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. ใบความรู้เรื่องลุงแดงช่วยเหลือคนถูกทำร้าย
3. ใบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง
4. ใบงานเรื่องความดีที่ไม่มีวันตาย
5. แบบทดสอบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากแบบทดสอบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง
2. ประเมินจากใบงานเรื่องความดีที่ไม่มีวันตาย
3. ประเมินพฤติกรรมจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง
2. ใบงานเรื่องความดีที่ไม่มีวันตาย
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้รายกลุ่ม

ใบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง

ความสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีมีมาตั้งแต่สมัยกรีกยุคโบราณ โดยปรากฏชัดเจนในส่วนของหลักการและจุดหมายของหลักสูตรในทุกระดับ แต่การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีเท่าที่ผ่านมา เน้นความเป็นพลเมืองดีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่เท่านั้นแนวคิดดังกล่าวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยนักการศึกษาได้เสนอทฤษฎะใหม่ว่าความเป็นพลเมืองดีควรขยายขอบเขตไปถึงการเป็นพลเมืองดีของโลก

ลักษณะพลเมืองดีของโลก หรือการเป็นพลโลกนั้นควรประกอบด้วยความรู้ ทักษะความสามารถ ค่านิยมและจริยธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในสังคม ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลโลก จึงต้องจัดเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกในหลายๆ ด้านรวมทั้งต้องให้ผู้เรียนมีมโนคติที่สำคัญๆ ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยกัน การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม ความขาดแคลน และความขัดแย้ง โดยจุดมุ่งหมายประการสำคัญของการศึกษาคือการสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับเยาวชนของชาติในอันที่จะดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพทั้งต่อส่วนตนและส่วนรวม

นิยามความเป็นพลเมือง

คำว่า พลเมือง มาจากภาษาลาตินว่า *cives* (พลเมือง) ซึ่งเคยใช้ในยุคโบราณเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับระบบประชาธิปไตยในกรีกและโรมัน ต่อมาในยุคสมัยกลางไม่ได้นำมาใช้ แต่อย่างไรก็ตามคำว่า พลเมืองก็มีการนำกลับมาใช้อีกในช่วงของการปฏิวัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ในปลายศตวรรษ 18 การเป็นพลเมืองมีหลายมิติ ซึ่งการที่จะเป็นพลเมือง ประกอบไปด้วย

- (1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง
- (2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะและอุดมคติ
- (3) มีสิทธิและหน้าที่
- (4) มีส่วนร่วมทางการเมือง
- (5) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

การเป็นพลเมืองเป็นบทบาทซึ่งจะต้องปฏิบัติตามจริยธรรมแบบพลเมือง (Civic Virtue) เพื่อให้บรรลุถึงการรักษาอุดมคติของการพลเมือง (Civic Ideal)

ความหมายของพลเมือง

พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน (2542: 769) พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550: 8) พลเมือง หมายถึง คนมีศีลธรรม หรือมีมนุษยธรรม ที่เรียกได้ว่าเป็นอารยชน มีคุณสมบัติ ดังนี้

ก. มีสุจริตสาม คือ ความประพฤติดี ประพฤติชอบ 3 ประการ กายสุจริต วชิสุจริต มโนสุจริต

ข. ประพฤติตามอารยธรรม โดยปฏิบัติถูกต้องตามทางแห่งกุศลกรรม 10 ประการ คือ

1. การสร้างกุศลทางกาย 3 ประการ ได้แก่ (1) ไม่ฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง ไม่ยุหรือนับสนุนหรือส่งเสริมให้คนอื่นฆ่าสัตว์ และไม่มีความยินดีที่คนอื่นได้ทำการฆ่าสัตว์ (2) ไม่เอาทรัพย์สินของคนอื่นมาเป็นของตน และ (3) ไม่ละเมิดทางเพศ

2. การสร้างกุศลทางวาจา 4 ประการ ได้แก่ (1) ไม่พูดโกหกหลอกลวง (2) ไม่พูดจาหยาบคาย (3) ไม่พูดจาส่อเสียด ยุยง ให้ผู้อื่นแตกร้างกัน และ (4) ไม่พูดเรื่องไร้ประโยชน์

3. การสร้างกุศลทางใจ 3 ประการ ได้แก่ (1) ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น (2) ไม่คิดผูกอาฆาตพยาบาท และ (3) ไม่ต่อต้านคัดค้านคำสอนของพระพุทธองค์

แนวคิดการพัฒนาความเป็นพลโลก

การพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี คือ การมุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ เข้าใจกลไกการบริหารงานของรัฐบาล เข้าใจกฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีของชาติที่สังสมมา ดังนั้น การจัดการหลักสูตรจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาสาระเกี่ยวกับการประเทศของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ เช่น กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา โรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาเกือบทุกโรงเรียนมุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองดีในแง่ของการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติ การให้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระบบการปกครอง วิถีชีวิตแบบอเมริกัน โดยเน้นแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย (Cogan, 1981: 8-11)

แนวการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีในประเทศไทยจะเน้นความเป็นพลเมืองดีของประเทศ แต่ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีมีการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นทรศนะที่กว้างไกลออกไปจากเดิม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้โลกแคบเข้า พลเมืองในประเทศและภูมิภาคต่างๆ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยกัน และมีความเห็นอกเห็นใจกัน

ความคิดการพัฒนาพลเมืองในระดับโลกหรือพลโลกนี้ เริ่มปรากฏชัดเจนภายหลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อพลเมืองของโลกเริ่มตระหนักว่าการเรียนรู้เรื่องราวของประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศที่ตนอาศัยอยู่เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันบนโลกนี้ มิใช่อยู่บนผืนแผ่นดินของโลกเดียวกันเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการอยู่ร่วมกันในแง่ความสัมพันธ์หรืออาจในแง่ของความขัดแย้งอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องตระหนักถึงข้อเท็จจริงข้อหนึ่งว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกนี้นับวันมีแต่ทวีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนที่อยู่นอกเหนือพื้นที่นั้นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวคิดเรื่องการอยู่บนโลกนี้ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่ความพยายามที่จะ

เรียนรู้และเข้าใจบุคคลในอื่นๆ รวมทั้งการเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพเพื่อโลกที่เราอาศัยอยู่ด้วยกัน (Knip, 1986: 437-446)

คุณลักษณะความเป็นพลโลก

Knip (1986: 516-517) เสนอว่าพลโลก ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะความสามารถ ค่านิยม จริยธรรม และการมีส่วนร่วมต่อสังคม

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2548) ระบุว่า คุณสมบัติของเยาวชนในสังคมโลกควรมี 4 ประการ ดังนี้ (1) มีความตระหนักรู้ในความเป็นไปของสังคมที่กว้างไกลกว่าที่อาศัยอยู่และมีความรู้สึกร่วมเป็นสมาชิกของสังคมโลก (2) เคารพและเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (3) พร้อมทั้งจะร่วมสร้างสรรค์อนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (4) พร้อมรับผิดชอบในผลที่สืบเนื่องจากการกระทำของตนเอง

Cogan, Pitiyanuwat and Others (1997: 107-114) ศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ของนักวิจัย 26 คน จาก 9 ประเทศ เสนอว่า คุณลักษณะของพลโลกควรมี 8 ประการ ดังนี้ (1) ความสามารถแก้ปัญหาอย่างสมาชิกของสังคมโลก (2) ความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น (3) ความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ ชื่นชม และอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม (4) ชีตความสามารถที่จะคิดอย่างวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และเป็นระบบ (5) ความเต็มใจที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยวิธีการไม่รุนแรง (6) ความเต็มใจที่จะเปลี่ยนสไตล์การดำรงชีวิต และนิสัยบริโภค (7) สามารถที่รู้สึกไวต่อและช่วยป้องกันเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (เพื่อสิทธิของสตรีและชนส่วนน้อย) และ (8) ความเต็มใจและความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ระดับท้องถิ่น ชาติและนานาชาติ

สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ประมวลแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ สามารถสรุปคุณลักษณะความเป็นพลโลก 16 ประการ ดังนี้ (1) ตระหนักในความหลากหลาย ในเรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความเชื่อสภาพแวดล้อมของพลเมืองในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก (2) ตระหนักว่าพลเมืองในภูมิภาคต่างๆ ของโลกต่างก็มีความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน (3) ตระหนักว่าโลกของเราจะอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (4) ตระหนักว่าบทบาทหรือท่าทีของพลเมืองในภูมิภาคหนึ่งหรือของประเทศใดประเทศหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อไปยังพลเมืองในภูมิภาคอื่นๆ ของโลกทั้งหมด (5) มีความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ถูกต้องว่าสิ่งต่างๆ หรือสภาพการณ์ต่างๆ ของโลก ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง (6) มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ตลอดจนมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกและพร้อมที่จะแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีสันติทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก (7) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างประสานสัมพันธ์และอย่างมีประสิทธิภาพ (8) เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความยุติธรรมและซันติธรรม (9) เป็นผู้ที่ยอมรับความแตกต่างและความคล้ายคลึงกัน (10) เป็นผู้ที่มีความสนใจและใฝ่รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ (11) เป็นผู้ที่มีทรรศนะกว้างในการมองโลก (12) เป็นผู้ที่มีความสำนึกอันเหมาะสมในเรื่องรอบตัว และมีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อม (13) เป็นผู้

เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยอมรับในการปฏิบัติตามกติกาและกฎเกณฑ์ของสังคม รวมทั้งยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (14) เป็นผู้รู้จักแสวงหาและใช้แหล่งความรู้ ตลอดจนสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (15) เป็นผู้รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ (16) เป็นผู้ที่มีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพภายในสังคม

เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกในทศวรรษที่กว้างกว่าเดิม โดยให้รู้จักโลกในแง่มุมต่างๆ

Michaelis (1992: 200) ระบุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลโลกไว้ 4 ประการ ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติในระบบโลก โดยเน้นในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้ง การใฝ่หาสันติภาพ และการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ (2) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีกระบวนการทางการคิดและทักษะการตัดสินใจ โดยรู้ว่าผู้อื่นคิดและตัดสินใจอย่างไรบนวิถีการดำเนินชีวิตของเขาเหล่านั้น (3) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการอ่าน ในการเรียนรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล และ (4) เพื่อพัฒนาเจตคติ พฤติกรรมของผู้เรียนให้มีความเชื่อถือและเคารพในคุณค่าของวัฒนธรรมอื่นๆ

สิริวรรณ ศรีพหล (2537) ระบุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของโลกไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) ด้านความรู้ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบโลกในด้านต่างๆ (2) ด้านเจตคติ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้สึก ทศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบโลก ความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ และ (3) ด้านทักษะ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ

ดังนั้นการสร้างพลเมืองโลกต้องมุ่งเน้นให้เป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกของความรับผิดชอบที่ตนเองพึงมีต่อสังคมโลก เน้นความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เน้นความเข้าใจถึงความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเผ่าพันธุ์ของพลเมืองในภูมิภาคอื่นๆ

แนวทางการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระเพื่อการพัฒนาความเป็นพลโลก

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกในทศวรรษที่กว้างกว่าเดิมนวมทั้งการพัฒนาทัศนคติในการมองโลกของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันก็เป็นสิ่งจำเป็น

เนื้อหาสาระและมโนคติที่ควรพัฒนาสำหรับความเป็นพลโลก

แนวทางการพัฒนาเป็นการมุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ เข้าใจกลไกการบริหารงานและการปกครองของรัฐบาล เข้าใจกฎหมายวัฒนธรรมประเพณีของชาติที่สังสมมา ดังนั้น การจัดเนื้อหาสาระจึงมุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับประเทศของตนเป็นส่วนใหญ่

กรอบพัฒนาความเป็นพลโลก

Kniep (1986: 437-466) กล่าวไว้ 4 ประการดังนี้ (1) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษยชาติ โดยศึกษาค่านิยมที่เป็นสากล ค่านิยมที่เป็นของบุคคลหรือกลุ่มที่มีความผิดแผกออกไป (2) ศึกษาเกี่ยวกับระบบระดับโลก (3) ศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์และปัญหาาระดับโลก และ (4) ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โลก โดยศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของจักรวาล ความเป็นมาและความแตกต่างของมนุษยชาติ

Pike and Selby (1990: 63-66) กล่าวไว้ 7 ประการดังนี้ (1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง (2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ (3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา (4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพและความขัดแย้ง (6) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ และ (7) การมีทัศนคติในหลาย

คุณลักษณะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก

1. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม
2. เป็นผู้ที่มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่
4. เป็นผู้ที่มีน้ำใจประชาธิปไตยและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ
7. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง
8. มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง
9. มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามหลักธรรม

จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ความมีระเบียบวินัย
3. ความกล้าทางจริยธรรม
4. ความรับผิดชอบต่อ
5. การเสียสละ
6. การตรงต่อเวลา

คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี

1. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. รับฟังความคิดเห็นเป็นขบกันและกันและเคารพในมติของเสียงส่วนมาก
4. ความซื่อสัตย์สุจริต

5. ความสามัคคี
6. ความละเอียดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว
7. ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
8. การส่งเสริมให้คนตีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

สรุป

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเป็นพลเมืองของโลกนั้นเราต้องยึดถือในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม กฎหมายของชาติบ้านเมืองหรือเรียกง่ายๆ ว่า กติกาทางสังคม เราควรที่จะมองบนฐานเหตุและผลว่าอะไรเป็นสิ่งที่สังคมโลกเขายึดถือปฏิบัติกัน ไม่ว่าจะเป็กฎหมาย ข้อระเบียบต่างๆ การเคารพในศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เป็นประมุขของประเทศชาติ การเคารพสิ่งทั้งหลายทั้งมวลเหล่านี้เป็นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองโลกที่ดี

ใบความรู้เรื่องลุงแดงช่วยเหลือคนถูกทำร้าย

ช่างแดง ยอดพลเมืองดีเข้าช่วยชีวิตคนถูกทำร้าย แต่กลับถูกตำรวจแจ้งข้อหา "พยายามฆ่าชิงทรัพย์" เจ้าตัวเข้าร้องสื่อขอความยุติธรรม ตัดพ้อต่อไปใครจะกล้าเป็นพลเมืองดี

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2559 ที่ศูนย์ข่าวนคร 24 ชม.สมาคมสื่อมวลชนจังหวัดนครศรีธรรมราช นายสมมิตร หนูทอง แก้วหรือช่างแดง อายุ 49 ปี เจ้าของธุรกิจร้านช่างแก้วเหล็กตัดพร้อมด้วยภรรยา เดินทางเข้าร้องเรียนขอความเป็นธรรมกับสื่อมวลชน กรณีตัวเองทำตัวเป็นพลเมืองดีช่วยเหลือผู้อื่น แต่กลับถูกผู้ที่ตัวเองช่วยจนรอดตาย แจ้งความดำเนินคดีในข้อหาพยายามฆ่าชิงทรัพย์โดยนายสมมิตร เล่าว่าตนเองมีอาชีพรับจ้างทำเหล็กตัดโครงหลังคาและยังเป็นอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิใต้ตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 แต่เมื่อคืนวันที่ 27 มิถุนายน 2559 ที่ผ่านมากลับกลายเป็นความโชคร้ายที่สุดในชีวิต ขณะที่ตนขับรถมาตามถนนสายเทิดพระเกียรติ (บางจัน-ป้อโพธิ์) ซึ่งถนนมีดตลอดสายจนกระทั่งผ่านสี่แยกบางจันได้พบรถเก๋งชนอัดกับเสาปูนริมถนนโดยมีคนเจ็บเลือดท่วมตัวนอนอยู่ข้างรถเก๋งคันดังกล่าวตนคิดว่ารถเก๋งคันดังกล่าวได้เกิดอุบัติเหตุชนกับเสาปูนทำให้มีผู้บาดเจ็บจึงรีบโทรแจ้งหน่วยกู้ภัยใต้ตั้งตั้งให้มารับคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาล คนเจ็บนายปิยะชัย คงคำ มีรอยแผลถูกทุบตีด้วยของแข็งเข้าที่ใบหน้าและศีรษะจนแตกเป็นแผลฉกรรจ์ตนและเจ้าหน้าที่ได้ช่วยกันปฐมพยาบาลจนฟื้นคืนสติและโทรแจ้ง สภ.เมืองนครศรีธรรมราช ให้ช่วยเดินทางมาตรวจสอบทำแผนที่เกิดเหตุ ก่อนจะรีบนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาล ซึ่งทางตำรวจได้จดชื่อ ที่อยู่พร้อมเบอร์โทรศัพท์ของตนและถ่ายรูปตนไว้ 1 รูป ในฐานะพลเมืองดีแจ้งเหตุ โดยนำไปลงบันทึกประจำวันเหตุทำร้ายร่างกายในเวลา 04.00 น. ของวันที่ 28 มิถุนายน 2559 ซึ่งในบันทึกประจำวันได้ระบุว่าตนเป็นพลเมืองดีผู้แจ้งเหตุและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ

เวลาล่วงไปเกือบ 3 เดือน นายปิยะชัย คงคำ ผู้บาดเจ็บที่นอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลจนฟื้นคืนอันตรายแต่ดวงตาบอด 1 ข้าง เนื่องจากถูกทำร้ายได้ให้ปากคำกับ ร.ต.ท.พิเชษฐ์ ระเบียบร้อย พนักงานสอบสวน สภ.เมือง จ.นครศรีธรรมราชว่าจำเหตุการณ์อะไรไม่ได้ไม่ทราบว่าจะตัวเองมาอยู่ในจุดเกิดเหตุได้อย่างไรและไม่ทราบว่าใครทำร้ายประกอบกับจุดที่เกิดเหตุมีตึกหลายๆ จึงมองอะไรไม่เห็นจำอะไรไม่ได้เลยจากนั้นทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้แจ้งให้นายปิยะชัย คงคำ ทราบว่าคนที่มาพบและช่วยเหลือคือตนพร้อมให้นายปิยะชัย คงคำ ดูภาพของตนในโทรศัพท์ซึ่งนายปิยะชัย คงคำ ได้ฝากขอบคุณตนที่ให้การช่วยเหลือจนมีชีวิตรอดมาได้ ต่อมา ร.ต.ท. พิเชษฐ์ ระเบียบร้อย ได้ส่งมอบสำนวนคดีนี้ให้กับนายตำรวจระดับ รองผู้กำกับการ .สภ.เมือง คนหนึ่งดำเนินการต่อ ซึ่งทาง รอง ผู้กำกับการ สภ.เมือง คนดังกล่าวได้เรียกนายปิยะชัย คงคำ ไปสอบปากคำอีกครั้งซึ่งการสอบปากคำครั้งนี้ นายปิยะชัย คงคำ ได้ให้การไม่รู้เรื่องราวใดๆ จนตนต้องถูกเรียกให้ไปสอบสวนและถูกแจ้งข้อกล่าวหา "พยายามฆ่าเอาทรัพย์สินในเวลากลางคืน" โดย รอง ผกก. ทานดังกล่าวอ้างว่านายปิยะชัย คงคำ ให้การระบุว่าตนอยู่ในเหตุการณ์ที่นายปิยะชัย คงคำ โดนทำร้ายด้วย เรื่องราวดังกล่าวกลับตาลปัตรทำให้ตนงงไปหมดทั้งที่ตั้งใจทุ่มเทในการ

เป็นพลเมืองดีช่วยเหลือผู้อื่นมาตลอด ช่วยเหลือนายปิยะชัย คงคำ จนรอดตาย แต่กลับมาถูกตำรวจ
แจ้งข้อหาดำเนินคดี ฐานพยายามฆ่าเอาทรัพย์สินในเวลากลางคืนเสียเอง มันเป็นข้อหาที่รุนแรง และที่
สำคัญคุณไม่ได้กระทำความผิด ซึ่งตนให้การยืนยันปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา ขณะนี้ รong กักกับการ ได้เสนอ
เรื่องไปยังอัยการ เพื่อพิจารณาสั่งฟ้องตนในวันที่ 6 กันยายน 2559 นี้ทั้งนี้ นายสมมิตร หนูทองแก้ว
ได้กล่าวทิ้งท้ายว่าหากพลเมืองดีที่ช่วยเหลือคนอื่น แต่กลับมาตกเป็นผู้ต้องหาเสียเอง ต่อไปในสังคมใคร
จะกล้าเป็นพลเมืองดีอีก สังคมจะอยู่กันอย่างไร ตนไม่รู้ว่าจะมีใครไปร้องเรียนกับศูนย์ดำรงธรรมมาแล้ว
แต่เรื่องก็เจียบจึงตัดสินใจมาร้องขอกับสื่อมวลชนได้โปรดช่วยเหลือให้ความเป็นธรรมกับตนด้วย

ใบงานเรื่องความดีที่ไม่มีวันตาย

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม	หน้าที่รับมอบหมายจากกลุ่ม
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____

ให้นักศึกษาวิเคราะห์ใบงานความดีที่ไม่มีวันตายโดยการสะท้อนมุมมองในด้านต่อไปนี้

1. หลักการช่วยเหลือ

2. หลักการป้องกันตัวเอง

3. สะท้อนมุมมองที่เป็นข้อดีของการช่วยเหลือ 3 ประเด็น (วิเคราะห์)

3.1

3.2

3.3

4. สะท้อนมุมมองที่เป็นข้อเสียของการช่วยเหลือ 3 ประเด็น (วิเคราะห์)

4.1

4.2

4.3

ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการทำใบงาน

แบบทดสอบความรู้เรื่องความเป็นพลเมือง

1. แนวคิดการสร้างความเป็นพลเมือง

แนวคิดตะวันตกเน้น _____ อธิบาย _____

แนวคิดตะวันออกเน้น _____ อธิบาย _____

2. แนวความคิดพลเมืองประเทศไทย _____

3. แนวความคิดพลเมืองอาเซียน _____

4. คุณลักษณะความเป็นพลโลกของ Kniep (1986)

อธิบาย วิเคราะห์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ _____

5. เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลกของ Michaelis (1992)

อธิบาย วิเคราะห์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ _____

6. Pike and Selby (1990) ได้จัดเนื้อหาสาระเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความเป็นพลโลกไว้ว่าอย่างไร

อธิบาย วิเคราะห์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ _____

7. Cogan (1986) ได้เสนอมนมคติที่จำเป็นที่ควรพัฒนาให้กับผู้เรียนไว้อย่างไร

อธิบาย วิเคราะห์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ _____

8. สิริวรรณ ศรีพหล (2536) ได้รวบรวมทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาความเป็นพลโลกไว้ว่า

อธิบาย วิเคราะห์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ _____

9. อธิบายจริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

10. วิเคราะห์คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี

แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	รับผิดชอบตนเองและความสังคม	การมีส่วนร่วมในสังคม (3)	การเสียสละต่อสังคม (3)	ความยุติธรรมต่อสังคม (3)	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
.					
.					
.					
.					
30.					12

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน

ระดับคุณภาพ

2.51 – 3.00

ดีมาก

1.51 – 2.50

ดี

1.00 – 1.50

พอใช้

เกณฑ์การประเมินจริยธรรม

ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและ สังคม	แปลความหมาย
3 คะแนน	หมายถึง การยอมรับการทำงานด้วยความเต็มใจ มีอิสระในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานเสร็จตรงตามเวลา และปฏิบัติตามตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2 คะแนน	หมายถึง ทำงานด้วยความเต็มใจ แต่ต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนอยู่เสมอ และทำงานเสร็จตรงตามเวลา
1 คะแนน	หมายถึง การทำงานไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนกำหนด และผู้สอนต้องมีการตักเตือน
การมีส่วนร่วมในสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ทำงานด้วยความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในการตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน
2 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ขาดการวางแผนงาน
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องมีการวางแผนให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ
การเกียสละต่อสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นึกถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกรวมถึงให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน ใช้วาจาที่สุภาพและไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น งานสำเร็จ
2 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นึกถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น แต่การทำงานมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ภายในกลุ่ม และมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ ในการทำงาน ผู้สอนต้องคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ความยุติธรรมต่อสังคม

3 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกันโดยไม่ละเมิดกติกาทางสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับการแสดงออกทางความคิดของผู้อื่น
2 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นเป็นบางครั้ง ยอมรับการแสดงออกของผู้อื่น แต่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการแสดงความคิดเห็น ขาดการกล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการละเมิดกติกาทางสังคม ผู้สอนต้องมีการตักเตือน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	ระดับปริญญาตรี
รายวิชา พลเมืองที่เข้มแข็ง	รหัสวิชา 62301
หน่วยบูรณาการที่ 1: พลเมืองดีของสังคม	เวลา 18 ชั่วโมง
ขอบข่ายการเรียนรู้ที่ 2: สถาบันทางสังคม	เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม บอกลักษณะและประเภทของสถาบันทางสังคม และมีส่วนในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของสถาบันทางสังคม
2. วิเคราะห์ความสำคัญและประเภทของสถาบันทางสังคมได้
3. เห็นคุณค่าของสถาบันทางสังคม

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

- 1.1. ความหมายของสถาบันทางสังคม
- 1.2. สาเหตุของการเกิดสถาบันทางสังคม
- 1.3. ประเภทของสถาบันทางสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 3 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 1 ค้นหาริยธรรม (Find ethics) (ชั่วโมงที่ 1)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนอธิบายความหมายของสถาบันทางสังคมตามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมให้เหตุผล

2. ผู้สอนบรรยายความหมายของสถาบันทางสังคมเพิ่มเติม พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) (ชั่วโมงที่ 2)

3. ผู้สอนนำภาพเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมทั้ง 5 สถาบัน โดยฉายภาพบนจอโปรเจคเตอร์ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ภาพว่าเกี่ยวข้องกับสถาบันใด พร้อมทั้งบอกเหตุผล

4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย โดยผู้สอนให้ผู้เรียนยกตัวอย่างสถาบันที่ผู้เรียนสนใจมา 1 สถาบัน

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) (ชั่วโมงที่ 3)

5. ผู้สอนสอบถามกับผู้เรียนเกี่ยวกับการเลือกสถาบันว่ามีหลักการอย่างไร

6. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบันที่เลือกมา มีความเกี่ยวข้องอย่างไรบ้างในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

สัปดาห์ที่ 4 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) (ชั่วโมงที่ 4-5)

7. ผู้สอนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน 4-5 คน เพื่อปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการแบ่งกลุ่มจะแบ่งตามลักษณะความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน โดยให้ทำเป็น Mind Map ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดสถาบันทางสังคมลงในกระดาษบุรูป

8. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดสถาบันทางสังคม

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) (ชั่วโมงที่ 4-5)

9. ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุการเกิดสถาบันทางสังคม โดยการร่วมมือร่วมใจกัน

10. ผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) (ชั่วโมงที่ 4-5)

11. ผู้สอนให้ผู้เรียน โดยสะท้อนมุมมองกลุ่มของตนเองที่รับผิดชอบ โดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

12. ผู้สอนร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน แล้วตั้งคำถามขึ้นว่าหลักการวิเคราะห์มีหลักการอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) (ชั่วโมงที่ 6)

13. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนถึงการมีสถาบันทางสังคมส่งผลดีอย่างไรบ้างต่อผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ

14. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. ภาพบนจอโปรเจคเตอร์
3. ใบความรู้สถาบันทางสังคม
4. ใบงานสถาบันทางสังคม
5. แบบทดสอบความรู้เรื่องสถาบันทางสังคม

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากแบบทดสอบความรู้เรื่องสถาบันทางสังคม
2. ประเมินจากใบงานสถาบันทางสังคม
3. ประเมินพฤติกรรมจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม

เครื่องมือการวัดและประเมินผล

1. จากแบบทดสอบความรู้เรื่องสถาบันทางสังคม
2. ใบงานสถาบันทางสังคม
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้รายกลุ่ม

ใบความรู้สถาบันทางสังคม

ความหมายของสถาบันสังคม

พัทธา สายหู (2522: 140) ได้ให้ความหมายว่า “สถาบันสังคม” หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันแน่นนอน ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะกระทำการต่อกัน ระหว่างกันและร่วมกัน และหมายรวมถึง แบบอย่างของการกระทำทางสังคมที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน แน่นนอน เป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

สมัย เทียนชัย (2527: 133); พลอย เจริญสุข (2528: 24); สุพัตรา สุภาพ (2536: 64) ได้ให้ความหมายว่า “สถาบันสังคม” หมายถึง กระบวนการซึ่งการรวมกลุ่มสมาคมก็ดีหรือวิธีการต่างๆ ก็ดี ซึ่งมีลักษณะความเป็นระเบียบ (Organization) ความเป็นระบบ (Systematization) และความมีเสถียรภาพหรือความมั่นคง (Stabilization)

ณรงค์ เส็งประชา (2541: 84) ได้ให้ความหมายว่า “สถาบันสังคม” หมายถึง กลุ่มของบรรทัดฐานทางสังคมที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติกิจกรรมตามค่านิยม และตามความจำเป็นหรือความต้องการของผู้คนในสังคมนั้นๆ

นิเทศ ดินนะกุล (2544: 20) ได้ให้ความหมายว่า “สถาบันสังคม” หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานของสังคมที่มีเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานของสังคม

สรุปสถาบันสังคม หมายถึง บรรทัดฐาน ระเบียบ แบบแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของผู้คนในสังคมนั้นๆ และเป็นสิ่งที่คนในสังคมปฏิบัติสืบต่อกันมา

สาเหตุของการเกิดสถาบันสังคม

สาเหตุของการเกิดสถาบันสังคม มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

พลอย เจริญสุข (2528: 24) กล่าวว่า เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

ณรงค์ เส็งประชา (2537: 108) กล่าวว่า เป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับของสังคมว่ามีความจำเป็นและเป็นการกระทำที่เหมาะสม

ปราณี ดันตยานุบุตร และคณะ (2550: 148) กล่าวว่า เป็นบรรทัดฐาน สถานภาพ และบทบาทอย่างชัดเจน เพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมเป็นรูปแบบที่มีระเบียบ และสามารถคาดหมายได้

อำไพ หมื่นสิทธิ์ (2553: 129) กล่าวว่า เป็นสถาบันที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาและความต้องการ

สรุปสาเหตุของการเกิดสถาบันสังคม มาจากความต้องการของมนุษย์เพื่อแก้ปัญหาในการกระทำกิจกรรมร่วมกันที่แสดงออกถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป็นรูปแบบที่มีระเบียบและสามารถคาดหมายได้

ประเภทของสถาบันสังคม

สถาบันทางสังคมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่บรรทัดฐานของสังคมที่มีขึ้นเพื่อแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการ เพื่อการคงอยู่ของสังคมสถาบันสังคมมีมากมายแต่ละสังคมอาจจะมีจำนวนทางสถาบันสังคมไม่เท่ากัน เช่น สังคมดั้งเดิมจะมีจำนวนสถาบันน้อยกว่าสังคมอุตสาหกรรมแต่โดยทั่วไปของสังคมต่างๆ จะมีสถาบันพื้นฐานที่สำคัญต่อความอยู่รอด และความเจริญเติบโตของสังคมอยู่ 5 สถาบัน ซึ่งประกอบไปด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาสถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการเมืองและการปกครอง

1. สถาบันครอบครัว (Family Institutions)

ครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันสังคมที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อสมาชิกในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมให้แก่สมาชิกของสังคม เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมและหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว

นักการศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันครอบครัวไว้ดังนี้

วาราม ทีสุกะ (2527: 308-309) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว 7 ประการ ได้แก่

- 1) ควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศ
- 2) สร้างสมาชิกใหม่เพื่อช่วยให้สังคมดำรงอยู่ได้
- 3) อบรมให้เรียนรู้และระเบียบแบบแผนของสังคม
- 4) การให้ความรัก ความอบอุ่น
- 5) กำหนดสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ให้กับสมาชิกใหม่ตั้งแต่แรกเกิด
- 6) เลี้ยงดูและคุ้มครองป้องกันอันตรายให้เด็ก
- 7) หน้าที่ทางเศรษฐกิจ

จางค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2545: 79-80) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว 7 ประการ ได้แก่

- 1) สร้างสมาชิกใหม่แทนสมาชิกเก่า
- 2) เลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีสมบูรณ์และมีคุณภาพของสังคม
- 3) อบรมปลูกฝังระเบียบสังคมแก่สมาชิกใหม่
- 4) การให้ความรัก ความอบอุ่น
- 5) ควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศ
- 6) หน้าที่ทางเศรษฐกิจ
- 7) กำหนดสถานภาพของบุคคล

ประเภทของครอบครัว

นักการศึกษาได้จำแนกประเภทของครอบครัวไว้ดังนี้

จำแนก อติวิฒนสิทธิ์ และคณะ (2545: 80-82) จำแนกประเภทของครอบครัวไว้ 4 ประเภท

1) แบ่งตามลักษณะที่โดยคำนึงถึงการแสดงออกของครอบครัวมี 2 ประเภท

1.1 ครอบครัวแรกเริ่มเป็นครอบครัวของพ่อแม่

1.2 ครอบครัวที่เกิดจากการสมรสเป็นครอบครัวที่เกิดจากตัวเราเองโดยการแต่งงาน
การมีบุตรสืบสกุล

2) แบ่งตามขนาดของครอบครัวซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท

2.1 ครอบครัวเดี่ยว ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยชายและหญิงที่เป็นคู่สมรส 1 กับ
บุตรที่ยังไม่ได้แต่งงาน

2.2 ครอบครัวขยาย ได้แก่ ครอบครัวที่มีสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันญาติขยาย
ออกไปจากครอบครัวเดี่ยว

3) แบ่งตามอำนาจหรือความเป็นใหญ่ในครอบครัว และระบบการสืบสกุลและมรดกมี 3
ประเภท

3.1 ครอบครัวที่ผู้ชายเป็นใหญ่

3.2 ครอบครัวที่ผู้หญิงเป็นใหญ่

3.3 ครอบครัวที่ผู้ชายและผู้หญิงเป็นใหญ่

4) แบ่งตามที่อยู่อาศัยของคู่สมรสมี 3 ประเภท

4.1 ครอบครัวที่คู่สมรสอาศัยอยู่กับบิดามารดาของฝ่ายชาย

4.2 ครอบครัวที่คู่สมรสอาศัยอยู่กับบิดามารดาของฝ่ายหญิง

4.3 ครอบครัวที่คู่สมรสออกไปสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ แยกต่างหากจากบิดามารดา

2. สถาบันการศึกษา (Educational Institutions)

สังคมมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทหรือสังคมเมืองหน้าที่อันสำคัญของสังคมคือการช่วยให้
บุคคลในสังคมได้อยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อความสงบสุขและความเรียบร้อยของสังคม
ดังนั้นบุคคลต้องเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ซึ่งบรรพบุรุษของตนได้สะสมไว้

หน้าที่ของสถาบันการศึกษา

การศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมต้องให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เกิดใหม่ของสังคม การศึกษา
สมัยโบราณหน้าที่ไม่แน่นอนเหมือนสมัยใหม่คือครอบครัว ศาสนา และผู้ใหญ่เป็นผู้ให้การศึกษา การศึกษา
สมัยใหม่มีโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ฯลฯ ทำหน้าที่ให้การศึกษา ปัจจุบันหน้าที่ของสถาบันการศึกษา
ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันการศึกษาไว้ ดังนี้

ยนต์ ชุ่มจิต (2528: 70-71) กล่าวถึง หน้าที่ของสถาบันการศึกษาดังนี้

- 1) พัฒนาความเจริญของงานส่วนบุคคลส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญของงานทุกด้าน
- 2) ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีมีศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมที่ดี
- 3) พัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของบุคคล
- 4) ส่งเสริมให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 5) ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของบุคคล
- 6) ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลตามธรรมชาติ
- 7) ช่วยให้เห็นคุณค่าปัญหาเป็น
- 8) ส่งเสริมให้เกิดความกลมกลืนในสังคม
- 9) ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูประบบสังคม
- 10) รักษาและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม

ณรงค์ เสียงประชา (2537: 116-117) กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันการศึกษา ดังนี้

- 1) อบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคมสอนให้สมาชิกในสังคมได้พัฒนาบุคลิกภาพ
- 2) อบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเพื่อพัฒนาการดำรงชีพ
- 3) จัดสรรตำแหน่งและกำหนดหน้าที่การงานให้แก่บุคคล
- 4) ช่วยให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในสังคม
- 5) ช่วยให้สังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- 6) ช่วยให้เกิดการเลื่อนชั้นทางสังคม
- 7) ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ
- 8) มีส่วนช่วยในการทำนุบำรุงรักษาความรู้และเทคโนโลยีและวัฒนธรรมมรดกสังคม

3. สถาบันศาสนา (Religious Institutions)

ศาสนาเป็นความเชื่อสูงสุดและหลักปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามความเชื่อนั้นๆ ชาตินี้และชาติหน้า ศาสนาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขัดเกลาจิตใจมนุษย์ให้ดำเนินชีวิตที่ติงามอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข หน้าที่ของสถาบันทางศาสนา

มนุษย์ในแต่ละสังคมซึ่งมีศาสนาต่างกันถือว่าศาสนาที่ตนยึดถือเป็นสถาบันที่ช่วยให้เกิดผลดี นานาประการกลายเป็นความเชื่อมั่นว่ามนุษย์อาจได้รับประโยชน์จากสถาบันศาสนา หน้าที่หลักหรือ บทบาทสำคัญของศาสนา จึงอยู่ที่การให้คุณค่าหรือประโยชน์ต่างๆ ที่ให้แก่ทั้งบุคคลและสังคม มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันทางศาสนา ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2542: 128) กล่าวถึง หน้าที่ของสถาบันทางศาสนาไว้ 6 ประการ ดังนี้

- 1) การปกป้องคุ้มครองและเพิ่มพูน
- 2) เป็นพื้นฐานของกฎศีลธรรมของสังคม
- 3) เป็นพื้นฐานสำคัญของอำนาจรัฐ

4) สถาบันทางศาสนาอาจจะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการสมาคมและนันทนาการในหมู่ประชาชน

5) สถาบันทางศาสนาก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นคุณประโยชน์ในมวลมนุษยชาติ

6) สถาบันศาสนาทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมอันถูกต้อง เพื่อนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบ และศีลธรรมอันดี พลอย เจริญสุข (2528: 36-37) กล่าวถึง หน้าที่ของสถาบันทางศาสนาไว้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) กำหนดหลักในเรื่องศีลธรรม
- 2) ส่งเสริมให้ผู้นับถือศาสนาเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา
- 3) อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา
- 4) ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไข้ปัญหาพร้อมบุคคล
- 5) ทำหน้าที่ในการควบคุมสังคม

4. สถาบันเศรษฐกิจ (Economic Institutions)

สถาบันทางเศรษฐกิจเป็นสถาบันทางสังคมอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับสถาบันสังคมอื่นๆ ที่กล่าวถึงการผลิต การจำแนกแจกจ่ายหรือการแลกเปลี่ยน การบริโภคของมนุษย์มีอยู่ทุกสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของระบบเศรษฐกิจ ดังนี้

พลอย เจริญสุข (2528: 43); สุพัตรา สุภาพ (2536: 94) กล่าวถึงหน้าที่ของระบบเศรษฐกิจไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) บำบัดความต้องการทางเศรษฐกิจ
- 2) ให้ความสะดวกแก่มนุษย์
- 3) พัฒนาและสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
- 4) ช่วยเหลือในการบริโภคให้เป็นไปได้อย่างพอเพียง

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2545: 93); อำไพ หมั่นสิทธิ์ (2553: 154-155) กล่าวถึง หน้าที่ของระบบเศรษฐกิจไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) การผลิต การสร้างและการหาผลผลิตหรือการบริการมาเพื่อสนองความต้องการในการบริโภค
- 2) การจำหน่ายจ่ายแจก มีหน้าที่ในการแจกจ่ายหรือกระจายสินค้าหรือบริการไปสู่สมาชิกของสังคม โดยมีตลาดเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
- 3) การบริโภค เป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคม

สรุปได้ว่าหน้าที่ของระบบเศรษฐกิจ เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกผลผลิต รวมทั้งการกระจายสินค้าให้กับสมาชิกในสังคมในการบริโภค

5. สถาบันการเมืองและการปกครอง (Political and Governmental Institutions)

สถาบันการเมืองและการปกครอง เป็นสถาบันที่ตอบสนองความต้องการของชีวิตและสังคม ในการเสริมสร้าง ป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ระบบการปกครองต่างมีแบบแผน ความสัมพันธ์เฉพาะ มีระเบียบ วิธีการในการสร้างความมั่นคง ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยแก่ ประชาชนของรัฐแตกต่างกันไปตามระบบการเมืองการปกครองของแต่ละสังคม

หน้าที่ของสถาบันการเมืองและการปกครอง

นักการศึกษากล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันการเมืองและการปกครองไว้ดังนี้

พลอย เจริญสุข (2528: 46-47); สุพัตรา สุภาพ (2536: 74) กล่าวถึง หน้าที่ของสถาบัน การเมืองและการปกครองไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) เพื่อระงับข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล
- 2) เพื่อคุ้มครองบุคคลให้ปลอดภัย พ้นจากการละเมิดใดๆ และได้รับหลักประกันในสิทธิ เสรีภาพ

3) รักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมความมั่นคงและสวัสดิการทางสังคม โดยวิธีบัญญัติ กฎหมายขึ้นใช้ และควบคุมให้มีการปฏิบัติตาม

ยนต์ ชุ่มจิต (2528: 76-77) กล่าวถึง หน้าที่ของสถาบันการเมืองและการปกครองไว้ 10 ประการ ดังนี้

- 1) รักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ กล่าวคือ ต้องรักษาเอกราชของชาติให้ปลอดภัยจาก การรุกรานของศัตรูภายนอก
- 2) บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎร เช่น ปราบปรามโจรผู้ร้ายที่ทำลายความสงบสุขของ ประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนอย่างทั่วหน้า
- 3) พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ คือ การช่วยให้ประชาชนมีรายได้ดีขึ้น มีความเป็นอยู่ อย่างสุขสมบูรณ์ มีการผลิตเครื่องอุปโภคอย่างพอเพียงกับความต้องการของประชาชน เป็นต้น
- 4) จัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ และใน โอกาสเดียวกันก็ต้องปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- 5) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และเพื่อ ความร่วมมือในทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือการศึกษา
- 6) ทหารายได้บำรุงประเทศชาติ เช่น การเรียกเก็บภาษีจากราษฎรอย่างเป็นธรรม การค้า ขายกับต่างประเทศ การประกอบการสาธารณูปโภค เป็นต้น
- 7) ส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมแก่คนในชาติ โดยการกำหนดนโยบายหรือวางแผนให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ
- 8) ส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชน

- 9) จัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ประชาชน
- 10) ส่งเสริมและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และเป็นประโยชน์

บทสรุป

สถาบันสังคมเป็นสถาบันที่ขัดเกลาสังคม จัดระเบียบทางสังคมให้เกิดความสงบสุขอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขซึ่งสถาบันสังคมจะประกอบไปด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการเมืองและการปกครอง และแต่ละสถาบันจะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป และมีความสำคัญต่อคนในสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้นต้องประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อระเบียบทางสังคมที่คนทุกคนได้สร้างกติการ่วมกัน

ใบงานสถาบันสังคม

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม	หน้าที่รับมอบหมายจากกลุ่ม
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____

ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นลงในใบกิจกรรมที่มอบหมายให้พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟังแล้วเกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนร่วมกัน โดยนักศึกษายกตัวอย่างสถาบันทางสังคมที่นักศึกษามีความสนใจมา 1 สถาบัน โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันที่นักศึกษานำมาเขียน

1.1 ชื่อสถาบันสังคม _____

1.2 หลักการเลือกสถาบันสังคม _____

1.3 สาระสำคัญของสถาบันสังคม _____

แบบทดสอบความรู้เรื่องสถาบันทางสังคม

1. บอกความหมายของสถาบันสังคม

2. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดสถาบันสังคม

3. สถาบันสังคมมีกี่ประเภท ประกอบไปด้วยอะไร

4. บอกความหมายและหน้าที่ของสถาบันครอบครัว

ความหมาย _____

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว _____

5. บอกความหมายและหน้าที่ของสถาบันการศึกษา

ความหมาย _____

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว _____

6. บอกความหมายและหน้าที่ของสถาบันศาสนา

ความหมาย _____

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว _____

7. บอกความหมายและหน้าที่ของสถาบันเศรษฐกิจ

ความหมาย _____

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว _____

8. บอกความหมายและหน้าที่ของสถาบันการเมืองและการปกครอง

ความหมาย _____

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว _____

9. วิเคราะห์สถาบันสังคมแต่ละสถาบันมีความสำคัญอย่างไรต่อประเทศชาติ

10. สถาบันสังคมมีประโยชน์อย่างไรบ้างต่อนักศึกษา

แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	รับผิดชอบตนเองและความสังคม	การมีส่วนร่วมในสังคม (3)	การเสียสละต่อสังคม (3)	ความยุติธรรมต่อสังคม (3)	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
.					
.					
.					
30.					12

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน

ระดับคุณภาพ

2.51 – 3.00

ดีมาก

1.51 – 2.50

ดี

1.00 – 1.50

พอใช้

เกณฑ์การประเมินจริยธรรม

ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและ สังคม	แปลความหมาย
3 คะแนน	หมายถึง การยอมรับการทำงานด้วยความเต็มใจ มีอิสระในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานเสร็จตรงตามเวลา และปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2 คะแนน	หมายถึง ทำงานด้วยความเต็มใจ แต่ต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนอยู่เสมอ และทำงานเสร็จตรงตามเวลา
1 คะแนน	หมายถึง การทำงานไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนกำหนด และผู้สอนต้องมีการตักเตือน
การมีส่วนร่วมในสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ทำงานด้วยความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในการตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน
2 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ขาดการวางแผนงาน
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องมีการวางแผนให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ
การเอื้อเฟื้อต่อสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกรวมถึงให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน ใช้วาจาที่สุภาพและไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น งานสำเร็จ
2 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น แต่การทำงานมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ภายในกลุ่ม และมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ ในการทำงาน ผู้สอนต้องคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ความยุติธรรมต่อสังคม

3 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกันโดยไม่ละเมิดกติกาทางสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับการแสดงออกทางความคิดของผู้อื่น
2 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นเป็นบางครั้ง ยอมรับการแสดงออกของผู้อื่น แต่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการแสดงความคิดเห็น ขาดการกล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการละเมิดกติกาทางสังคม ผู้สอนต้องมีการตักเตือน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
รายวิชา พลเมืองที่เข้มแข็ง
หน่วยบูรณาการที่ 1 : พลเมืองดีของสังคม
ขอบข่ายการเรียนรู้ที่ 3 : ประชาธิปไตย

ระดับปริญญาตรี
รหัสวิชา 62301
เวลา 18 ชั่วโมง
เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ความหมาย หลักการ คุณธรรมและจรรยาบรรณ
ในสังคมประชาธิปไตย และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของประชาธิปไตย
2. วิเคราะห์หลักประชาธิปไตย
3. เห็นคุณค่าเกี่ยวกับประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

1. ความหมายของประชาธิปไตย
2. หลักการของประชาธิปไตย
3. คุณธรรมและจรรยาบรรณในสังคมประชาธิปไตย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 5 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 1 ค้นหาจรรยาบรรณ (Find ethics) (ชั่วโมงที่ 1)

1. ผู้สอนบรรยาย สนทนาและยกตัวอย่างการเลือกตั้ง ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562
โดยผู้สอนนำข่าวจากอินเทอร์เน็ตมาประกอบการสนทนา

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับการเลือกตั้งในปี 62 ว่าเป็นอย่างไรและมี
ความสำคัญกับคนไทยอย่างไร

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจรรยาบรรณตนเอง (Self-examination of ethics) (ชั่วโมงที่ 2)

3. ผู้สอนสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่าเป็นอย่างไร

4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายโดยการยกตัวอย่างข่าวหรือเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่น
ของการเลือกตั้งในครั้งนั้น

ขั้นที่ 3 ยืนยันจรรยาบรรณ (Confirm ethics) (ชั่วโมงที่ 3)

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนในชั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวการเลือกตั้ง โดยให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

สัปดาห์ที่ 6 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) (ชั่วโมงที่ 4-5)

5. ผู้สอนแบ่งกลุ่ม 4-5 คน เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มโดยให้ศึกษาภายใต้หัวข้อ “ประชาธิปไตย” พร้อมอภิปรายข้อมูลให้เพื่อนในกลุ่มได้รับรู้ร่วมกัน

6. ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย และชี้แจงรายละเอียดให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันฟัง

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) (ชั่วโมงที่ 4-5)

7. ผู้สอนให้ผู้เรียนเหตุผล หลักการประชาธิปไตยที่ผู้เรียนคิดว่าเหมาะสมนำมาจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) (ชั่วโมงที่ 4-5)

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนองานภายใต้หัวข้อ “ประชาธิปไตย” หน้าชั้นเรียน

9. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาภาคสนามที่จัดทำเป็นโครงการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) (ชั่วโมงที่ 6)

10. ผู้สอนสรุปประเด็นที่สำคัญจากใบงานเป็นรายชื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเพิ่มเติม

11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. ใบความรู้ประชาธิปไตย
3. ใบงานประชาธิปไตย
4. แบบทดสอบความรู้เรื่องประชาธิปไตย

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากใบงานประชาธิปไตย
2. ประเมินจากแบบทดสอบความรู้เรื่องประชาธิปไตย
3. ประเมินพฤติกรรมจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. ใบงานเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
2. แบบทดสอบความรู้เรื่องประชาธิปไตย
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้รายกลุ่ม

ใบความรู้เรื่องประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย ในภาษาไทยบัญญัติขึ้นประมาณไม่เกิน 100 ปีที่ผ่านมา โดยมีการเทียบกับภาษาอังกฤษจึงออกมาในรูปของการสมาส (ผสม) กันระหว่างสองศัพท์ ได้แก่ ประชา + อธิปไตย

ศัพท์ “เดมมอคระซี” (democracy) ในภาษาอังกฤษเริ่มใช้ครั้งแรกประมาณ 400 ปีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ทั้งนี้โดยการแปลเทียบเคียงกับภาษาฝรั่งเศส คือ เดโมกราตี (democratie) โดยย้อนไปถึงศัพท์เดิมเริ่มแรกในภาษากรีก คือ “เดโมคราเตีย” (demokratia) ซึ่งย้อนกลับไปถึงสมัยกรีกโบราณเมื่อ 2400 ปีมาแล้วเป็นการผสมระหว่างสองตัว ได้แก่ “เดมอส” (demos) กับ “เครตอส” (kratos) เดโมส ได้แก่ ประชาชน เครตอส หมายถึง การปกครอง “kratos” เป็นคำนาม (คำกริยา คือ “kratien”) เมื่อนำ 2 ศัพท์ผนวกเข้าด้วยกัน จึงสื่อความหมายว่าเป็นการปกครองของประชาชน (Raymond Williams, Keywords, London: Fontana Books, 1983: 93)

ความหมายของประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 656) ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นส่วนใหญ่การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ของคนในสังคมเป็นหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 13) ประชาธิปไตย หมายถึง การยึดถือหลักสำคัญในการปกครอง ได้แก่ มนุษย์มีความเท่าเทียมกัน มนุษย์มีเหตุผลสามารถที่จะปกครองตนเองได้ มนุษย์มีสิทธิ เสรีภาพ และต้องการมีหลักประกันในการใช้โดยสมบูรณ์

ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ (2536: 6) ประชาธิปไตย หมายถึง เสรีภาพ และอิสระที่บุคคลแต่ละคนจะตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไร เห็นการเคารพในสิทธิของผู้อื่น เปิดโอกาสให้เสรีภาพแก่ผู้อื่นในการใช้ความคิดของเขาเองที่จะตัดสินใจ หากเราเชื่อว่า มนุษย์มีความสามารถรู้จักใช้เหตุผล เราก็ควรเปิดใจกว้างรับฟังผู้อื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากเรา ควรยึดถือเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่เอาแต่ใจตนเอง ควรรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้อื่นก่อนที่จะตัดสินใจ มีขันติธรรมและรู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

หลักการของประชาธิปไตย

กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 4-6) เสนอหลักการสำคัญของประชาธิปไตยไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ และเท่าเทียมกันในฐานะที่แต่ละคนเป็นสมาชิกของสังคมเช่นเดียวกัน

2. หลักสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ หมายถึง อำนาจหรือประโยชน์ของบุคคลซึ่งกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่เป็นประชากรของรัฐ โดยที่สิทธิเสรีภาพและหน้าที่เป็นของควบคู่กัน ไม่มีใครมีสิทธิ และเสรีภาพโดยไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ และไม่มีใครมีหน้าที่โดยไม่มีสิทธิเสรีภาพ

3. หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์ กติกาของประเทศ หรือการให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การรักษาประโยชน์ส่วนรวม เพื่อความถูกต้อง สงบเรียบร้อย และยุติธรรม ซึ่งสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคใดๆ จะไม่เป็นจริงหากไม่มีกฎหมายเป็นหลักประกันคุ้มครอง และเป็นการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

4. หลักการยอมรับเสียงส่วนมาก หมายถึง การที่ทุกสังคมมีคนอยู่รวมกันมากๆ ย่อมต้องมีความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งอาจระงับได้ด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ในระบอบประชาธิปไตยยังได้นำวิธีการตกลงกันด้วยเสียงข้างมากมาใช้ในการยุติปัญหา อย่างไรก็ตามการใช้เสียงข้างมากจะไม่ต้องกระทำไปโดยละเมิดสิทธิของเสียงข้างน้อย

5. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หมายถึง การปกครองต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน รัฐคือกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการเลือกจากประชาชนมาทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองประเทศ รัฐที่แท้จริงต้องเป็นของประชาชน เพื่อประชาชนและจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน

6. หลักแห่งการให้เหตุผล หมายถึง การอาศัยหลักความเชื่อว่ามีมนุษยมีความสามารถ และมีสติปัญญาในการดูแลปกครองตนเอง สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับตนเองและสังคมได้ ไม่ใช่กำลังหรือความรุนแรงในการตัดสินใจ

กรมสามัญศึกษา (2534: 3-4) กำหนดหลักการประชาธิปไตยไว้ด้วยความมุ่งหวังว่าจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานใดๆ ได้ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ

1. หลักการเสรีภาพ หมายถึง สิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมาพร้อมกับการเป็นมนุษย์ทั้งในการคิด การพูด การทำ โดยอยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งระเบียบ และความเรียบร้อยของสังคม แต่การใช้เสรีภาพนั้น ทุกคนต้องตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่นด้วย

2. หลักความเสมอภาค ถือว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันโดยกฎหมาย ถึงแม้ว่าจะแตกต่างกันในเรื่องเพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่ ศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมือง แต่อาจถูกจำกัดสิทธิด้วยเหตุผลหรือเงื่อนไขบางประการ เช่น การเลือกตั้ง ทุกคนเสมอภาคในการใช้สิทธิแต่จะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไข เช่น ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อยู่ในที่จองจำ และการเป็นนักบวช

3. หลักการโดยยึดเสียงข้างมากเป็นหลักที่สำคัญยิ่งของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การปกครองเสียงข้างมาก ทั้งนี้ต้องไม่ใช่เสียงข้างมากไปในทางเอารัดเอาเปรียบ กตขี หรือละเมิดสิทธิของคนส่วนน้อย

4. หลักของเหตุผล หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในเหตุผล และให้ความสำคัญแก่กระบวนการหรือวิธีการค้นหาคำตอบที่ถูกต้องหรือเหมาะสมซึ่งเป็นหลักเชิงวิทยาศาสตร์

5. หลักภราดรภาพ หมายถึง การที่มนุษย์ปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอารัดเอาเปรียบ และมีความรู้สึกต่อกันฉันพี่น้อง ไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ผิวพรรณ หรือลัทธิความเชื่อ

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2542: 247 - 249) สรุปจากปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งมีหลักการพื้นฐานประชาธิปไตย 5 หลักการ ดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) โดยใช้อำนาจกำหนดตัวผู้ปกครอง โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง รวมถึงอำนาจในการถอดถอนตัวผู้ปกครอง

2. หลักเสรีภาพ (liberty) ได้แก่ การเลือกตั้งถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองการเมืองทั้งด้วยการพูด การเขียนการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะควบคุม กำกับ และตรวจสอบผู้ปกครองการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในการส่งเสริมสนับสนุนและคัดค้านนโยบายและการกระทำของผู้ปกครอง

3. หลักการเสมอภาค (equality) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักควบคู่กับเสรีภาพซึ่งประชาชนจะได้รับโอกาสที่เสมอภาคกัน และทัดเทียมกัน ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

4. หลักกฎหมาย (rule of law) ในระบอบประชาธิปไตยต้องมีที่มาอันชอบธรรมคือ อำนาจมาจากอธิปไตยของปวงชน ใช้บังคับประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และต้องให้ความคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5. หลักเสียงข้างมาก (majority rule) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นการสะท้อนถึงความต้องการของคนส่วนใหญ่ แต่จะต้องให้ความเคารพและคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วยเพราะฝ่ายเสียงข้างน้อยจะทำหน้าที่ และมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการควบคุม กำกับ และตรวจสอบเจตนารมณ์ในการตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ ถ้าเสียงข้างมากลงมติตัดสินใจขัดต่อประโยชน์ ของประชาชนมีสิทธิที่จะปฏิเสธมติการตัดสินใจของเสียงข้างมาก

คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย

คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่พึงมีต่อสังคม หมายถึง การมีคุณงามความดีในการทำหน้าที่พลเมืองของสังคมประชาธิปไตย ความสำคัญของประเด็นนี้อยู่ที่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับว่ามีผู้ปกครองที่ดีมีคุณธรรม การทำหน้าที่ให้บริการประชาชน บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน

คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่มีต่อสังคมในสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วย การมีรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ทางบวกในการแสดงบทบาทอย่างแข็งขันในการร่วมพัฒนา และแก้ไขปัญหาของสังคมด้านต่างๆ เช่น

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นสาธารณะอย่างแข็งขัน
2. การมีส่วนร่วมในการกระทำเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
3. การสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4. การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของบ้านเมือง/เคหะพในกฎกติกาของสังคม
5. การติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและหน่วยงานของรัฐ

บทสรุป

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมาย และการปฏิบัติของรัฐ

ใบงานประชาธิปไตย

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม	หน้าที่รับมอบหมายจากกลุ่ม
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
4. _____	_____
5. _____	_____

ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นลงในใบงานที่มอบหมายให้ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟัง แล้วเกิดการแลกเปลี่ยนร่วมกัน

1. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม ออกแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย มา 1 กิจกรรม โดยชี้ให้เห็นถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 ชื่อกิจกรรม _____

1.2 เหตุผลที่เลือกจัดกิจกรรม _____

1.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม _____

1.4 ลักษณะของกิจกรรม _____

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม _____

2.1 ผู้สอน _____

2.2 สมาชิกในชั้นเรียน _____

3. ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการทำใบงาน _____

แบบทดสอบความรู้เรื่องประชาธิปไตย

1. จงอธิบายความหมายประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (economic democracy)

2. จงอธิบายความหมายประชาธิปไตยทางอุตสาหกรรม (industrial democracy)

3. บอกความหมายของประชาธิปไตย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

4. อธิบาย “หลักนิติธรรมของประชาธิปไตย” มาพอสังเขป พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

5. อธิบาย “หลักภารดรภาพ” มาพอสังเขป พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนละหนึ่งเสียงโดยเท่าเทียมกัน”
ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะประชาธิปไตยอย่างไร อธิบาย

7. บอกความหมายจริยธรรมประชาธิปไตย

8. อธิบายความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

9. อธิบายคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลที่พึงมีต่อสังคม

10. บอกกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยประกอบด้วยอะไรบ้าง

แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	รับผิดชอบตนเองและความสังคม	การมีส่วนร่วมในสังคม (3)	การเสียสละต่อสังคม (3)	ความยุติธรรมต่อสังคม (3)	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
.					
.					
.					
30.					12

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน

ระดับคุณภาพ

2.51 – 3.00

ดีมาก

1.51 – 2.50

ดี

1.00 – 1.50

พอใช้

เกณฑ์การประเมินจริยธรรม

ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและ สังคม	แปลความหมาย
3 คะแนน	หมายถึง การยอมรับการทำงานด้วยความเต็มใจ มีอิสระในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานเสร็จตรงตามเวลา และปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2 คะแนน	หมายถึง ทำงานด้วยความเต็มใจ แต่ต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนอยู่เสมอ และทำงานเสร็จตรงตามเวลา
1 คะแนน	หมายถึง การทำงานไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนกำหนด และผู้สอนต้องมีการตักเตือน
การมีส่วนร่วมในสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ทำงานด้วยความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในการตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน
2 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ขาดการวางแผนงาน
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องมีการวางแผนให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ
การเอื้อเฟื้อต่อสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกรวมถึงให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน ใช้วาจาที่สุภาพและไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น งานสำเร็จ
2 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น แต่การทำงานมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ภายในกลุ่ม และมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ ในการทำงาน ผู้สอนต้องคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ความยุติธรรมต่อสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกันโดยไม่ละเมิดกติกาทางสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับการแสดงออกทางความคิดของผู้อื่น
2 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นเป็นบางครั้ง ยอมรับการแสดงออกของผู้อื่น แต่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการแสดงความคิดเห็น ขาดการกล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการละเมิดกติกาทางสังคม ผู้สอนต้องมีการตักเตือน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	ระดับปริญญาตรี
รายวิชา พลเมืองที่เข้มแข็ง	รหัสวิชา 62301
หน่วยบูรณาการที่ 2 : สิทธิมนุษยชน	เวลา 6 ชั่วโมง
ขอบข่ายการเรียนรู้ที่ 2 : สิทธิมนุษยชน	เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความหมายสิทธิมนุษยชน วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ การคุ้มครองกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายสิทธิมนุษยชน
2. วิเคราะห์หลักสิทธิมนุษยชน
3. เห็นคุณค่าเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน

สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)

- 1.1 ความหมายของสิทธิมนุษยชน
- 1.2 วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน
- 1.3 สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ
- 1.4 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ
- 1.5 สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (6 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 7 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) (ชั่วโมงที่ 1)

1. ผู้สอนบรรยาย สนทนาและยกตัวอย่างรูปภาพเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันช่วยวิเคราะห์รูปภาพสิทธิมนุษยชนว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) (ชั่วโมงที่ 2)

3. ผู้สอนสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับรูปภาพสิทธิมนุษยชนว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น
4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามรูปภาพ

ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) (ชั่วโมงที่ 3)

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนในชั้นเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมจดบันทึกลงในกระดาษ

สัปดาห์ที่ 8 (3 ชั่วโมง)

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) (ชั่วโมงที่ 4-5)

6. ผู้สอนแบ่งกลุ่มให้ผู้เรียน 4-5 คน เพื่อทำใบงานสิทธิมนุษยชนของคนไทยที่พึงจะได้รับ

7. ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระ พร้อมให้เหตุผลในการสนับสนุนประเด็นที่สมาชิกยกมา

ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) (ชั่วโมงที่ 4-5)

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนบอกสิทธิมนุษยชนของคนไทยที่ยกมา

9. ผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกัน พร้อมเหตุผล ตามที่ผู้เรียนคิดว่าเหมาะสม โดยสะท้อนถึงข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่มดีหรือไม่ ลงในใบงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) (ชั่วโมงที่ 4-5)

10. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันนำเสนองาน โดยสะท้อนมุมมองให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง

11. ผู้สอนร่วมแลกเปลี่ยนผู้เรียน แล้วตั้งคำถามขึ้นว่า เหตุผลการเลือกใช้หลักการใด

ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) (ชั่วโมงที่ 6)

12. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญเป็นรายชื่อและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

13. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. ใบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

3. ใบงานเรื่องสิทธิมนุษยชน

4. แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

การวัดและการประเมินผล

1. ประเมินจากแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

2. ประเมินจากใบงานเรื่องสิทธิมนุษยชน

3. ประเมินพฤติกรรมจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

2. ใบงานเรื่องสิทธิมนุษยชน

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้รายกลุ่ม

ใบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลกที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและเป็นสากล ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชาติ ประเทศ เพศ ผิวพรรณ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม สติปัญญา ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ ที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีอิสระ เสรีภาพ เสมอภาค มีชีวิตที่ดี มีสิทธิแสวงหาวัตถุประสงค์ที่ยึดมาดำรงชีพ ได้รับการยอมรับจากสังคม และการปฏิบัติจากรัฐอย่างเหมาะสม

ความหมายของสิทธิธรรมชาติ

สิทธิธรรมชาติ (Natural Rights) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เป็นความชอบธรรมที่มนุษย์จะพึงมี สิทธินี้มีหลักการอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งความต้องการของมนุษย์ในการแสวงหาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน รวมทั้งความต้องการที่จำกัดดำรงชีวิตในสังคม ได้ก่อให้เกิดความเชื่อ ความเชื่อในเรื่องสิ่งที่เป็นความชอบธรรมขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ตามธรรมชาติ พร้อมกับการเกิดของมนุษย์อันได้แก่ สิทธิธรรมชาติซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เกิดมาเท่าเทียม
2. มีสิทธิบางประการที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดจนกระทั่งตาย
3. ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้
4. ผู้ใดจะล่วงละเมิดไม่ได้

ความหมายของสิทธิตามกฎหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิ ไว้ว่า “หมายถึงอำนาจตามชอบธรรม”

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน พ.ศ. 2536 ได้ให้นิยามคำว่า สิทธิ คือ “อำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้”

ศาลฎีกา (คำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487) ได้วินิจฉัยความหมายของคำว่า สิทธิ ไว้ว่า “พูดถึงสิทธิหากจะกล่าวโดยย่อและรวบรัดแล้วก็ได้แก่ ประโยชน์อันบุคคลอื่นที่ต้องเคารพประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิ กล่าวคือ ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า เสรีภาพ หมายถึง “ทำได้ คิดได้ โดยไม่มีข้อผูกมัด หรือมีอะไรมาเหนี่ยวรั้ง”

หากพิจารณาในแง่ของการบังคับใช้ อาจแบ่งสิทธิได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) หมายถึง สิทธิที่สามารถบังคับให้เป็นไปตามสิทธิได้จริง โดยทั่วไปเกิดจากการที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน

2. สิทธิทางจริยธรรม (Moral Rights) หมายถึง สิทธิในอุดมคติเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่มนุษย์จะพึงมี เกิดมีขึ้นพร้อมกับความเป็นมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสิ่งที่ขาดสภาพบังคับตามกฎหมายในการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิ

ข้อแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิตามกฎหมาย

สิทธิมนุษยชนมีความแตกต่างจากสิทธิตามกฎหมายอยู่หลายประการ ดังนี้

1. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามธรรมชาติ
2. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ไร้พรหมแดน
3. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน
4. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เป็นนิรันดร
5. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิเฉพาะตัวของมนุษย์
6. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ปราศจากสภาพบังคับ

วิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชน

ที่มาและวิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชนนับตั้งแต่สมัยคลาสสิก ซึ่งปรากฏให้เห็นในอารยธรรมของกรีก และโรมันที่มองธรรมชาติเป็นแบบปรนัย (Objective) พฤติกรรมของมนุษย์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎธรรมชาติ อิทธิพลของศาสนาในสมัยกลางที่ทำให้กฎธรรมชาติถูกตีความไปในแนวทางของเทววิทยา มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อำนาจกฎหมายของรัฐและกฎหมายของพระเจ้า และสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่ซึ่งยอมรับในเรื่องเหตุผลของมนุษย์ แนวความคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม ลัทธิประชาธิปไตยและลัทธิสังคมนิยม โดยจะได้พิจารณาเป็นลำดับไป ดังนี้

สิทธิมนุษยชนสมัยคลาสสิก

สมัยคลาสสิก ได้แก่ ช่วงเวลาในสมัยของอารยธรรมกรีกและโรมัน เป็นช่วงเวลาที่วิถีชีวิตของมนุษย์ถูกครอบงำโดยอำนาจรัฐ ปราศจากความเป็นตัวของตัวเองมีการแบ่งแยกชนชั้น กดขี่ข่มเหงและเอาใจเอาเปรียบกันของคนในสังคม

สิทธิมนุษยชนสมัยกลาง

สมัยกลาง ได้แก่ ช่วงระยะเวลาระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 5 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นช่วงเวลาที่ศาสนามีอิทธิพลครอบงำความคิด และวิถีชีวิตของมนุษย์หรือเรียกได้ว่า เป็นยุคแห่งศรัทธา เป็นยุคที่ศาสนจักรมีบทบาท และอิทธิพลต่อชีวิต ทัศนคติ และความนึกคิดของคนตั้งแต่เกิดจนตาย แนวความคิดเรื่องกฎธรรมชาติตกอยู่ภายใต้จิตสำนึกในทางศาสนา และถูกตีความไปตามประเพณีของวิชาเทววิทยาในด้านโครงสร้างทางสังคมนั้นมนุษย์ถูกแบ่งออกเป็น 3 ชนชั้น ได้แก่ พระ มีหน้าที่ทางศาสนา ทางภูมิปัญญา และการกุศล นักรบและนักรบการเมือง ซึ่งได้แก่ขุนนางและเจ้าศักดินา มีหน้าที่ปกป้องพระและผู้ใช้แรงงาน และชนชั้นต่ำสุดคือผู้ใช้แรงงานและมีหน้าที่ผลิตอาหารให้กับรัฐ

สิทธิมนุษยชนสมัยใหม่

จากยุคกลางเข้าสู่ตอนต้นของยุคใหม่ เป็นช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน การค้นพบทางวิทยาศาสตร์มีผลต่อพัฒนาการของมนุษย์ ความเชื่อในเรื่องเหตุผลเข้ามาแทนที่ศรัทธา การใช้เหตุผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ทำให้อิทธิพลของศาสนาเสื่อมคลายลง มนุษย์มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แนวความคิดเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) ได้ก่อตัวและพัฒนาขึ้นในศตวรรษที่ 17 ความเชื่อในเรื่องเหตุผลของมนุษย์มีมากกว่ากฎของพระเจ้า กฎธรรมชาติเป็นเรื่องของเหตุผลในทางโลก มีไว้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบุคคลโรมัส ฮอบส์ และจอห์น ลอค ได้เสนอแนวความคิดเรื่องสภาวะตามธรรมชาติและสัญญาประชาคม ดังนี้

1. โรมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbs) คริสต์ศักราชที่ 1588 – 1679

โรมัส ฮอบส์ ปรัชญาเมธีชาวอังกฤษ ได้กล่าวถึง สภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์ไว้ในหนังสือชื่อ Leviathan ความว่า “ในสภาวะที่ยังไม่มีสังคม มนุษย์มีชีวิตอยู่ในธรรมชาติด้วยความหวาดกลัว เห็นแก่ตัวและชอบใช้ความรุนแรง เป็นสภาวะของอนาธิปไตย ด้วยความจำเป็นเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาวะอันเลวร้าย มนุษย์จึงได้รวมตัวกันขึ้นเป็นสังคม และทำความตกลงมอบสิทธิธรรมชาติทั้งหลายของตนให้กับรัฐเป็นผู้ควบคุมดูแล เพื่อไม่ให้เกิดสภาวะที่เป็นอนาธิปไตยได้อีก”

2. จอห์น ล็อก (John Locke) คริสต์ศักราชที่ 1632 – 1704

จอห์น ล็อก ปรัชญาเมธีชาวอังกฤษ ได้เสนอความคิดเรื่องสภาวะธรรมชาติและสัญญาประชาคมไว้ในหนังสือชื่อ The Second Treaties of Government ความว่า “มนุษย์ในสภาวะธรรมชาตินั้นเป็นสภาวะแห่งสันติสุข ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเสมอภาคและเป็นอิสระ มีสิทธิที่สำคัญ 3 ประการ คือ สิทธิในชีวิต อิสรภาพและทรัพย์สิน ภายใต้การควบคุมของกฎแห่งธรรมชาติ การล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนมีอยู่ตามธรรมชาติจะถูกลงโทษโดยการแก้แค้น ทดแทนจากผู้เสียหายหรือญาติมิตรของผู้เสียหาย” การลงโทษในสภาวะธรรมชาตินี้มีลักษณะเป็น “ความยุติธรรมส่วนตัว (Private Justice)”

สิทธิมนุษยชนในเอกสารทางประวัติศาสตร์

สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ระบบทุนนิยมและระบบอุตสาหกรรมได้ถือกำเนิดขึ้น และก่อให้เกิดชนชั้นกลางซึ่งเป็นนักอุตสาหกรรมแนวความคิดเรื่องสิทธิธรรมชาติ และกฎหมายธรรมชาติได้รับการถ่ายทอดจากบรรดาปรัชญาเมธีไปสู่ผู้ปกครองเมือง และประชาชนทั่วไป พวกเขาเรียกร้องสิทธิทางการเมืองจากผู้ปกครอง การเรียกร้องดังกล่าวเกิดขึ้นในรูปแบบทั้งโดยวิธีการใช้ความรุนแรง และโดยสันติวิธี เหตุการณ์ที่สำคัญได้แก่ การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ของอังกฤษ การประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา และการปฏิวัติของฝรั่งเศส จากการเรียกร้องดังกล่าวทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชากรได้รับการรับรองโดยกฎหมายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

สิทธิมนุษยชนสมัยปัจจุบัน

ในศตวรรษที่ 19 กล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งอุดมการณ์ ลัทธิทางการเมือง ได้แก่ ลัทธิประชาธิปไตยและลัทธิสังคมนิยมได้ถือกำเนิดขึ้นแนวคิดในเรื่องสิทธิธรรมชาติได้รับการเพิ่มเติมว่าถือเป็นเรื่องของบุคคลในอันที่จะประสานเข้ากับเรื่องของส่วนรวมโดยอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ดังนั้น รัฐจึงมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ จะต้องจัดให้มีสวัสดิการสาธารณะต่างๆ ให้กับประชาชน

สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรสหประชาชาติ

จากการที่นานาประเทศได้พยายามเรียกร้องต่อสู้เพื่อให้มีการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ได้นำไปสู่การร่างกฎบัตรสหประชาชาติที่มีบทบัญญัติอ้างอิงถึงและเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอยู่หลายมาตราด้วยกัน สหประชาชาติที่อาศัยบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้รัฐสมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นถึงความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นสิทธิของประชาคมโลกอย่างแท้จริงในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาตินั้นต้องประสบกับปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ อยู่เสมอมา มีข้อโต้แย้งในแง่กฎหมายว่า พันธะทางกฎหมายของกฎบัตรสหประชาชาติที่มีต่อรัฐสมาชิกนั้นมีผลผูกพันเพียงใด และการที่สหประชาชาติใช้มาตรการต่างๆ ต่อรัฐสมาชิกจะถือเป็นการแทรกแซงอธิปไตยของรัฐนั้นหรือไม่ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นความพยายามของรัฐสมาชิกที่จะจำกัดอำนาจของสหประชาชาติได้ส่วนหนึ่ง

องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้กำเนิดขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลความมั่นคงปลอดภัยและรักษาสันติภาพของโลก

ความมุ่งหมายของสหภาพประชาชาติ

ความมุ่งหมายของสหประชาชาติพิจารณาตามข้อความในอารัมภบทและมาตรา 1 ของกฎบัตรสหประชาชาติ มีด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยที่ประเทศต่างๆ จะดำเนินการมาตรการอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว
2. เพื่อพัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่างประชาชาติทั้งปวง โดยยึดหลักแห่งความเท่าเทียมกัน และโดยเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐาน และเสรีภาพของประชาชน
3. เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม มนุษยธรรม และส่งเสริมสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยปราศจากความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือภาษา

4. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการ และความร่วมมือของนานาประเทศ ความมุ่งหมายประการหนึ่งของการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ คือ เพื่อรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์อันได้แก่ สิทธิมนุษยชน

หลักการของสหประชาชาติ

ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าว สหประชาชาติได้ยึดถือหลักการดังนี้

1. หลักการว่าด้วยความเสมอภาคในอธิปไตยของรัฐสมาชิกทั้งปวง กล่าวคือ ในการดำเนินการต่อปัญหาต่างๆ ทุกรัฐมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้ 1 เสียงโดยเท่าเทียมกัน
2. หลักการว่าด้วยการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี กล่าวคือ ในการระงับข้อพิพาทใดๆ สหประชาชาติจะใช้วิธีการดังต่อไปนี้ ได้แก่ การเจรจา การไต่สวน การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม การอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนการระงับข้อพิพาททางศาลเป็นหลักในการดำเนินการ และละเว้นจากการคุกคามหรือการใช้กำลังต่อบูรณภาพแห่งดินแดน
3. หลักการว่าด้วยการละเว้นจากการแทรกแซงกิจการภายในของรัฐ กล่าวคือ สหประชาชาติหลีกเลี่ยงจากการกระทำใดๆ ที่จะเป็นการแทรกแซงต่อการบริหารกิจการภายในของรัฐสมาชิก เว้นแต่การแทรกแซงจะเป็นไปเพื่อยุติภัยที่กำลังคุกคามหรือการละเมิดต่อสันติภาพตามความในหมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ
4. หลักการว่าด้วยความร่วมมือเพื่อความมั่นคงร่วมกัน กล่าวคือ ประเทศสมาชิกจักต้องใช้ความช่วยเหลือสหประชาชาติในการกระทำการใดๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น หรืองดเว้นจากการช่วยเหลือต่อรัฐที่สหประชาชาติกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาอยู่

องค์กรหลักของสหประชาชาติ

สหประชาชาติประกอบไปด้วยองค์กรหลัก 6 องค์กร ได้แก่

1. สมัชชาสหประชาชาติ (General Assembly) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกเต็มจำนวน มีลักษณะกึ่งสภาแต่ไม่มีหน้าที่ออกกฎหมาย ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานในกิจการทั้งหลายของสหประชาชาติ
2. คณะมนตรี (Security Council) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน 15 ประเทศ รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงปลอดภัยของประชาคมโลก
3. คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วย สมาชิกจำนวน 54 ประเทศ รับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจ และสังคมระหว่างประเทศ
4. คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship Council) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนจำกัดเฉพาะประเทศ ที่ปกครองดินแดนในภาวะทรัสตีของสหประชาชาติเท่านั้น ทำหน้าที่กำกับดูแลประเทศที่ปกครองดินแดนในภาวะทรัสตีดังกล่าว

5. ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาที่สมาชิกสหประชาชาติ และคณะมนตรีความมั่นคงคัดเลือกจำนวน 15 นาย ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและพิจารณาตัดสินคดีความต่างๆ ของประชาคมโลก

6. สำนักงานเลขาธิการ (Secretariat Office) เป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยเลขาธิการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ ทำหน้าที่ในการประสานงานให้กับหน่วยงานต่างๆ ของสหประชาชาติ

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ

บทบาทของสหประชาชาติในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมสนับสนุนให้รัฐสมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน เช่น การให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงกฎหมาย และระบบการบริหารกระบวนการยุติธรรมในการศึกษา และเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนช่วยส่งเสริมสภาวะการครองชีพเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น แต่ไม่มีอำนาจที่จะควบคุมรัฐสมาชิกให้เคารพต่อสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังเนื่องจากขาดพื้นฐานทางกฎหมายที่จะเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐสมาชิกจึงได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาสากลด้วยว่าสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) ขึ้นในเวลาต่อมาถึงแม้ว่าโดยเนื้อหาของปฏิญญาดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดความผูกพันตามกฎหมายแก่รัฐสมาชิกที่ร่วมลงนามรับรองก็ตามแต่ยังพอที่จะถือได้ว่าปฏิญญานี้เป็นสัญญามาตรฐานที่ประเทศทั้งหลายพึงใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบภายในของตนให้สอดคล้องกับการจัดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากล

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ปัญหาการค้าทาสถือเป็นปัญหาในเรื่องของการจัดการสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในอดีต ในราวศตวรรษที่ 18 นานาประเทศต่างได้ตระหนักถึงปัญหาของการมีทาส และการค้าทาส ดังนั้นจึงได้มีการพยายามที่จะร่วมมือกัน เพื่อแก้ไขและยุติปัญหาดังกล่าว โดยได้มีการพัฒนาการมาเป็นลำดับ ดังนี้

ค.ศ. 1787 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อยกการค้าทาสในอังกฤษ

ค.ศ. 1802 รัฐบาลของประเทศเดนมาร์กประกาศยกเลิกการค้าทาส

ค.ศ. 1814 นโปเลียนแห่งฝรั่งเศสประกาศห้ามค้าทาส

ค.ศ. 1833 รัฐสภาอังกฤษออกกฎหมายห้ามการค้าทาสทั่วราชอาณาจักร

ค.ศ. 1890 ได้มีการทำข้อตกลงบริสเซลล์ เพื่อยุติการค้าทาสของประเทศภาคีจำนวน 16 ประเทศ

ค.ศ. 1864 ได้มีการจัดการทำอนุสัญญาเจนีวา กำหนดแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้บาดเจ็บและเชลยศึก

ค.ศ. 1907 ได้มีการทำอนุสัญญาเฮกวางข้อกำหนดในการทำสงครามและปฏิบัติต่อเชลยศึก

ค.ศ. 1929 ได้มีการจัดการทำเอกสารรับรองสิทธิ The Declaration of the International Rights of Man

ค.ศ. 1941 ประธานาธิบดีรูสเวลท์แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอหลักการแห่งเสรีภาพ 4 ประการดังต่อไปนี้

- เสรีภาพในการนับถือศาสนา
- เสรีภาพจากความขาดแคลน
- เสรีภาพจากความหวาดกลัว

ปฏิญาสากลที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดในการประกันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยประชาคมโลกได้สร้างระบบความสัมพันธ์ในการปฏิบัติต่อกันของบรรดารัฐต่างๆ ผ่านปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่า รัฐทุกรัฐจะปฏิบัติต่อพลเมืองของตนและพลเมืองโลกอย่างไร ถึงแม้ว่าจะมิได้มีผลบังคับทางกฎหมายเหมือนอย่างสนธิสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ แต่ก็มีพลังสำคัญทางศีลธรรม จริยธรรม และมีอิทธิพลทางการเมืองทั่วโลก รวมถึงมีผลผูกพันรัฐในฐานะกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่รัฐต้องตระหนักถึงหรืออาจโดนเรียกร้องให้ต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังเป็นแนวคิดในการร่างรัฐธรรมนูญของบรรดาประเทศที่มีการร่างรัฐธรรมนูญในเวลาต่อมา นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแทบทุกฉบับมีข้อความที่สอดคล้องกับปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะหมวดที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และกลไกการประกันสิทธิเสรีภาพ

สรุปหลักการของปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

1. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. ความเสมอภาคโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ
3. สิทธิในการดำรงชีวิตและความมั่นคงแห่งร่างกาย
4. เสรีภาพจากการถูกบังคับให้เป็นทาส เสรีภาพจากการถูกบังคับให้กักขังได้ภาระจำยอม
5. เสรีภาพจากการถูกทรมานหรือการลงโทษที่โหดร้าย
6. สิทธิในการได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย
7. สิทธิในการได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย
8. สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาจากศาลเมื่อถูกละเมิดสิทธิ
9. เสรีภาพจากการถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศโดยพลการ
10. สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างเป็นธรรม
11. สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ความผิด ปลอดภัยจากการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง
12. สิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิในความเป็นอยู่ในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง สิทธิในการใช้ชีวิตในเคหสถาน ปลอดภัยการแทรกแซง เสรีภาพในการสื่อสาร ปลอดภัยการดักฟัง
13. เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย

14. สิทธิในการลี้ภัย
15. สิทธิเสรีภาพในการถือและเปลี่ยนสัญชาติ
16. สิทธิในการสมรสและสร้างครอบครัว
17. สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน เสรีภาพจากการถูกยึดคืน/เวนคืนทรัพย์สินโดยพลการ
18. เสรีภาพในความคิด ความเชื่อและในการนับถือศาสนา
19. เสรีภาพในความคิดเห็นและการแสดงออก
20. เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม
21. สิทธิที่จะมีส่วนร่วมการปกครองโดยผ่านการเลือกตั้ง สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณะ
22. สิทธิในความมั่นคงและการได้รับผลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
23. สิทธิที่จะเลือกทำงาน และได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมสิทธิที่จะเข้าร่วมสหภาพแรงงาน
24. สิทธิที่จะพักผ่อน และมีเวลาว่างจากการทำงาน
25. สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ สิทธิในการรักษาพยาบาลที่จำเป็น สิทธิในความมั่นคงจากการว่างงานหรือขาดไร้อาชีพ สิทธิของบุตรนอกสมรส
26. สิทธิในการศึกษา เสรีภาพทางวิชาการ
27. สิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิในความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

ลักษณะของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมิใช่สนธิสัญญา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่มีลักษณะเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศโดยพิจารณาจากการจัดทำปฏิญญาสากลและเนื้อความในปฏิญญาดังนี้

1.1 ในการจัดทำปฏิญญาสากลนั้นเริ่มจากสหประชาชาติได้มอบให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนเป็นผู้ดำเนินการยกร่างแล้วจึงนำเสนอต่อสมัชชาสหประชาชาติเพื่อพิจารณาลงมติรับรอง หลังจากนั้นจึงประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งต่างจากขั้นตอนในการจัดทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่โดยทั่วไปจะเริ่มจากการเจรจาระหว่างผู้ที่จะเป็นภาคีในสนธิสัญญา เมื่อได้ข้อสรุปแล้วจึงมีการลงนาม หลังจากนั้นจึงให้สัตยาบันและขึ้นทะเบียนสนธิสัญญาในขั้นตอนสุดท้าย

1.2 พิจารณาจากข้อความในคำปรารภขอปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้วจะเห็นว่า สมัชชาสหประชาชาติมีความมุ่งหมายที่จะให้ปฏิญญาสากลฯ เป็นเพียงสิ่งที่กำหนดบรรทัดฐานร่วมกันของสิทธิมนุษยชนโดยไม่มีการบังคับให้สมาชิกต้องเห็นชอบด้วยแต่อย่างใดข้อความต่างๆ ในปฏิญญาสากลฯ เป็นเพียงข้อเสนอแนะแก่รัฐสมาชิกที่จะรับไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายในหรือเพื่อการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศต่อไป ดังข้อความในคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ว่า

“ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับประชาชนทั้งหลายและประชาชาติทั้งปวงด้วยจุดประสงค์ที่จะให้ปัจเจกบุคคลผู้ทุกนามและองค์กรของ

สังคมทุกหน่วย โดยการระลึกลู่เสมอถึงปฏิญญานี้ พยายามสั่งสอนให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการที่เจริญก้าวหน้าทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับ และการถือปฏิบัติต่อสิทธิเหล่านี้โดยสากลและอย่างได้ผลทั้งในหมู่ประชาชนของรัฐสมาชิกเองและประชาชนแห่งดินแดนที่อยู่ภายใต้โดมอาณัติของรัฐสมาชิกดังกล่าว”

2. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่มีพันธะผูกพันตามกฎหมาย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่ก่อให้เกิดพันธะผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยพิจารณาจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่มีพันธะผูกพันของคำว่าสิทธิมนุษยชน หรือให้คำจำกัดความของคำว่า สิทธิเสรีภาพ หรือมาตรการในการบังคับใช้ ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลฯ ดังเช่นในกรณีของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศของสหประชาชาติ หรือในกรณีของศาลสิทธิมนุษยชนของยุโรปที่มีอำนาจพิจารณาคดีที่เอกชนถูกละเมิดสิทธิ ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญา เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานแห่งยุโรป

2.2 จากข้อเขียนของ John P. Humphry ในบทความชื่อ The UN Charter and the Universal Declaration of Human Rights ได้อ้างคำกล่าวของ Mrs. Roosevelt. ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติซึ่งเป็นผู้จัดทำปฏิญญาสากลฯ ฉบับปัจจุบันที่ได้กล่าวไว้ว่า “ปฏิญญาสากลฯ มิใช่สนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศในอันที่จะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน ทางกฎหมาย แต่หากมีลักษณะเป็นเอกสารที่แสดงถึงหลักการของสิทธิมนุษยชนอันไม่อาจที่จะโอนให้แก่กันได้ ซึ่งได้ก่อตั้งมาตรฐานสากลเพื่อให้บรรลุผลสำหรับประชาชนทั้งมวล” อย่างไรก็ตาม หากได้มีการนำหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างสม่ำเสมอ อาจมีผลทำให้หลักการดังกล่าวกลายเป็นจารีตประเพณีได้ระหว่างประเทศในที่สุด

3. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คือ เครื่องมือในการแปลความหมายกฎบัตรสหประชาชาติ

ประเภทของสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

สิทธิประเภทต่างๆ ที่ได้รับการรองรับและคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้น แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. สิทธิทางแพ่งและการเมือง (Civil and Political Rights) ปรากฏอยู่ในข้อ 1-21 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์

2. สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic Social and Cultural Rights) ปรากฏอยู่ในข้อ 22 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นต้นไป เป็นสิทธิที่มีที่มาจากกลุ่มประเทศสังคมนิยม ซึ่งเน้นในเรื่องความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคม

1. สิทธิทางแพ่งและทางการเมือง

สิทธิทางแพ่งและทางการเมือง (Civil and Political Rights) เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มีอยู่แต่เดิมของมนุษย์ ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติข้อที่ 1-21 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนี้

- สิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และในสิทธิของความเป็นมนุษย์ และพึงได้รับการปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง

- สิทธิและเสรีภาพความเสมอภาคกันตามที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยปราศจากความเชื่อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา

- สิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งร่างกาย

- เสรีภาพจากการถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ภายใต้การระงับยอมใดๆ

- เสรีภาพจากการถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม

- สิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายไม่ว่า ณ ที่ใดๆ

- สิทธิในความเสมอภาคตามกฎหมาย และสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ

- สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างได้ผลจากศาลต่อการกระทำละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับจากรัฐธรรมนูญหรือจากบทบัญญัติของกฎหมาย

- เสรีภาพจากการถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศไปต่างถิ่นโดยพลการมิได้

- สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และโดยเปิดเผยจากศาลที่มีอิสระและยุติธรรม

- สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย เสรีภาพจากการถูกลงโทษ หากในขณะที่ยังไม่มีความผิด ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่ใช้อยู่ในขณะที่ยังไม่มีความผิดนั้นได้เกิดขึ้นมิได้

- สิทธิที่จะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกหลอกลวงในเกียรติยศและชื่อเสียง

- เสรีภาพในการเคลื่อนย้าย และในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในประเทศของตน

- เสรีภาพในการเดินทางเข้าออกจากประเทศที่ตนมีภูมิลำเนา

- สิทธิที่จะพำนักอาศัยอยู่ในประเทศอื่นเพื่อลี้ภัยทางการเมืองหรือจากการประหัตประหาร

- สิทธิในการถือสัญชาติ

- เสรีภาพในการเปลี่ยนสัญชาติ และจากการถูกถอนสัญชาติโดยพลการ

- สิทธิที่จะทำการสมรส และสร้างครอบครัวด้วยความยินยอมของคู่สมรสและอย่างมีอิสระ

- สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังกับการเป็นเจ้าของทรัพย์สินร่วมกัน

- เสรีภาพจากการถูกยึดทรัพย์สินโดยพลการ

- เสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนา เสรีภาพในการเปลี่ยนศาสนา การประกอบพิธีกรรม และในการประกาศศาสนา

- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และในการแสดงออกโดยปราศจาก การแทรกแซงใดๆ
- เสรีภาพในการร่วมชุมนุม และสิทธิในการก่อตั้งสมาคมโดยสันติ
- การบังคับให้บุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมใดสมาคมหนึ่ง จะกระทำมิได้
- สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของตนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยผ่านผู้แทนซึ่งได้รับการเลือกตั้ง

อย่างอิสระ

- สิทธิที่จะใช้บริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเท่าเทียมกัน
- สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งรัฐบาลเป็นครั้งคราวด้วยการออกเสียงอย่างเท่าเทียมกันโดยการลงคะแนนแบบลับหรือโดยวิธีอื่นๆ

2. สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิทธิที่เกิดจากแรงกดดันของกลุ่มประเทศสังคมนิยม ซึ่งเน้นหนักในเรื่องความมั่นคงของสังคม และการให้หลักประกันในชีวิต ปราบกฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ข้อ 22 เป็นต้นไป ดังนี้

- สิทธิในความมั่นคงทางสังคม และสิทธิในการบรรลุถึงซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และทางวัฒนธรรม
- สิทธิในการทำงาน และมีเสรีภาพที่จะเลือกทำงานภายใต้เงื่อนไขที่ยุติธรรม และที่จะได้รับการคุ้มครองจากการว่างงาน
- สิทธิที่จะรับค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน สำหรับการทำงานที่เท่ากันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดใด
- สิทธิที่จะมีรายได้ที่ยุติธรรมสำหรับตนเอง และครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และในกรณีจำเป็นก็ชอบที่จะได้รับการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ เพิ่มขึ้น
- สิทธิที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกร เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของตน
- สิทธิในการพักผ่อนและมีเวลาว่างจากการทำงาน รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงานตามสมควร และมีวันหยุดเป็นค้ำคาวโดยได้ค่าตอบแทน
- สิทธิที่จะได้มีมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ดีของตน และครอบครัว สิทธิในความมั่นคงจากการว่างงาน เจ็บป่วย พิการ ชราภาพ หรือขาดอาชีพ
- สิทธิของแม่และเด็กในการที่จะได้รับการดูแลรักษาและให้ความช่วยเหลืออย่างดี เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน
- สิทธิที่จะได้รับการศึกษา

- การศึกษาจะมุ่งไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและความเข้าใจในเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
- บิดามารดามีสิทธิในเบื้องต้นที่จะเลือกชนิดของการศึกษาสำหรับบุตรของตน
- สิทธิ ที่จะเข้าร่วมทางวัฒนธรรมของชุมชน ความบันเทิงใจในศิลปะ ความก้าวหน้าและผลประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์
- สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองทางศีลธรรม หรือจากประติษฐ์กรรมใดๆ ทางวิทยาศาสตร์ทางวรรณกรรม และทางศิลปกรรม
- สิทธิในระเบียบปฏิบัติทางสังคมและในระหว่างประเทศ เพื่อผลสำเร็จตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้
- การใช้สิทธิ และเสรีภาพทางการกระทำภายในขอบเขตของกฎหมายและในการใช้สิทธิ และเสรีภาพดังกล่าวจะใช้ในลักษณะที่ขัดต่อเจตนารมณ์ และหลักการของสหประชาชาติมิได้
- ห้ามมิให้รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใด อ่างสิทธิหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการทำลายสิทธิ หรือเสรีภาพทั้งหมดตามที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้

สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ผสมผสานระหว่างอารยธรรมของจีนและอินเดีย โดยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ วัฒนธรรมไทยได้ซึมซับหลักธรรมของศาสนาไว้หลายประการปรัชญาของศาสนา และพิธีกรรมทางสงฆ์มีอิทธิพลต่อทุกช่วงวิถีชีวิตของคนไทยอย่างปฏิเสธไม่ได้ พุทธธรรมได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย หากสืบย้อนไปในประวัติศาสตร์ จะพบว่า สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับการรับรอง และคุ้มครองมาตั้งแต่ปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างในสมัยอยุธยา และมีพัฒนาการอย่างมากในสมัยรัตนโกสินทร์ จนมาเป็นสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน

วิวัฒนาการสิทธิมนุษยชนของตะวันออก

จีนและอินเดียถือได้ว่าเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก ตะวันออกอนุญาตทำทั้งสองนี้มีอิทธิพลครอบคลุมไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออก และเอเชียอาคเนย์ รวมทั้งประเทศไทยด้วยวัฒนธรรม ประเพณี ปรัชญา ความเชื่อในศาสนา ตลอดจนแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนของไทยย่อมได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมดังกล่าวนี้เช่นเดียวกันหากสืบย้อนไปในประวัติศาสตร์จะพบว่า แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนของตะวันออกมีที่มาและพัฒนาการที่แตกต่างจากแนวความคิดของตะวันตก ทั้งนี้เพราะต่างมีปรัชญา ประเพณี และความเชื่อแตกต่างกัน

อารยธรรมจีน

คนจีนในสมัยโบราณมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อถือในเรื่องวิญญาณและเทพเจ้าซึ่งยังคงมีอิทธิพลต่อชาวจีนในปัจจุบันโดยปรากฏให้เห็นในคำสอนและปรัชญาของจีนในสมัยต่อๆ มาเช่นในลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋าเป็นต้นความเชื่อดังกล่าวแบ่งได้เป็นสามประการดังนี้

1. ความเชื่อในเรื่องธรรมชาติ (Spirit of Nature)
2. ความเชื่อเรื่องสวรรค์ (Mandate of Heaven)
3. การเคารพบูชาบรรพบุรุษ (Ancestor Cult)

อารยธรรมอินเดีย

คนพื้นเมืองดั้งเดิมของอินเดียมีความเชื่อว่านับถือโลกธาตุทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ โดยเข้าใจว่ามีวิญญาณศักดิ์สิทธิ์อยู่ในสิ่งที่ตนนับถือ วิญญาณเหล่านี้มีสถานะเป็นเทพเจ้าสามารถให้โทษแก่มนุษย์ได้ จึงต้องมีพิธีเช่นสรวงบูชาเทพเจ้า เหล่านี้เพื่อมิให้ตกลงตาลให้เกิดสิ่งเป็นภัยพิบัติแก่มนุษย์ ต่อมาเมื่อพวกอารยันเข้ามารุกรานอินเดียได้ผสมผสานความคิด และปรัชญาของตนเข้ากับ ความเชื่อถือของชนพื้นเมืองเดิม และได้พัฒนาต่อมาเป็นคัมภีร์พระเวท ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวอินเดียอย่างมากในเวลาต่อมาคัมภีร์พระเวท 1400 – 1000 ปีก่อนคริสต์ศักราช

คัมภีร์พระเวทเป็นคัมภีร์ที่เก่าแก่ที่สุดของอินเดียประกอบด้วยคัมภีร์อื่นๆ 4 คัมภีร์ ด้วยกันได้แก่ คัมภีร์ฤคเวท เป็นบทสวดสรรเสริญเทพเจ้าต่างๆ คัมภีร์ยชุรเวทเป็นคัมภีร์ระเบียบวิธีในการประกอบพิธีบวงสรวงและบูชาขัณฑ์ คัมภีร์สามเวทเป็นบทสวดในพิธีถวายน้ำโสมแด่พระอินทร์ และคัมภีร์อถรรพเวทเป็นที่รวบรวมเวทมนต์คาถาเพื่อนำสิริมงคลมาสู่ตนหรือเพื่อทำลายล้างศัตรู ในสมัยพระเวทนี้มีการแบ่งชนชั้นของคนออกเป็น 4 วรรณะ ได้แก่

- วรรณะกษัตริย์ เป็นวรรณะของนักรบ ทำหน้าที่ปกครองประเทศ ทำศึกสงคราม ป้องกันเขตแดนในยามที่ถูกข้าศึกรุกราน
- วรรณะพราหมณ์ เป็นวรรณะของผู้มีการศึกษา ทำหน้าที่ศึกษา สืบทอดพระคัมภีร์ และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- วรรณะแพศย์ เป็นวรรณะของคนส่วนใหญ่ ทำหน้าที่ผลิตอาหารและสิ่งของให้กับสังคม ได้แก่ ผู้มีอาชีพพาณิชย์กรรม และเกษตรกรรม
- วรรณะศูทร เป็นวรรณะของกรรมกร ทำหน้าที่รับจ้างใช้แรงงานแบกหาม หรือให้บริการแก่ผู้ที่อยู่ในวรรณะอื่นๆ

หลักคำสอนในพระพุทศศาสนา 536– 483 ปีก่อนคริสต์ศักราช

ในสมัยพระเวท คนอินเดียมีความเชื่อในเทพเจ้าโดยถือเป็นสัญลักษณ์ของธรรมชาติ เช่น พระอินทร์ และพระอัคนี ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งสายฟ้าและเทพเจ้าแห่งไฟ ตามลำดับ มีการทำพิธีบูชาขัณฑ์เพื่อบูชาเทพเจ้าเหล่านั้น คำสอนในคัมภีร์พระเวทเรื่องการแบ่งชั้นวรรณะ และกฎแห่งกรรม ได้แก่ การ

เวียนว่ายตายเกิด และเชื่อว่าหากปฏิบัติตามที่ประจำวรรณะในชาตินี้แล้วจะไปเกิดในวรรณะที่สูงกว่าในชาติหน้า พระพุทธศาสนาได้ถือกำเนิดขึ้นในยุคนี้โดยมีคำสอนที่เน้นทางปฏิบัติสายกลางปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ดังนี้

คำสอนเรื่องความเสมอภาค พระพุทธศาสนาคัดค้านระบบวรรณะโดยถือว่า มนุษย์ทุกคนไม่ว่าวรรณะใดมีสิทธิเท่าเทียมกันในการทำความดี ดังพุทธภาษิตที่ว่า “กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร จัณฑาล และคนงานชั้นต่ำประพฤตินิยมในโลกนี้แล้ว ย่อมเสมอกันในสวรรค์ชั้นไตรทิพย์”

พุทธศาสนาถือว่า มนุษย์มิได้มีวรรณะหรือฐานะสูงต่ำเพราะชาติกำเนิดแต่เป็นเพราะการกระทำของตนเอง คนจะเป็นพราหมณ์หรือแพศย์ก็เพราะธรรมที่ตนปฏิบัติ หากเกิดในวรรณะกษัตริย์แต่กระทำความชั่วเยี่ยงโจร ก็ถือว่าต่ำยิ่งกว่าจัณฑาล ในทางตรงข้ามคนที่เกิดในวรรณะจัณฑาล หากประพฤติดีก็สามารถสำเร็จอรรถผลได้ มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันภายใต้กฎของธรรมชาติเดียวกัน กล่าวคือ ทุกคนต่างต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น เป็นไปตามกฎแห่งกรรมวิถีชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากชาติกำเนิดหรือฐานะทางสังคมใด

คำสอนเรื่องความไม่เบียดเบียน พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับพิธีบูชายัญตามความเชื่อในคัมภีร์พระเวท เพราะถือเป็นการเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่นและไม่ใช้หนทางแห่งความหลุดพ้น ดังที่ได้บัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ในข้อแรกของศีล 5 ความว่า “พุทธศาสนิกชนพึงละเว้นจากการฆ่า และการเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่น”

ที่มาของสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

กฎหมายสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเครื่องมือในการรักษาความหลากหลายของมนุษย์ในสังคม เพื่อธำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์และสร้างสันติให้ สังคม โดยไม่สร้างความรุนแรงด้วยความแตกต่างสามารถเกิดขึ้นได้แต่ไม่ได้ เลือกรูปแบบ บริหารสาธารณะต้องเท่าเทียมกัน แต่คุณภาพจะเท่ากันหรือไม่ ไม่ทราบได้แน่นอน

เสนห์ จามริก (2549: 4) กล่าวว่า กฎหมายสิทธิมนุษยชนเป็นหลักประกันสันติภาพให้กับสังคม โดยเปิดโอกาสให้มนุษย์ทั้งหลายมีพื้นที่ในสังคม และอยู่กันอย่างสงบสุข การมีพื้นที่เพื่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งศักยภาพหรือความสามารถอื่นๆ อาจนำมาซึ่งคุณูปการต่างๆ ต่อสังคมส่วนอื่นๆ ได้ และนำไปสู่การพัฒนาในความแตกต่างหลากหลาย และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ก็ต้องมี ความเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเครื่องมือขัดข้อขัดแย้งในสังคม ทั้งในแนวดิ่ง และแนวราบ ความขัดแย้งทางสิทธิมนุษยชนในแนวดิ่ง ก็คือ ประชาชนจะลุกฮือ ไม่ทำตามกรอบ รัฐใช้อำนาจในการปราบปรามนำไปสู่ความขัดแย้งแนวดิ่ง คือ ความสัมพันธ์กับกลุ่มที่มีอำนาจเหนือขึ้นไปที่มีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกัน

สิทธิมนุษยชนสมัยสุโขทัย

พิสิฐ เจริญวงศ์ (2539: 106-107) กล่าวว่า สังคมในสมัยสุโขทัยแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นปกครองและชนชั้นที่ถูกปกครอง ประกอบด้วยชนชั้นย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กษัตริย์ พระสงฆ์ และขุนนางข้าราชการ และชนชั้นที่ถูกปกครองประกอบด้วยชนชั้นย่อย 2 กลุ่ม ได้แก่ไพร่และทาส ดังนี้

1. กษัตริย์เป็นผู้นำสูงสุดทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง อุปถัมภ์พุทธศาสนา และเป็นปราชญ์รัฐธรรมนูญสอนประชาชน กษัตริย์ในสมัยสุโขทัยตอนต้นมีลักษณะเป็นพ่อขุน หรือเจ้าเมือง เช่น พ่อขุนรามคำแหง ต่อมาได้มีการพัฒนาฐานะอำนาจของกษัตริย์ให้เป็นแบบแผนมากขึ้น และเพิ่มพูนพระราชอำนาจให้สูงขึ้น โดยใช้พระนามขึ้นต้นใหม่เป็นพระเจ้า เช่น พระเจ้าลิไท เป็นต้น

2. พระสงฆ์ เป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างชนชั้นต่างๆ โดยที่พุทธศาสนาเป็นศาสนาของชนทุกชั้น มีวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมและกษัตริย์เป็นผู้อุปถัมภ์พระศาสนา จึงทำให้สามารถจำกัดขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ และประชาชนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับความเชื่อของฝ่ายปกครองได้

3. ขุนนางและข้าราชการ เป็นผู้ช่วยกษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง ถูกควบคุมอำนาจโดยกษัตริย์ ในสมัยสุโขทัยตอนต้นขุนนางและข้าราชการยังไม่ได้แยกตัวจากฝ่ายราชวงศ์ ต่อมาจึงได้แยกตัวออกมาตามความจำเป็นของบ้านเมืองและสังคม

4. ประชาชนหรือไพร่ ทำหน้าที่เป็นทหารในยามสงคราม และเป็นพลเรือนใช้แรงงานในยามสงบ ส่วนทาสจะอยู่ในฐานะผู้ใช้แรงงานทั่วไปและมีฐานะที่ต่ำกว่าไพร่

สิทธิมนุษยชนสมัยอยุธยา

สังคมในสมัยอยุธยามีการแบ่งชนชั้น เช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับราษฎรตามคติของสุโขทัยที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประดุจบิดาของราษฎรได้เปลี่ยนแปลงไป กษัตริย์ในสมัยอยุธยาอยู่ในฐานะเป็นเทพเจ้าตามคติความเชื่อในเรื่องเทวราชาของขอม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลัทธิพราหมณ์ของอินเดียอีกทอดหนึ่ง ในสมัยนี้มีการออกกฎหมายข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น ห้ามมอง และห้ามจับต้องพระมหากษัตริย์อย่างเด็ดขาด ห้ามเอ่ยพระนามจริงของพระมหากษัตริย์ ตลอดจนห้ามขุนนางทะเลาะวิวาทกันในเขตพระราชฐาน เป็นต้น สถาบันกษัตริย์มีหลักการ และแบบแผนที่แน่นอน ในราวรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ปรากฏร่องรอยของระบบศักดินาขึ้น

สิทธิมนุษยชนในสมัยรัตนโกสินทร์

สังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ เจ้านายและไพร่ได้แก่ ราษฎรทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 15-70 ปี ทำหน้าที่รับใช้เจ้านายเพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับความคุ้มครองจากเจ้านาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ไพร่หลวง ไพร่สม และไพร่ส่วย ไพร่แต่ละประเภท นอกจากต้องทำงานให้กับเจ้านายต้นสังกัดแล้ว ยังจะถูกเกณฑ์เพื่อทำงานให้กับหลวงหรือราชการตามระยะเวลาที่กำหนดแตกต่างกันไปตามประเภทของไพร่ เช่น ไพร่หลวงในแต่ละปีจะต้องทำงานให้กับหน่วยเป็นเวลา 3 เดือน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นช่วงเวลาที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลกและมีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทยด้วย กลุ่มบุคคลผู้มีการศึกษาจบจากประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเห็นว่า การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นสิ่งที่ล้าหลังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาติและไม่สามารถทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ และมีความเชื่อมั่นว่าหากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว จะทำให้ความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมกับอารยประเทศ สาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองมีหลายประการ ดังนี้

- ปัญหาทางเศรษฐกิจ
- ปัญหาทางสังคม
- ปัญหาทางการเมืองการปกครอง

ประกาศคณะราษฎร (ฉบับที่ 1) ด้วยสาเหตุดังกล่าว คณะราษฎรซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่เป็นข้าราชการ ทหาร และพลเรือนได้ทำการยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญจุดมุ่งหมายสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีดังนี้

- จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลายเช่นเอกราชในการเมืองการศาลเอกราชในทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง
- จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก
- จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจโดยรัฐบาลใหม่จะจัดทำให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง
- จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่)
- จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 5 ประการดังกล่าวข้างต้น
- จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร

จากคำประกาศของคณะราษฎรดังกล่าวคณะผู้ทำการเปลี่ยนแปลงได้วางหลักการปกครองบ้านเมืองใหม่โดยครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ประกาศใช้ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งถือเป็นการประกาศรับรองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

รัฐธรรมนูญภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

สาเหตุประการหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ การหาหลักประกันที่แน่ชัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพราะสิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นเรื่องของพระราช

อัยาศัยของพระมหากษัตริย์ที่ปราศจากความแน่นอน กล่าวคือ ประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของกษัตริย์ และจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือจะล้มเลิกเสียเมื่อใดก็ได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบัญญัติสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญจึงพอจะเป็นหลักประกันได้บ้าง นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศมาแล้วหลายฉบับเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกันจะมีที่แตกต่างกันบ้างก็ในส่วนที่ว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ดังจะพิจารณาต่อไป

พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่คณะราษฎรได้เข้ายึดอำนาจและเปลี่ยนแปลงการปกครองดังที่ได้กล่าวแล้ว ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มาตรา 39 มาตราแบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่หมวดข้อความทั่วไป กษัตริย์ สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการราษฎร ดังนี้

- 1) กำหนดรูปแบบการปกครองแบบรัฐสภา โดยฝ่ายบริหารอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาผู้แทนราษฎร
- 2) ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรในการวินิจฉัยคดีอาญาในกรณีที่กษัตริย์ถูกฟ้องร้อง
- 3) กษัตริย์มีสิทธิยับยั้งร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านสภาผู้แทนแล้วได้
- 4) กำหนดให้ใช้วิธีการเลือกตั้งโดยอ้อม
- 5) คณะกรรมการราษฎรมีอำนาจออกกฎหมายในกรณีที่ฉุกเฉินได้
- 6) ราษฎรมีสิทธิออกเสียงลงมติเลือกผู้แทนหมู่บ้าน ตำบล และจังหวัด

รัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับนี้ ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ได้ให้การรับรองอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มิได้กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพใดๆ ของประชาชนไว้เลย เพียงแต่กล่าวถึงสิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเท่านั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 มีจำนวน 68 มาตรา ได้กล่าวถึงสิทธิภาพรวมๆ กัน ไว้ในมาตราเดียวกัน ดังต่อไปนี้

- 1) สิทธิในความเสมอภาค
- 2) เสรีภาพในการนับถือศาสนาและการประกอบพิธีกรรม
- 3) เสรีภาพในร่างกาย
- 4) สิทธิในเคหสถาน
- 5) สิทธิในทรัพย์สิน
- 6) เสรีภาพในการพูดการเขียนและการโฆษณา
- 7) เสรีภาพในการศึกษาอบรมและการประชุมโดยเปิดเผย

- 8) เสรีภาพในการก่อตั้งสมาคม
- 9) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- 10) สิทธิเลือกตั้งและสิทธิสมัครรับเลือกได้

อนึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดห้ามพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป มิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งมีตำแหน่งใดๆ ในการเมือง และยังได้กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต่างๆ ขึ้นมาให้เป็นครั้งแรก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2489

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 มีจำนวน 96 มาตรา ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ของประชาชนไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2475 และได้เพิ่มเติมสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนให้เสรีภาพในการก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นไว้เป็นครั้งแรก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2492 มีจำนวน 188 มาตรา มีบทบัญญัติรับรองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างละเอียดและยังมีสิทธิแก่ประชาชนในการออกเสียงลงประชามติในการแก้ไขและธรรมนูญขึ้นไว้เป็นครั้งแรก

รัฐธรรมนูญแห่งการปกครองราชอาณาจักร พ. ศ. 2502

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ. ศ. 2502 มีจำนวน 20 มาตรา ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของราษฎรไว้เลย นอกจากในมาตรา 20 ที่ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนไปตามกรอบประเพณีของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้ “ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย”

อนึ่งในมาตรา 17 ได้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีไว้อย่างมากในการที่จะใช้อำนาจอธิปไตยได้โดยลำพัง ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

รัฐธรรมนูญฉบับต่อจากปี พ.ศ. 2502 อีก 2 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2511 และรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2515 รัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับได้อาศัยต้นฉบับและมีเนื้อหาใกล้เคียงกันกับรัฐธรรมนูญฉบับปีพ.ศ. 2492 ได้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2502 ตามลำดับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประกาศใช้เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2517 มีจำนวน 238 มาตรา โดยได้รับอิทธิพลมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2492 ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด 3 นอกจากนี้สิทธิ และเสรีภาพอีกหลายประการได้รับการรับรองเพิ่มเติมเข้ามา ได้แก่

- 1) สิทธิในการได้รับการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม
- 2) สิทธิในการมีทนายแก้ต่างคดี

- 3) สิทธิที่จะปฏิเสธในการให้ถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตัวเอง
- 4) สิทธิในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่
- 5) สิทธิในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น
- 6) สิทธิเสรีภาพ ในทางวิชาการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มีจำนวน 29 มาตรา เนื้อหาสาระใกล้เคียงกับรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2502 และฉบับปี พ.ศ.2515 เป็นรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจเผด็จการแก่ผู้ปกครองประเทศ ได้กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เพียงเล็กน้อยโดยกล่าวรวมๆ กันไปว่าให้เป็นไปตามกฎหมายและให้อำนาจศาลในการวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพว่า “ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521 มีจำนวน 206 มาตรา ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในหมวด 3 รวม 24 มาตรา ดังนี้

- สิทธิในทางการเมือง
- เสรีภาพในการนับถือศาสนา
- เสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ
- สิทธิและคุ้มครองจากการบังคับใช้กฎหมายอาญา
- สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในคดีอาญา
- สิทธิความคุ้มครองจากการถูกเกณฑ์แรงงาน
- เสรีภาพในร่างกายและในเคหสถาน
- สิทธิในทรัพย์สินและการสืบ
- สิทธิเสรีภาพในการพูดการเขียนและการโฆษณา
- เสรีภาพในการศึกษาอบรม
- เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
- เสรีภาพในการก่อตั้งพรรคการเมือง
- เสรีภาพในการสื่อสาร
- เสรีภาพในการเดินทาง
- เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย
- สิทธิในครอบครัว
- สิทธิการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์หรือดำเนินคดีต่อหน่วยงาน
- สิทธิและเสรีภาพของข้าราชการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2534 มีจำนวน 233 มาตรา ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2521 และได้เพิ่มเติมสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ไว้อีกหลายประการดังนี้

- สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้น มูลฐานและเสรีภาพในทางวิชาการ
- สิทธิในการได้รับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน
- สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่า
- สิทธิที่จะได้รับ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ
- สิทธิในการประกอบอาชีพการงานและการแข่งขันอย่างเสรี
- สิทธิในครอบครัวชื่อเสียงเกียรติยศและความเป็นอยู่ส่วนตัว
- สิทธิที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง
- สิทธิในการดำเนินคดีอาญาที่ถูกต้องอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แบ่งออกเป็น 12 หมวดและ 1 บทเฉพาะกาล จำนวนทั้งสิ้น 336 มาตรา ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยไว้ในหมวด 3 จำนวน 40 มาตรา (มาตรา 26-65) หลายประการดังนี้

- สิทธิเท่าเทียมกันในกฎหมาย
- สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
- เสรีภาพในเคหสถาน
- เสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่
- เสรีภาพในการสื่อสาร
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- เสรีภาพในทางวิชาการ
- สิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาระดับพื้นฐาน
- เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
- สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกาศใช้เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2550 ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แบ่งออกเป็น 15 หมวดและ 1 บทเฉพาะกาล จำนวนทั้งสิ้น 309 มาตรา ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยไว้ในหมวด 3 จำนวน 44 มาตรา (มาตรา 26-69) หลายประการ ดังนี้

- สิทธิความเสมอภาค
- สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล
- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- สิทธิในทรัพย์สิน
- สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
- สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ
- สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน
- เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม
- สิทธิชุมชน
- สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แบ่งออกเป็น 16 หมวดและ 1 บทเฉพาะกาล จำนวนทั้งสิ้น 279 มาตรา ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยไว้ในหมวด 3 จำนวน 40 มาตรา (มาตรา 25-49) มีรายละเอียด ดังนี้

บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกรตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

บทสรุป

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลกที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็นสากล ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชาติ ประเทศ เพศ ผิวพรรณ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม สติปัญญา ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีอิสระ เสรีภาพ เสมอภาค มีชีวิตที่ดี มีและสิทธิ แสงสว่างต้อัจฉัยมาดำรงชีพ

แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

1. บอกความหมาย “สิทธิมนุษยชน” มาพอสังเขป

2. บอกความหมายสิทธิมนุษยชนกับสิทธิตามกฎหมาย มาพอสังเขป

3. วิเคราะห์ข้อแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิตามกฎหมาย

4. อธิบายวิวัฒนาการของสิทธิมนุษยชนในแต่ละสมัยมาพอสังเขป

5. เพลโต และอริสโตเติล ได้เสนอแนวความคิดเรื่องการจัดระเบียบของสังคมและความเสมอภาคของมนุษย์ว่าอย่างไร

6. อธิบายสิทธิมนุษยชนสมัยใหม่ ตามนักคิด
 - 6.1 โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbs) _____
 - 6.2 จอห์น ล็อก (John Locke) _____
 - 6.3 ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) _____
 - 6.4 คาร์ล มาร์กซ์ (Carl Marx) _____
7. องค์การสหประชาชาติประกอบไปด้วยองค์กรหลักกี่องค์กร อะไรบ้าง

8. การรองรับและคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นแบ่งได้เป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง

9. สิทธิทางแพ่งและทางการเมืองแตกต่างจากสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างไร

10. อธิบายสิทธิมนุษยชนในแต่ละสมัยมาพอเข้าใจ ดังนี้
 - 10.1 สิทธิมนุษยชนสมัยสุโขทัย _____
 - 10.2 สิทธิมนุษยชนสมัยอยุธยา _____
 - 10.3 สิทธิมนุษยชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 _____
 - 10.4 สิทธิมนุษยชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 _____
 - 10.5 สิทธิมนุษยชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 _____

แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม

ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม				รวม
	รับผิดชอบตนเองและความสังคม	การมีส่วนร่วมในสังคม (3)	การเสียสละต่อสังคม (3)	ความยุติธรรมต่อสังคม (3)	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
.					
.					
.					
30.					12

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน

ระดับคุณภาพ

2.51 – 3.00

ดีมาก

1.51 – 2.50

ดี

1.00 – 1.50

พอใช้

เกณฑ์การประเมินจริยธรรม

ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและ สังคม	แปลความหมาย
3 คะแนน	หมายถึง การยอมรับการทำงานด้วยความเต็มใจ มีอิสระในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานเสร็จตรงตามเวลา และปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
2 คะแนน	หมายถึง ทำงานด้วยความเต็มใจ แต่ต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนอยู่เสมอ และทำงานเสร็จตรงตามเวลา
1 คะแนน	หมายถึง การทำงานไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนกำหนด และผู้สอนต้องมีการตักเตือน
การมีส่วนร่วมในสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ทำงานด้วยความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในการตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน
2 คะแนน	หมายถึง มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ขาดการวางแผนงาน
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมในการทำงานและการวางแผนงานร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องมีการวางแผนให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ
การเอื้อเฟื้อต่อสังคม	
3 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกรวมถึงให้กำลังใจแก่เพื่อนๆ ในการทำงาน ใช้วาจาที่สุภาพและไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น งานสำเร็จ
2 คะแนน	หมายถึง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี้ถึงบุคคลรอบข้าง ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น แต่การทำงานมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ เป็นบางครั้ง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ภายในกลุ่ม และมีการใช้วาจาที่ไม่สุภาพกับเพื่อนๆ ในการทำงาน ผู้สอนต้องคอยแนะนำและช่วยเหลือ

ความยุติธรรมต่อสังคม

3 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกันโดยไม่ละเมิดกติกาทางสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับการแสดงออกทางความคิดของผู้อื่น
2 คะแนน	หมายถึง มีการแสดงความคิดเห็นเป็นบางครั้ง ยอมรับการแสดงออกของผู้อื่น แต่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง
1 คะแนน	หมายถึง ไม่มีการแสดงความคิดเห็น ขาดการกล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการละเมิดกติกาทางสังคม ผู้สอนต้องมีการตักเตือน

ภาคผนวก จ

แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

แบบประเมินจริยธรรม

แบบสอบถามความพึงพอใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. แบบทดสอบวัดความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ของนักศึกษา
เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบแบบ
ปรนัย 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง จำนวน 40 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนนตอบถูก 1 คะแนน ตอบ
ผิด 0 คะแนน รวมคะแนน 40 คะแนน
3. ขอให้ท่านได้ศึกษาแบบทดสอบและเลือกคำตอบที่พิจารณาเห็นว่าถูกต้องที่สุด

ขอขอบคุณในความร่วมของทุกท่าน
ประสิทธิ์ คำพล

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

สาระสำคัญ ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง แนวคิด ทฤษฎี คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองและนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

1. คุณลักษณะในข้อใดสอดคล้องกับพลเมืองที่ดี (ความจำ)
 - ก. คนที่กระทำความดีเพื่อสังคม
 - ข. คนที่เข้าวัดทำบุญเป็นประจำ
 - ค. คนที่มีฐานะร่ำรวยทางสังคม
 - ง. คนที่ทำตนตามกระแสนิยม
2. สมรเป็นคนชอบช่วยเหลือคนอื่น ในขณะที่เขากำลังขึ้นรถเมล์ก็มีหญิงชราขึ้นมาด้วย เขามองไปบนรถเมล์เหลือเพียงที่นั่งเดียวเขาจึงเสียสละให้หญิงชรานั่ง จากข้อความข้างต้น แสดงว่าสมรเป็นคนเช่นใด (ความเข้าใจ)
 - ก. มีระเบียบวินัย
 - ข. มีความซื่อสัตย์
 - ค. มีความเสียสละ
 - ง. มีความสมถะ
3. วิธีใดไม่ใช่ตัวอย่างของวัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่ดี (การนำไปใช้)
 - ก. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม
 - ข. เพื่อปลูกฝังทักษะการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายในสังคม
 - ค. เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย
 - ง. เพื่อปลูกฝังให้เด็กไม่มีทัศนคติและไม่มีค่านิยมที่ดีต่อสังคม
4. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ควรปฏิบัติอย่างไร (การนำไปใช้)
 - ก. ตระหนักในความหลากหลายของวัฒนธรรม
 - ข. การไม่ก่อปัญหาอาชญากรรม
 - ค. การไม่ทิ้งขยะลงในที่ไม่ควรทิ้ง
 - ง. การไม่ไปร่วมประท้วง
5. ถ้านักศึกษาไม่สวมหมวกกันน็อคขณะขับรถมอเตอร์ไซด์และถูกตำรวจจับ นักศึกษาจะอ้างว่าไม่ผิดกฎหมายได้หรือไม่ (การนำไปใช้)
 - ก. ได้ เพราะไม่รู้กฎหมาย
 - ข. ได้ เพราะบ้านอยู่ใกล้ไม่จำเป็นต้องใส่
 - ค. ไม่ได้ เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
 - ง. ไม่ได้ เพราะทุกคนต้องใส่หมวกกันน็อคไม่มีข้อยกเว้น

6. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในข้อใดที่ส่งผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคม (การวิเคราะห์)
- การเข้ารับอบรมศีลธรรม
 - การปฏิบัติตนตามสังคมส่วนใหญ่
 - การเข้าวัดทำบุญ
 - การปฏิบัติตนตามกฎหมาย
7. หลักการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ต้องใช้หลักการในการปฏิบัติในข้อใด (การวิเคราะห์)
- สามัคคีธรรม
 - ศีลธรรม
 - ยุติธรรม
 - เมตตาธรรม
8. การที่สังคมใดผู้คนส่วนใหญ่ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะประชากรของสังคมในด้านใด (การวิเคราะห์)
- คุณภาพของประชากร
 - ความเสมอภาพของประชากร
 - การไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
 - ระดับการศึกษาของประชากร
9. บุคคลในข้อใดถือเป็นพลเมืองที่ดี (การประเมินค่า)
- ธิดาเข้าร่วมการเลือกตั้งทุกครั้ง
 - จรรยาทำหน้าที่เป็นอาสาสมัคร
 - สุธีคอยสอดส่องเพื่อนบ้านในเวลากลางคืน
 - สนใจเก็บมะม่วงที่ยืนมาจากบ้านข้างๆ
10. นายดำเป็นนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในทุกๆ วันหลังเลิกเรียนนายดำและเพื่อนๆ จะต้องช่วยโรงเรียนเก็บขยะในขณะที่เก็บอยู่นั้นนายดำพบกระเป๋าสตางค์ของนายแดงซึ่งเป็นเพื่อนของตนตกอยู่ จึงเก็บไว้แต่นายดำไม่นำไปคืนนายแดง นักศึกษาคิดว่าการกระทำของนายดำเหมาะสมหรือไม่ (การประเมินค่า)
- เหมาะสม เพราะนายดำเก็บได้กระเป๋านั้นก็ต้องตกเป็นของนายดำ
 - เหมาะสม เพราะนายดำกับนายแดงเป็นเพื่อนกันยอมให้อภัยกันเสมอ
 - ไม่เหมาะสม เพราะนายแดงอาจจะเดือดร้อนเรื่องเงินอยู่
 - ไม่เหมาะสม เพราะการกระทำของนายดำทำให้เห็นว่าเขาเป็นคนซื่อๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: สถาบันทางสังคม

สาระสำคัญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างสังคม การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม องค์ประกอบสถาบันทางสังคม ประเภทสถาบันทางสังคม และสามารถนำความรู้ไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมสังคม

11. กลุ่มคนที่รวมกันแน่นนอนด้วยวัตถุประสงค์ที่จะกระทำการต่อกันระหว่างกันและร่วมกันเรียกว่าอะไร (ความจำ)

- ก. โครงสร้างทางสังคม
- ข. องค์ประกอบสังคม
- ค. สถาบันทางสังคม
- ง. หน่วยงานทางสังคม

12. บทบาทของสถาบันทางสังคมมีหน้าที่อย่างไร (ความเข้าใจ)

- ก. แก้ปัญหาสังคม
- ข. ช่วยเหลือสังคม
- ค. ส่งเสริมสนับสนุนสังคมให้เป็นสุข
- ง. กำหนดรูปแบบพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมเพื่อสนองต่อความต้องการของสังคม

13. ใครปฏิบัติตามหน้าที่สถาบันครอบครัวได้ดีที่สุด (การนำไปใช้)

- ก. สมนึกขยันทำงานอย่างหนักเพื่อหาเลี้ยงลูก
- ข. สมชายสอนการบ้านลูก เมื่อลูกทำการบ้านไม่ได้
- ค. สมศรีพาลูกเที่ยวทุกวันหยุด เพื่อให้ลูกผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน
- ง. สมปองสอนลูกให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และตักเตือนลูกทันทีเมื่อลูกทำผิดเพื่อให้

ลูกปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

14. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญของการเกิดสถาบันทางสังคม (การวิเคราะห์)

- ก. เพื่อป้องกันการเกิดอันตราย
- ข. เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ
- ค. เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการ
- ง. เพื่อความรักและความสามัคคี

15. สถาบันใดในสังคมที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ทำให้สมาชิกเป็นพลเมืองดี (การวิเคราะห์)

- ก. สถาบันครอบครัว
- ข. สถาบันการศึกษา
- ค. สถาบันศาสนา
- ง. สถาบันการเมืองการปกครอง

16. มงคลมีบุตร 2 คน ในทุกวันเขาจะต้องส่งลูกๆ ไปโรงเรียน และส่งภรรยาไปทำงานที่ศาลากลาง จังหวัดเพชรบุรีก่อนที่จะไปทำงานที่โรงพยาบาลพระจอมเกล้าซึ่งอยู่ใกล้กับสถานีตำรวจ โดยหน้าที่ของมงคลคือรักษาอาการป่วยให้แก่คนไข้ทุกรายอย่างเต็มความสามารถ ภรรยาของมงคล มีบทบาทอย่างไร (การสังเคราะห์)

- ก. อบรมเลี้ยงดูบุตร
- ข. ตั้งใจสอนหนังสือแก่ลูกศิษย์
- ค. รักษาอาการเจ็บป่วยของคนไข้
- ง. จับกุมผู้ทำผิดกฎหมายมาลงโทษ

17. ข้อใดมีความสอดคล้องกันมากที่สุด (การสังเคราะห์)

- ก. พ่อและแม่ไม่มีเวลาสอนการบ้านลูกเลยส่งลูกให้ไปเรียนพิเศษสอดคล้องสถาบันการศึกษา
- ข. พ่อทำข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์ไม่ได้จึงต้องพึ่งพาสังคคีสิทธิ์สอดคล้องสถาบันศาสนา
- ค. ขมั้นเป็นเด็กที่เกเร เนื่องจากพ่อ แม่ไม่มีเวลาให้ทำให้คบเพื่อนที่ไม่ดีสอดคล้องกับสถาบันครอบครัว
- ง. ฉัตรเป็นบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดสอดคล้องสถาบันการเมืองการปกครอง

18. บุคคลใดปฏิบัติได้เหมาะสมที่สุดตามหน้าที่พลเมือง (การประเมินค่า)

- ก. กูก ช่วยครูถือของ
- ข. ไก่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
- ค. แก้ว ตั้งใจเรียน
- ง. ก้อย ยืนตรงทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ

19. บทบาทสถาบันทางสังคมมีความสำคัญหรือไม่อย่างไร (การประเมินค่า)

- ก. มี เพราะทำให้เกิดการกระทำตามสิทธิและหน้าที่
- ข. มี เพราะทำให้ไม่มีคนจน
- ค. ไม่มี เพราะใครอยากจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ
- ง. ไม่มี เพราะประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตย

20. การแต่งกายสีชุดขาดไปงานศพถือเป็นการสมควรหรือไม่ (การประเมินค่า)

- ก. ควร เพราะไม่มีเสื้อสีดำ
- ข. ควร เพราะเจ้าภาพไม่กำหนด
- ค. ไม่ควร เพราะไม่เหมาะสมแก่สีผิว
- ง. ไม่ควร เพราะถือว่าไม่ให้เกียรติงานศพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: ประชาธิปไตย

สาระสำคัญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย หลักประชาธิปไตย คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

21. ประชาธิปไตยหมายถึงอะไร (ความจำ)

- ก. การปกครองของคนกลุ่มใหญ่
- ข. แบบแผนการดำเนินชีวิต
- ค. การปกครองที่ล้อมติของปวงชนเป็นใหญ่
- ง. หน้าที่ของคนในรัฐที่ต้องช่วยกันบริหาร

22. หลักประชาธิปไตยจะมีหลักการอย่างไร (ความจำ)

- ก. ความเท่าเทียมกัน
- ข. การอยู่ร่วมกันโดยอาศัยรัฐ
- ค. กฎหมายจะเขียนโดยผู้มีอำนาจ
- ง. อำนาจจะอยู่ที่ผู้นำ

23. คำว่า “มีสังคมที่ไหน มีกฎหมายที่นั่น” สะท้อนการคิดอย่างไร (ความเข้าใจ)

- ก. กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ของสังคม
- ข. กฎหมายแสดงถึงลักษณะของมนุษยชาติ
- ค. วิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- ง. กฎหมายอยู่เหนือเหตุผล

24. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นที่สุดของระบอบประชาธิปไตย (ความเข้าใจ)

- ก. การแข่งขันอย่างเสรี
- ข. การจำกัดเสรีภาพของประชาชน
- ค. อำนาจสูงสุดอยู่ที่ผู้นำรัฐบาล
- ง. หลักการและเหตุผลไม่ใช่เรื่องสำคัญ

25. การปฏิบัติตนในข้อใดแสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทยได้ถูกต้อง (การนำไปใช้)

- ก. เบื่อความสนใจเฉพาะสิทธิและเสรีภาพที่ตนเองได้รับประโยชน์
- ข. เวคินเรียกร้องสิทธิที่ตนถูกละเมิด เพราะเป็นสิทธิที่พึงได้รับตามรัฐธรรมนูญ
- ค. ฝืนศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทุกหมวด เพื่อแสดงถึงการมีจิตสาธารณะ
- ง. เมล็ดตำรงตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นคนดี

26. การปฏิบัติตนในข้อใดแสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการได้ถูกต้อง (การนำไปใช้)
- แต่งชอบช่วยเหลือคุณครูเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นคนดี
 - โดมชอบเล่นโทรศัพท์ในขณะที่ครูกำลังสอน
 - ดำช่วยยายทำขนมเพราะอยากกินขนมของยาย
 - ดาวเป็นเด็กเรียนเก่งจนได้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ
27. การลดความขัดแย้งในสังคมไทยควรมียึดหลักประชาธิปไตยตามข้อใด (การวิเคราะห์)
- หลักเหตุผล
 - หลักนิติกรรม
 - หลักความเสมอภาค
 - หลักประนีประนอม
28. ข้อแตกต่างที่สำคัญระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการคืออะไร (การวิเคราะห์)
- การมี – ไม่มีรัฐสภา
 - การมี – ไม่มีรัฐธรรมนูญ
 - การมี – ไม่มีการเลือกตั้ง
 - การมี – ไม่มีส่วนร่วมของประชาชน
29. ถ้ามีผู้กล่าวว่าการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในประเทศไทยที่ผ่านมานั้นประชาชนไม่มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกเท่าที่ควร ท่านคิดว่ามีสาเหตุมาจากเรื่องใดมากที่สุด (การสังเคราะห์)
- มีการทุจริตในการนับบัตรลงคะแนน
 - มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นจำนวนมาก
 - ไม่ได้ใช้ระบบหนึ่งคนหนึ่งเสียง
 - ไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชน
30. ถ้าคำนึงหลักประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค บุคคลใดมีพฤติกรรมที่เหมาะสม
- สมชายไม่ดูถูกเพื่อนที่มาจากต่างศาสนา
 - สมหมายช่วยเหลือเพื่อนเมื่อมีความเดือดร้อน
 - สมพงศ์อาสาทำงานเพื่อสังคม
 - สมใจบริจาคสิ่งให้กับเด็กพิการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักสิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญ ความใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

31. แนวคิดเรื่องใดเป็นต้นกำเนิดของสิทธิมนุษยชน (ความจำ)
 - ก. สังคมนิยม
 - ข. รัฐสวัสดิการ
 - ค. คอมมิวนิสต์
 - ง. ทุนนิยม
32. องค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองและตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ความเข้าใจ)
 - ก. องค์กรนิรโทษกรรมสากล
 - ข. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - ค. คณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
 - ง. คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน
33. เพราะอะไรจึงต้องมีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ความเข้าใจ)
 - ก. มนุษย์ทุกคนเป็นคนร่ำรวย
 - ข. มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วย่อมมีสิทธิเสรีภาพในตนเอง
 - ค. ช่วยเหลือคนยากจน
 - ง. เพื่อปกป้องกันการถูกข่มขู่จากผู้มีอำนาจ
34. นาย ก สั่งซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าทางอินเทอร์เน็ต แล้วนาย ก ได้สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ นาย ก สามารถเรียกร้องสิทธิมนุษยชนได้อย่างไร (การนำไปใช้)
 - ก. ฟ้องต่อสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค
 - ข. ฟ้องต่อสำนักงานอาหารและยา
 - ค. ฟ้องต่อศาลแพ่ง
 - ง. แจ้งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์
35. มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งเกิดการถล่มแล้วนายธันวาได้รับอุบัติเหตุโดนต้นเสาทับขาหัก นายธันวาสามารถเรียกร้องสิทธิมนุษยชนได้จากใคร (การนำไปใช้)
 - ก. วิศวกร
 - ข. บริษัทที่เราทำประกันชีวิต
 - ค. ผู้รับเหมาก่อสร้าง
 - ง. ถูกทั้ง ข และ ค

36. หลักธรรมของพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เพราะเหตุใด (การวิเคราะห์)
- เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด
 - เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแรกที่เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย
 - เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่เน้นถือพระเจ้า
 - เพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของคนหมู่มากไม่มีการแบ่งชนชั้นทางสังคม
37. ข้อใดเป็นปัญหาสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (การวิเคราะห์)
- การพิจารณาคดีมีค่าใช้จ่ายสูง
 - บุคคลกรของรัฐขาดความรู้และประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
 - ศาลเยาวชนและครอบครัวมีไม่ถึง
 - องค์สิทธิมนุษยชนขาดงบประมาณในการเข้ามาช่วยเหลือ
38. องค์การนิรโทษกรรมสากลมีบทบาทในด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอย่างไร (การสังเคราะห์)
- ยุติเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ
 - ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
 - ใช้สิทธิมนุษยชนเป็นการสร้างความร่วมมือทางการทูต
 - ระดมทุนจากภาคเอกชนเพื่อคุ้มครองเด็กและสตรี
39. ยูนิเซฟมีบทบาทสำคัญอย่างไรในด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย (การสังเคราะห์)
- คัดค้านโทษการประหารชีวิตตามกฎหมายของไทย
 - ระดมทุนเพื่อจัดโครงการต่างๆ สำหรับเด็กในประเทศไทย
 - จัดหากองทุนเพื่อช่วยเหลือแรงงานของเด็กไทย
 - ร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการกระทำความผิดในประเทศไทย
40. นายแดงเก็บผลมะม่วงที่กิ่งของมะม่วงยี่นลำมาในที่ดินของตน แต่ต้นมะม่วงนั้นปลูกอยู่ในที่ดินของนายเขียว การกระทำของนายแดงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ (การประเมินค่า)
- ละเมิด เพราะนายเขียวไม่ได้รับอนุญาต
 - ละเมิด เพราะต้นมะม่วงอยู่ในที่ดินของนายเขียว
 - ไม่ละเมิด เพราะตามกฎหมายสิ่งที่รุกล้ำมาในที่ดินถือว่าเป็นของเจ้าของที่ดิน
 - ไม่ละเมิด เพราะนายเขียวไม่ได้ต่อว่านายแดง

**แบบประเมินจริยธรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินจริยธรรมฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. แบบประเมินจริยธรรม เป็นแบบประเมินที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งแบบประเมินจริยธรรมลักษณะแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Test) ที่เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง จำนวน 40 ข้อ โดยมีการกำหนดค่าน้ำหนักการให้คะแนนในแต่ละข้อของตัวเลือกเป็น 4 3 2 และ 1 รวมคะแนน 160 คะแนน

3. เกณฑ์การประเมินจากแบบประเมินจริยธรรมมี 4 ระดับ ดังนี้

131-160 คะแนน	จริยธรรมในระดับดีมาก
101-130 คะแนน	จริยธรรมในระดับดี
71-100 คะแนน	จริยธรรมในระดับปานกลาง
40-70 คะแนน	จริยธรรมในระดับน้อย

3. ขอให้ท่านได้ศึกษาแบบประเมินจริยธรรมและเลือกคำตอบที่พิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด

ขอขอบคุณในความร่วมมืองของทุกท่าน
ประสิทธิ์ คำพล

แบบประเมินจริยธรรม

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

1. สุนิสาเห็นนิภาพกำลังจัดอาหารว่างสำหรับการประชุมอยู่ตามลำพัง เมื่อสุนิสาทำงานของตนเองเสร็จแล้วจึงอาสาช่วยนิภาพจัดอาหารว่างจนเสร็จ ถ้าท่านเป็นสุนิสาจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. เพื่อให้งานเสร็จทันเวลา
- ข. ต่อกไปนิภาพจะได้มาช่วยงานของสุนิสาบ้าง
- ค. เป็นหน้าที่ของเพื่อนร่วมงานที่ต้องช่วยเหลือกัน
- ง. เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

2. นิตหน้อยได้รับมอบหมายจากผู้จัดการร้านให้จัดห้องอาหารสำหรับลูกค้าวีไอพีในวันพรุ่งนี้ จนถึงเวลาร้านปิด นิตหน้อยก็ยังจัดไม่เสร็จ นิตหน้อยจึงอยู่ทำงานต่อจนดึก ถ้าท่านเป็นนิตหน้อยจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. เมื่องานไม่เสร็จตามเป้าหมายต้องทำต่อให้สำเร็จ
- ข. เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อผู้จัดการร้านเห็น
- ค. เพื่อไม่ให้ลูกค้าตำหนิทางร้าน
- ง. เพื่อต้องการให้ผู้จัดการเพิ่มโบนัสให้ตนเอง

3. น้ำค้างนัดกับเพื่อนๆ ไว้ว่าในวันเสาร์จะมาช่วยกันทำงานกลุ่มที่โรงเรียน เมื่อถึงวันเสาร์ครอบครัวของน้ำค้างจะไปเที่ยวน้ำตกกัน แม่น้ำค้างจะชอบน้ำตกมาก แต่เขาก็จะไปทำงานตามที่ตกลงไว้กับเพื่อนๆ ถ้าท่านเป็นน้ำค้างจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. เพื่อต้องการทำงานให้เสร็จตามกำหนด
- ข. เพื่อต้องการให้เพื่อนชม
- ค. เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่องาน
- ง. เพื่อรักษาคำพูด

4. เพียงเพ็ญได้รับมอบหมายให้หาข้อมูลการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ค่อนข้างหายาก เพื่อนำมาทำรายงานและนำเสนอ แต่เพียงเพ็ญก็สามารถหาข้อมูลมาได้ ถ้าท่านเป็นเพียงเพ็ญจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. เพื่อให้งานเสร็จทันเวลา
- ข. เพื่อให้การนำเสนองานออกมาดีที่สุด
- ค. ถ้าข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน กลัวว่าจะได้คะแนนน้อย
- ง. เพื่อให้ได้คะแนนที่ดีที่สุด

5. สุมิตรได้รับมอบหมายให้สังเกตเพื่อนในห้องว่าคุยกันระหว่างที่ครูไม่อยู่ในห้องหรือไม่ ซึ่งสุเมธและสมหมายที่เป็นเพื่อนสนิทของสุมิตรได้คุยกัน สุมิตรจึงรายงานให้ครุทราบ ถ้าท่านเป็นสุมิตรจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด
- กลัวโดนตำหนิว่าบกพร่องในหน้าที่
 - ถ้าไม่รายงานให้ครุทราบอาจโดนทำโทษ
 - แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 - เพื่อไม่ให้เป็นการเอาเปรียบเพื่อนในห้อง
6. เมื่อท่านพบเห็นผู้ประสบอุบัติเหตุบนท้องถนน ท่านควรปฏิบัติอย่างไร
- เข้าไปปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บเบื้องต้น
 - สอบถามอาการ
 - แจ้งตำรวจ
 - นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล
7. ผู้อำนวยการโรงเรียนมอบหมายครูบุษบารับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนต้องดำเนินการตลอดปี ครูบุษบาจึงได้วางแผนการปฏิบัติงานดำเนินกิจกรรมของโครงการล่วงหน้า ถ้าท่านเป็นครูบุษบาจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด
- จะได้วางแผนให้งานเป็นไปตามเป้าหมาย
 - ช่วยโครงการประสบความสำเร็จและนักเรียนมีสุขภาพดี
 - เป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ
 - ต้องการให้ผู้อำนวยการโรงเรียนชม
8. จีรนนท์ยืมหนังสือของสมศรีมาอ่าน แต่จีรนนท์ทำหนังสือของสมศรีหาย ถ้าท่านเป็นจีรนนท์จะปฏิบัติอย่างไร
- แสดงความรับผิดชอบโดยการซื้อหนังสือคืน
 - แจ้งให้สมศรีทราบ
 - ขอโทษและบอกเหตุผลทำหนังสือหาย
 - รับปากสมศรีจะระมัดระวังมากกว่าเดิมเพื่อไม่ให้หนังสือหาย
9. หากนักศึกษากำลังเล่นฟุตบอลกับกลุ่มเพื่อน แล้วนักศึกษาเตะฟุตบอลไปโดนประตูกระจกของคณะตึกนักศึกษาควรทำอย่างไร
- เก็บเศษกระจกที่แตก
 - ขอโทษและบอกเหตุผล
 - แสดงความรับผิดชอบในการกระทำ
 - แจ้งอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ให้ทราบ

10. ธารณาธาปวยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เมื่อกลับมาทำงานในวันจันทร์ หัวหน้าฝ่ายขายกำหนดให้ส่งสรุปรายอดขายประจำเดือน ภายในวันศุกร์ซึ่งเขายังไม่หายจากอาการป่วย แต่ธารณาสามารถทำงานเสร็จและส่งทันภายในเวลา ถ้าท่านเป็นธารณาจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. กลัวถูกหัวหน้าตำหนิว่าไม่มีความรับผิดชอบ
- ข. ไม่อยากส่งงานล่าช้า
- ค. ต้องการส่งงานที่ตนรับผิดชอบให้ทันภายในเวลาที่กำหนด
- ง. ไม่อยากให้กระทบกับฝ่ายงานอื่นๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

11. ก้องมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าห้อง และเมื่อจะถึงกิจกรรมวันไหว้ครูก้องได้มีการจัดประชุมเรื่องการทำพานไหว้ครู โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนๆ ได้แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรมของห้อง ถ้าท่านเป็นสมาชิกของห้องควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. นั่งฟังและทำตามเพื่อน
- ข. แสดงความคิดเห็นร่วมกัน วางแผน และจัดทำพาน
- ค. ช่วยหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำพาน
- ง. เสนอเป็นตัวแทนในห้องถือพาน

12. คณะมนุษยศาสตร์ได้จัดให้มีการเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษา โดยในฐานะที่ท่านเป็นนักศึกษาจะมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างไร

- ก. ไปใช้สิทธิ์ลงคะแนน
- ข. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย
- ค. ลงสมัครเป็นนายกสโมสรนักศึกษา
- ง. ร่วมรณรงค์ให้นักศึกษามาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

13. ต่อมอาศัยอยู่ในชุมชนเขาวังซึ่งพบกับปัญหาควันพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกับชุมชน ในฐานะที่ต่อมเป็นสมาชิกของชุมชนจะมีส่วนร่วมอย่างไร

- ก. แจ้งหน่วยงานราชการให้ทราบ
- ข. ร่วมประชุม รับฟัง วางแผนและหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน
- ค. ร้องเรียนที่โรงงานอุตสาหกรรมให้รับผิดชอบ
- ง. แจ้งผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหา

14. นักศึกษาควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างไร
- ร่วมรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ์
 - ร่วมสังเกตการณ์
 - ศึกษานโยบายแต่ละพรรค
 - ออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
15. ชานี้ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชนว่ามีปัญหาต้องแก้ไขให้ดี ถ้าท่านเป็นชานี้ท่านจะปฏิบัติตนเช่นนั้นเพราะเหตุใด
- เพื่อต้องการช่วยแก้ไขปัญหา
 - เพื่อให้ชุมชนน่าอยู่และปราศจากมลพิษทางน้ำ
 - ต้องการให้ชุมชนรับรู้ปัญหา
 - ผลกระทบน้ำเสีย
16. ปัญหายาเสพติดในชุมชนเป็นปัญหาที่ใหญ่ ท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไร
- ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
 - ร่วมกับชุมชนเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่
 - เป็นเยาวชนต้นแบบในชุมชนห่างไกลยาเสพติด
 - ร่วมรณรงค์เกี่ยวกับโทษภัยยาเสพติด
17. นักศึกษาควรปฏิบัติตนอย่างไรในขณะนั่งฟังการอบรมกฎหมาย และวินัยจราจร
- นั่งฟังอย่างตั้งใจ
 - จดบันทึกลงในสมุด
 - แลกเปลี่ยนรู้กับวิทยากร
 - นำสิ่งที่ได้ฟังจากการฟังอบรมไปปฏิบัติใช้
18. สมศักดิ์เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติดังขึ้นเมื่อไหร่ต้องหยุดยืนตรงทุกครั้ง แต่ขณะเดียวกันสมบัติที่เป็นเพื่อนกับสมศักดิ์จะบอกว่าเราจะยืนตรงเมื่ออยู่ที่โรงเรียนเท่านั้น จากข้อความดังกล่าวถ้านักเรียนเป็นสมศักดิ์จะบอกสมบัติอย่างไร
- บอกให้สมบัติหยุดยืนตรงยืน
 - บอกความสำคัญของความเป็นชาติไทย
 - ยืนให้สมบัติดูเป็นตัวอย่าง
 - เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติต้องหยุดยืนตรงเคารพธงชาติ

19. สมพงษ์ขับรถยนต์ไปทำธุระที่ต่างจังหวัดในระหว่างทางสมพงษ์เจอด่านตำรวจเรียกตรวจใบขับขี่ แต่สมพงษ์ลืมพกใบขับขี่ไปด้วย ถ้าท่านเป็นสมพงษ์จะทำอย่างไร

- ก. จอดรถให้ตรวจ
- ข. แข็งกับตำรวจว่าลืมพกใบขับขี่
- ค. เสียค่าปรับ
- ง. พกใบขับขี่ทุกครั้งเมื่อมีการขับรถ

20. หากท่านต้องการแก้ไขปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ควรมีส่วนร่วมในการช่วยกันแก้ไขปัญหายังไร

- ก. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการตัดไม้
- ข. แจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่เมื่อทราบถึงการตัดไม้
- ค. เข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้
- ง. รณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของป่า

ด้านการเสียสละต่อสังคม

21. ครูอุ๊เป็นครูประจำชั้น ม.3 ได้รับมอบหมายงานให้ทำโครงการเพื่อนำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน โดยครูอุ๊ได้และขอความร่วมมือกับนักเรียนชั้น ม.3 ให้มาช่วยงานในครั้งนี้ แต่ปรากฏว่ามีนักเรียนมาไม่ถึง 10 คน ถ้าท่านเป็นครูอุ๊จะปฏิบัติอย่างไร

- ก. มอบหมายงานให้กับนักเรียนเท่าที่มีมา
- ข. ทำงานให้สำเร็จตามที่รับมอบหมาย
- ค. บอกเหตุผลของการมาให้ให้นักเรียนทราบ
- ง. ไม่ตำหนินักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือ

22. มหาวิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นักศึกษาควรทำอย่างไร

- ก. หาทุนสนับสนุนโครงการ
- ข. ร่วมเดินทางลงพื้นที่ทำกิจกรรม
- ค. บริจาคสิ่งของ
- ง. ประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้อื่นรับทราบ

23. หยกไปนั่งกินหมูกระทะและได้พบเห็นเด็กมาขอทานหยกควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. พุดคุยสอบถาม
- ข. ชวนเด็กกินด้วย
- ค. ให้เงิน 20 บาท
- ง. โทรแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมาช่วยเหลือ

24. นายดำจับได้ใบแดง แต่นายดำไม่ยอมเป็นทหาร เราในฐานะที่เป็นเพื่อนนายดำจะบอกอย่างไร
- ทหารเป็นหน้าที่ของผู้ชาย
 - รายงานตัวตามตามกำหนด
 - ทหารต้องปกป้องประเทศชาติ
 - ปฏิบัติหน้าอย่างภาคภูมิใจ
25. ครูอาทิตย์เป็นครูประจำชั้นนักเรียนชั้น ม.2 ทุกวันพุธเด็กชายสมชายจะไม่มาโรงเรียน เพราะไม่มีชุดกีฬาใส่มาเรียน ในฐานะที่ครูอาทิตย์เป็นครูประจำชั้นของเด็กชายสมชายจะอย่างไร
- สอบถามเรื่องราวจากเพื่อนของร่วมชั้น
 - ไปตามที่บ้านเพื่อดูความเป็นอยู่
 - การจัดซื้อชุดกีฬาให้
 - แนะนำหารายได้เสริมระหว่างเรียน
26. อาจารย์วัชรมาปรึกษาอาจารย์สมบัติว่าสองแสงไม่ได้จ่ายค่าเทอมจะหมดสิทธิ์เรียนต่ออาจารย์สมบัติควรทำอย่างไร
- สอบถามรายละเอียดจากอาจารย์วัชร
 - ไปพบสองแสงที่บ้านดูสารทุกข์สุกดิบ
 - จ่ายค่าเทอมให้สองแสงก่อน
 - หางานพิเศษให้สองแสงทำและแนะนำตั้งใจเรียนจะได้ทุน
27. เขมานั่งดูโทรทัศน์เห็นข่าวสภาพภูมิอากาศทางภาคเหนือพบว่ามีอากาศหนาวจัดผู้คนขาดแคลนเครื่องนุ่งห่มเขมาจะสามารถช่วยเหลือได้อย่างไร
- ประชาสัมพันธ์บอกข่าวต่อ
 - ร่วมบริจาคเครื่องนุ่งห่ม
 - ลงพื้นที่ช่วยเหลือ
 - แนะนำวิธีการกินการอยู่และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ
28. เด็กขานิดเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ไปเห็นเด็กหญิงหน้อยนั่งร้องไห้ จึงเข้าไปถามสาเหตุและรู้ว่าเด็กหญิงหน้อยร้องไห้เพราะทำเงินหายแต่ไม่มีเงินซื้อข้าวกิน ถ้าท่านเป็นเด็กนิตจะปฏิบัติอย่างไร
- บอกครูประจำชั้น
 - แบ่งข้าวให้เพื่อน
 - ให้เงินไปซื้อข้าว
 - บอกเพื่อนเก็บเงินไว้จะได้ไม่หาย

29. อาจารย์สมควรทำการสอนพิเศษให้กับนักศึกษาทุกเย็นวันศุกร์มาเป็นเวลา 10 ปีแล้วโดยไม่มีการเก็บเงินค่าสอน ถ้านักศึกษาเป็นอาจารย์สมควรจะปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. อยากให้นักศึกษามีความรู้
- ข. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา
- ค. สงสารนักศึกษาที่ไม่เงินไปเรียนพิเศษ
- ง. ให้โอกาสนักศึกษา

30. เมื่อนักศึกษาได้รับมอบหมายในการทำงานร่วมกันที่จะทำให้งานประสบผลสำเร็จควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. วางแผนร่วมกัน
- ข. ระวังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม
- ค. ทำงานให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด
- ง. ตัดสินร่วมกันพร้อมลงมือปฏิบัติ

ด้านความยุติธรรมต่อสังคม

31. วันแรกของการเปิดภาคเรียนผู้สอนให้นักศึกษาการคัดเลือกหัวหน้าห้อง นักศึกษาควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ลงคะแนนลับพร้อมประกาศผล
- ข. จัดการเลือกตั้ง
- ค. ตัวแทนที่ถูกเสนอชื่อเสนอนโยบาย
- ง. สมาชิกในห้องเสนอชื่อเป็นตัวแทน

32. โรงเรียนแห่งหนึ่งมีการสอบปลายภาค ผลปรากฏว่ามีนักเรียนทุจริตการสอบ ถ้าท่านเป็นกรรมการคุมสอบควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. หยุดการสอบ
- ข. แจ้งเกี่ยวกับระเบียบและโทษ
- ค. สอบถาม
- ง. บันทึกแจ้งให้คณะกรรมการทราบ

33. ลูกน้ำพบเห็นเพื่อนลอกข้อสอบในการสอบปลายภาค ลูกน้ำควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. แจ้งอาจารย์คุมสอบ
- ข. เพิกเฉย
- ค. บอกเพื่อนให้หยุด
- ง. ตักเตือนเพื่อน

34. เมื่อเราเห็นแรงงานต่างด้าวถูกทำร้าย เนื่องมาจากไม่พอใจในการมาทำงานที่ประเทศเรา เมื่อเราเจอเหตุการณ์นั้นเราควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. สอบถามถึงสาเหตุ
- ข. แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ค. ขอโทษและปรับความเข้าใจ
- ง. ห้ามปราม

35. นายเอเป็นหมอซึ่งรักษาคนต่างด้าวโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ถ้าท่านเป็นหมอจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. จรรยาบรรณวิชาชีพแพทย์
- ข. ทำตามหน้าที่
- ค. ความเท่าเทียมกันของมนุษย์
- ง. ต้องการรักษาผู้ป่วย

36. เมื่อท่านเป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันวาดรูปของโรงเรียน ซึ่งการตัดสินครั้งนี้มีโรงเรียนของท่านร่วมแข่งขันควรจะทำปฏิบัติอย่างไร

- ก. ให้ความสำคัญตามเกณฑ์การแข่งขัน
- ข. ตัดสินในรูปแบบคณะกรรมการ
- ค. ปฏิบัติตามกฎระเบียบการแข่งขัน
- ง. ชี้แจงเกี่ยวกับการแข่งขัน

37. เจมส์เดินทางไปโรงพยาบาลพระจอมเกล้า ได้บังเอิญไปเห็นวัยรุ่นคนหนึ่งกำลังแทรกแถวต่อคิวเข้ารับการรักษา ถ้าท่านเป็นเจมส์ควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. แจ้งกฎระเบียบ
- ข. แจ้งเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล
- ค. แนะนำให้ไปเข้าแถวอย่างถูกต้อง
- ง. เข้าแถวให้ดูเป็นแบบอย่าง

38. สมชายปฏิบัติตามกฎระเบียบของหอพัก เมื่อสมชายเห็นบุญประเสริฐทำผิดกฎระเบียบหอพัก สมชายควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ชี้แจงเกี่ยวกับกฎระเบียบ
- ข. แนะนำให้ทำตามกฎระเบียบ
- ค. ว่ากล่าวตักเตือน
- ง. แจ้งเจ้าหน้าที่

39. เมื่อเพื่อนในชั้นเรียนมีการทะเลาะกันเรื่องการทำงานส่งอาจารย์ เราในฐานะเพื่อจะควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. เพื่อนแต่ละคนแสดงความคิด
- ข. รับฟังปัญหาร่วมกัน
- ค. เสนอแนวทางการทำงานร่วมกัน
- ง. ร่วมกันทำงานให้เสร็จตามเวลา

40. มหาวิทยาลัยมีการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยการให้นักศึกษาลงไปจัดเก็บขยะให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความสะอาด นักศึกษาควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ประชุมวางแผน
- ข. ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ค. ลงสำรวจพื้นที่ชุมชน
- ง. ลงมือปฏิบัติพร้อมรณรงค์ในการทิ้งขยะ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด แต่ทุกคนสามารถตอบได้ตามความคิดเห็นของตนเอง

3. ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามปลายปิด

ข้อคำถามการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน					
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกให้นักศึกษาได้พัฒนาจริยธรรมมากขึ้น					
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม					
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย					
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม					
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน					
7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการส่งเสริมจริยธรรม					
8. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆเกี่ยวกับจริยธรรม					

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามปลายปิด (ต่อ)

ข้อคำถามการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ด้านจริยธรรมรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียน					
10. เนื้อหามีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง					
11. เนื้อหามีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม					
12. นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้					
13. นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม การอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้					
14. นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้					
15. ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง					
16. ระยะเวลาในการลงพื้นที่					
17. มีสื่อเรียนรู้มีความหลากหลาย					
18. มีแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย					
19. มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
20. มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง					

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามปลายเปิด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เกณฑ์การแปลความหมายระดับความพึงพอใจ

เกณฑ์การให้คะแนน (ค่าเฉลี่ย)	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายประสิทธิ์ คำพล
วัน เดือน ปี เกิด	1 พฤศจิกายน 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา	ระดับปริญญาตรี สาขาพระพุทธศาสนา (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	101/16 หมู่ 8 ตำบลนาข่วง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ผลงานตีพิมพ์	ประสิทธิ์ คำพล. (2551). การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร. ประสิทธิ์ คำพล. (2554). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์- โบราณสถาน จังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการ รายงานวิจัยราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1 28 พฤษภาคม 2554. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
รางวัลที่ได้รับ	ครูดีในดวงใจ ประจำปีการศึกษา 2562